

VLADA CRNE GORE
Uprava za javne nabavke

**IZVJEŠTAJ O JAVNIM NABAVKAMA
U CRNOJ GORI ZA 2012. GODINU**

Podgorica, maj 2013. godine

VLADA CRNE GORE
Uprava za javne nabavke

Doc. dr Mersad Z Mujević, direktor
Mara Bogavac, pomoćnik direktora
Aleksandar M Anđić, samostalni savjetnik
mr Gorana Mrvaljević, samostalni savjetnik
Jelena Femić, pripravnik
Ksenija Aranitović, pripravnik
Vučeta Dukić, pripravnik

Web stranica:

www.ujn.gov.me

E-mail:

ujn@gov.me

Podgorica 2013. godina

SADRŽAJ

1. UVOD	5
2. IZRAZI I ZNAČENJA IZRAZA	9
3. SISTEM JAVNIH NABAVKI U CRNOJ GORI	11
3.1. Normativna djelatnost	11
4. REALIZOVANE AKTIVNOSTI U RAZVOJU SISTEMA JAVNIH NABAVKI U CRNOJ GORI	13
4.1. Aktivnosti u zakonodavnom procesu i ostvarivanje saradnje sa međunarodnim i institucijama u Crnoj Gori	13
4.2. Ostvarivanje transparentnosti i unapređivanje informisanosti o javnim nabavkama.....	19
4.3. Odnosi sa javnošću i NVO sektorom	24
4.4. Projektne aktivnosti	25
4.5. Obuke	26
4.6. Evropske integracije	28
4.6.1. Javni Ugovori	29
4.6.2. CPV	30
4.6.3. Koncesije	30
4.6.4. Kapaciteti za implementaciju	30
4.6.5. Međunarodni aspekti	31
4.6.6. Dodjela javnih ugovora	31
4.6.7. Elektronske javne nabavke	34
4.6.8. Pravna zaštita	34
4.6.9. Kapaciteti za sprovođenje pravne zaštite	35
4.6.10. Neposredna upravna ovlaštenja i slobodan pristup informacijama	35
4.7. Preventivna i represivna funkcija Uprave za javne nabavke	37
4.8. Monitoring sistema javnih nabavki sa aspekta “gdje” i “kako” se pojavljuje korupcija u javnim nabavkama i koje su mogućnosti da se okonča korupcija u javnim nabavkama	38
4.9. Mogućnosti da se okonča korupcija u javnim nabavkama	41
4.9.1. Profesionalni, nezavini i nepristrasni javni službenici, etika u javnim nabavkama .	45
4.10. Pravci daljeg napredovanja	46
4.11. Strategija razvoja sistema javnih nabavki za period 2011 – 2015	46
5. ANALIZA PODATAKA O JAVNIM NABAVKAMA U CG U 2012. GODINI	49
5.1. Obveznici primjene Zakona	49
5.2. Ukupna ugovorena vrijednost javnih nabavki za 2012.godinu	50
5.3. Vrijednost objavljenih ugovora po kvaratlima	51
5.4. Broj i vrijednost ugovora prema vrijednosnim razredima	52
5.5. Vrijednost javnih nabavki velike i male vrijednosti po godinama	54
5.6. Broj ugovora i ugovorena vrijednost javnih nabavki po vrstama postupaka	55
5.7. Pregled ugovorene vrijednosti po grupi naručilaca/djelatnosti i vrsti postupka	65
5.8. Intezitet konkurencije u postupcima javnih nabavki	70
5.9. Kriterijumi za izbor najpovoljnije ponude	71
5.10. Broj ugovora i vrijednost zaključenih ugovora prema kategorijama naručilaca	71

5.11. Odluke o obustavljanju postupaka javnih nabavki	77
5.12. Izvještaj o evidenciji postupaka kršenja antikorupcijskih pravila i pravila sukoba interesa	79
6. PRIJEDLOG ZAKLJUČAKA	81
7. REZIME IZVJEŠTAJA	82
8. PRILOZI (popis tabela i grafičkih prikaza).....	93

1. UVOD

Sa zadovoljstvom Vam predstavljamo Godišnji izvještaj o javnim nabavkama za 2012. godinu, kojim smo nastojali da, kroz najvažnije aktivnosti vašoj pažnji preporučimo i predstavimo rad Uprave za javne nabavke Crne Gore za izvještajni period.

Na osnovu člana 19 stav 1 tačka 18 a u vezi sa članom 118 Zakona o javnim nabavkama ("Sl. list CG", br. 42/11), Uprava za javne nabavke svake kalendarske godine priprema i dostavlja Vladi godišnji izvještaj o javnim nabavkama u kome se analiziraju aktivnosti javne nabavke u našoj zemlji za tu kalendarsku godinu zajedno sa preporukama za poboljšanje sistema javnih nabavki.

Ovaj izvještaj pripremljen je u saglasnosti sa zahtevima Zakona o javnoj nabavci, predstavljajući detaljnu analizu o svim aktivnostima javnih nabavki odvijanih u Crnoj Gori, prema potpisanim javnim ugovorima tokom perioda od 01. januara 2012. godine do 31. decembra 2012. godine.

Pripremanjem ovog izvještaja ispunjava se zahtjev člana 118 Zakona o javnoj nabavci, prema kojem je svaki naručilac dužan da Upravi za javne nabavke, najkasnije do 28. februara tekuće za prethodnu godinu, dostavi Izvještaj o sprovedenim postupcima javnih nabavki i zaključenim ugovorima o javnim nabavkama. Uprava za javne nabavke dužna je da pripremi godišnji Izvještaj o sprovedenim postupcima javnih nabavki i zaključenim ugovorima o javnim nabavkama u prethodnoj godini i dostavi Vladi, najkasnije do 31. maja tekuće godine.

Naime, Ministarstvo finansija je na osnovu člana 117 Zakona o javnim nabavkama ("Službeni list CG", broj 42/11) po kojem su naručioci obavezni da vode evidenciju sprovedenih postupaka javne nabavke i evidenciju zaključenih ugovora o javnim nabavkama, donijelo Pravilnik o evidenciji postupaka javnih nabavki kojim je bliže uređen sadržaj, način vođenja i obrazac evidencije postupaka javnih nabavki. U skladu sa propisanim Pravilnikom naručioci evidentiraju sprovedene postupke javnih nabavki na obrascima: obrazac A za evidenciju podataka o dodijeljenim javnim nabavkama, obrazac B za evidencija podataka o dodijeljenim javnim nabavkama male vrijednosti (šoping) i obrazac C za evidenciju podataka o dodijeljenim javnim nabavkama primjenom neposrednog sporazuma.

U skladu sa odredbama Zakona i Pravilnikom o evidenciji postupaka javnih nabavki, naručioci su Upravi za javne nabavke dostavili u pisanoj i elektronskoj formi podatke o dodijeljenim javnim nabavkamao ugovorima zaključenim u otvorenom postupku, ograničenom postupku, u pregovaračkom postupku bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje, pregovaračkom postupku sa prethodnim objavljivanjem poziva za javno nadmetanje, okvirnom sporazumu, konsultantskim uslugama, kao i podaci o dodijeljenim javnim nabavkama putem konkursa za 2012. godinu. Naručioci su takođe dostavili podatke o dodijeljenim javnim nabavkama male vrijednosti (šoping) i podatke o dodijeljenim javnim nabavkama primjenom neposrednog sporazuma.

Kako je propisano Pravilnikom, naručioci su u izvještajnom periodu evidentirali vrste postupka javnih nabavki koje su primjenjivali, vrstu predmeta i predmet javne nabavke, procijenjenu vrijednost javnih nabavki, ugovorenu vrijednost bez poreza na dodatnu vrijednost, ugovorenu vrijednost sa porezom na dodatnu vrijednost, broj prispjelih ponuda, broj odbačenih ponuda, broj odbijenih ponuda, broj i datum odluke o izboru najpovoljnije ponude, naziv ponuđača čija je ponuda izabrana kao najpovoljnija, matični broj ponuđača čija je ponuda izabrana kao najpovoljnija, datum zaključenja ugovora, aneks ugovora ukoliko je zaključen (broj, datum i predmet), ostvarene uštede (razlika između procijenjene i ugovorene vrijednosti javne nabavke bez poreza na dodatnu vrijednost) za sve postupke javnih nabavki osim nabavki spovedene neposrednim sporazumom. Za postupke nabavke neposrednim sporazumom evidentiraju se u skladu sa Pravilnikom, datum i

mjesto dodjele, vrsta predmeta, predmet, ugovorena vrijednost javne nabavke, naziv ponuđača i iznos ukupno ugovorene vrijednosti javnih nabavki.

Sve vrijednosti ugovora su izražene u eurima sa uračunatim PDV-om.

Za podatke o ugovorenim nabavkama odgovorni su sami naručioci, koji na osnovu sklopljenih ugovora dostavljaju izvještaje u pisanoj i elektronskoj formi nadležnom organu koji su u skladu sa Pravilnikom potpisani od strane odgovornog lica - starješine naručioca i službenika za javne nabavke.

Ovo je peta godina po redu da Uprava za javne nabavke priprema ovakav Izveštaj, pokušavajući da ga svake godine unaprijedi i kompletira, s ciljem da Vlada ima jasniju sliku o svim aktivnostima javnih nabavki u Crnoj Gori odvijanih tokom 2012. godine.

Ovaj izvještaj biće dobar materijal i za sve međunarodne finansijske monetarne institucije koje su u našoj zemlji, zato što će imati na raspolaganju izvještaj u kojem su obuhvaćene aktivnosti javne nabavke u Crnoj Gori prema izvorima finansiranja, vrednostima ugovora nabavke, vrsti aktivnosti nabavke, kao i postupcima nabavke. Izvještaj će biti od koristi i donatorima koji misle da u buduću investiraju u našoj zemlji, pošto bazirajući se na podacima izveštaja može da se konstatuje da preko 90 % budžeta za javne nabavke u Crnoj Gori tokom 2012 godine potrošen je preko otvorenog postupka, koji je poznat kao najtransparentniji postupak.

Uspješnim ostvarivanjem preporuka Evropske komisije tokom ove godine, Crna Gora je dobila datum početka pregovora u junu 2012. godine. Usklađivanjem institucionalnog i zakonskog okvira sa standardima Evropske unije, ekonomska politika u Crnoj Gori dobija dodatno sredstvo za povećanje konkurentnosti ekonomskog ambijenta, za smanjenje negativnih efekata krize i za uspostavljanje stabilnih osnova za dugoročno održivi rast.

Uspješnost ostvarivanja reformi i na polju javnih nabavki je jasno iskazano u Evropskom izvještaju o napretku CG za 2012 godinu u kojem se kaže između ostalog: „*ostvaren je dobar napredak po pitanju **opštih principa** koji se primjenjuju na javne nabavke u Crnoj Gori. Novi Zakon o javnim nabavkama i povezana podzakonska akta, koji su stupili na snagu u januaru, uskladili su, u velikoj mjeri, opšte principe s onima sadržanim u pravnoj tekovini EU. Novim zakonom obuhvaćen je i sistem pravnih sredstava, čime je uznapredovala usaglašenost u ovoj oblasti. U drugoj polovini 2011. godine, veliki broj odredbi za sprovođenje je usvojen. Kako bi se ojačali kapaciteti za nabavke i smanjio rizik od konflikta interesa, Vlada je u decembru 2011. godine i početkom 2012 godine usvojila Uredbu i Izmjenu Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave, koja ima za cilj prebacivanje upravljanja nad procedurama javnih nabavki 34 nezavisna i polunezavisna tijela na nadležnoresorno ministarstvo. Uticaj ove uredbe ogledaće se u tome što će se smanjiti broj tijela za ugovaranje i procedura nabavki. Crna Gora je u decembru 2011. godine usvojila novu strategiju javnih nabavki za period 2011-2015. i osnovala koordinaciono tijelo za praćenje njenog sprovođenja. Resurse za sprovođenje strategije tek treba obezbijediti. Takođe kada je u pitanju **dodjela ugovora o javnim nabavkama**, izvjestan napredak je ostvaren stupanjem na snagu novog Zakona o javnim nabavkama. Sistem za pomoć (helpdesk) osnovan u Upravi za javne nabavke je operativan. Uprava za javne nabavke pokrenula je novi Portal o javnim nabavkama u januaru 2012. godine, na kome se objavljuju obavještenja o nabavkama, odluke o dodjeljivanju i planovi nabavki tijela za ugovaranje. Uprava je organizovala obuke kako bi se tijela za ugovaranje upoznala s novim Zakonom o javnim nabavkama. Pripremljene su smjernice za sprovođenje novog Zakona o javnim nabavkama i seminari su održani o antikorupcijskoj politici i sprečavanju konflikta interesa. Ipak, neophodni su dodatni naporu u pogledu obuke i popunjavanja pozicija kako bi se povećali kapaciteti sprovođenja*”.

Ostvareni korak naprijed u procesu evropskih integracija zahtijeva od nosioca ekonomske politike viši nivo kvaliteta i u oblastima makroekonomskog i fiskalnog programiranja, te detaljnosti analize ekonomskih politika, u cilju kvalitetnijeg donošenja odluka i standardizovanog praćenja ekonomskih i fiskalnih kretanja u Crnoj Gori.

U tom kontekstu je istaknuta kroz ovaj izvještaj i pripremna faza Pretpristupnog ekonomskog programa koji Crna Gora, kao kandidat za ulazak u Evropsku uniju, prvi put dostavlja 2011. godine Evropskoj komisiji i taj proces nastavlja i u 2012. godinu.

Uprava za javne nabavke, kao samostalan organ državne uprave osnovana je Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave („Sl. list CG” br. 05/12) od 23. januara 2012. godine i Izmjenama i dopunama uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave („Sl. list CG” 25/12 od 11.05.2012. godine).

Osim toga što sačinjava Izvještaja o javnim nabavkama i isti dostavlja Vladi, članom 19 Zakona o javnim nabavkama ("Službeni list CG", broj 42/11), jasno su definisani poslovi iz oblasti javnih nabavki i sa njima povezani poslovi koje vrši Uprava za javne nabavke i to:

- 1) prati ostvarivanje sistema javnih nabavki,
- 2) prati usaglašenost propisa kojima se uređuju javne nabavke sa pravom Evropske Unije, priprema stručne osnove, inicira i učestvuje u pripremi propisa o javnim nabavkama,
- 3) daje saglasnost naručiocima o ispunjenosti uslova za sprovođenje odgovarajućeg postupka javne nabavke, u skladu sa ovim zakonom,
- 4) pruža savjetodavnu pomoć na zahtjev naručioca,
- 5) organizuje i sprovodi stručno osposobljavanje i usavršavanje zaposlenih i drugih lica za vršenje poslova javnih nabavki,
- 6) organizuje polaganje stručnog ispita za vršenje poslova u oblasti javnih nabavki,
- 7) uspostavlja i održava portal javnih nabavki radi obezbjeđivanja transparentnosti javnih nabavki,
- 8) objavljuje planove javnih nabavki, pozive za javno nadmetanje, odluke o kvalifikaciji kandidata, odluke o izboru najpovoljnije ponude, odluke o obustavi postupka javne nabavke, odluke o poništavanju postupka javne nabavke, ugovore o javnoj nabavci, izmjene, odnosno dopune plana javnih nabavki, poziva za javno nadmetanje, odluka i ugovora, i druge akte u skladu sa ovim zakonom,
- 9) priprema i objavljuje na portalu javnih nabavki Listu naručilaca,
- 10) promovise sprovođenje javnih nabavki u elektronskoj formi;
- 11) ostvaruje saradnju sa međunarodnim organizacijama, institucijama i stručnjacima u oblasti sistema javnih nabavki;
- 12) priprema i dostavlja Vladi godišnji izvještaj o javnim nabavkama, za prethodnu godinu;
- 13) priprema i objavljuje na portalu javnih nabavki listu ponuđača na osnovu odluka o izboru najpovoljnije ponude;
- 14) priprema i objavljuje na portalu javnih nabavki jedinstveni rječnik javnih nabavki;
- 15) vrši inspekcijski nadzor;
- 16) izdaje publikacije i drugu stručnu literaturu;
- 17) vrši i druge poslove, u skladu sa zakonom.

Efikan sistem javnih nabavki u prvom redu pored navedenog zavisi i od relevantne primjene i realizacije mnogih ključnih principa, od kojih su najvažniji: odgovornost, profesionalizam, transparentnost i konkurencija. Ovi koncepti i vrijednosti predstavljaju radikalnu polaznu tačku u realizaciji efikasnog tržišta i relevantnog i pravilnog rada u sistemu javnih nabavki. U Ministarstvu finansija ostvoreni su svi definisani prioriteti, prvi se odnosio na budžetsku stabilnost gdje je

obezbijeđena sredstva za nesmetano finansiranje potrošačkih jedinica i izvršenje svih međunarodnih i domaćih obaveza.

Strateška odluka Crne Gore je dobijanje punog članstva u Evropskoj Uniji. Uzimajući to u obzir, naša zemlja preuzima sve aktivnosti u cilju harmonizacije našeg zakonodavstva i podzakonskih akata sa zakonodavstvom Evropske unije. Uprava za javne nabavke je aktivno uključena u dio harmonizacije našeg nacionalnog zakona iz oblasti javnih nabavki sa relevantnim Direktivama Evropske unije, kao i proces prihvatanja evropskih standarda u ovoj oblasti. Neprekidne su aktivnosti na osiguravanju efikasnosti, racionalnosti transparentnosti u toku postupka dodjele ugovora javnih nabavki i na podsticanju konkurencije, obuke i sprečavanju koruptivnih radnji.

Evropska komisija ohrabruje naše korake na planu stabilizacije potrošnje i vođenja održive fiskalne politike.

Treba istaći da u saradnji Ministarstva finansija i Uprave za javne nabavke, a u cilju efikasnijeg operacionalizovanja procedure kontrole i predvidivosti planiranja javnih nabavki, Ministarstvo finansija je dobijalo i individualno razmatralo zahtjeve za javnim nabavkama svih potrošačkih jedinica. Ovo je omogućilo bolji uvid i planiranje neophodnih, odnosno mandatornih troškova, te i bolju kontrolu njihove realizacije i nestvaranja zaostalih budžetskih obaveza.

Ono što je jedinstveno za proces javnih nabavki je direktno učešće predstavnika privatnog sektora, koji su zainteresovane strane za ishod procesa nabavke. U dobrom sistema nabavki, učešće tih zainteresovanih strana koristi se kao dio sistema kontrole, uspostavljanjem jasno definisanog, regulisanog procesa koji omogućava ulaganje žalbi od strane privatnog sektora i blagovremene odlučivanje o njihovim žalbama.

Uprkos svim izazovima sa kojima se suočavamo, vjerujem da možemo stvoriti dobre osnove za dinamičan ekonomski rast, koji je najefikasnije sredstvo za borbu sa krizom, nezapošljenošću, deficitom i dugom. Zato ćemo nastaviti sa sprovođenjem politika ekonomskih sloboda koje će, zajedno sa unaprijeđenjem kvaliteta javne uprave, građanima i privredi omogućiti veću konkurentnost i više šansi i mogućnosti za napredak.

U ovom kontekstu, ovaj Izvještaj o javnim nabavkama u Crnoj Gori predstavlja osnovu za podizanje na majveći mogući nivo transparentnosti efektivnost sistema javnih nabavki za ponuđače i za naručioce, dok u isto vrijeme predstavlja i značajan akt za otklanjanje nepravilnosti.

Cilj ovog Izvještaja je da i u što veći broj reprezentativnih učesnika u ovom procesu javnih nabavki snadbije sa svim potrebnim informacijama kako bi se problemi prevazišli u korist javnog interesa.

Sve ove aktivnosti su rezultat nesebičnog angažovanja i posvećenosti svih zaposlenih u Upravi, zašto im se iskreno zahvaljujem.

Direktor Uprave
Doc. dr Mersad Z Mujević, s.r.

2. IZRAZI I ZNAČENJA IZRAZA

Pojedini izrazi upotrijebljeni u Zakonu o javnim nabavkama i Izvještaju o javnim nabavkama imaju sljedeće značenje:

Javna nabavka je skup svih radni i aktivnosti koje preuzima naručilac u cilju nabavke roba, izvršenja usluga ili izvođenja radova i za koje izdvaja obezbijedenja sredstva;

Direktiva 2004/17/EZ - Direktiva 2004/17/EZ Evropskoga parlamenta i Vijeća od 31. marta 2004. kojom se usklađuju postupci nabavke subjekata koji djeluju u sektoru vodoprivrede, energetike, saobraćajnom sektoru i sektoru poštanskih usluga;

Direktiva 2004/18/EZ - Direktiva 2004/18/EZ Evropskoga parlamenta i Vijeća od 31. marta 2004. o koordinaciji postupaka za dodjelu ugovora o javnim radovima, ugovora o javnoj nabavci roba, te ugovora o pružanju javnih usluga;

Direktiva 2007/66/SE - Direktiva u oblasti zaštite prava.

BDP - Društveni bruto proizvod;

Javna sredstva su budžetska sredstva i druga sredstva, čiji su osnovi i izvori nastajanja određeni zakonom ili drugim propisom;

Državni organi su: Skupština Crne Gore, Predsjednik Crne Gore, Vlada, Ustavni sud Crne Gore, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda, Državno tužilaštvo, ministarstva i drugi organi uprave, sudovi, Centralna banka Crne Gore, Državna revizorska institucija i druge službe čiji je osnivač Crna Gora;

Organi jedinice lokalne samouprave su: skupština opštine, skupština Glavnog grada i Prijestonice, predsjednik opštine, gradonačelnik Glavnog grada i Prijestonice, organi lokalne uprave i drugi organi i službe čiji je osnivač jedinica lokalne samouprave;

Javne službe su: Univerzitet Crne Gore, javna preduzeća, javne i druge ustanove, državni fondovi i drugi organi i organizacije koji vrše javna ovlašćenja čiji je osnivač Crna Gora, odnosno jedinica lokalne samouprave;

Naručilac je obveznik primjene Zakona o javnim nabavkama koji sprovodi postupak javne nabavke i izdvaja sredstva za tu namjenu;

Ponuđač je privredno društvo, pravno lice preduzetnik ili fizičko lice, koje podnosi ponudu u postupku javne nabavke, pojedinačno ili kao grupa ponuđača u zajedničkoj ponudi, kao i podnosilac prijave za pretkvalifikaciju u prvoj fazi ograničenog postupka javne nabavke koji se kvalifikovao za podnošenje ponude u drugoj fazi ograničenog postupka javne nabavke;

Ponuđena cijena je cijena koju određuje ponudjač u svojoj ponudi po raspisanom pozivu;

Ugovor o javnoj nabavci je ugovor zaključen između naručioca i ponuđača, u skladu sa sprovedenim postupkom javne nabavke, koji za predmet ima nabavku roba, usluga ili izvođenje radova, sa određenom cijenom;

Poziv za javno nadmetanje je poziv za dostavljanje ponuda u postupku javne nabavke koji se objavljuje na portalu javnih nabavki, i to: poziv za javno nadmetanje u otvorenom postupku, poziv

za pretkvalifikaciju, poziv za javno nadmetanje pregovaranjem, konkurs i zahtjev za dostavljanje ponuda šopingom;

Poziv za nadmetanje je poziv koji naručilac dostavlja neposredno ponuđačima za dostavljanje ponuda u postupku javne nabavke i koji se ne objavljuje na portalu javnih nabavki, i to: poziv za dostavljanje ponuda u drugoj fazi ograničenog postupka, poziv za nadmetanje pregovaranjem, zahtjev za dostavljanje ponuda za okvirni sporazum i poziv za dostavljanje ponuda za pružanje konsultantskih usluga;

Prijava za kvalifikaciju je zahtjev zainteresovanog lica za učestvovanje u prvoj fazi ograničenog postupka javne nabavke - pretkvalifikacija, uz koji se prilaže potrebna dokumentacija;

Uslov je zahtjev naručioca koji mora u ponudi da bude ispunjen u cjelini;

Kriterijum je mjerilo na osnovu kojeg se vrši vrednovanje ponuda;

Nepredviđeni događaji su prirodne nepogode, požari, tehničko-tehnološke nesreće, havarije na uređajima i postrojenjima, hemijske, biološke, nuklearne i radiološke kontaminacije, epidemije, epizootije, epifitotije i druge nesreće;

Otvoreni postupak je postupak u kojem bilo koje zainteresovano privredno društvo ili preduzetnik može podnijeti ponudu;

Okvirni sporazum je sporazum ograničenog trajanja zaključen između naručioca i ponuđača u svrhu utvrđivanja okvira za zaključivanje pojedinačnih ugovora o javnoj nabavci tokom perioda njegove važnosti;

Ograničeni postupak je postupak u kojem bilo koje zainteresovano privredno društvo ili preduzetnik može zatražiti da učestvuje, pri čemu samo ona privredna društva ili preduzetni ponudu;

Pregovarački postupak je postupak u kojem se naručilac obraća privrednom društvu ili preduzetniku i dogovara uslove ugovora sa jednim ili više njih;

Konkurs je postupak javne nabavke koji omogućuje naručiocu da izabere nacrt, plan, idejno rješenje ili dizajn koji se nakon toga može izraditi u skladu sa posebno dodijeljenim ugovorom o uslugama;

Konsultantska usluga je postupak javne nabavke kada naručilac može poziv za pružanje konsultantskih usluga dostaviti neposredno ponuđačima ako predmet javne nabavke može da pruži ograničeni broj ponuđača i kada vrijeme i troškovi neophodni za procjenjivanje velikog broja ponuda ne bi bili u srazmjeri sa vrijednošću usluge koja je predmet javne nabavke;

Javna sredstva su budžetska sredstva i druga sredstva, čiji su osnovi i izvori nastajanja određeni zakonom ili drugim propisom;

Zakon o javnim nabavkama - („Službeni list CG“ broj 42/11).

3. SISTEM JAVNIH NABAVKI U CRNOJ GORI

3.1. Normativna djelatnost

Pravna tekovina u oblasti javnih nabavki zasniva se na **opštim principima** koji proizilaze iz Ugovora o funkcionisanju Evropske unije, dio tri, glava IV i Glava VII i sudske prakse Evropskog suda pravde, kao što su ekonomičnost i efektivnost, transparentnost, jednak tretman, slobodna konkurencija i nediskriminacija. Ovi principi primjenjuju se na sve postupke nabavki uključujući one koje nisu pokrivena direktivama EU koje se odnose na nabavke roba, radova i usluga.

Dvije direktive regulišu **dodjelu javnih ugovora** (javni radovi, javne nabavke i ugovori o javnim nabavkama): Direktiva 2004/18/EZ o usklađivanju postupaka za dodjelu ugovora o javnim radovima, ugovora o javnim nabavkama i ugovorima o javnim uslugama u pogledu takozvanih "*tradicionalnih tijela za ugovaranje*" („*klasični sektor*“) i Direktiva 2004/17/EZ o usklađivanju postupaka subjekata koji djeluju u oblastima vodoprivrede, energetike, saobraćaja i poštanskih usluga ("*sektor usluga*“). Polje primjene ovih direktiva definisan je kroz pokrivena tijela ili subjekte i ugovore, pragove primjene i specifična izuzeća. U ovom okviru postavljani su specifični zahtjevi kako bi se obezbijedilo puno poštovanje opštih principa u toku postupka nabavke. Direktive takođe obezbjeđuju okvir za elektronsku nabavku uključujući elektronske komunikacije u skladu sa Zakonom o elektronskom potpisu i elektronskim trgovini. Pored navedenih direktiva, Direktiva 2009/81/EZ reguliše dodjelu pojedinih ugovora u poljima odbrane i bezbjednosti, koja nije u potpunosti implementirana u postojeći zakonodavni okvir CG.

U pogledu dodjele javnih ugovora, pravna tekovina u oblasti nabavki sadrži tri direktive o **lijekovima**: Direktivu 89/665/EEZ o usklađivanju zakona, propisa i administrativnih odredbi koji se odnose na primjenu postupaka pregleda dodjele ugovora o javnim nabavkama i javnim radovima ("*klasični sektor*"); Direktiva 92/13/EEZ o usklađivanju zakona, propisa i administrativnih odredbi koji se odnose na postupke nabavke subjekata koji djeluju u oblasti vodoprivrede, energetike i telekomunikacija (komunalni sektor) i Direktiva 2007/66/EZ kojom se mijenjaju druge dvije direktive u cilju unapređenja efektivnosti procedura revizije dodjele javnih ugovora. Direktiva o lijekovima sadrži zahtjeve za uspostavljanje efektivnih i nezavisnih postupaka procedura revizije iznad određenih pragova vrijednosti za odluke koje donose tijela za ugovaranje tokom dodjele ugovora. Obezbijedena je i sudska zaštita pred Upravnim sudom.

Postojeći Zakon o javnim nabavkama CG donešen je od strane Parlamenta 29. jula 2011. godine, a isti je stupio na snagu 01.01.2012. godine ("*Sl.list*" CG br. 42/11) od 15. avgusta 2011. godine. Kako Zakon tako i implementaciona akta fokusirana su na kompletiranje pravnog okruženja sistema javnih nabavki u Crnoj Gori (uključujući i operativne alatke) i njegovo poboljšanje u pogledu efikasnosti i efektivnosti korišćenja javnih fondova i daljeg usklađivanja sa zakonodavstvom i praksom javnih nabavki u EU, izgradnji održivog, permanentnog nacionalnog sistema obuke iz oblasti javnih nabavki koji omogućavanje razvoja profesionalnih vještina službenika za javne nabavke i ostalih zaposlenih uključenih u implementaciju propisa o javnim nabavkama (sudije, revizori), jačanje kapaciteta Uprave za javne nabavke za implementaciju njenih funkcija, poboljšanje sistema za objavljivanje obavještenja o javnim nabavkama i informisanje, kao i unaprjeđenje javne svijesti o važnosti zdravog i sveobuhvatnog sistema javnih nabavki u Crnoj Gori.

Sve u svemu urađen je dobar i kvalitetan i visoko usaglašen zakon sa Direktivama EU koje se odnose na javne nabavke, što je i konstatovano u Izvještajima Evropske Komisije vezano za napredak naše zemlje 2011 i 2012 godinu.

Uprava za javne nabavke je u periodu od 2012. godine kontinuirano sagledavala funkcionisanje sistema javnih nabavki kao i promjene u oblasti regulative praksi Evropskog suda pravde te analizirala iste sa aspekta primjenljivosti određenih rješenja. Naravno da je analiza vršena preko različitih vrsta upitnika, sastanaka i drugih aktivnosti prije svega u kontaktu sa naručiocima,

ponuđačima, međunarodnim akterima a ponajprije sa sličnim institucijama sa prostora Zapadnog Balkana. Isto tako, analiza je vršena i “*nad*” Direktivama EU za javne nabavke sa aspekta identifikacije potreba za eventualnim novim usaglašavanjem sa istim.

Dosadašnje iskustvo primjene Zakona ukazuje nam da je isti usaglašen u najvećoj mogućoj mjeri shodno našem pravnom sistemu sa Direktivama EU i da stvara najbolje pretpostavke za kvalitetno sprovođenje postupaka javnih nabavki a time i izboru najpovoljnije ponude, no ipak treba dalje raditi na jačanje administrativnih kapaciteta naročito naručilaca da bi bilo manje žalbi a time i poništavanja postupaka, time ćemo obezbijedi optimalni nivo primjene načela racionalnog i efektivnog korišćenja javnih sredstava.

Od najveće je važnosti promovisanje povećanog profesionalizma u javnim nabavkama jačanjem linijske organizacije putem osnovanog odjelenja za stručno osposobljavanje, usavršavanje i međunarodnu saradnju u oblasti javnih nabavki i postavljanjem istog na najveći mogući nivo.

4. REALIZOVANE AKTIVNOSTI U RAZVOJU SISTEMA JAVNIH NABAVKI U CRNOJ GORI

4.1. Aktivnosti u zakonodavnom procesu i ostvarivanju saradnje sa međunarodnim i institucijama u Crnoj Gori

Uprava za javne nabavke kao organ nadležan za poslove javnih nabavki ostvarivajuću osnovnu ulogu iz svoje nadležnosti, vršeći upravne i sa njima povezane poslove u oblasti javnih nabavki tokom 2012. godine, uticala je na stvaranje uslova za ekonomičnu, efikasnu, transparentnu upotrebu javnih sredstava, stvaranje konkurentnih i ravnopravnih uslova za sve ponuđače a samim tim i doprinosila kreiranju zdrave i održive ekonomije, a naročito ako se uzme u obzir da vršeći javne nabavke država direktno učestvuje na tržište i njeno ponašanje ima veliki uticaj na ukupnu ekonomsku aktivnost. Stoga se može reći da su javne nabavke ključni instrument za kreiranje tržišne ekonomije Crne Gore a samim tim je uloga Uprave za javne nabavke u uspostavljanju funkcionalnog sistema nabavki i osiguravanja efektivnog i efikasnog korišćenje novca, od posebne važnosti.

Tokom 2012. godine, Uprava za javne nabavke je obavljala poslove koji se odnose na nastavljanje jačanja sistema javnih nabavki, praćenje primjene propisa o javnim nabavkama, praćenje, analiziranje i ostvarivanja sistema javnih nabavki sa stanovišta usaglašenosti sa pravom Evropske Unije i predlagala mjere za obezbjeđivanje te usaglašenosti, pružala savjetodavne i konsultantske usluge za oblast javnih nabavki naručiocima, organizovala obuke kadrova za vršenje poslova javnih nabavki (službenike za javne nabavke, zaposlene na poslovima javnih nabavki, druge zaposlene koji prate poslove javnih nabavki i revizije, državne revizore, sudije i saradnike nadležnog suda, ponuđače, NVO, medije i dr.), objavljivala pozive za javno nadmetanje i odluke o dodijeljenim ugovorima na portalu javnih nabavki, vršila unapređenje sistema informisanosti naručilaca i ponuđača o propisima o javnim nabavkama, objavljivala i vršila distribuciju odgovarajuće stručne literature ne samo sa aspekta normativne implementacije zakona već i antikorupcijske politike i politike sukoba interesa, ostvarivala međunarodnu saradnju sa institucijama i stručnjacima u oblasti javnih nabavki, pratila postupke javnih nabavki i obezbjeđenje javnog interesa u tim postupcima, vršila izvještavanje o javnim nabavkama u Crnoj Gori, započela izdavanje biltena o javnim nabavkama i vršila druge poslove u skladu sa zakonom.

Uprave za javne nabavke je u izvještajnom periodu imala sastanake sa Amasadorima ili njihovim predstavnicima i to: Ambasdom Austrije, Ambasdom Holandije, Norveškom državnom Agencijom za javnu upravu i e-Vladu, predstavnicima Svjetske Banke, Ambasadrom Ukrajine, Amansadorom BiH, Upravama i regulatornim tijelima zemalja regiona.

Pored rečenog važno je istaći da su osnovni pravci i aktivnosti bile usmjerene na jačanje sistema javnih nabavki u Crnoj Gori i pri tom ostvareni su sledeći ključni rezultati:

- Postojeći Zakon o javnim nabavkama („*Sl. list CG*“, br. 42/11 od 15. avgusta 2011. godine) donešen je od strane Parlamenta 29. jula 2011. godine, a njegova primjena je počela od 01. januara 2012. godine;
- Donijeta je podzakonska regulativa: Pravilnik o obrascima u postupku javnih nabavki („*Službeni list CG*“, broj 62/2011), Pravilnik o metodologiji iskazivanja podkriterijuma u odgovarajući broj bodova, načinu ocjene i upoređivanja ponuda („*Službeni list CG*“, broj 63/2011), Pravilnik o načinu vođenja i sadržaju evidencije o kršenju antikorupcijskih pravila (*Službeni list CG*“, broj 63/2011), Pravilnik o evidenciji postupaka javnih nabavki (*Službeni list CG*“, broj 63/2011) koja se primjenjuju od 01. januara 2012. godine;

- Donijet Pravilnik o programu i načinu polaganja stručnog ispita za rad na poslovima javnih nabavki („*Službeni list CG*”, broj 28/12), koji je stupio na snagu od 06. juna 2012. godine i aktivno se primjenjuje;
- Donijet je Program i način stručnog osposobljavanja i usavršavanja u oblasti javnih nabavke koji je stupio na snagu 29. maja 2012. godine;
- Donijeta je Odluku o obrazovanju Radne grupe za pripremu pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za oblast pravne tekovine Evropske unije koja se odnosi na pregovaračko poglavlje 5 - Javne nabavke na osnovu člana 15 stav 1 Odluke o uspostavljanju strukture za pregovore o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji (»*Službeni list CG*«, broj 9/12), na sjednici Vlade Crne Gore održanoj 26. jula 2012. godine, u čijem sastavu su i predstavnici Uprave za javne nabavke;
- Održan je eksplanatorni screening, dana 27.09.2012. godine, na kome su predstavnici Evropske komisije prezentovali zakonodavstvo EU iz oblasti javnih nabavki i nakon toga, 19 novembra 2012. godine, održan je i bilateralni analitički pregled pravne tekovine za 5. pregovaračko poglavlje na kojem je predstavljen nivo usklađenosti pravnog sistema Crne Gore s pravnom tekovinom Evropske unije u oblasti javnih nabavki;
- Inicirano je osnivanje regionalnog centra zemalja Zapadnog Balkana o sistemu javnih nabavki u cilju razmjene iskustava iz oblasti javnih nabavki;
- Donijet je i objavljen Pravilnik o zaštiti ličnih podataka;
- Donijet je i objavljen Etički kodeks državnih službenika i namještenika;
- Započete su brojne projektne aktivnosti u saradnji sa Delegacijom Evropske unije u Crnoj Gori sa ciljem „**Jačanje sistema javnih nabavki u Crnoj Gori**“. Ciljevi projekta odnose se na: pregled nacionalnog zakonodavstva u oblasti javnih nabavki i harmonizacija sa *acqui communitaire*, a naročito Direktivom 2004/17/EC Evropskog parlamenta i Savjeta 31 mart 2004, razvijanje kapaciteta za uvođenje hibridne javne nabavke u Crnoj Gori, podržavanje nadogradnje informacionog sistema za javne nabavke u Crnoj Gori i preporuke za monitoring sistema javnih nabavki sa ciljem kvalitetnije primjene i kvalitetnije normativizacije predloženih rješenja;
- U okviru Višekorisničkog projekta IPA 2009 „**Obuka u oblasti javnih nabavki za zemlje Zapadnog Balkana i Tursku**“, Evropska Komisija je zatražila od SIGME da se razradi generički materijal za obuku, zasnovan na legislativi i praksi Evropske komisije i prilagođen domaćoj legislativi i okolnostima svake zemlje korisnice. Specifična svrha Višekorisničkog projekta IPA 2009 je razvoj i obezbjeđenje održive strategije obuka u javnim nabavkama na svim nivoima u zemljama korisnicima. Ideja samog Projekta je da se doprinese pojačavanju administrativnih kapaciteta i dobrog upravljanja u javnim nabavkama putem uspostavljanja ekonomičnog i održivog nacionalnog sistema pružanja obuke koji se bazira na najnovijim Direktivama EU i odgovarajućih metodologija. Obuka trenera (ToT) čini dio ukupnog cilja projekta da se uspostavi na nivou svakog Korisnika jedan ekonomičan i održiv „*Nacionalni sistem obuke u javnim nabavkama*“ koji obuhvata:
 - sveobuhvatni nastavni plan za nacionalne obuke u javnim nabavkama baziran na OECD/SIGMA modulima (2004 EU Direktive) i dopunjen specifičnim nacionalnim odredbama, tenderskim i upravnim postupcima,

- glavni tim sertifikovanih nacionalnih trenera za javne nabavke koji su u potpunosti upoznati sa sadržinom SIGMA modula, nacionalnim zakonskim odredbama i vještinama metodologije obuke,
 - mreža nacionalnih institucija za obuku koje su akreditovane od strane date Uprave za javne nabavke za pružanje obuke u nabavkama za službenike iz privatnog i javnog sektora uz angažovanje trenera obučanim ovim Projektom i akreditovanog nastavnog plana za obuku u javnim nabavkama;
- Organizovano je niz sastanaka sa predstavnicima Američke ambasade u Crnoj Gori, Svjetske banke, Sigme, Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori, koji su za osnovni cilj imali informisanje o načinu na koji funkcionišu javne nabavke u Crnoj Gori i budući pravci saradnje sa navedenim institucijama;
 - Održana je prezentacija dokumenta „*Analiza rizika korupcije u CG u oblastima javnih nabavki, urbanizma, prostornog planiranja, katastra, upisa i prometa nekretnina*“, u organizaciji Misije OEBS-a u Crnoj Gori, a u okviru projekta Značaj prevencije i borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala. Projekat je realizovan uz podršku Misije OEBS-a u Crnoj Gori;
 - Organizovano je niz okruglih stolovana na teme: „*Nacrtima zakona o slobodnom pristupu informacijama, zakona o izmjenama i dopunama zakona o tajnosti podataka i zakona o izmjenama i dopunama zakona o zaštiti podataka o ličnosti*“, „*Unapređenje mjera za koordinaciju preventivnih antikorupcijskih aktivnosti i analiza efikasnosti sprovođenja Zakona o javnim nabavkama*“, „*Implementacija održivih javnih nabavki u zemljama Mediterana*“ u saradnji sa Regionalnim centrom za čistiju proizvodnju (CP/RAC) i Ekoinstituta iz Barselone, Španija sa kojima Uprava priprema i konkretne aktivnosti u toku je potpisivanje memoranduma o saradnji;
 - U saradnji sa predstavnicima SIGME u toku 2012. godine održane su obuke na temu daljih aktivnosti u procesu otvaranja pregovora iz poglavlja 5 javne nabavke, kao i na temu „*Zaštite prava u postupcima javnih nabavki*“ u oblasti centralizovanih nabavki. Osnovni ciljevi radionice, odnose se na poboljšanje sistema javnih nabavki, zakonske regulative, rada SIGME i pouka izvučenih iz korišćenja okvirnog sporazuma i centralizovanih nabavki u zemljama Evropske unije;
 - Uspostavljena je institucionalnu saradnja u vidu potpisanih memoranduma o saradnji sa Komisijom za sprječavanje sukoba interesa, Centrom za monitoring i istraživanje (CEMI), Univerzitetom Mediteran i Univerzitetom Donja Gorica;
 - Potpisan je sporazum o saradnji sa Komisijom za sprječavanje sukoba interesa obavezuje strane potpisnice, na ciljeve unapređivanja saradnje i obezbjeđivanja optimalnih uslova za razmjenu informacija, bliže su uredile sukob interesa javnih funkcionera i zaštitu prava učesnika u postupcima javnih nabavki. Uprava i Komisija usaglasile su saradnju radi uspostavljanja procedura za komunikaciju, koordinaciju, saradnju i razmjenu podataka neophodnih za sprečavanje sukoba interesa javnih funkcionera, zaštitu prava učesnika u postupcima javnih nabavki i ispunjavanju ostalih obaveza koje proističu iz Zakona o sprečavanju sukoba interesa i Zakona o javnim nabavkama, kao i drugim oblicima saradnje od zajedničkog interesa kroz dogovorene projekte i aktivnosti. Cilj ove saradnje je postizanje visokog stepena informisanosti radi prevencije sukoba interesa u postupcima javnih nabavki, razvoj kapaciteta Uprave i Komisije, podrška implementaciji Zakona o javnim nabavkama i Zakona o sprečavanju sukoba interesa u cilju postizanja dobrih rezultata u oblasti sukoba interesa i javnih nabavki. Saradnja će biti sprovedena kroz razmjenu informacija i iskustva u vezi sa sprovođenjem Zakona, zajedničke obuke i realizaciju projekata, što bi doprinijelo prevenciji sukoba interesa javnih

funkcionera i učesnika u postupcima javnih nabavki. Izraženo je obostrano uvjerenje da će saradnja u narednom periodu biti usmjerena ka realizaciji aktivnosti predviđenim ovim Sporazumom. Uprava za javne nabavke smatra da je umrežavanje institucija jedna od preporuka relevantnih međunarodnih institucija, ali i obaveza iz nacionalnog Akcionog plana za sprovođenje Strategije za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala.

- Potpisan je Sporazum o saradnji između Uprave za javne nabavke i Uprave za antikorupcijsku inicijativu, čiji je cilj unapređenje razmjene podataka i informacija i definisanje međusobnih obaveza strana potpisnica u cilju blagovremenog prijavljivanja, otkrivanja i procesuiranja krivičnih djela sa elementima korupcije. Naime, Uprava za javne nabavke Upravi za antikorupcijsku inicijativu periodično, svakih šest mjeseci dostavlja informaciju o prijavljenim slučajevima korupcije. Dogovoreno je da strane potpisnice učestvuju u programima sprovođenja obuke za službenike državnih organa i institucija koji primaju i evidentiraju prijave o slučajevima sa elementima korupcije i da zajednički izrađuju svaki budući program obuke namijenjen predstavnicima institucija koje dobijaju informacije o mogućem koruptivnom ponašanju.

Uprava za javne nabavke je u skladu sa nadležnostima u vršenju upravnih i sa njima povezanim stručnim poslovima u oblasti javnih nabavke usmjerila aktivnosti i ostvarila sledeće rezultate:

- Ažurirana je i objavljena lista obveznika primjene Zakona o javnim nabavkama (naručilaca) koji su dužni da nabavke roba, usluga i ustupanja izvođenja radova sprovode po postupcima predviđenim Zakonom o javnim nabavkama ukupno od 724 obveznika uz napomenu da naručioc koji se ne nalaze na Listi nijesu izuzeti od primjene Zakona jer obaveznost primjene propisa proizilazi iz statusa samog subjekta saglasno zakonskim obavezama, a ne iz toga da li se određeni subjekt nalazi na predmetnoj listi;
- Objavljena je lista službenika za javne nabavke na osnovu rješenja o rasporedu lica koje je ovlastio naručilac za vršenje poslova;
- Objavljena je lista ponuđača na osnovu odluka o izboru najpovoljnijije ponude;
- U skladu sa Zakonom i definisanom ulogom vezano za „*monitoring*”, savjetodavne i konsultantske usluge, Uprava je institucionalizovala ovu aktivnost kroz funkcionalni „*Help desk*”, portal i neposrednu komunikaciju, imenovala osobu za postupanje u skladu sa Zakonom o slobodnom pristupu informacijama i osobu za saradnju sa civilnim sektorom, promovisala i radi na uspostavljanju Pravila o zaštiti ličnih podataka i Pravilnika o integritetu;
- U skladu sa program stručnog osposobljavanja i usavršavanja službenika za javne nabavke i zaposlenih koji su dužni da imaju položen stručni ispit za rad na poslovima javnih nabavki, organizovano je niz obuka u Podgorici, Danilovgradu, Cetinju i Beranama, utvrđen način izdavanja i obnavljanja potvrda o završenom programu, tako da je obučeno i pripremljeno za polaganje oko 450 službenika za javne nabavke;
- Imenovana je Komisija za polaganje stručnog ispita čiji sastav čine predstavnici Uprave za javne nabavke, Državne komisije za kontrolu postupaka javnih nabavki i Ministarstva finansija.

- Organizovano je polaganje stručnog ispita koji je sačinjen iz pismenog i usmenog dijela i u toku 2012. godine uspješno je položio stručni ispit ukupno 90 službenik za javne nabavke ova aktivnost je nastavljena i u 2013. godini;
- U skladu sa Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji donijeta su rješenja o raspoređivanju zaposlenih službenika i namještenika sa novozaposlena dva službenika, pomoćnik direktora i glavni inspektor. Izmjenama Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave, poslovi vezani za inspeksijski nadzor prešli su u nadležnost Uprave za inspeksijske poslove;
- U periodu od 01.03.2012. godine do 01.06.2012. godine izvršeno je 19 inspeksijskih pregleda, izdato 6 prekršajnih naloga u vrijednosti 6.750,00 eura. Zbog organizacionih promjena u skladu sa Uredbom i prelaska inspeksijskog nadzora u sastav Uprave za inspeksijske poslove ne raspoložemo podacima za aktivnost ovog organa do kraja 2012. godine;
- U okviru aktivnosti vezano za webstranicu javnih nabavki vršeno je redovno ažuriranje portala javnih nabavke. Prosječan broj posjetilaca web stranice je preko 2.000 na dnevnoj osnovi. Svakodnevno administratori Uprave vrše kontrolnu funkciju u fazi objavljivanja, provjeravanja i obezbjeđuje usaglašenosti poziva za javno nadmetanje i drugih obavještenja sa uslovima utvrđenim propisima o javnim nabavkama, u smislu formalne i sadržinske ispravnosti. U prosjeku se više od sedamdesetak intervencija vrši dnevno;
- Tokom godine objavljeno je preko 13 000 obavještenja ili 60 objavljenih obavještenja po danu, te kada se uzme veličina crnogorskog tržišta predstavlja dobre indikatore uspješne implementacije Portala za javne nabavke i velikog stepena transparentosti javnih nabavke;
- Izrađen je prvi Bilten o javnim nabavkama i započeta je priprema izdavanja drugostručne literature iz oblasti javnih nabavke;
- Sačinjen je Program rada Uprave za javne nabavke za 2013. godinu.

U Briselu je 19. novembra održan bilateralni analitički pregled pravne tekovine za 5. pregovaračko poglavlje na kojem je predstavljen nivo usklađenosti pravnog sistema Crne Gore s pravnom tekovinom. Članovi radne grupe za 5. poglavlje su kolegama iz Evropske komisije predstavili crnogorski zakonodavni okvir i nivo njegove usaglašenosti s pravnom tekovinom EU u ovom pregovaračkom poglavlju. Teme i oblasti koje su obuhvaćene ovim poglavljem odnose se na generalne principe javnih nabavki, javne nabavke u klasičnom sektoru, u oblastima socijalne politike, životne sredine, malih i srednjih preduzeća, inovacija, odbrane, komunalnog sektora, koncesija, pravne zaštite, elektronskih javnih nabavki, kao i međunarodne aspekte u ovoj oblasti. Predstavljeni su postojeći kapaciteti za efikasno sprovođenje propisa u ovim oblastima i planovi daljeg usklađivanja s pravnom tekovinom i standardima EU. Okončanjem ovog sastanka završena je faza analitičkog pregleda usklađenosti za 5 poglavlje.

Redovno se, radi bolje informisanosti, razmjene iskustava i prevazilaženja mogućih problema, održava i ostvaruje saradnja Uprave sa predstavnicima državnih organa, organizacija i institucija, kao i sa privrednicima, posebno sa Privrednom komorom, Unijom poslodavaca, MBA Crne Gore. U svim aspektima saradnje i aktivnostima obezbijedena je odgovarajuća koordinacija sa Ministarstvom finansija. Saradnja je takođe, uspješno ostvarena sa Ministarstvom unutrašnjih poslova i javne uprave, Ministarstvom pravde, Ministarstvom odbrane, Ministarstvom održivog razvoja i turizma, Ministarstvom ekonomije, Ministarstvom kulture, Ministarstvom prosvjete, Ministarstvom vanjskih poslova i evropskih integracija, Ministarstvom za informaciono društvo i

telekomunikacije, Upravom za antikorupcijsku inicijativu, Komisijom za sprječavanje sukoba interesa, Ustavnim sudom, Vijećem za prekršaje, Državnim tužiocem, Fondom za zdravstveno osiguranje, CBCG, Direkcijom javnih radova, Državnom revizorskom institucijom, Prijestonicom Cetinje, Opštinom Podgorica, Opštinom Rožaje, Opštinom Berane, Elektroprivredom Crne Gore AD Nikšić, PROCON-om, Glavnim pregovaračem, Misijom u Briselu, drugim organima i institucijama i privatnim sektorom.

Aktivnost Uprave za javne nabavke na praćenju primjene propisa o javnim nabavkama, u skladu sa nadležnostima utvrđenim propisima o javnim nabavkama i Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave, ostvaruje se kroz:

- kontinuirano praćenje primjene Zakona i propisa o javnim nabavkama od strane obveznika, kao i praćenju primjene zakona i drugih propisa koji se odnose na druge oblasti državnog sistema a koji se neposredno ili posredno odnose na sistem javnih nabavki (oblast finansija, intelektualna svojina, standardizacija, uređenje prostora i izgradnja objekata, policijski poslovi, odbrana, državna imovina, pravosuđe, državna uprava i dr.),

- saradnju sa relevantnim međunarodnim organizacijama i institucijama u pravcu harmonizacije nacionalnog zakonodavstva sa sistemom Evropske unije, usvajanja najboljih rješenja i standarda (ostvaruju se kroz aktivnosti u zakonodavnom procesu, kroz davanje procjena, mišljenja primjedbi sugestija, pomoći u realizovanju obuka u saradnji sa – OSCE, WORLD BANK, SIGMA/OECD, USAID, EBRD i dr.),

- saradnju sa Ministarstvom vanjskih poslova i evropskih integracija, kroz Nacionalni program integracija (NPI) i kroz druge zahtjeve i programe,

- saradnju sa Upravom za antikorupcijsku inicijativu, kroz izvještavanje o realizaciji mjera iz Akcionog programa borbe protiv korupcije u dijelu preventivnog djelovanja,

- davanje mišljenja o primjeni propisa u oblasti javnih nabavki naročito kroz usaglašavanje sa stavovima Komisije za kontrolu postupka javnih nabavki i samostalno, pružanjem savjetodavnih i konsultantskih usluga i putem help deska,

- samostalno i u saradnji sa Komisijom, pripremu komentara propisa o javnim nabavkama, brošura i publikacija i druge stručne literature i dokumenata za praktičnu primjenu ovih propisa (brošure sa svim propisima o javnim nabavkama - propisi dostupni i na engleskom jeziku, tekst Zakona o javnim nabavkama sa komentarom, priručnici za praktičnu primjenu propisa o javnim nabavkama, brošure kako korupcija kvari procese javnih nabavki i praktično uputstvo kako prijaviti nepravilnosti u javnim nabavkama, bilteni o radu u okviru biltena Ministarstva finansija i Privredne komore Crne Gore,

- javno obavještavanje i izvještavanje o procesima javnih nabavki putem štampe, medija i internet stranice,

- aktivna saradnja je ostvarena i na formalnom planu sa organima i organizacijama u oblastima javne nabavke na regionalnom nivou kroz formiranje međunarodnog centra za javne nabavke, u cilju razmjene podataka iz oblasti javnih nabavki, sa Upravom za javne nabavke Srbije, Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Makedonije, otpočela je i vidljiva saradnja sa revizorskim sudom Slovenije, regulatornim tijelima Turske, Rumunije, Kosova, Austrije i Albanije.

U okviru nadležnosti Uprave realizuju se obaveze iz Nacionalnog programa za integraciju Crne Gore u Evropskoj uniji za period od 2008 – 2012. godine i vrši redovno izvještavanje u okviru ovog

programa. U dijelu realizacije preuzetih obaveza utvrđenih Inoviranim Akcionim planom za sprovođenje Programa borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala iz 2010. godine, redovno su, kvartalno podnošeni izvještaji Nacionalnoj komisiji za implementaciju Akcionog plana za sprovođenje Programa borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala o stepenu realizacije mjera zacrtanih Programom, sa naznačavanjem određenih prepreka za njihovo ostvarivanje. Stepenn realizacije ovih mjera u portfelju obaveza Uprave za javne nabavke je skoro maksimalan. Uprava je kvartalno, od ustanovljavanja obaveze, dostavljala Izvještaj Upravi za antikorupcijsku inicijativu o rezultatima Programa intezivne promocije ostvarenih rezultata u realizaciji obaveza utvrđenih Inoviranim Akcionim planom za sprovođenje Programa borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala.

4.2. Ostvarivanje transparentnosti i unapređivanje informisanosti o javnim nabavkama

Transparentnost javnih nabavki je važna za zadobijanje povjerenja poreskih obveznika da Vlada efikasno upravlja nabavkama, tj. budžetskim sredstvima. Uzimajući u obzir da princip transparentnosti podrazumijeva princip javnosti, njegovo ispunjavanje je omogućeno kroz zakonodavni i institucionalni okvir sistema javnih nabavki i ostalih zakona i programa iz drugih oblasti koje doprinose sprovođenju principa javnosti.

Upravljanje javnim sektorom je od ključne važnosti za postizanje makroekonomske stabilnosti (na koju značajno utiču javne nabavke) i visoke stope ekonomskog rasta, dok je transparentnost u odnosu na javnost jedan od ključnih elemenata ovog sektora. Na taj način dobro informisana javnost učestvuje u jačanju kredibiliteta države. Transparentnost nije sama sebi cilj, to je mahanizam koji se koristi kako bi se postigao određeni drugi cilj, prije svega transparentnost je sredstvo, a ne cilj, i svrha tog sredstva se mora razmjeti da bi se ono efikasno primijenilo. U daljem nastavku prezentacije, ja ću pokušati da Vam predstavim identifikovane načine na kojim se ovo sredstvo može koristiti kako bi se razumljela svrha zahtjeva po pitanju transparentnosti.

Transparentnost sistema javnih nabavki može se posmatrati kroz Zakonski i institucionalni okvir sistema javnih nabavki.

Zakonodavstvo – Zakon o javnim nabavkama („Sl.list CG“ br. 42/11 i Implementaciona regulativa definisana kroz dva Pravilnika, Pravilnika o obrazcima u postupcima javnih nabavki te Pravilnika o metodologiji iskazivanja podkriterijuma u odgovarajući broj bodova, načinu ocjene i upoređivanju ponuda („Sl. list CG“ 62/11 i „Sl. list CG“63/11). Pod načelom transparentnosti podrazumijevamo korišćenje procedura kojima ponuđači i naručioci ili čak javnost u cjelini osiguravaju da se državni poslovi vode na nepristrasan i transparentan način, a to znači da interesne strane jasno znaju pravila koja se primjenjuju prilikom nabavki, kao i informacije o pojedinim mogućnostima nabavki, kako je odražavano u praksi – na mnogo načina.

Objavljujemo sve Zakone, propise, uredbe i pravla koja definišu naš proces javnih nabavki (Portal), Objavljujemo Planove javnih nabavki šta želimo kupiti i svakom su na uvid. Jasno izražavamo u svakoj nabavci svakom javnom pozivu kako će se vrednovati ponuđači. Obavještavamo sve neuspješne ponuđače kao i predstavnike javnosti o ovoj informaciji, koji je ponuđač dobio posao i za koju ponudu. Obavještavamo neuspješene ponuđače i objašnjavamo im da su poštovana sva pravila i propisi. Omogućavamo žalbene postupke gdje nezavisna treća strana ili advokati neuspješnih ponuđača mogu pregledati sve zapisnike naručioca tj. službenika koji sprovode proceduru , smatrajući da na ovakav način doprinosimo da ponuđač kao najbolji čuvalac sistema javnih nabavki može odbraniti svoj interes a time ujedno unaprijediti javni interes.

Sprovodimo odgovarajući nadzor počev od monitoringa javnog poziva te sve do kontrole ispravnosti sprovođenja postupka javne nabavke za sve Ugovore.

Ipak važno je napomenuti da se u privatnom sektoru transparentnost rijetko razmatra i malo vrednuje „*brojni Zakoni namijenjeni da osiguraju transparentnost, racionalnost i odgovornost u donošenju odluka i određenih Zakona o administrativnoj proceduri i zakona o slobodi informacijama, primjenjuju se na državne organe a ne i na privatni sektor*“.

Zbog toga se transparentnost često nalazi u suprotnosti sa onome što se smatra trgovačkom praksom. Ipak, vjerujemo da je transparentnost vrijedna truda kada se radi o trošenju javnih fondova, duboko vjerujući da transparentnost pomaže da se osigura integritet koji opet promoviše konkurenciju.

Svakako da kvalitetna afirmacija načelo transparentnosti a naravno i ostalih načela zavisi i od uključenih partnera i njihovih aktivnosti koji nije mali, pomenimo;

Aranžman Vlade CG da se pridržava principa i politike EU i to kroz; Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju Crne Gore Evropskoj Uniji, Nacionalni Program za integraciju Crne Gore u Evropsku Uniju 2008-2012, Strategija razvoja javnih nabavki za period 2011-2015 sa Akcionim planom aktivnosti.

Naravno da se načelo transparentnost najbolje vidi kroz institucionalni okvir za javne nabavke, kroz transparentnost rada institucija za javne nabavke i aktivnosti **Uprave za javne nabavke Vlade Crne Gore.**, koja je osnovana Zakonom o j.n. Web site www.ujn.gov.me. Kako smo razvijali sistem povećane „budnosti“ tj. sistem transparentnosti ;

U okviru CARDS 2005 projekta tehničke pomoći koji finansira Evropska Komisija „*Izgradnja kapaciteta za Komisiju za javne nabavke*” cilj projekta je bio doprinos razvoju transparentnih sistema javnih nabavki i revizije u Crnoj Gori, u skladu sa pravnim tekovinama EU. Projekat je bio fokusiran na:

1. jačanje pravnog i operacionog okvira za javne nabavke,
2. ustanovljavanje institucionalnog okvira za javne nabavke,
3. povećanje profesionalnih vještina i kapaciteta službenika u javnim nabavkama,
4. povećanje svijesti o novom revizorskom sistemu javnih nabavki,i
5. razrada strategije za razvoj informacionog sistema za menadžment obavještenja o javnim nabavkama i tenderske dokumentacije.

Rezultati su u krajnjoj fazi isporučeni tada Direkciji za javne nabavke koja se formira krajem 2007. godine.

Projekt IPA 2007 pod nazivom „*Dalji razvoj sistema javnih nabavki u CG*“ imao je za cilj; implementacija zahtjeva unutrašnjeg tržišta EU u oblasti javnih nabavki i podsticanje efikasnosti i transparentnosti u korišćenju javnih fondova, svrha projekta se sastojala u poboljšanju pravnog i operacionog okruženja sistema javnih nabavki u CG, rezultate koje smo postigli kretali su se u inkorporiranju ili bolje reći kompletiranju pravnog okruženja za sistem javnih nabavki u CG i njegovo poboljšanje u pogledu efikasnosti korišćenja javnih fondova i daljeg usklađivanja sa zakonodavstvom i praksom javnih nabavki EU, postavljanje dobrih osnova za već izgrađeni nacionalni sistem obuke u cilju razvoja profesionalnih vještina službenika javnih nabavki i drugih učesnika uključenih posredno ili neposredno u implementaciji ZoJN (sudije,revizore..), izvršena je modernizacija sistema objavljivanja obavještenja.

Projekta EK i UN „*Obuka u javnim nabavkama za Zapadni Balkan i Tursku*“ , Projektom se omogućava dalji razvoj i obezbjeđenje implementacije održive strategije i programa obuka u

zemljama korisnicama ovog Projekta na svim nivoima (izgrađen na osnovu pripremljenog SIGMINOG paketa obuke, koji će kasnije biti prilagođen nacionalnim uslovima za svaku zemlje pojedinačno). Cilj projekta je ostvarivanje nadgradnje propisanih procedura i razvoj profesionalizma u okviru sistema javnih nabavki u zemljama kandidatima i potencijalnim kandidatima, u skladu sa EU legislativom i praksom. Rezultati koji se namjeravaju ostvariti obuhvataju: Izgradnju infrastrukture regionalne saradnje u okviru zajednice javnih nabavki u svim zemljama korisnicama ovog projekta pomoći, uspostavljajući zajednička sredstva i odgovarajući trening materijal, mrežu budućih certifikovanih trenera u skladu sa regionalno definisanim pravilima; Implementaciju nacionalne strategije u svakoj zemlji korisnici; centralni tim nacionalnih trenera obuke, čija će selekcija biti obezbijeđena od strane Uprave za javne nabavke, a koji će biti u stanju da prilagode trening materijal nacionalnim, pravnim i administrativnim uslovima; održivost neposredne online buke uz održivu saradnju svih nadležnih nacionalnih institucija koje prate sistem javnih nabavki; regionalna mreža kreirana u cilju razmjene iskustava i prakse iz oblasti javnih nabavki. Predstavnici Uprave za javne nabavke redovno su u toku 2011 godine učestvovali na sastancima Upravnog odbora, organizovanim povodom implementacije projekta Višekorisnička IPA „*Obuka u oblasti javnih nabavki*“, koji obuhvata zemlje Zapadnog Balkana i Tursku. Na sastancima su definisane obaveze predstavnika Upravnog odbora, uloga Uprave za javne nabavke tokom implementacije projekta i pregled najznačajnijih aktivnosti i obaveza ključnih institucija koje prate sistem javnih nabavki tokom implementacije projekta. U okviru Višekorisničkog projekta IPA 2009 „*Obuka u oblasti javnih nabavki za zemlje Zapadnog Balkana i Tursku*“, Uprava za javne nabavke ima ulogu „centralne institucije“, u cilju prezentovanja projekta na nacionalnom i regionalnom nivou, uključujući zastupanje u projektnim aktivnostima. U sklopu navednog projekta, izvršena je obuka prve grupe trenera (obuka je pohađana u Torinu), a zatim je izvršena i selekcija kandidata - nacionalnih trenera koji su takođe pohađali drugu fazu treninga trenera na engleskom i nacionalnom jeziku.

Nastavak Projekta EU Uprava za javne nabavke iz IPA 2007 pod nazivom „*Jačanje sistema javnih nabavki u CG*“, projekt je usmjeren na potpunije harmonizaciji Direktive 17/2004 u naš pravni sistem, zatim poboljšanje postojećeg Portala i rad na Projektnoj dokumentaciji koja u imenu i prezimenu ima uvođenje zaokruženog sistema elektronskih javnih nabavki, oko sredstva i procjene dogovaraćemo se sa EK nakon urađenog i revidovanog Projekta, čija je realizacija u toku, projekt kontinuirane saradnje sa Sigmom na unaprijeđenju praktične implementacije pojedinih zakonskih normi a i postupaka.

Pored rečenog Uprava u skladu sa Zakonom obavlja i sljedeće poslove u cilju promocije transparentnosti na način tako što se:

- uspostavlja i održava Portal javnih nabavki radi obezbjeđivanja transparentnosti javnih nabavki (član 19 stav 7);
- priprema i objavljuje na Portalu javnih nabavki Listu naručilaca (član 19 stav 9);
- priprema i dostavlja Vladi Crne Gore godišnji izvještaj o javnim nabavkama, za predhodnu godinu (član 19 stav 12);
- ispunjava obaveze u skladu sa Zakonom o pristupu informacijama (član 19 stav 1, 16, 17);
- objavljuje planove javnih nabavki, pozive za javno nadmetanje, odluke o kvalifikaciji kandidata, odluke o izboru najpovoljnije ponude, odluke o obustavi postupka javne nabavke, odluke o poništavanju postupka javne nabavke, ugovore o javnoj nabavci, izmjene, odnosno dopune plana javnih nabavki, poziva za javno nadmetanje, odluka i ugovora, i druge akte u skladu sa ovim zakonom;
- priprema i objavljuje na portalu javnih nabavki listu ponuđača na osnovu odluka o izboru najpovoljnije ponude;
- izdaje publikacije i drugu stručnu literaturu.

Transparentost u javnim nabavkama i odgovornost Vlade za efektivno upravljanje nabavkama ovim Projektima su povećani u najvećem mogućoj mjeri kroz to da je obezbijeđeno je da obveznici primjene Zakona o javnim nabavkama, elektronskim putem Upravi za javne nabavke dostavljaju: planove javnih nabavki, pozive za javno nadmetanje, odluke o dodjeli ugovora u postupcima javnih nabavki kao i odluke o obustavi postupka, izvještaje o javnim nabavkama, pojedinačno za svaku izvještajnu godinu, objavljivanje Ugovora Aneksa ugovora i javnim nabavkama.

Na Portalu Uprave za javne nabavke objavljuju se:

- instrukcije i obaveze koje za naručioce proizilaze u skladu sa Zakonom,
- osnovna mišljenja o primjeni pojedinih odredbi Zakona i drugih propisa o javnim nabavkama, u pružanju savjetodavnih i konsultantskih usluga i posebno o toku postupaka javnih nabavki,
- obavještenja i instrukcije naručiocima i ponuđačima o organizovanju obuka i realizovanim obukama,
- izvještaji o aktivnostima na polju međunarodne saradnje,
- izvještaji o organizovanju seminara,
- direktive o javnim nabavkama,
- zakoni, podzakonska akta, brošure, bilteni i časopisi, za oblast javnih nabavki, uključujući i dokumente Evropske unije.

Posebno su kreirane rubrike koje se odnose na usaglašena mišljenja i stavove sa Komisijom o značajnijim pitanjima koja se odnose na primjenu Zakona o javnim nabavkama. Kako je jedna od osnovnih aktivnosti Uprave objavljivanje poziva za javno nadmetanje za sprovođenje postupaka javnih nabavki i odluka o dodjeli ugovora na Portalu, aktivnost objavljivanja poziva i odluka, je svakodnevni posao i ogleda se u stalnom praćenju i usmjeravanju toka postupka javnih nabavki.

Službenici Uprave u fazi objavljivanja poziva prate i staraju se o ispravnosti poziva za javno nadmetanje u smislu njegove formalne, ali i sadržinske ispravnosti (član 62 i 63). Intervencije, u stalnoj elektronskoj i telefonskoj komunikaciji svakodnevne su aktivnosti službenika Uprave u pravcu otklanjanja naznačenih nepravilnosti (prosječno, više od deset ovakvih savjeta i intervencija). Službenici Uprave, u fazi objavljivanja, provjeravaju i obezbjeđuju usaglašenost poziva za javno nadmetanje sa uslovima utvrđenim propisima o javnim nabavkama. Poziv za javno nadmetanje koji nije objavljen i oglašen na način propisan ovim zakonom ne proizvodi pravno dejstvo.

Naravno da Uprava ne može sama ostvarivati ovako zahtjevne poslove bez saradnje i drugih partnera, pomenimo i institucionalno uređenu **Državnu komisija za kontrolu postupaka javnih nabavki**, Web site www.kontrola-nabavki.me, koja ima zadatke da:

- Državna Komisija podnosi Izvještaj Parlamentu CG u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama, najkasnije do 30.juna, tekuće za predhodnu godinu;
- pruža informacije u skladu sa Zakonom o slobodnom pristupu informacijama, na zahtjev zainteresovanih lica,
- omogućiti jednaku dostupnost pravne zaštite,
- obezbijedi pravo na ulaganje žalbe, koje je Ustavom zagarantovano,
- posjeduje funkcionalan websajt sa informacijama, rješenjima i odlukama.

Ministarstvo finansija www.mf.gov.me - putem državnog budžeta pruža informacije o troškovima za javne nabavke koji su naznačeni u skladu sa nivoima vlasti, institucijama vlasti i objavljivanjem potpunih informacija o aktivnostima javnih nabavki.

Državna revizorska institucija - Institucija ispituje pravilnost, efektivnost i efikasnost poslovanja subjekta revizije. Ispitivanje pravilnosti obuhvata kontrolu usklađenosti poslovanja sa propisima i

opštim standardima prikupljanja javnih prihoda, finansiranja rashoda, raspolaganja i upravljanja imovinom, izvršavanja obaveza, knjiženja i dokumentovanja prihoda i rashoda, imovine i upravljanja ekonomskim poslovima. Ispitivanjem efektivnosti provjerava se u kojoj su mjeri ostvareni planirani ciljevi. Ispitivanjem efikasnosti provjerava se da li su ostvareni ciljevi u obavljanju poslova uz minimalno ulaganje sredstava.

Drugi zakoni i programi pored Zakona o javnim nabavkama CG koji doprinose transparentnosti javnih nabavki su:

- *Zakon o slobodnom pristupu informacijama („Sl. list CG“ br. 40/11),*
- *Strategija za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala 2010-2014,*
- *Akcion plan za sprovođenje strategije za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala 2010-2012,*
- *Zakon o budžetu („Sl. list CG“ 66/11) i*
- *drugi.*

Svi naznačeni dokumenti objavljuju se na internet stranici Uprave, odnosno, javno su dostupni, čime su ispoštovana osnovna načela javnih nabavki – transparentnost i ravnopravnost. Uspostavljena je dobra osnova za cjelovito uvođenje savremenog elektronskog sistema javnih nabavki, što je novim Portalom učinjeno u mjeri zahtjevanoj Projektom IPA 2007 uz aktivan monitoring EK, nastavak Projekta koji se tiče dalje finalizacije e – nabavki nastavljen je u toku 2012. i 2013. godine, rezultati će se prezentirati polovinom julna 2013.godine.

Saglasno zakonskoj obavezi Uprava je pripremila i objavila na internet stranici Listu obveznika primjene zakona o javnim nabavkama.

Uprava je objavila i Listu ponuđača iz zemlje i inostranstva koji su učestvovali u postupcima javnih nabavki tokom 2012. godine, na osnovu podataka o dodijeljenim ugovorima o javnim nabavkama. Lista je objavljena na web stranicu Uprave i broji 1725 ponuđača.

Posebno su kreirane rubrike koje se odnose na usaglašena mišljenja i stavove sa Komisijom o značajnijim pitanjima koja se odnose na primjenu Zakona o javnim nabavkama prije svega na podnošenje prigovora, postupak male vrijednosti šoping metodom, obveznike primjene propisa, uslove za učestvovanje i dokaze u postupcima javnih nabavki, tok postupka i preduzimanje pojedinih radnji u postupku, mogućnost podnošenja žalbe, žalbeni razlozi i dr.

Kako je jedna od osnovnih aktivnosti Uprave objavljivanje poziva za javno nadmetanje za sprovođenje postupaka javnih nabavki i odluka o dodjeli ugovora na internet stranici, aktivnost objavljivanja poziva i odluka, je svakodnevni posao i ogleda se u stalnom praćenju i usmjeravanju toka postupka javnih nabavki.

Službenici Uprave u fazi objavljivanja poziva prate i staraju se o ispravnosti poziva za javno nadmetanje u smislu njegove formalne, ali i sadržinske ispravnosti. Intervencije, u stalnoj elektronskoj i telefonskoj komunikaciji svakodnevne su aktivnosti službenika Uprave u pravcu otklanjanja naznačenih nepravilnosti (prosječno, više od deset ovakvih savjeta i intervencija). Službenici Uprave, u fazi objavljivanja, provjeravaju i obezbjeđuju usaglašenost poziva za javno nadmetanje sa uslovima utvrđenim propisima o javnim nabavkama. Poziv za javno nadmetanje koji nije objavljen i oglašen na način propisan ovim zakonom ne proizvodi pravno dejstvo. Najveći nedostaci u radu naručilaca ogledaju se u nedovoljno shvaćenoj ulozi i značaju sistema javnih nabavki naročito od rukovodnih struktura ali i nedovoljnom znanju i obučenosti službenika koji vrše poslove javnih nabavki, njihovoj nedovoljnoj ekonomskoj motivaciji, nezainteresovanosti za prevazilaženje problema u radu i čestom smjenjivanju zaposlenih na poslovima javnih nabavki.

Uprava za javne nabavke izradila je novi web sajt i portal javnih nabavki u cilju kvalitetnijeg upravljanja podacima i lakše elektronske komunikacije između ponuđača i naručilaca. Na taj način je stvorena polazna osnova za unaprjeđenje i uvođenje elektronskog sistema javnih nabavki.

Rješenje uvođenja potpunog savremenog elektronskog sistema javnih nabavki urađeno je sa utvrđenim odredbama novog Zakona o javnim nabavkama koji je svoje obrise dobio implementacijom Portala za javne nabavke, o kojem ćemo nešto reći u nastavku.

U izvještajnom periodu Uprava za javne nabavke objavila 13.563 obavještenja, od čega je objavljeno 767 planova i izmjena na plan javnih nabavki, 1.921 poziv za otvoreni postupak, 1 pregovarački postupak sa predhodnim objavljivanjem poziva za javno nadmetanje, 3 poziva za dodjelu javne nabavke konkursom, 2.052 zahtjeva za dostavljanje ponuda šopingom, 4.742 odluke o izboru najpovoljnije ponude, 923 odluke o obustavljanju postupka i 3.154 ugovora o dodijeljenim javnim nabavkama.

Uprava za javne nabavke je tokom 2012. godine, kontinuirano sagledavala funkcionisanje sistema javnih nabavki organizujući sastanke i ostvarujući neposredni kontakt kako sa naručiocima tako i sa ponuđačima. Takođe se svakodnevno, pisanim zahtjevom, uključujući i zahtjeve za neposredan prijem, Upravi se obraćao veliki broj zainteresovanih lica za davanje mišljenja o primjeni propisa o javnim nabavkama na koje su zaposleni Uprave a u skladu sa ovlaštenjima za pružanje savjetodavnih i konsultantskih usluga pružali pomoć u cilju pravilne primjene Zakona. Na taj način su zainteresovana lica dobijala instrukcije kako da postupe u pojedinim situacijama koje određuju propisi o javnim nabavkama. Naglašavamo da su najčešća pitanja bila u vezi pripreme tenderske dokumentacije, mogućnosti izmjene i dopune poziva i tenderske dokumentacije, sprovođenje procedure nabavke šopingom, pakovanje bankarske garancije, izuzeća od primjene Zakona o javnim nabavkama, sačinjavanje plana i planiranje u javnim nabavkama, odabir vrste postupka, određivanje kriterijuma i podkriterijuma za izbor najpovoljnije ponude u postupku javne nabavke, pregled, ocjenu i vrednovanje ponuda, dokazivanje o ispunjenosti obaveznih i fakultativnih uslova i dr.

Uprava je takođe izdala značajan broj mišljenja u pružanju savjetodavnih i konsultantskih usluga. Veliki broj savjeta dat je i telefonskim putem – help desk. Relativno ograničen broj službenika pored svojih redovnih aktivnosti, davao je smjernice, modele koje treba da prate kako naručiocima tako i ponuđačima, pružajući im pravnu sigurnost. Pružanje savjetodavnih i konsultantskih usluga je uticalo na jačanje administrativnih kapaciteta naručilaca, što je dovelo do smanjenja broja žalbi i eventualnog poništavanja postupaka, čime se obezbijedio optimalni nivo primjene načela racionalnog i efektivnog korišćenja javnih sredstava.

4.3. Odnosi sa javnošću i NVO sektorom

Uprava za javne nabavke je u izvještajnom periodu ostvarila vrlo značajnu saradnju sa svim medijskim kućama u cilju promovisanja značajnosti javnih nabavki. Ta saradnja se odvijala kroz često, skoro i mjesečno, gostovanje na televizijskim i radio emisijama, svoju pažnju na medijskom nebu nijesmo samo odrađivali u Podgorici, već i u ostalim djelovima zemlje.

U cilju podizanja svijesti javnosti, putem video spota na nacionalnoj televiziji prezentovane su Nova Zakonska rješenja a time i objašnjena cjelishodnost novog Zakona. Uprava je od svog osnivanja bila otvorena i imala intenzivnu saradnju sa nevladinim organizacijama.

U toku 2012. godini Uprava za javne nabavke počela je nastaviti saradnju na mnogim Projektima koje je sama pokretala kao i na projektima koje je pokretao civilni sektor pomenimo projekta sa

CEMI-om oko elektronskog umrežavanja institucija tadi povećanja odgovornosti u sistemu javnih nabavki, Projekta sa Centrom za Demokratsku Tranziciju „*Dobro upravljanje u državnim organima Crne Gore*“, zatim saradnja sa Centrom za razvoj nevladinih organizacija (CRNVO) na temu ” Aktivno učešće civilnog društva u izradi i primjeni javnih politika”, naravno da treba pomenuti saradnju i sa vrlo prepoznatljivom NVO organizacijom na polju javnih nabavki Alternativu gdje se uz aktivan i vrlo korektan odnos izgradilo povjerenje koje je rezultat nekoliko zajedničkih treninga i projekta, neko su i sada aktuelni, nastavljena je saradnja i sa Mrežom za afirmaciju nevladinog sektora, Uprava naročito ističe ovom prilikom nekoliko projekata urađenih sa NVO Evropskim pokretom u Crnoj Gori pomenimo Vlada i NVO na putu evropskih integracija, saradnja je ostvarena i sa drugim organizacijama civilnog sektora koji su prepoznatljivi i koje su svojim učešćem mogle da daju doprinos za što kvalitetniju izradu Zakona.

Tokom 2012. godine u pisanoj formi u vidu službene prepiske (obavještenja, rješenja) Uprava je pružala informacije o svim pitanjima koja su privukla pažnju nevladinih organizacija od čega izdvajamo neka: informacije o radu help-deska i broju puženih savjetodavnih i konsultanskih usluga, informacije o sistematizaciji i organizaciji radnih mjesta, o kampanji i promociji procedura za prijavu korupcije od strane trećih lica, informacije o prijavama o postojanju sukoba interesa, o godišnjem planu i broju obuka, broju polaganja, broju kadidata koji su položili stručni ispit, informacije o izvještavanju o javnim nabavkama za predhodne godine, informacije o naručiocima sa najvećim ostvarenim javnim nabavkama, ponudačima koji su najčešće pobjedjivali na javnim nadmetanjima, informacije o broju žalbi i pritužbi koje su građani podnijeli Upravi, o broju lica koja su zasnovala radni odnos u Upravi u izvještajnom periodu i druga pitanja.

Ističemo da je Uprava otvorena da i dalje nastavi saradnju sa nevladinim organizacijama, istim, ako i ne jačim intenzitetom, u tom cilju i na osnovu čl.16 Uredbe o načinu i postupku ostvarivanja saradnje organa državne uprave i nevladinih organizacija (“*Sl.list RCG*“ broj 7/12) imenovala predstavnika za saradnju sa NVO sektorom. Takođe je u cilju informisanosti građana o svom radu na veb stranici objavila sva strateška dokumenta, program rada, izvještaj o radu, izvještaj o saradnji sa nevladinim sektorom, kao i kroz korišćenje Zakona o slobodnom pristupu informacija davala informacije gradjanima na njihovu inicijativu.

4.4. Projektne aktivnosti

U skladu sa prethodno pripremljenim i proslijeđenim predlogom projekta od strane Uprave za javne nabavke, Delegacija Evropske unije u Crnoj Gori, prepoznala je značaj pružanja dalje podrške razvoju sistema javnih nabavki u Crnoj Gori putem projektne aktivnosti pružanjem usluga ključnim institucijama u ovoj oblasti. Saglasno navedenom, globalni cilj projekta „***Jačanje sistema javnih nabavki u Crnoj Gori***“, finansiran od strane Delegacije EU u Crnoj Gori, putem okvirnog sporazuma, čija vrijednost iznosi 200.000 € jeste poboljšanje efikasnosti, konkurentnosti i transparentnosti u sistemu javnih nabavki Crne Gore.

Specifični ciljevi projekta odnose se na:

- pregled nacionalnog zakonodavstva u oblasti javnih nabavki i harmonizacija sa acqui communitaire, a naročito Direktivom 2004/17/EC Evropskog parlamenta i Savjeta, 31. mart 2004. godine,
- razvijanje kapaciteta za uvođenje hibridne javne nabavke u Crnoj Gori,
- podržavanje nadogradnje informacionog sistema za javne nabavke u Crnoj Gori,

- preporuke za inspekcijski nadzor sa ciljem kvalitetnije primjene i kvalitetnije normativizacije predloženih rješenja, kasnije po Odluci EK preimenovan u Projektni rješenje vezano za uvođenje nove nadležnosti Upravi za javne nabavke a tiče se pojačanog profesionalizma kod vršenja **monitoringa** sistema.

U navedenom periodu, u skladu sa Projektnim zadatkom, realizuje se plan rada eksperata u pogledu ključnih aktivnosti i vremenskim rasporedom njihove realizacije.

U okviru Višekorisničkog projekta IPA 2009 „**Obuka u oblasti javnih nabavki za zemlje Zapadnog Balkana i Tursku**”, Evropska Komisija je zatražila od SIGME da se razradi generički materijal za obuku, zasnovan na legislativi i praksi Evropske komisije i prilagodjen domaćoj legislativi i okolnostima svake zemlje korisnice.

Specifična svrha ovog Projekta, je razvoj i obezbjeđenje održive strategije obuka u javnim nabavkama na svim nivoima u zemljama korisnicima.

Obuka trenera (ToT) čini dio ukupnog cilja projekta da se uspostavi na nivou svakog Korisnika jedan ekonomičan i održiv „Nacionalni sistem obuke u javnim nabavkama“ koji obuhvata:

1. Sveobuhvatni nastavni plan za nacionalne obuke u javnim nabavkama baziran na OECD/SIGMA modulima (2004 EU Direktive) i dopunjen specifičnim nacionalnim odredbama, tenderskim i upravnim postupcima.
2. Glavni tim sertifikovanih nacionalnih trenera za javne nabavke koji su u potpunosti upoznati sa sadržinom SIGMA modula, nacionalnim zakonskim odredbama i vještinama metodologije obuke.
3. Mreža nacionalnih institucija za obuku koje su akreditovane od strane date Uprave za javne nabavke za pružanje obuke u nabavkama za službenike iz privatnog i javnog sektora uz angažovanje trenera obučenim ovim Projektom i akreditovanog nastavnog plana za obuku u javnim nabavkama.

U sklopu navednog projekta, izvršena je obuka prve grupe trenera, a krajem februara izvršena selekcija kandidata nacionalnih trenera koji su pohađali drugu fazu treninga trenera na engleskom i nacionalnom jeziku.

4.5. Obuke

U skladu sa Zakonom o javnim nabavkama službenici za javne nabavke i zaposleni koji u nadležnom organu i komisiji nadležnoj za kontrolu postupaka javnih nabavki vrše upravne i sa njima povezane stručne poslove dužni su da imaju položen stručni ispit za rad na poslovima javnih nabavki. Stručni ispit mogu da polažu i druga lica a pravo na polaganje stručnog ispita stiže se nakon stručnog osposobljavanja i usavršavanja koje organizuje Uprava za javne nabavke.

Pravilnik o programu i načinu polaganja stručnog ispita za rad na poslovima javnih nabavki utvrdilo je Ministarstvo, a pravni osnov za njegovo donošenje sadržan je u Zakonu. Pravilnikom su uređena pitanja koja se odnose na program polaganja ispita, način polaganja ispita pred komisijom koju obrazuje organ uprave nadležan za poslove javnih nabavki, tok polaganja ispita, vođenje propisanih evidencija, izdavanje uvjerenja o položenom ispitu, gradivo ispita i druga pitanja od značaja za polaganje ispita.

U skladu sa zakonskim odredbama Uprava za javne nabavke utvrdila je Program i način stručnog osposobljavanja i usavršavanja u oblasti javnih nabavki kojim je određen način organizovanja i

sprovođenja stručnog osposobljavanja i usavršavanja u oblasti javnih nabavki (obuka) i način izdavanja i obnavljanja sertifikata u oblasti javnih nabavki.

Cilj obuke je sticanje znanja, vještina i sposobnosti učesnika u procesima javnih nabavki i drugih lica, u cilju efikasnog, ekonomičnog i transparentnog sprovođenja, praćenja i kontrole sprovođenja postupaka javnih nabavki na svim nivoima. Naručioci su obavezni da u cilju kvalitetne pripreme i sprovođenja postupaka javnih nabavki obezbijediti da službenik za javne nabavke posjeduje sertifikat o stručnom osposobljavanju i usavršavanju u oblasti javnih nabavki kojim se potvrđuje posjedovanje znanja i vještina u oblasti javnih nabavki. Sertifikat se izdaje i obnavlja na osnovu sticanja i dopunjavanja znanja, vještina i sposobnosti kroz program obuke i redovno usavršavanje. Programom obuke u oblasti javnih nabavki predviđeni su i Specijalistički program obuke, Redovna naknadna obuka kao i Trening trenera u cilju kontinuiranog učenja i usavršavanja.

Uprava za javne nabavke je organizovala obuku iz oblasti javnih nabavki za službenike za javne nabavke. Ovu obuku je u izvještajnom periodu pohađalo 540 službenika za javne nabavke, predstavnika ponuđača, predstavnika tužilaca, sudija i druga zainteresovana lica. Obuke su organizovane u Podgorici, Beranama, Danilovgradu, Cetinju, Budvi.

Nakon realizacije obuke u skladu sa programom polaznicima izdavanja je potvrda o završenom programu. Zaposleni na poslovima u javnim nabavkama koji su uspješno završili obuku, polagali su ispit koji se sastojao iz pismenog i usmenog dijela ispita. Pismeni dio ispita obuhvata izradu pismenog zadatka koji određuje Komisija, a kandidati koji su zadovoljili na pismenom dijelu ispita polagali su usmeni.

U 2012. godini pohađalo je obuku 258 kandidata od čega je položilo pismeni dio ispita 126 kandidata, a usmeni dio ispita položilo je 100 kandidata.

Kandidati koji nijesu zadovoljili pismeni ili usmeni, samim tim koji nijesu položili ispit upućeni su na polaganje popravnog ispita. Određeni broj kandidata je odložio polaganje ispita u skladu sa Pravilnikom.

Kandidatima koji su položili ispit dodijeljen je sertifikat, uvjerenje o položenom stručnom ispitu, za rad na poslovima javnih nabavki na osnovu Evidencije o položenom stručnom ispitu. Prvoj generaciji sertifikovanih službenika za javne nabavke svečano je uručio Ministar finansija CG dr Radoje Žugić početkom 2013. godine.

Analizirajući postignute rezultate tokom obuka i polaganja ispita može se uočiti da je potrebno kontinuirano usavršavanje kroz organizaciju treninga i radionica radi sticanja praktičnog iskustva učesnika u procesu nabavki. Stoga se može reći da osim formalnog poznavanja zakonskih procedura koje prate proces javne nabavke, potrebno je poznavanja zakonskih propisa koji su vezani za sam predmet javne nabavke kao i drugih materijalnih propisa, neophodno je razmjenjivati iskustva među obeznicima primjene zakona prilikom sačinjavanja tehničke specifikacije, poziva i zahtjeva za dostavljanje ponuda, izrade tenderske dokumentacije. Razmjena iskustva je od posebne važnosti između naručioca koji nabavljaju iste ili predmete javnih nabavki sličnih tehničkih karakteristika. Na taj način se stvara dobra pozitivna praksa i dovodi do postizanja boljih rezultata u procesu nabavki.

Osim navedenog, Uprava za javne nabavke je na osnovu potpisanog memoranduma o saradnji sa Komisijom za sprječavanje sukoba interesa i Upravom za antikorupcijsku inicijativu, aktivno, tokom cijele godine učestvovala na seminarima na temu antikorupcijske politike i sprječavanja sukoba interesa, koji su bili namijenjeni javnim funkcionerima, sudijama i tužiocima, državnim funkcionerima, predstavnicima civilnog sektora i medijima. Organizovano je niz seminara na

kojima je učestvovalo više polaznika na kojim su predstavnici Uprave govorili o rješenjima koje nudi zakon o javnim nabavkama, kada se tiče antikorupcijske politike i politike sukoba interesa.

U organizaciji Regionalnog centra za čistiju proizvodnju (CP/RAC) i Ekoinstituta iz Barselone, Španije i Uprave za javne nabavke Crne Gore, dana 11. decembra 2012. godine, u prostorijama PR Centra u Podgorici održana je Radionica na temu „*Implementacija održivih javnih nabavki u zemljama Mediterana*“. Predavači su bili g-đa D Mazo, Projektni menadžer CP/RAC i g-đa E Estevan, Ekspert za održive nabavke Ekoinstituta iz Barselone.

Uprava za javne nabavke u saradnji sa Delegacijom Evropske Unije u Podgorici i SIGMA-e, organizovala je dvodnevnu radionicu u oblasti centralizovanih nabavki. Radionica je održana 29. i 30. novembra 2012. godine u hotelu Podgorica.

Za predstavnike Državne komisije za kontrolu postupaka javnih nabavki i Uprave za javne nabavke, a u organizaciji Uprave i SIGMA-e, u Podgorici je dana 16.10.2012. godine održana radionica na temu "Zaštita prava u javnim nabavkama".

U Podgorici, u organizaciji Uprave za javne nabavke i SIGMA-e, 08.10.2012. godine održana je radionica na temu daljih aktivnosti u procesu otvaranja pregovora iz poglavlja 5 - javne nabavke.

4.6. Evropske integracije

Na osnovu člana 15 stav 1 Odluke o uspostavljanju strukture za pregovore o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji (»*Službeni list CG*«, broj 9/12), Vlada Crne Gore, na sjednici od 26 jula 2012. godine, donijela je Odluku o obrazovanju Radne grupe za pripremu pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za oblast pravne tekovine Evropske unije koja se odnosi na pregovaračko poglavlje 5 - Javne nabavke.

Dana 27.09.2012. godine u Briselu je održan i eksplanatorni screening na kome su predstavnici Evropske komisije prezentovali zakonodavstvo EU iz oblasti javnih nabavki.

Nakon toga, u Briselu je 19. novembra 2012. godine održan bilateralni analitički pregled pravne tekovine za 5. pregovaračko poglavlje na kojem je predstavljen nivo usklađenosti pravnog sistema Crne Gore s pravnom tekovinom Evropske unije u oblasti javnih nabavki.

Predstavnici Uprave za javne nabavke M Mujević, S Škatarić, G Mrvaljević, koji su ujedno članovi Radne grupe i Koordinatori podgrupa za oblasti generalnih principa, elektronskih nabavki, komunalnog sektora i jedinstvenog rječnika javnih nabavki, predstavili su kolegama iz Evropske komisije crnogorski zakonodavni okvir u navedenim oblastima i nivo njegove usaglašenosti sa pravnom tekovinom EU.

Teme i oblasti koje su obuhvaćene ovim poglavljem odnosile su se i na regulisanje javnih nabavki u klasičnom sektoru, odbrane, koncesija, pravne zaštite, životne sredine, kao i međunarodne aspekte u ovoj oblasti. Predstavljeni su postojeći kapaciteti za efikasno sprovođenje propisa u ovim oblastima i planovi daljeg usklađivanja s pravnom tekovinom i standardima EU.

Predstavnici EK su izrazili zadovoljstvo kvalitetom pripremljenih materijala i izlaganjima članova radne grupe za 5. poglavlje. Ocijenili su da su crnogorski propisi u ovoj oblasti velikim dijelom usklađeni s evropskim i da u narednoj fazi fokus treba da bude na njegovoj primjeni i jačanju kapaciteta. Okončanjem ovog sastanka završena je faza analitičkog pregleda usklađenosti za 5.

poglavlje nakon čega će Evropska komisija sačiniti izvještaj o skriningu koji će predstavljati osnovu za dalji tok pregovora u oblasti javnih nabavki.

U međuvremenu je pristigao Izvještaj sa analitičkog pregleda pravne zaštite za poglavlje 5 javne nabavke sa naslovom u kojem se kaže: „*USKLAĐENOST ZEMLJE I SPOSOBNOST IMPLEMENTACIJE*“. U ovom dijelu Izvještaja sumirane su informacije koje je crnogorska delegacija dala na sastanku analitičkog pregleda pravne tekovine. Crna Gora je izjavila da može da preuzme pravnu tekovinu EU u oblasti javnih nabavki i da ne očekuje nikakve poteškoće u implementaciji pravne tekovine nakon pristupanja.

4.6.1. Javni ugovori

Vezano za javne ugovore, Crna Gora je navela da se Zakon o javnim nabavkama iz 2012. godine primjenjuje na sve javne ugovore, uključujući one ispod praga nabavki predviđene članom 7 Zakona o javnim nabavkama. Zakon o javnim nabavkama sadrži principe transparentnosti, slobodne konkurencije, nediskriminacije, jednakog tretmana i princip ekonomičnosti i efikasnosti upotrebe javnih fondova. Crna Gora je informisala da se Zakon sprovodi kroz podzakonska akta iz 2011. godine, što uključuje i Pravilnik o metodologiji iskazivanja podkriterijuma u odgovarajući broj bodova, načinu ocjene i upoređivanja ponuda, Pravilnik o obrascima u postupku javnih nabavki, Pravilnik o načinu vođenja i sadržaju evidencije o kršenju antikorupcijskih pravila, Pravilnik o evidenciji postupaka javnih nabavki. U tom cilju, Crna Gora je osnovala Agenciju za zaštitu konkurencije kako bi unaprijedila slobodnu konkurenciju i ravnopravnost ponuđača.

Ostali zakoni kojima se pokrivaju opšti principi su: Zakon o slobodnom pristupu informacijama, Zakon o budžetu, Zakon o državnoj revizorskoj instituciji, Zakon o privrednim društvima, Zakon o zaštiti konkurencije, Zakon o unutrašnjoj trgovini, Zakon o spoljnoj trgovini, Ustav CG, Zakon o stranim investicijama, Zakon o priznavanju inostranih kvalifikacija za obavljanje regulisane profesije. Posljednji od zakona takođe obezbjeđuje i jednak tretman domaćih i stranih kompanija jer omogućava osnivanje stranih pod istim uslovima kao i crnogorskih preduzeća. Trenutno, oko 20% učesnika na tenderima su međunarodni ponuđači. Na tenderu, u prosjeku, učestvuje pet ponuđača a u kontekstu aktuelne ekonomske krize ta brojka je i veća.

Povećana transparentnost se osigurava kroz objavljivanje zakona na crnogorskoj internetskoj starnici Portalu. Na istoj stranici se objavljuju i planovi nabavki, proces ocjenjivanja, sprovođenje ugovora kao i odluke po žalbama. Objavljuju se i ispod praga nabavke kao i nabavke s postupkom pregovaranja. Zakon o javnim nabavkama se koristi za sve javne ugovore u Crnoj Gori. Zakon ne sadrži klauzulu o prefercijalnom tretmanu domaćih ili drugih ponuđača (član 6 stav 2) i strogo ograničava upotrebu postupka pregovaranja. U slučajevima kada se naručilac opredijeli za pregovarački postupak, potrebna je predhodna saglasnost Uprave za javne nabavke. Član 37 Zakona definisani su uslovi za pokretanje postupka javne nabavke „*naručilac može da pokrene postupak javne nabavke ako su za tu nabavku obezbijeđena finansijska sredstva budžetom ili na drugi način u skladu sa zakonom i ako je nabavku predvidio planom javnih nabavki naručioca*“.

Uprava za javne nabavke kreira i održava Portal javnih nabavki u svrhu obezbjeđenja transparentnosti javnih nabavki. Planovi javnih nabavki, poziv za učestvovanje na tenderu, odluke o kvalifikaciji kandidata, odluke o odabiru najpovoljnije ponude, odluke o prekidu postupka javnih nabavki, odluke o poništenju postupka javnih nabavki, javni ugovori, izmjene i dopune planova javnih nabavki, odluke i ugovori i drugi akti, koji proističu iz ovog zakona, objavljuju se na internetskoj starnici Portalu. Nadalje, Uprava za javne nabavke priprema i objavljuje listu ugovornih tijela i listu ponuđača na Portalu javnih nabavki i podnosi Vladi godišnje izvještaje o javnim nabavkama.

Revizorsko tijelo, Državna komisija za kontrolu postupaka javnih nabavki izvještava Skupštinu, shodno Zakonu o javnim nabavkama i takođe ima svoju internetsku stranicu. Štoviše, sve institucije su obavezne po zakonu o pristupu informacijama kojim se predviđa da informacija mora biti obezbjeđena najkasnije 15 dana nakon podnošenja zahtjeva.

U pogledu principa nediskriminacije, Crna Gora je izjavila da Zakon o javnim nabavkama obezbjeđuje slobodan pristup postupcima nabavke bez obzira na boravište i registrovano sjedište, nacionalnu klasifikaciju djelatnosti, status pravnog ili fizičkog lica i porijeklo robe.

Crna Gora je navela da takođe planira da organizuje kampanje za podizanje svijesti i da sprovede obuku za dalje informisanje različitih zainteresovanih strana o funkcionisanju sistema javnih nabavki.

4.6.2. Jedinstveni rječnik javnih nabavki (CPV)

Jedinstveni rječnik javnih nabavki predviđen je Zakonom o javnim nabavkama, član 43, i Pravilnikom o formi i evidencijama u postupcima javnih nabavki, a njime upravlja Uprava za javne nabavke. Zakonodavstvo koje je trenutno na snazi temelji se na pravnoj tekovini EU iz 2006. U toku je dalje usklađivanje s Regulativom o jedinstvenom rječniku javnih nabavki iz 2008, a cilj je da ona bude implementirana do 2013. godine.

4.6.3. Koncesije

Koncesije za radove i usluge nisu regulisane Zakonom o javnim nabavkama već drugim zakonima. Koncesije su odobrene u Crnoj Gori 2003. godine. Od tada je zaključeno 180 ugovora o koncesijama. Novi Zakon o koncesijama je usvojen u februaru 2009. godine. On definiše koncesije kao pravo korišćenja prirodnog bogatstva, dobara u opštoj upotrebi i ostalih dobara od opšteg interesa ili obavljanja djelatnosti od javnog interesa, uz plaćanje koncesione naknade od strane koncesionara ili pružanje finansijske naknade ili druge podrške koncesionaru za ostvarivanje odgovarajućeg javnog interesa Zakonom se takođe predviđa pravo finansiranja, istraživanja, projektovanja, izgradnje ili rekonstrukcije, korišćenja, održavanja, revitalizacije i prodaje objekta, uređaja ili postrojenja u svojini koncedenta, u ugovorenom roku.

Crna Gora prepoznaje da trenutna definicija nije u skladu s relevantnim zakonodavstvom EU u oblasti koncesija, a da je koncept privatno-javnog partnerstva novina u Crnoj Gori.

4.6.4. Kapacitet za implementaciju

Za implementaciju Zakona uključena su tijela: Ministarstvo finansija, Uprava za javne nabavke i Državna komisija za kontrolu postupaka javnih nabavki.

Ministarstvo finansija vrši nadzor nad zakonitošću i cjelishodnišću upravnih akata organa. U saradnji s ostalim nadležnim tijelima Upravom i Komisijom u ovoj oblasti, ono priprema nacрте zakona, ostale propise i opšte akte, predlaže Vladi strategije razvoja i druge mjere u oblasti javnih nabavki i nadgleda sprovođenje zakona. Ministarstvo obezbjeđuje koordinaciju između različitih zainteresovanih strana i ima zamjenika predsjedavajućeg koordinacionim tijelom koje se sastaje svaka tri mjeseca.

Uprava za javne nabavke je odgovorna za sprovođenje Zakona o javnim nabavkama, praćenje i sprovođenje Strategije javnih nabavki. Uprava je samostalan organ državne uprave koje trenutno zapošljava 15 ljudi s planom da zaposli još troje.

Državna komisija ima četiri člana i predsjednika.

Zakon o javnim nabavkama predviđa obaveznu certifikaciju državnih službenika koju stiču polaganjem državnog ispita. Štoviše, klauzula o konfliktu interesa i druge antikorupcijske mjere su obavezan dio postupka javnih nabavki. Crna Gora je predočila da treba da ojača svoje implementacione kapacitete u sistemu javnih nabavki. Institucionalni okvir podliježe reviziji. Predviđene su dalje promjene nakon predstojeće izmjene zakonodavstva u pogledu Direktiva EU o javnim nabavkama i koncesijama.

4.6.5. Međunarodni aspekti

Crna Gora nije strana STO Sporazuma o vladinim nabavkama (GPA), ali ima status posmatrača. Crna Gora je zaključila sporazume o slobodnoj trgovini s Evropskim udruženjem slobodne trgovine (EFTA), Sporazum o slobodnoj trgovini u Centralnoj Evropi (CEFTA) i sa Turskom. CEFTA predviđa mogućnost da strane otvore javne nabavke za države CEFTA, ali do sada u tu svrhu nisu dogovarane bilo kakve mjere.

4.6.6. Dodjela javnih ugovora

Obim primjene Zakona o javnim nabavkama obuhvata ugovore o javnim nabavkama roba, ugovore o javnim uslugama i ugovore o javnim radovima. Odredbe regulišu sve aspekte procesa nabavke, počev od definisanja predmeta do same dodjele ugovora.

U Crnoj Gori proces dodjele ugovora podijeljen je u tri kategorije. Ugovori sa vrijednošću jednakom ili ispod 5.000 eura podliježu neposrednoj pogodbi dok se metoda kupovine primjenjuje za ugovore u vrijednosti između 5.000 i 25.000 eura za usluge i nabavke roba. Za javnu nabavku čija procijenjena vrijednost iznosi preko 25.000 eura do 50.000 za nabavku radova, naravno za sve pomenute vrijednosti tj. vrijednosne razrede mogu se primijeniti i ostali postupci definsani članom 20 Zakona.

Vrste procedure koje se koriste su otvorene, ograničene procedure, pregovora sa ili bez prethodnog objavljivanja obavještenja o javnim nabavkama. Oni takođe uključuju okvirne sporazume i specifične procedure za konsultanske usluge. Rokovi su kraći od onih koji su predviđeni EU direktivama.

Različite vrste *ugovornih tijela (naručilaca) i subjekata* uključuju državu, lokalne vlasti, organe koji su regulisani javnim pravom, privredna društva i pravna lica koja obavljaju poslove od javnog interesa, kao i lica koja obavljaju aktivnosti u okviru vodoprivrede, rudarstva, telekomunikacija, poštanskih usluga i transporta.

Zakon o javnim nabavkama zahtijeva objavljivanje liste naručilaca. Uprava za javne nabavke utvrđuje listu i objavljuje je na portalu za javne nabavke. Naručioci, koji spadaju pod odredbe člana 2. ovog Zakona dužni su da prijave i da poštuju zakon, bez obzira na to da li se ili ne nalaze na spisku.

Što se tiče kriterijuma za dodjelu, Crna Gora je ukazala da, i pored adekvatne definicije isplativosti, ponekad predstavlja veliki izazov da se obezbijedi dosljedna primjena kada je u pitanju procjena najisplativije ekonomske ponude.

Crnogorski zakon o javnim nabavkama sadrži set antikorupcijskih pravila u članu 15, kao i odredbe o sprečavanju sukoba interesa (član 16-18). Osim toga, poglavlje Strategije javnih nabavki se odnosi na sprečavanje korupcije u sistemu javnih nabavki.

Crnogorski zakonodavni okvir koji reguliše dodjelu koncesija čini Zakon o koncesijama iz 2009, koji se primjenjuje na: prevoz, pomorstvo, turizam, obrazovanje, rudarstvo, šumarstvo i vodoprivredu. Davaoci koncesija su nadležni organi (organi državne uprave ili organi lokalne uprave), i sprovodi procedure za koncesije putem javnog oglasa. Svaki organ treba da usvoji plan za koncesije koji nakon toga usvaja Vlada. Posle usvojenog plana, poziv se objavljuje na nacionalnom i međunarodnom nivou. U Crnoj Gori postoje tri načina za dodjelu koncesija: javni konkurs u otvorenom postupku, dvostepena procedura i procedura po kratkom postupku. Vlada može da odobri koncesiju za period do 30 godina. U slučaju da se koncesija dodjeljuje za period između 30 i 60 godina, onda odluku o dodjeli koncesija donosi Skupština.

Crna Gora nema poseban zakon koji se tiče privatno- javnog. Međutim, u toku je izrada novog zakona o koncesijama i privatno-javnom partnerstvu.

Specifični izuzeci navedeni su u članu 3. i 113. Zakona o javnim nabavkama, kao što su povjerljive nabavke, oružje, municija i druge nabavke za odbranu Crne Gore. Zakon o tajnosti podataka nadalje definiše povjerljive podatke i stoga je relevantan u ovoj oblasti.

Osim toga, Uredbom o spoljnotrgovinskom poslovanju za posebne namjene pokrivena je i oblast koja se odnosi na odbranu. Crnogorsko zakonodavstvo dozvoljava izuzetke iz Zakona o javnim nabavkama, na osnovu međunarodnih pravila, usluga od javnog interesa, vanrednog stanja, materijala za emitovanje, arbitraže, finansijskih usluga, radnih odnosa i zapošljavanja, koncesija i privatizacije privrede, prodaje i iznajmljivanja i izbornog materijala. Nabavke u komunalnom sektoru obuhvaćene su propisima o javnim nabavkama, ali Zakon ne dozvoljava korišćenje fleksibilnijeg sistema nabavki koji postoji u Direktivi EU kojom se reguliše ovaj sektor. Osim toga, Crna Gora je naglasila da definicije kao što su „organi regulisani javnim pravom“ treba da budu usklađeni sa definicijom EU. Komunalne nabavke obuhvataju izgradnju, održavanje, snabdijevanje i eksploataciju objekata za proizvodnju, transport ili distribuciju vode za piće, električne energije, gasa uključujući nabavku električne energije, nafte i gasa; istraživanja za/ili proizvodnju nafte i gasa (ugljovodonici), vađenje uglja i drugih čvrstih goriva; izgradnju, održavanje i korišćenje telekomunikacijskih mreža i postrojenja i pružanje telekomunikacijskih i poštanskih usluga, transport i izgradnju, održavanje i korišćenje objekata u vazduhu, na moru, jezeru, u riječnom i željezničkom saobraćaju, kao i redovnom gradskom i prigradskom putničkom saobraćaju koji se obavlja autobusima. Opšta vrijednosna norma niža je od vrijednosne norme EU direktiva. Crna Gora je objasnila da je navedena vrijednosna norma niža zbog veličine njene ekonomije i specifičnosti ekonomske situacije.

Što se tiče *specifikacija i ugovornih dokumenata*, Zakon o javnim nabavkama sadrži pravila o pripremi i sadržaju tenderske dokumentacije uključujući i kriterijume za dodjelu ugovora kao i njihovo relativno ponderisanje. U oblasti podugovaranja, Zakon o javnim nabavkama definiše maksimalnu proporciju od 30% od vrijednosti ugovora.

Crna Gora je istakla da je posvećena poštovanju principa socijalnih, zelenih i inovacionih nabavki, od kojih su neki inkorporirani u crnogorski Zakon o javnim nabavkama. Uprava za javne nabavke je odgovorna za sprovođenje ovih principa, zajedno sa nizom drugih resornih ministarstva. Crna Gora je iskazala svoju spremnost da dalje razvija ovu oblast kao i namjeru da je uvede u Strategiju održivog razvoja.

Što se tiče različitih *vrsta procedura nabavki*, Zakon o javnim nabavkama sadržio tvorene, ograničene i pregovarane procedure, okvirne sporazume, nadmetanja, metode kupovine i direktne ugovore. Korišćenje ovih procedura, koje proizilaze iz direktiva EU o javnim nabavkama, je u velikoj mjeri usklađeno. U oblasti komunalnog sektora naročito i subjektima koji posluju u relevantnim sektorima nije dozvoljena sloboda izbora između otvorenih, ograničenih i pregovranih postupaka s prethodnim pozivom za nadmetanje, kako je predviđeno Direktivom EU koja se odnosi za nabavke u komunalnom sektoru.

U pogledu *objavljivanja i transparentnosti*, Zakon o javnim nabavkama sadrži zahtjeve za objavljivanje obavještenja o javnim nabavkama i poziv na tender za određene procedure.

Zapisnik sa otvaranja ponuda mora se predati ponuđačima najkasnije tri dana od dana otvaranja ponude.

Što se tiče davanja tenderske dokumentacije, Zakon o javnim nabavkama predviđa osnovna pravila. Što se tiče dodatnih informacija ili zahtjeva za pojašnjenje, inkorporirane su garancije definisane direktivama o nabavkama. Neophodno je da sve relevantne informacije budu objavljene.

Postoje detaljna pravila o načinu distribucije poziva za podnošenje ponude ili pregovaranje. Naručilac ili subjekt je dužan da saopšti svoju odluku o poništenju postupka ili o dodjeli ugovora, a mora i istaći razloge za takvu odluku. Štoviše, definisani su i uslovi za pojedinačno pružanje razloga neuspješnim ponuđačima. Zakon o javnim nabavkama propisuje opštu obavezu da sva saopštenja budu data u pisanoj formi i objavljena.

Zakon takođe propisuje da svi naručioci i subjekti mora da vode evidenciju o svim procedurama nabavke o sprovedenim postupcima i zaključenim ugovorima, o čemu će svake godine izvijestiti Upravu za javne nabavke. Ova informacija služi kao osnov za godišnji izvještaj Uprave za javne nabavke, koji se potom podnosi Vladi i koji se objavljuje na portalu javnih nabavki.

Što se tiče *toka postupka*, Zakon o javnim nabavkama pravi razliku između zahtjeva za kvalifikaciju i kriterijuma za dodjelu. Zakon predviđa minimalni broj učesnika u ograničenom postupku. U pogledu kriterijuma za dodjelu ugovora, Zakon o javnim nabavkama sadrži i kriterijum za ekonomski najpovoljniju ponudu i najnižu cijenu.

Zakon o javnim nabavkama reguliše i sadržaj, formu i podnošenje tendera, javno otvaranje i evaluaciju, i postavlja stroga pravila za „prihvatanje i neprihvatanje“ tendera kao i za obavezno otkazivanje postupka. Pored pojašnjenja tendera, zakon takođe predviđa mogućnost pregovora u vezi s pojašnjenjem konkursne ili alternativne ponude. Štoviše, on sadrži i određene odredbe koje su vezane za neubičajeno niske ponude.

4.6.7. Elektronske nabavke

Crna Gora je navela da su preduzeti prvi koraci u vezi e-nabavki. To zahtijeva obaveznu registraciju ugovornih tijela i ekonomskih operatera. Ona trenutno ima više od 2.200 korisnika i više od 13.000 obavještenja.

Elektronska nabavka regulisana je Zakonom o javnim nabavkama i Uredbom o detaljnom sadržaju i načinu sprovođenja javnih nabavki u elektronskoj formi; shodno zakonima o elektronskom potpisu, o elektronskim dokumentima, o elektronskoj trgovini, o informacionoj bezbjednosti, o elektronskim komunikacijama i Pravilnikom o zaštiti elektronskih potpisa i naprednim elektronskim potpisima, Uprava za javne nabavke i Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije rukovodi e-nabavkama.

Dio nabavki je već realizovan elektronskim putem pri čemu su ugovorna tijela dužna da sljedeća saopštenja objave na portalu javnih nabavki: Plan javnih nabavki; pozive za otvoreni, ograničeni i pregovarani postupak, okvirne sporazume, konkurs i metodu kupovine, odluke o izboru ponude i otkazivanje postupaka vezanih za javne nabavke.

Crna Gora je naglasila da će naredni koraci u oblasti e-nabavki biti u dijelu e-obavještenja, e-pristupa, e-podnošenja, e-evaluacija i e-dodjela, što je predviđeno da bude kompletirano u srednjoročnom do dugoročnom periodu.

4.6.8. Pravna zaštita

Pravo na pravni lijek definisan je u crnogorskom Ustavu i Zakonu o javnim nabavkama. Crnogorski sistem lijekova uključuje i administrativne i sudske revizije. Na osnovu odredbi Zakona o javnim nabavkama kao i Zakona o opštem upravnom postupku, Zakona o upravnim sporovima, Državna komisija je odgovorna za pravilnu reviziju. U Crnoj Gori postoji jedinstveni sistem koji se tiče klasičnih i komunalnih nabavki.

Prema Zakonu, lica koja imaju pravo da zatraže reviziju su ona lica koja su učestvovala u postupku javne nabavke u pogledu kandidata ili ponuđača ili kao zainteresovana strana. Zainteresovana strana se definiše kao lice koje ima interes u reviziji procedura nabavke, kao lice koje je donijelo konkursnu dokumentaciju ili lice koje je pretrpjelo štetu zbog propusta naručioca.

Prigovor se može podnijeti Državnoj komisiji i naručiocu u roku od deset dana od dana objave tendera, otkupa tenderske dokumentacije, od dana otvaranja ponude, prijema pisane odluke, ili od datuma kada je naručilac propustio da dostavi odluku propisanu Zakonom. Rok za prijavu je isti za sve vrste nabavki koje se koriste. Podnošenje prigovora automatski obustavlja postupak javne nabavke, osim ako Državna komisija ne odobri nastavak postupka, na zahtjev naručioca ili subjekta i zbog opasnosti od nesrazmjerne štete ili uticaja na sigurnost i zaštitu Crne Gore. Podnosilac žalbe u iznosu od 1% od procijenjene vrijednosti javne nabavke, s gornjom granicom od 8,000eura. U slučaju da se žalba usvoji, naknada se plaća licu koje je uložilo prigovor. U slučaju odbijanja ili izostanka odgovora, oštećena strana može podnijeti žalbu Državnoj komisiji u roku od osam dana. Državna komisija je obavezna da dostavi odgovor u roku od 15 dana od dana usvajanja žalbe. Ukoliko je potrebna dodatna stručna analiza, rok se može produžiti za 10 dana.

Prema članu 149 Zakona o javnim nabavkama, Državna komisija je dužna da obavlja kontrole nad postupcima javne nabavke iznad 500,000 eura. Uprava za inspekcijske poslove osigurava kontrolu za ugovore u vrijednosti između 3,000-500,000 eura. Što se tiče ugovora koji imaju vrijednost iznad 500,000 eura, naručioci moraju dostaviti svu potrebnu dokumentaciju Državnoj komisiji u roku od pet dana od dana odabira najpovoljnijeg ponuđača. Ukoliko postoji postupak žalbe, Državna komisija mora ispitati zakonitost postupka javne nabavke u cjelosti, a potom donijeti odluku u skladu sa svojim poslovnikom. Ugovor ne može biti potpisan prije nego što Državna komisija donese i objavi svoju odluku. Svi ugovori koji su sklopljeni prije donošenja odluke ili su u suprotnosti s njenim odredbama ništavni su. Sve odluke Državne komisije objavljuju se na njenoj internetskoj stranici.

Odluke Državne komisija su konačne, ali mogu biti osporene pred Upravnim sudom Crne Gore, koji nakon ovoga ispituje zakonitost odluke Državne komisije i donosi odluku o eventualnom ponovnom otvaranju tenederske procedure. Rok za pokretanje upravnog postupka je 30 dana od datuma donošenja odluke Državne komisije. Nadalje, odluka Upravnog suda može biti osporena u roku od 30 dana pred Vrhovnim sudom Crne Gore, koji može donijeti odluku o vanrednim pravnim lijekovima.

4.6.9. Kapaciteti za sprovođenje pravne zaštite

Državna komisija je samostalni pravni subjekt. Pet njenih članova, uključujući i predsjednika imenuju se od strane Vlade na period od pet godina i u skladu su s odredbama Zakona o javnim nabavkama. Kako bi se obezbijedila nezavisnost Državne komisije, Zakon o javnim nabavkama zabranjuje svaki oblik uticaja Državnu komisije. Članovi Komisije ne mogu obavljati posao u nekoj drugoj profesiji tokom trajanja njihovog mandata. Osim toga, Zakonom o konfliktu interesa i Pravilnikom o radu Državne komisije predviđeno je da svaki njen član treba biti izuzet iz slučaja ukoliko se smatra da će njegova umiješanost u predmet dovesti do mogućeg sukoba interesa.

U periodu od januara do novembra 2012. godine, Državna komisija donijela je 398 odluka na uložene žalbe, od čega su 155 prihvaćene, 124 su otpisane dok su 103 uložene žalbe odbačene, dok su 16 uloženi žalbi bilo povučeno od strane podnosioca. Osim toga, Državna komisija je sprovela 40 kontrolnih procedura za postupke nabavke u kojima je procijenjena vrijednost bila iznad 500,000 eura. Uskoro polovini slučaja, postupak koji je uslijedio bio je pravno ispravan. U tri slučaja, ocijenjeno je da osporavani postupak ne podliježe kontroli. U preostalim slučajevima, postupak je bio ili potpuno ili djelimično poništen. Na odluke po žalbama, uloženo je 44 prigovora Upravnom sudu.

4.6.10. Neposredna upravna ovlaštenja i slobodan pristup informacijama

U okviru neposrednih upravnih ovlaštenja u vršenju poslova državne uprave, Uprava daje prethodnu saglasnost naručiocima na odabir vrste postupka u slučajevima predviđenim Zakonom o javnim nabavkama.

Prethodnu saglasnost Uprave potrebno je da obezbijedi naručilac - obveznik primjene Zakona o javnim nabavkama u slučaju kada namjerava primijeniti pregovarački postupak bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje, pregovarački postupak sa prethodnim objavljivanjem poziva za javno nadmetanje, dodjelu ugovora putem okvirnog sporazuma, kao i za konsultantske usluge. Uprava odlučuje o zahtjevu naručioca u roku od osam dana od dana prijema zahtjeva, odnosno prijema cjelokupne dokumentacije i dokaza a saglasnost za početak postupka nabavke važi do kraja budžetske ili finansijske godine. Ukoliko Uprava ne dostavi saglasnost u naznačenom roku naručilac može početi postupak javne nabavke, tako da ovakva norma obavezuje Upravu da pravovremeno odluči po zahtjevu i pojačanu svakodnevnu budnost o ispunjenosti uslova za davanje ove saglasnosti.

U 2012. godini podnijeto je ukupno 176 zahtjeva za davanje prethodne saglasnosti o ispunjenosti uslova za sprovođenje pregovaračkog postupka bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje što predstavlja identičan broj kao i u 2011 godini. Za oko 32,95 % zahtjeva Uprava nije dala saglasnost, dok 2011 godinu Uprava nije dala saglasnosti na oko 23,29 % dostavljenih zahtjeva, te se i ovdje mogu konstatovati poboljšanja koje je u ovom dijelu Novi Zakon donio u smislu bolje normativizacije ovog pitanja, razlozi; naručioci nemaju valjane razloge za sprovođenje naznačenih postupaka koji predstavljaju izuzetak u odnosu na opšte pravilo objavljivanja poziva za javno

nadmetanje, a vezani su za decidno propisane razloge u slučaju tehničkih zahtjeva, razloga zaštite isključivih prava, vanrednih okolnosti, druge razloge hitnosti ili tačno prethodno definisane uslove za mogućnost njihovog sprovođenja od strane određenog ponuđača, kao i u drugim precizno definisanim okolnostima.

U izvještajnim periodima, svakodnevno, pisanim zahtjevom, uključujući i zahtjeve za neposredan prijem kod ovlašćenih službenika, Upravi se obraćao veliki broj obveznika – naručilaca ali i ponuđača, za davanje mišljenja o primjeni propisa o javnim nabavkama u skladu sa ovlašćenjima za pružanje savjetodavnih i konsultantskih usluga. Iako je pružanje ovih usluga Uprava odredila dva puta sedmično, imajući u vidu hitnost preduzimanja pojedinih radnji u postupcima javnih nabavki, gotovo svakodnevno vršila je neposredne prijeme u svojim prostorijama i tumačenjem i davanjem instrukcija o primjeni pojedinih odredbi, savjetovala naručioce kako da postupe u pojedinim situacijama koje određuju propisi o javnim nabavkama. Najčešće usluge pružene su u odnosu na planiranje u javnim nabavkama, obveznike primjene, odabir postupka, kriterijume i podkriterijume za vrednovanje u postupku javne nabavke, ocjenu i upoređivanje ponuda, preduzimanje pojedinih radnji u postupku, tok postupka, rokove za podnošenje prigovora i odgovor po prigovoru, dokaze o podobnosti, pripremu tenderske dokumentacije i njenu izmjenu i dr. Uprava je izdala značajan broj mišljenja u pružanju savjetodavnih i konsultantskih usluga.

Veliki broj savjeta dat je i telefonskim putem – help desk, na koje je, sa relativno ograničenim brojem službenika i pored njihovih redovnih poslova, trebalo dati brz i pravovremen odgovor, što značajno usporava odvijanje ostalih redovnih aktivnosti i potrebu njihove realizacije u satima izvan redovnog radnog vremena i u neradnim sedmičnim danima.

U 2012 godini u Upravi za javne nabavke podnijeto je 70 zahtjeva o slobodnom pristupu informacija, od kojih je 20 dozvoljen pristup informacija, a 2 zahtjeva su odbijena zbog neposjedovanja traženih informacija. Obavještenjem je odgovoreno na 42 zahtjeva o slobodnom pristupu informacija. Od gore navedenih zahtjeva MANS je podnijela 37 zahtjeva (30 obavještenja, 6 dozvoljen pristup informacija i 1 odbijen zahtjev zbog neposjedovanja traženih informacija).

Od Instituta alternativa u 2012 godini pristiglo je 12 zahtjeva (3 obavještenja, 7 dozvoljenih pristupa informacija i 1 odbijeno).

Centar za građansko obrazovanje podnio je 4 zahtjeva (4 rješenja o slobodnom pristupu informacija).

CEMI je podnio 9 zahtjeva (9 dozvoljenih pristupa informacija).

Evropski pokret, CDT , Dnevne novine DAN i Nevladina fondacija, Građanska alijansa podnijeli su po 1 zahtjev (2 obavještenja, 2 dozvoljenih pristupa informacija).

CRVNO podnio je 3 zahtjeva (3 obavještenja).

Dnevne novine Vijesti 4 zahtjeva (4 obavještenja).

4.7. Preventivna i represivna funkcija Uprave za javne nabavke

Uprava je, u cilju obezbjeđenja transparentnosti javnih nabavki, u okviru svojih ovlašćenja, sačinila i objavila na internet stranici brošuru „Kako korupcija kvari proces javnih nabavki” i „Praktično Uputstvo o načinu prijavljivanja o nepravilnostima u postupcima javnih nabavki”, kao i Priručnik “Pravni okvir sistema javnih nabavki iz 2012 sa upustvom za primjenu” kao i “Bilten broj 1” svi ovi matreijali su naznačili potrebu antikoripcijskih mjera i mjera sukoba interesa kao i aspekt etike u javnim nabavkama i aspekt integriteta.

Kada je u pitanju borba protiv korupcije, prema važećim propisima Uprava se prevashodno bavi preventivnim radnjama. U cilju veće dostupnosti Uprave građanima, otvorena je telefonska linija posredstvom koje se građani mogu obratiti ovlaštenom službeniku radi prijave korupcije, dobijanja informacija i pravnih savjeta.

Novi Zakon o javnim nabavkama sadrži antikorupcijska pravila u odredbi člana 15 i sukob interesa na strani naručioca i na strani ponuđača u članovima 16,17 i 18. Ta rješenja odgovaraju rješenjima koja sadrže Evropske direktive. I za antikorupciju i za sukob interesa prijave najčešće idu u pravcu da određeni službenici za javne nabavke i članovi tenderske komisije mogu da prilagode tendersku dokumentaciju za tačno određenog, željenog ponuđača ili da otvore pristigle ponude prije nego što se zvanično pristupi otvaranju ponuda po javnom pozivu i da na taj način upoznaju i pripreme potencijalnog favorizovanog ponuđača. U tom slučaju, službenik mora disciplinski i krivično da odgovara. Za takvu radnju, o kojoj obavještenje Uprava dobije u procesu prijave ili ako se uoči nepravilnost po službenoj dužnosti, pokreće odgovarajući postupak, prije svega prema Državnoj revizorskoj instituciji, ako se radi o kršenju principa javnih nabavki. Takođe, Uprava može reagovati prema Državnom tužilaštvu, Višim ili osnovnim sudovima.

U tekstu nacrtu novog Zakona o javnim nabavkama istaknuta je preventivna funkcija Uprave za javne nabavke, kao i represivna kroz ovlaštenja za izricanje prekršajnih sankcija i to preko instituta inspekcije u javnim nabavkama.

Upravi su se obraćala lica i telefonskim sa prijavama sukoba interesa u različitim upravnim oblastima tako da su upućivana na institucije nadležne za pružanje savjeta i postupanja u tim oblastima.

U narednom periodu, u okviru sistema obuka i pružanju savjetodavnih i konsultantskih usluga posvetiće se naročita pažnja posebnim obukama o načinu otklanjanja sukoba interesa i mogućih antikoruptivnih djelovanja, što čini dio programske obuke koju radi u saradnji a na osnovu potpisanog memoraduma Uprava sa Komisijom za spječavanje sukoba interesa.

U 2012. godini podnijeta je 1 prijava o postojanju korupcije u postupku javnih nabavki, elektronskim putem, od strane SMART TACH. d.o.o., o kojoj je podnijeta inicijativa Upravi za antikorupcijsku inicijativu i dostavljeno Vrhovnom državnim tužilaštvu na dalju nadležnost.

Treba napomenuti da je Novim usvojenim Zakonom o javnim nabavkama definisan Inspeksijski nadzor sa jasno utvrđenim odredbama koje se prije svega odnose na: pravilnost sprovođenja postupaka javnih nabavki vrijednosti od 3.000 EUR-a do 500.000 EUR-a; blagovremenost dostavljanja i objavljivanja planova javnih nabavki, poziva za javno nadmetanje, odluka u postupcima javnih nabavki i ugovora o javnim nabavkama; blagovremenost i pravilnost sačinjavanja i dostavljanja izvještaja o javnim nabavkama; ispunjenost uslova za vršenje poslova službenika za javne nabavke; pravilnost sačinjavanja i vođenja evidencija o javnim nabavkama; čuvanje dokumentacije nastale u postupku javnih nabavki. Statistika oko rada dok je ista bila u sastavu Uprave prikazana je kroz ranija poglavlja.

4.8. Monitoring sistema javnih nabavki sa aspekta „gdje“ i „kako“ se pojavljuje korupcija u javnim nabavkama i koje su u mogućnosti da se okonča korupcija u javnim nabavkama

Problemi i greške koje negativno utiču na alokativnu i tehničku efikasnost koja je postignuta postupcima javnih nabavki mogu imati drugačiji karakter od očekivanog ako se „*primijene sljedeće*“ greške, kao što slijedi;

Nenamjerne greške ova vrsta grešaka je tipična naročito za nerazvijene sisteme javnih nabavki. Službenici nabavki, koji nijesu dobro obučeni, nemaju odgovarajuće setove primarne i sekundarne

regulative i template, mogu da prave greške. Naravno, takve greške ograničavaju efikasnost nabavki, ali nijesu direktno povezane sa korupcijom i mogu biti eliminisane korak po korak. Tipičan problem ove vrste grešaka je povezan sa postojanjem prekomplikovanog zakonodavstva javnih nabavki na novim tržištima.

Osim nenamjernih grešaka u praksi se pojavljuju i **namjerne greške**. Ova vrsta grešaka je glavni izvor korupcije i one mogu imati različit karakter:

- a) „greške“ kada je zakon direktno i eksplicitno prekršen („teška“ korupcija);
- b) situacije kada zakon nije eksplicitno prekršen, ali se nije namjerno pridržavalo principa nabavki, postupcima se manipuliralo na „legalan“ način kako bi se dostigli „planirani rezultati“ („sophisticirana“ korupcija).

Tabela broj 1: Odabrane moguće „greške“ u postupku javnih nabavki

Segment / područje izloženo riziku	Potencijalna opasnost	Preventivne mjere
Faza 1. Planiranje nabavki		
Budžet/finansijska politika	Odobrenje nepotrebno planiranih troškova;	Opravdanost Budžeta, tačna provjera i putem različitog stručnog osoblja, redovne revizije i kontrole.
Uočene potrebe	Zahtjevi za zadovoljenjem „potreba“ mogu biti i „izmišljeni“ ili lažni.	Predlagači opravdanost zahtjeva obavezno trebaju argumentovati, a oni koji zahtjeve odobravaju dužni su ih provjeriti putem različitog stručnog osoblja, ali i na druge načine (npr. kroz kontrolu postojećih zaliha, ili sl.)
Utvrđivanje specifikacija	Specifikacija može biti diskriminatorska, ciljno prilagodjena za određenog ponuđača. Također, informacije o utvrđenoj specifikaciji se mogu dati favorizovanom ponuđaču znatno ranije u odnosu na sve druge zainteresovane ponudjače	Specifikacija u maksimalno mogućoj mjeri treba da počiva na objektivno postavljenim, međunarodno prihvaćenim (tehničkim) standardima kvaliteta i/ili izrade i istu treba provjeriti od strane nezavisne stručne osobe/tijela.
Izbor postupka javne nabavke	Nabavka se dijeli na manje djelove s ciljem izbjegavanja primjene odgovarajućeg postupka javne nabavke	Kontrola i verifikacija prijedloga plana javne nabavke
Faza 2. Izbor postupaka		
Izbor postupka i/ili utvrđivanje odnosnih propozicija	Proces se može koristiti da bi se dala predstava / fingiralo nadmetanje iako ono istinski uopšte ne postoji.	Provjera prijedloga odluka i tenderske dokumentacije od strane druge stručne osobe / komisije, Integralna tenderska dokumentacija treba biti predmet kontrole.
Kriterijumi ocjenjivanja ponuda / izbora najpovoljnije ponude	Izmijene i/ili prilagođavanja kriterija u korist preferiranog ponuđača nakon prijema ponuda.	Striktno pridržavanje svih kriterija i uslova ustanovljenih u fazi raspisivanja tendera i nijesu dozvoljene bili kakve promjene.

Predkvalifikacija u ograničenom postupku	Proces se može koristiti da se tendenciozno ograniči konkurencija, odnosno osigura zaštita preferiranog ponudjača u odnosu na njegove konkurente..	Kvalitetna priprema postupka (objektivna analiza konkurencije na odnosnom tržištu). Vođenje evidencije (baze podataka) o konkurentnim ponuđačima. Transparentno vođenje postupka (obezbjeđenje preciznih povratnih informacija neuspješnim ponuđačima o razlozima njihovog neuspjeha).
Faza 3. Ocjena ponuda		
Ocjena ponuda	Uz prethodno ciljano izvršeni izbor nestručnih članova u sastav Komisije, kao itendenciozno neobjektivno i neprecizno utvrđene kriterijume ocjene, pristrasna primjena kriterija kroz vršenje negativnog uticaja na članove Komisije i donošenje neispravnih ocjena i odluka	Blagovremeno donošenje preciznih i objektivnih kriterijuma ocjene, kao i objašnjenja za njihovu primjenu, i te njihova kasnija striktna primjena. Poklanjanje dužne pažnje izboru članova Komisije, kako bi se osiguralo da samo kompetentna lica mogu ući u njen sastav.
Vodjenje pregovora u pregovaračkom postupku	Pristrasno vodjenje pregovora. Favorizovanim ponuđačima se može pomoći ili im može biti data korisna informacija tokom pregovora.	Striktna priprema, provedba, kontrola i revizija pregovora. Nikada ne dozvoliti da jedna osoba pregovara sama.
Faza 4. Dodjela ugovora		
Zaključivanje ugovora	Unošenje kasnijih prikrivenih promjena u ugovor i/ili prateće specifikacije / anekse u odnosu na tekst i uslove koji su objavljeni u sklopu tenderske dokumentacije .	Obavezna precizna verifikacija usaglašenosti integralnog teksta ugovora i svih pratećih specifikacija i aneksa sa ranije objavljenim nacrtom. Ova verifikacija treba biti izvršena neposredno prije potpisivanja ugovora sa izabranim najuspješnijim dobavljačem.
Učestala dodjela ugovora	Abuzivna praksa može takodje da uključuje: pregovore o proširenim ugovornim uslovima, favorizovanje rokova i uslova, isključivanje prava revizije, gubljenje dokumentacije, itd.	Korišćenje standradnih uslova i rokova primjerenih za ugovore javnih nabavki. Odbijanje svih izmjena ugovora koji bi potencijalno vodili ka negaciji logike javnih nabavki, a naročito osnovnih načela Zakona o javnim nabavkama. Vođenje i čuvanje ugovorne dokumentacije uz dužnu pažnju, i uz uredno protokolisanje i numerisanje svakog pripadajućeg dokumenta .
Faza 5. Upravljanje / realizacija ugovora	Neke kompanije često dobijaju ugovore, u nekim slučajevima čak ekskluzivno.	Obavezna objektivna analiza opravdanosti svakog takvog slučaja. Održavanje vjerodostojne baze podataka ponuđača, uključujući

		redovne procjene uspješnosti njihovog poslovanja. Proaktivne mjere za stvaranje realnih pretpostavki za učešće povećanog broja potencijalnih ponuđača, kao i za podsticanje učešća novih ponudjača - kandidata za nadmetanje.
Promjena specifikacije i/ili drugih (bitnih) uslova ugovora poslije dodjele		
Prijem robe	Promjena specifikacije i/ili drugih (bitnih) uslova ugovora (neopravdano povećanja cijena, promjene količina ili rokova isporuke, itd.)	Zahtjeve za ovakvim promjenama treba vrlo kritično razmotriti. Naručilac je dužan odbiti svaki zahtjev za izmjene ugovora koji nije prethodno predviđen, a njegovo izvršenje precizno sankcionisano u samom (osnovnom) ugovoru. Izmjene ugovora koje bi potencijalno vodile ka negaciji logike javnih nabavki, a naročito osnovnih načela Zakona o javnim nabavkama su u pravilu nedozvoljene i kao takve neprihvatljive.
Fakturisanje isporuka	Dozvoljavanje nedovoljne isporuke ili isporuke sa neusklađenom specifikacijom (u odnosu na ugovornu), prihvatanje isporuka sa greškom i vođenje internih bilješki o istim, namjerna prekomjerna narudžba / isporuka, itd.	Ispravan postupak prijema robe u skladu sa ugovornim uslovima, te redovne revizije ispravnosti isporuka, kao i integralnog izvršenja ugovora.
	Uvećano fakturisanje isporuka, utrošenog vremena i/ili materijala, neispravno izvršavanje i/ili datiranje narudžbi i/ili isporuka koje vodi ka omogućavanju sticanja/ostvarivanja neopravdane koristi od promjene cijena, dvostrukih plaćanja ili izvršenja/prihvatanja naplata za fiktivne isporuke, itd.	Verifikacija (kao i kasnija redovna revizija) striktno korespondentnosti (po svim elementima – od specifikacije do količina, rokova i cijena) između ugovora, narudžbi, stvarnih isporuka, zapisnika o kontroli / urednom prijemu, faktura i prateće dokumentacije, naloga i evidencije o plaćanju. Verifikacija (i revizija) urednosti izvršenja ugovora se mora protezati i na odgovarajuću sistematsku provjeru kvaliteta izvršenih isporuka.

4.9. Mogućnosti okončanja korupcije u javnim nabavkama

Naš Zakon o javnim nabavkama naročito podvlači važnost propisa o antikorupciji koji moraju biti ispoštovani od naručilaca, ponuđača i drugih učesnika u procesu.

Član 15 Zakona o javnim nabavkama kaže da: *“je naručilac dužan da odbaci, odnosno odbije ponudu ako utvrdi ili osnovano sumnja da je ponuđač neposredno ili posredno dao, ponudio ili stavio u izgled poklon ili neku drugu korist službeniku za javne nabavke, članu komisije za otvaranje i vrednovanje ponuda, licu koje je učestvovalo u pripremi poziva za javno nadmetanje, poziva za nadmetanje i tenderske dokumentacije, licu koje učestvuje u planiranju javne nabavke ili drugom licu, sa ciljem da sazna povjerljive informacije ili da utiče na postupanje naručioca”*

Ista zakonska odredba nastavlja, potvrđujući da: *je naručilac dužan da odbaci, odnosno odbije ponudu ako utvrdi ili osnovano sumnja da je ponuđač neposredno ili posredno prijetio službeniku za javne nabavke, članu komisije za otvaranje i vrednovanje ponuda, licu koje je učestvovalo u pripremi poziva za javno nadmetanje, poziva za nadmetanje i tenderske dokumentacije, licu koje učestvuje u planiranju javne nabavke ili drugom licu, sa ciljem da sazna povjerljive informacije ili da utiče na postupanje naručioca”*.

Glavna odredba u Zakonu o javnim nabavkama je da: *„je naručilac je dužan da evidentira slučajeve iz st. 1 i 2 ovog člana, o tome sačini službenu zabilješku, podnese prijavu nadležnim državnim organima radi preduzimanja mjera u skladu sa zakonom i obavijesti nadležni organ”*.

Način vođenja i sadržaj evidencije iz stava 3 ovog člana utvrđuje se propisom organa državne uprave nadležnog za poslove finansija.

Uprkos činjenici da se korupcija u javnim nabavkama ne može eliminisati u potpunosti, postoje mnoga sredstva i instrumenti za ograničavanje obima i nivoa korupcije povezane sa državnim kupovinom. U nastavku biće pomenuta najvažnija od njih. Mora biti striktno podvučeno da će korektivne i preventivne mjere biti preduzete na svim nivoima društva, ne samo u pogledu naručilaca već i ponuđača kao i sistema javne administracije.

Glavni sektori o kojima će biti diskutovano, smatraće se identičnim sa glavnim sektorima ekonomije i društva:

- a) civilno društvo, neprofitni sektor i građani,
- b) naručioci: sektor privatnog poslovanja,
- c) javna uprava i javni sektor.

Razmotrićemo kako je obračunavanje sa korupcijom u postupcima javnih nabavki direktno vezano za sve ove oblasti. Vezano za civilno društvo, mora se predhodno primijetiti da su građani – poreski obveznici implicitni vlasnici svih javnih sredstava i njihova uloga nije samo da čekaju na djelovanje države na pasivan način. Njihova uloga u upravljanju društvom i javnom sektoru je naprotiv, najvažnija.

Teorije javnog izbora (pogledajte npr. Stiglitz, 1997) jasno objašnjavaju razloge zašto političari, procesi kolektivnih odluka i birokratija, automatski ne uspijevaju vezano za efektivno zadovoljenje javnih potreba i javnih interesa.

Aktivno građansko i razvijeno civilno društvo predstavlja jedino stvarno efektivno sredstvo za sprječavanje lošeg funkcionisanja političkog i administrativnog „tržišta”, uključujući javne nabavke.

Sredstva za kupovinu Vladi dolaze uglavnom od poreza, povučenog novca iz privatnog sektora i njihovog prebacivanja u javni sektor.

Poreski obveznici ostaju, zatim, implicitni vlasnici ovih sredstava i kao vlasnici oni su takođe odgovorni za njihovu upotrebu. Naravno, nijesu svi od njih u mogućnosti i spremni da djeluju na ovaj način i da izvršavaju efektivnu kontrolu javne potrošnje, ali njihova uloga je nezaobilazna i biće podržana i podsticana od bilo kog raspoloživog mehanizma.

Razvijene zemlje koriste nekoliko sredstava da podstaknu građane i neprofitne organizacije da vrše kontrolu procesa javnih nabavki. Vjerovatno najvažnije sredstvo u ovom pravcu jeste donošenje zakona o slobodnom pristupu informacijama.

Princip slobodnog pristupa informacijama u javnim nabavkama, međutim, u izvjesnoj mjeri je u suprotnosti sa principom povjerljivosti poslovnih informacija.

Ova protivrječnost se rješava u razvijenim zemljama na različite načine; države dozvoljavaju pristup datotekama nabavki različito.

Najotvoreniji pristup se koristi, na primjer u SAD-u, gdje svako (takođe osobe koje ne učestvuju u konkretnoj nabavci u bilo kojoj ulozi) ima pristup kompletnoj dokumentaciji za javne nabavke, izuzev dokumenata koji su označeni kao poslovna tajna (takva dokumentacija mora biti označena prije podnošenja), o ovom dijelu i naš zakon prepoznaje ovu otvorenost (član 9, 97 i 98 našeg Zakona).

U drugim zemljama samo nezadovoljni ponuđači mogu imati pravo na pristup svojoj dokumentaciji (i ovdje osim dokumentacije označene kao poslovna tajna).

Međutim, postoje takođe zemlje gdje je pristup dokumentaciji dozvoljen jedino službenoj državnoj kontroli i revizorskim tijelima.

Mišljenje je da će naročito u tranzicionim ekonomijama, pristup dokumentaciji biti skoro univerzalan (ex-post pristup).

Još jedno često korišćeno sredstvo je učešće posmatrača tokom faza odabira procesa javnih nabavki, naročito tokom otvaranja ponuda i ocjene ponude.

Ovaj pristup uključuje, takođe, neke posebne aspekte.

Učešće, posmatranje procesa ocjene, je komplikovano pitanje – slično problemu javnog pristupa dokumentaciji. Često rješenje je postojanje liste nezavisnih eksperata javnih nabavki koji bi mogli biti imenovani od strane profesionalnih i neprofitnih organizacija da posmatraju ocjenu (ili čak da ocjenjuju).

Interes da se prijavi loše funkcionisanje i korupcija u javnim nabavkama može biti podržana na mnogo različitih načina. Osnova za to može biti funkcionalno e-upravljanje – podnošenje informacija o problemima preko Interneta postaje najjednostavniji način komunikacije u svim razvijenim zemljama.

Neke zemlje EU i ne EU članice motivišu ljude da prijave stvarne probleme i koruptivne aktivnosti u javnim nabavkama direktnom finansijskom nagradom.

Primjer za ovakav pristup je npr SAD: osoba koja otkrije i prijavi korupciju je nagrađena određenim procentom vrijednosti nabavke („*pištaljaka*”).

Vjerovatno najaktivniji NVO u oblasti javnih nabavki jeste Transparency International.

I Vlada i svi Vladini organi daju veliki set akcija koje se fokusiraju na ograničavanje korupcije u javnim nabavkama.

Izuzev Transparency International, postoje mnoge druge neprofitne organizacije sa važnim uticajem na postupke javnih nabavki – kao što su udruženja lokalnih samouprava, profesionalna udruženja i mnoga druga.

Neka slična razmatranja uradili smo na relaciji vezano za antikorupcijsku ulogu **naručilaca i ponuđača**.

Naredna konstatacija može zvučati čudno: naručioci su u stvari ti koji obično nude/daju mito. Ipak, da li je stvarni interes naručilaca da korumpiraju da bi dobili javni ugovor?

Podmićivanje povećava troškove isporuke roba, usluga i radova. Takvi troškovi mogu se pokriti od povećane zarade, naročito ako je konačna cijena značajno iznad realne tržišne vrijednosti, ali ovo ne smije da bude pravilo.

Značajan je iskaz predstavnika Privredne komore, tokom jedne radionice u Slovačkoj o pitanju korupcije u javnim nabavkama: „*krivite nas što podmićujemo službenike za javne nabavke. Zašto? Ako bi država bila u stanju da obezbijedi pravedan i jednak tretman za sve ponuđače, nije naš interes da podmićujemo: podmićivanje znači manje profita za nas*“.

Kako motivisati ponuđače da djeluju na pravedan način i da prijave sve pokušaje kršenja propisa i načela javnih nabavki?

Ovo pitanje je najvažnije za efektivnu nabavku pošto u mnogim slučajevima (kao što je opisano gore) jedino nezadovoljni ponuđači mogu da otkriju loše funkcionisanje „*tržišta*“ nabavki. E – upravljanje može da pomogne ali, glavni problem je okruženje koje mora da pruža podršku.

Mnogi ponuđači plaše se da prijave probleme zbog jednostavne činjenice – njihova prilika za buduće ugovore može biti umanjena: sistem javnih nabavki karakteriše se visokim nivoom solidarnosti između javnih organa, organizacija i službenika. Potrebno je da priznamo da u mnogim zemljama postoje nezvanične „*crne liste*“ ponuđača koji nijesu dobrodošli da se nadmeću u javnim nabavkama (zato što prijavljuju probleme).

Jedan od standardnih instrumenata za destimulisanje koruptivnih aktivnosti na nivou ponuđača je oficijalna negativna i pozitivna lista naručilaca. Takve liste postoje u mnogim zemljama. Pozitivne liste su jednostavnije pitanje i veoma su dobra praksa koje pojednostavljuje javne nabavke. Takve liste se mogu održati od strane državnih organa za nabavku (Uprave za javne nabavke), ali i od profesionalnih organizacija ponuđača. Negativne liste predstavljaju komplikovanije pitanje pošto generalni zakonski status u mnogim zemljama ne dozvoljavaju njihovo održavanje na oficijalni način (ali, određeni prostor za organizaciju profesionalnog tipa i dalje ostaje).

Takođe se mogu uraditi neka posebna sagledavanja kada se razmišlja o posebnim aspektima uloge **javne uprave** u borbi protiv korupcije.

Javna uprava je odgovorna za većinu aspekata javnih nabavki i njena obavljanja „*kupovine*“ mogu biti značajno poboljšana u bilo kom društvu.

Prva potencijalna podrška u tom smislu može biti obezbjeđivanje jasnog i efikasnog zakonskog sistema koji osigurava pravično i pravno okruženje u postupcima javnih nabavki.

Visok kvalitet sekundarnog zakonodavstva i naročito smjernice i templatni mogli bi da budu potpuno nedostupni ili u veoma ograničenoj mjeri dostupni.

Poslovna strana „poslovnog okruženja“ je obično veoma slaba, jednostavan slučaj poslovanja može da potraje više godina, a kompanije nemaju priliku da primjenjuju zakon. U takvom okruženju korupcija cveta i samo sistematske promjene mogu da poboljšaju situaciju.

Mnogi izvori naglašavaju da postojanje formalnog sistema (Zakona o javnim nabavkama i kancelarija za žalbe) nije dovoljno za efektivnu državnu kupovinu: ključ je kvalitet i funkcionisanje sistema. OECD naglašava, na primjer, sledeće aspekte:

- a) postojanje dovoljnog vremenskog prostora između usvajanja zakona o javnim nabavkama i početka njegove implementacije u praksi (kako bi se pripremili svi učesnici);
- b) potrebu da se obezbijedi da Uprava i Komisija ne budu samo formalno osnovane, već da ima obučeno i dobro pripremljeno i motivisano osoblje kao i neophodne informacione tehnologije;
- c) sekundarno zakonodavstvo, smjernice i template koji su zaista na raspolaganju;
- d) jasnu definiciju svih organa koji moraju da vrše nabavke u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama;
- e) diferenciranje postupaka nabavki u skladu sa vrijednošću i drugim kriterijumima;
- f) templatni i smjernice će biti na raspolaganju ponuđačima i naručiocima;
- g) zakon i drugi mehanizmi javnih nabavki poštovaće nivo razvoja zemlje i nivo konkurentnosti na svom tržištu.

Javna uprava može da se suprostavi korupciji garantujući efektivno upravljanje javnim finansijama, kao i internu i eksternu kontrolu/reviziju.

Još uvijek dominantna kontrola valjanosti koncentriše se na usklađenost finansijskih transakcija sa propisima i sistemima. Važnost ovakvog načina kontrole još uvijek je realnost ali, postoji potreba da se ona podrži uvođenjem kontrole vrijednosti za novac;

- provjera da li organizacija sprovodi svoje finansijsko poslovanje na ekonomičan, efektivan i efikasan način je reakcija na nedostatak kontrole valjanosti, koja obezbjeđuje u velikoj mjeri ispravno vođenje procesa, ali ne govori ništa o stvarnim rezultatima.

Benchmarking bi trebalo redovno koristiti za ocjenu ostvarivanja.

Benchmarking je dozvoljen za sve vrste upoređivanja u javnom sektoru i ne uključuje toliko mnogo potencijalno prodornih efekata kao što su ocjena ostvarivanja i upravljanje.

Benchmarkingom je moguće dobiti informacije o rezultatima procesa javnih nabavki, uporediti ih i saznati kako ih poboljšati.

Vršenje bechmarkinga je efektivno sredstvo za otkrivanje aktivnosti javnih nabavki, koje se primjenjuje zakonski, ali bez obezbjeđivanja „vrijednosti za novac“.

4.9.1. Profesionalni, nezavisni i nepristrasni javni službenici, etika u javnim nabavkama

U ovom poglavlju bavimo se dimenzijom koja određuje spremnost javnog sektora da vrši efektivnu javnu nabavku. Kvalitet službenika javnih nabavki je jedan od glavnih faktora uspjeha državne kupovine. Osnovni zahtjevi su definsani, na primjer, od OECD-a, kao što slijedi:

- a) službenici nabavki biće dovoljno edukovani i obučeni da izvršavaju svoje funkcije,
- b) službenici nabavki imaju svu neophodnu dokumentaciju, uključujući smjernice i standarde,
- c) postojanje sistema edukovanja, obuke i ponovne obuke službenika nabavki,
- d) efektivan sistem zapošljavanja, motivisanja i zadržavanja službenika nabavki u javnim organizacijama,
- e) efektivna zaštita nezavisnosti službenika nabavki,
- f) etičko regulisanje procesa javnih nabavki i službenika.

Glavni instrument koji se koristi u mnogim zemljama da bi se osigurao profesionalizam službenika nabavki jeste obavezna sertifikacija.

Samo atestirani profesionalci mogu biti odgovorni za aktivnosti nabavki u javnim organizacijama (izuzeci mogu biti nabavke sa malim vrijednostima). Nadležni organ za sertifikaciju službenika za javne nabavke obično je to Uprava za javne nabavke. Uprava bi trebala da bude odgovorna za postavljanje standarda, programa obuke, ispita, predavanja, što je novi zakon jasno prepoznao (stručni ispit).

Klasična javna uprava ima mnogo važnih karakteristika za zaštitu svojih glavnih vrijednosti – naročito u sistemu karijere – potrebno je angažovanje osoblja za radno mjesto za koje se traži određena diploma i posebno obrazovanje; nema priznavanja profesionalnog iskustva van javnog sektora; za početnike postoje formalni postupci zapošljavanja i obavezni periodi obuke; državnim službenicima su dati trajni mandati, zaposlenje i ustanovljen sistem unapređenja zasnovan na većem broju godina službe; u plaćanju se primjenjuje statutarna šema nagrađivanja i skala progresije (stručni ispit).

U okviru takvih sistema, državni službenik je (makar formalno) relativno siguran i ima velike šanse da odbije bilo kakav pokušaj koji utiče na njegove odluke u korist neke strane.

Sa druge strane, može mu nedostajati motivacije za rad (zakonska naknada).

Opšte zakonske principe državne službe pratiće set internih standarda i mehanizama kako bi se podržale profesionalne odluke koje donose službenici nabavki, ali i njihov rad.

Etički kod je dobro poznato sredstvo javnog sektora koji ima za cilj da motiviše službenike javnih nabavki da se ponašaju na moralan način. Posebna odlika etičkog koda za službenike javnih nabavki jeste činjenica da bi ovaj kod trebalo da se koristi ne samo od strane javnih službenika u organizacijama koje vrše kupovinu, već i od svih ostalih učesnika u nabavkama, uključujući privatna lica i organe.

Osnova za stvaranje nacionalnog etičkog kodeksa (CEPP) biće iskustvo proizašlo iz analiza opštih pravila ponašanja za državne službenike i iz posebnih pravila ponašanja za službenike javnih nabavki.

4.10. Pravci daljeg napredovanja

U skladu sa preporukama Evropske unije koje su sadržane u Izvještajnim preporukama tj. periodima o progresu u Crnoj Gori u oblasti javnih nabavki, Uprava za javne nabavke će naročito obratiti pažnju na sljedeće:

1. promovisanje povećanog profesionalizma jačanjem linijske organizacije putem osnaživanja odjelenja za stručno osposobljavanje i usavršavanje i međunarodnu saradnjivanja kao i snaženje odjelenja za IKT-u, pored postojećeg sektora vezanog za normativnu djelatnost,
2. unaprjeđivanje efektivnosti trošenja u javnim nabavkama,
3. povećavanje transparentnosti postupaka,
4. podsticanje konkurentskog nadmetanja,
5. eliminaciju diskriminatorne prakse,
6. smanjivanje prostora za zloupotrebe,
7. obezbjeđenje odgovarajućeg analitičkog praćenja javnih nabavki,
8. efikasan sistem sankcionisanja kršenja propisa u oblasti javnih nabavki, što bi imalo snažan preventivni karakter,
9. ostvarivanje uslova za pojačane napore Uprave za javne nabavke u procesu praćenja postupaka javnih nabavki, posebno kroz preventivno - instruktivni nadzor u cilju jačanja discipline, sprječavanja vršenja mogućih koruptivnih djelovanja i neetičkog ponašanja,
10. usklađivanje aktivnosti sa ekonomskom politikom Vlade Crne Gore u dijelu jačanja efikasnosti i transparentnosti rada državne uprave kroz realizaciju sistema elektronskih javnih nabavki,
11. ustanovljavanje i primjenu pravila ponašanja kojima bi se naručioci i njihovi zaposleni obavezivali na poštovanje ovih pravila radi suzbijanja koruptivnih ponašanja i razvoja visokih standarda etičnosti,
12. implementacija nove Direktive iz oblasti odbrane i bezbjednosti, usklađivanje sa Direktivom iz oblasti tzv. zelenih javnih nabavki, ko i pravno kompletiranje Direktive za oblast sektorskih politika,
13. dalji razvoj elektronskog sistema javnih nabavki kroz modalitete postavljene unaprijednim softverskim rješenjem,
14. harmonizacija u oblasti koncesija,
15. priprema za implementaciju Novih Direktiva koje je usvojio SE i EK i koje će početi sa implementacijom od polovine 2014. godine,
16. inteziviranje obuka u dijelu Planiranja javnih nabavki i utvrđivanja procijenjene vrijednosti premeta javne nabavke.

4.11. Strategija razvoja sistema javnih nabavki za period od 2011-2015 godine

U toku 2011. godine urađena je ova Strategija koja proizilazi i zasniva se na Programu prioriteta usklađivanja u zakonodavnim aktivnostima za sprovođenje evropskog partnerstva i obaveza preuzetih Nacionalnim programom integracija Crne Gore u EU za period 2011 - 2015, Akcionog plana za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala za period 2011-2014, Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju Crne Gore EU, Programa rada Vlade i drugih dokumenata Vlade koji sa različitog aspekta tretiraju sistem javnih nabavki.

Na početku ovog dokumenta akcenat je stavljen na njegovu namjeru da se ispituju opcije za strateško upravljanje postupkom javnih nabavki u Crnoj Gori. Takvim ispitivanjem će se identifikovati strateške mogućnosti Uprave, glavnog aktera u postupku javnih nabavki, sa jednom odgovornošću da upravlja i nadgleda postupake javnih nabavki u Crnoj Gori. Kako je upravo naznačeno, Uprava, kao rukovodeća snaga postupaka javnih nabavki, je Vladina institucija o kojoj će biti najviše riječi u ovom dokumentu-posebno o potrebama za ljudstvom kako bi mogla da postupa u skladu sa zahtjevima njenog radnog okruženja.

Ciljevi jedinstvenog sistema javne nabavke u Crnoj Gori su koordinirano sprovođenje postupaka javnih nabavki i transparentna dodjela ugovora o javnim nabavkama, jednak tretman svih učesnika u postupcima javnih nabavki, podsticanje tržišnog nadmetanja i održivog privrednog rasta, te istovremeno pružanje jedinstvene pravne zaštite.

Glavna svrha i cilj Strategije podrazumijevaju uspostavljanje odgovarajuće institucionalne organizacije u skladu sa dobrom praksom EU i dosljednu primjenu propisa u svim segmentima sistema javnih nabavki.

Polazeći od značaja javnih nabavki i strateškog opredjeljenja Crne Gore za pristupanje EU, opšti ciljevi Strategije sadržaće:

- dalje unaprjeđivanje jedinstvenog sistema javnih nabavki u Crnoj Gori,
- povećanje efikasnosti sistema javnih nabavki,
- smanjivanje neregularnosti u sistemu javnih nabavki,
- dalje usaglašavanje sa direktivama i drugim aktima EU,
- podsticanje održivog ekonomskog razvoja Crne Gore i rast životnog standarda građana.

Zakon predviđa da Uprava obavlja poslove upravljanja, monitoringa i savjetovanja naručilaca koji sprovode postupke javnih nabavki u skladu sa Zakonom i obezbjeđuje kontinuiranu edukaciju učesnika u postupku javne nabavke.

Sve preporuke za razvoj Uprave moraju da se fokusiraju na:

1. razvoj ljudskih resursa uključenih u proces javne nabavke,
2. obezbjeđenje etičkog kodeksa i standarda ponašanja, što podrazumijeva poštovanje osnovnih principa sistema javnih nabavki, uključujući borbu protiv korupcije i konflikta interesa u postupku javne nabavke,
3. monitoring implementacije zakona i primjene standarda i procedura sa aspekta zakonitosti i opravdanosti rješenja,
4. smjernice postupka javne nabavke (modele koje treba da prate naručioc),
5. nadgledanje usklađenosti postupaka, prednosti kao rezultat postupaka javnih nabavki u Crnoj Gori i obezbjeđenje da takve preporuke prepoznaju, podržavaju i odražavaju poštovanje Zakona,
6. razvoj sistema „Zelenih nabavki” - nabavki koje podrazumijevaju primjenu i poštovanje principa zaštite životne sredine i primjenu različitih socio-ekonomskih pitanja u postupcima javnih nabavki.

Uređeni odnosi između javnog i privatnog sektora signal su privrednicima u jačanju njihove konkurentne sposobnosti kako bi imali više uspjeha prilikom nadmetanja, a javni sektor u ulozi preduzetnika, primjenjujući načelo dobrog vlasnika i pružajući svima jednake mogućnosti, dobija priliku da izabere optimalnu tržišnu ponudu. Stoga je ova Strategija prvenstveno usmjerena na ekonomski rast i njegovu dinamičnost u segmentu javnih nabavki. Preuzimanjem odgovornosti za trošenje novca poreskih obaveznika, ovom se Strategijom, takođe, želi unaprijediti upravljanje javnim finansijama i pružiti pravna sigurnost svim učesnicima procesa javne nabavke.

U cilju sprovođenja ove Strategije i njenog Akcionog plana, Ministar Finansija CG, prilikom njihovog usvajanja, donio je Odluku o osnivanju Koordinacionog tijela za kontinuirano praćenje sprovođenja Strategije, koje će se sastojati od predstavnika Ministarstva finansija, Uprave, Komisije, Tužilaštva, Ministarstva pravde i odbrane kao i Ministarstva turizma i zaštite životne sredine, PKCG, Ministarstva saobraćaja i pomorstva kao i Ministarstva za informaciono društvo i Skupštine CG ali i drugih relevantnih organa državne koji učestvuju u njenom sprovođenju. Koristeći AP kao način praćenja i sprovođenja, Koordinaciono tijelo će tromjesečno izvještavati Vladu o napretku ostvarenom u njenom sprovođenju.

Nadalje, u tom cilju, obezbijediće se komunikacija sa privrednim subjektima, sindikatima i nevladinim organizacijama putem organizovanih tribina, okruglih stolova i javnih rasprava, a radi

omogućavanja diskusije o sistemu javne nabavke i njegovim institucionalnim, zakonodavnim i ostalim novinama. U tom smislu, biće pozvani svi relevantni učesnici (Skupština CG, Poslodavci, Privredna komora, Unija poslodavaca, Akademske zajednice, Vladina tijela itd.), radi učešća u realizaciji pomenutih aktivnosti. Predviđamo da se ovakav način komuniciranja održava polugodišnje. Prvi Forum o javnim nabavkama na temu “*Analiza primjene novog Zakona o javnim nabavkama-godina poslije usvajanja*” održan je krajem marta 2013. godine uz prisustvo kako domaćih naručailaca, ponuđača, civilnog sektora, PKCG i prisustva međunarodnih organizacija predstavnika SIGME OECD i Ministarstva Finansija Republike Hrvatske.

5. ANALIZA PODATAKA O JAVIM NABAVKAMA U 2012. GODINI

5.1. Obveznici primjene Zakona

Zakonom o javnim nabavkama uređeni su uslovi, način i postupak nabavke roba, usluga i ustupanje izvođenja radova, zaštita prava u postupcima javnih nabavki i druga pitanja od značaja za javne nabavke. U skladu sa istim Zakonom definisani su obveznici primjene, član 2. Zakona o javnim nabavkama ("Službeni list CG" broj 42/11), koji su dužni da nabavku provode po postupcima predviđenim ovim zakonom. Shodno tome, subjekti javnog prava koji u svom radu koriste budžetska i druga javna sredstva obavezuju se da ista upotrijebe u skladu po utvrđenom postupku i pravilima, radi obezbjeđenja zakonitog i djelotvornog trošenja javnih sredstava i postizanja ravnopravne tržišne utakmice i narušavanja konkurentnosti učesnika u postupku nabavke.

Zakonom o javnim nabavkama su predviđeni slučajevi izuzeća od primjene u kojima se u postupcima nabavke roba, usluga i radova ne primjenjuje ovaj zakon. Pravilo je da su izuzeća od primjene veoma restriktivna, te u slučaju da naručioci smatraju da za neku nabavku ne treba primijeniti ovaj zakon, u obavezi su da se obrate Upravi za javne nabavke sa zahtjevom za mišljenje u cilju njegove pravilne primjene.

U skladu sa navedenim Uprava za javne nabavke je krajem predhodne godine objavila Listu obveznika primjene ovog zakona za 2012. godinu.

Napominjemo da, ako neko od obveznika nije na listi Uprave a ispunjava uslove utvrđene članom 2 Zakona, obavezan je da nabavku roba, usluga i ustupanje izvođenja radova sprovede po postupcima utvrđenim ovim zakonom. Status obveznika primjene definisan je ispunjenjem uslova propisanim Zakonom a ne u zavisnosti od toga da li se nalazi na listi obveznika.

Tabela broj 2: Broj obveznika primjene Zakona

Redni broj	Grupa obveznika	Broj obveznika	Procentualno učešće (%)
1	Državni organi, organizacije i službe	131	18,09
2	Javne službe i drugi organi čiji je osnivač država	401	55,39
3	Organi jedinice lokalne samouprave	36	4,97
4	Javne službe i drugi organi lokalne sam. i organi uprave	156	21,55
	Ukupno	724	100

U skladu sa članom 118 Zakona o javnim nabavkama svi naručilaci su dužni da nadležnom organu, najkasnije do 28. februara tekuće za prethodnu godinu, dostave izvještaj o sprovedenim postupcima javnih nabavki i zaključenim ugovorima o javnim nabavkama u pisanoj i elektronskoj formi.

U zakonom predviđenom roku 45 naručilaca nije dostavilo izvještaj o sprovedenim javnim nabavkama, što procentualno iznosi 6,2% od ukupnog broja obveznika primjene zakona. Samim tim Uprava za javne nabavke nije bila u mogućnosti da nabavke koje su ti naručioci realizovali u 2012. godini uvrsti u ovaj Izvještaj. Prilog 1 Izvještaja, sadrži spisak obveznika primjene koji nijesu dostavili izvještaj.

5.2. Ukupna ugovorena vrijednost javnih nabavki za 2012. godinu

Za period 01. januara - 31. decembra 2012. godine, naručioci su Upravi dostavili izvještaje za 4423 javne nabavke, čija ukupna vrijednost iznosi **323.155.258,90 €**. Broj evidentiranih zaključenih ugovora se smanjio tokom zadnje četiri godine, tako da je njihov broj u 2012.godini iznosio 21% ukupnog broja zaključenih ugovora u odnosu na 2008.godine. Istovremeno se smanjila ukupna vrijednost evidentiranih nabavki tako da je ona za skoro 40% manja u 2012.godini u odnosu na 2008. godinu.

Pomenute dvije tendencije ukazuju na pad aktivnosti, naročito novih investicionih ulaganja u zadnjih nekoliko godina.

Pojedinačni izvještaji obveznika primjene propisa o javnim nabavkama ugovorenih u 2012. godini objavljeni su na web stranici Uprave za javne nabavke (www.ujn.gov.me).

U Tabeli 3 naveden je ukupan broj ugovora i ukupna ugovorena vrijednost, koje su zaključili obveznici primjene Zakona posmatrano uporedno za period 2007 - 2012. godina.

Tabela broj 3: Pregled ugovorenih javnih nabavki po godinama

Godina Broj	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Ukupan broj ugovora¹	3928	5504	5001	5229	5022	4423
Ukupna vrijednost	406.663.039,28 €	537.996.900,38 €	433.403.801,82 €	376.260.499,89 €	377.260.094,38 €	323.155.258,90 €

Iz Tabele 3 lako je zaključiti da je prosječna ugovorena vrijednost javne nabavke u 2012.godini dostigla iznos od oko 73.000,00 eura.

Prema privremenim podacima Zavoda za statistiku Crne Gore, BDP za 2012. godinu iznosio je 3.324.000.000,00 €. Shodno tome, udio ukupne vrijednosti javne nabavke u BDP-u za 2012. godinu je 323.155.258,90 € ili oko 9,72 %.

Učešće javnih nabavki u BDP ostvarenom u Crnoj Gori posmatrano po godinama uporedno prikazano je u Tabeli broj 4 koja slijedi.

Tabela broj 4: Učešće javnih nabavki u ukupnom BDP po godinama

2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
18,92%	16,11%	14,43%	12,14%	11,43%	9,72 %

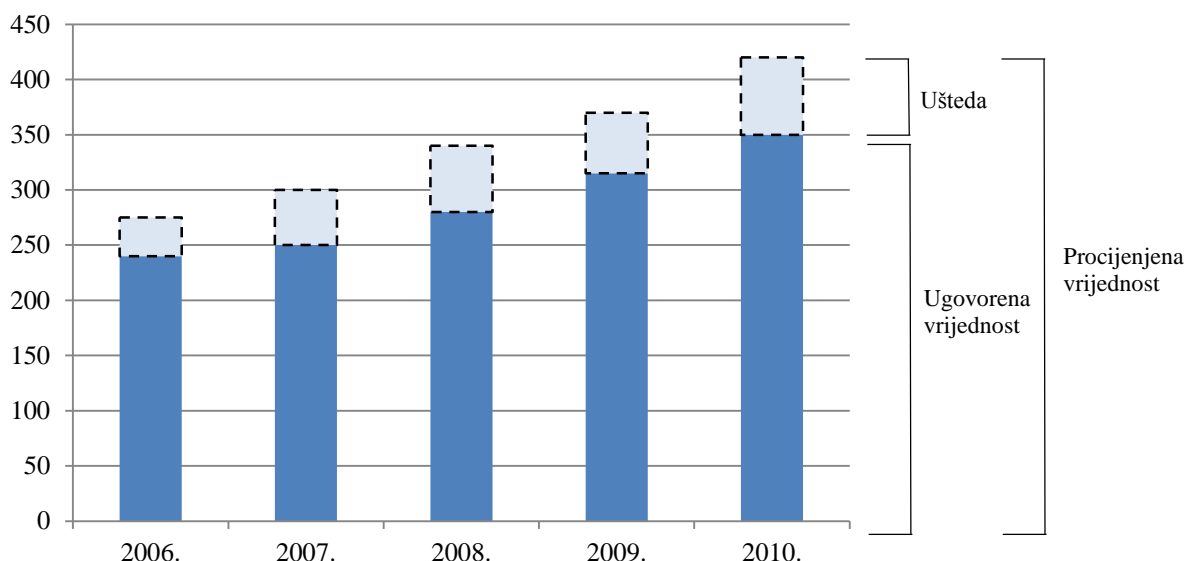
Upoređujući učešće ukupne javne nabave u BDP-u u periodu od 2007. do 2012. godine primjetno je da učešće za javne nabave u BDP-u bilježi pad sa u 2008.godini 16,11 % na 9,72 % u 2012. godini, što čini pad od oko 60,00%.

Na osnovu podataka koje je Uprava dobila od PricewaterhouseCoopers (PwC), London, odnosno analize koja je ista napravila a vezano za potrebe Evropske komisije, može se jasno uočiti iz narednog grafičkog prikaza da je u zemljama EU zaključeno oko 352.000.000.000,00 € ugovorene

¹Zaključeno je 58793 ugovora, od čega je 54370 neposrednim sporazumom.

vrijednosti, a da je procijenjena bila ukupno 420.000.000.000,00 € u 2010. godini. Iz grafičkog prikaza se takođe mogu vidjeti i „uštede“ koje se kreću oko 68.000.000.000,00 €.

Grafikon broj 1

5.3. Vrijednost objavljenih ugovora po kvartalima

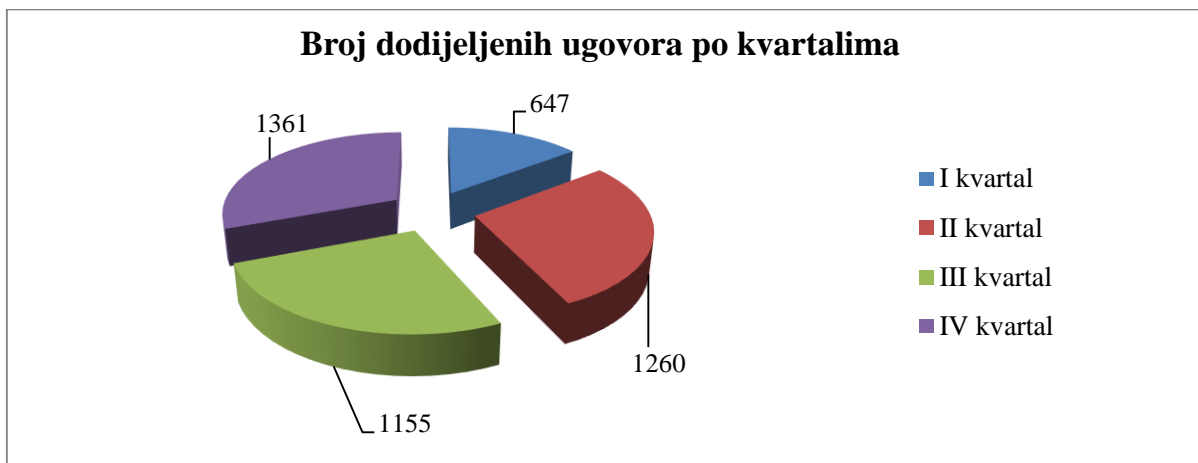
Naručilac je dužan da odluku o izboru najpovoljnije ponude donese u roku određenom pozivom za javno nadmetanje, pozivom za nadmetanje i tenderskom dokumentacijom. Nakon donesene odluke naručiocu istu objavljuje na portalu javnih nabavki i nakon isteka roka za žalbu zaključuju ugovor sa ponudjačem čija ponuda je izabrana kao najpovoljnija. Uslovi u ugovoru moraju da budu u skladu sa uslovima iz poziva i odluke i ne smiju se mijenjati.

Tabela broj 5: Zaključeni ugovori o javnim nabavkama po kvartalima u 2012. godini

Kvartal	Broj ugovora	Procijenjena vrijednost	Ugovorena vrijednost
I	647	133.623.801,92 €	129.718.112,49 €
II	1260	35.419.231,32 €	33.124.740,78 €
III	1155	56.552.894,54 €	53.566.639,08 €
IV	1361	102.017.982,97 €	87.024.423,96 €
UKUPNO	4423	331.613.910,75 €	303.433.916,31 €

Podaci iz Tabele broj 5 pokazuju da je došlo do značajnog povećavanja broja ugovora u II, III i IV kvartalu u odnosu na I kvartal, međutim ako uzmemo za analizu koja se tiče finansijskog udjela onda vidimo da se u I kvartalu najviše izdvojilo sredstva. Podaci takođe pokazuju da je u drugoj polovini 2012. godine došlo do značajnijeg smanjenja izdataka za javne nabavke u odnosu na prvu polovinu godine: u prvoj polovini godine potrošeno je 162.842.853,27 eura, što je za 22.251.789,23 manje, odnosno za skoro 15%.

Grafikon broj 2

Napominjemo da za ovu analizu nijesu uzeti u obzir ugovori za nabavke koje su naručiocu sprovedili neposrednim sporazumom jer se isti ne objavljuju na portalu javnih nabavki.

5.4. Broj i vrijednost ugovora prema vrijednosnom razredu

Naručiocu su tokom 2012.godine određivali postupke javnih nabavki prema procijenjenoj vrijednosti koji su u skladu sa članom 20 Zakona o javnim nabavkama ("Službeni list CG" 42/11) razvrstani u tri grupe vrijednosnih razreda i shodno tome realizovali procedure javnih nabavki i zaključivali ugovore.

U cilju lakše preglednosti i praćenja ugovorenih nabavki u tabeli koja slijedi prikazane su nabavke velike vrijednosti koje obuhvataju sve ugovorene nabavke iz **III vrijednosnog razreda**, tj. nabavke roba i usluga koje čija procijenjena vrijednost iznosi preko 25.000 €, odnosno preko 50.000 € za nabavku radova. Takođe su dati i podaci o dodijeljenim javnim nabavkama iz **I vrijednosnog razreda** u slučajevima kada su naručiocu primjenivali postupak neposrednog sporazuma i sačinjavali ugovore koji su se kretali do procijenjene vrijednosti od 5.000 €, kao i iz **II vrijednosnog razreda** primjenom šoping metode do procijenjene vrijednosti 25.000 € za robe i usluge i 50.000 € za radove.

Naručiocu su ove nabavke evidentirali u skladu Pravilnikom o evidenciji podataka javnih nabavki u obrascu A (nabavke velike vrijednosti), B (šoping) i obrascu C (neposredni sporazum) koji sadrže ukupne podatke o dodijeljenim javnim nabavkama.

Radi potpunog razumijevanja, naglašavamo, da smo u velike nabavke uključili sve ugovore koje su naručiocu zaključili nakon sprovedenog otvorenog postupka, ograničenog postupka, pregovaračkog bez predhodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje, pregovaračkog sa predhodnim objavljivanjem poziva za javno nadmetanje, konsultanske usluge i ugovore zaključene nakon raspisanog konkursa u skladu sa Zakonom.

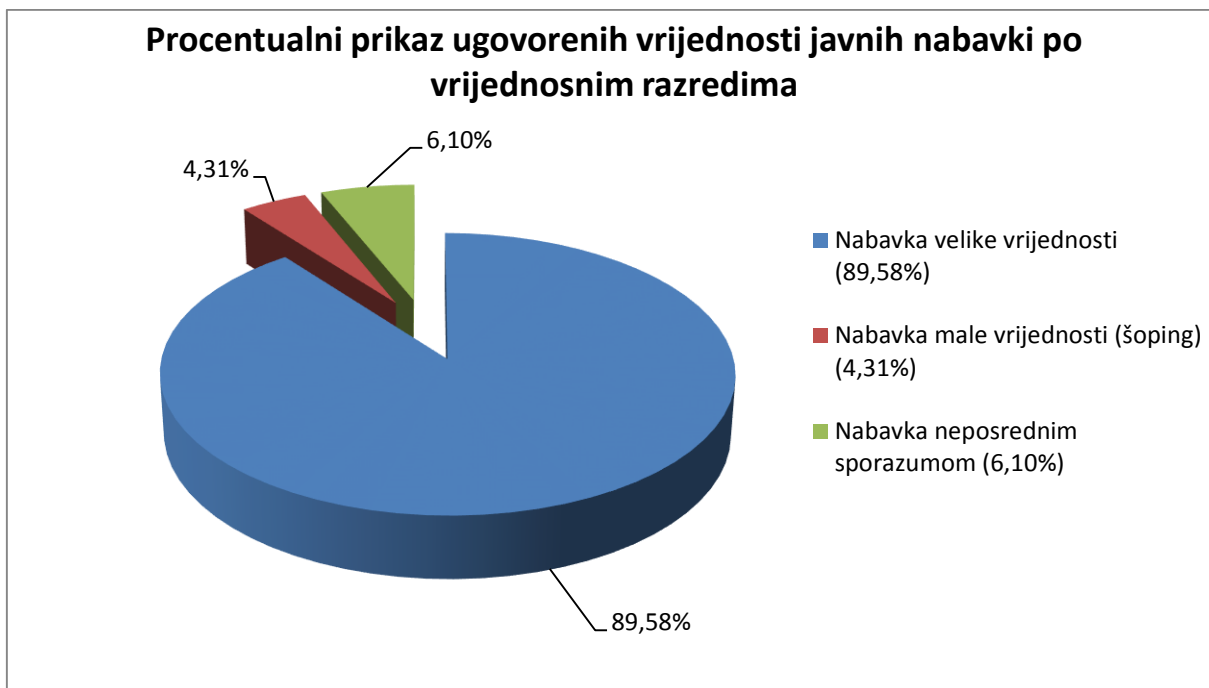
U tabeli i grafičkom prikazu koji slijede dat je prikaz broja ugovora, ugovorena vrijednost i procentualno učešće nabavki po vrijednosnim razredima u ukupnim nabavkama u 2012. godini.

Tabela broj 6; Pregled ugovora prema vrijednosnom razredu

Vrijednosni razredi	Broj ugovora	Ugovorena vrijednost
Nabavka velike vrijednosti	2694	289.492.670,54 €
Nabavka male vrijednosti (šoping)	1729	13.941.245,77 €
Nabavka neposrednim sporazumom	54370	19.721.342,59 €
UKUPNO:	58793	323.155.258,90 €

U ukupnoj vrijednosti zaključenih ugovora 89,58% čine ugovori velike vrijednosti, koji se dodjeljuju po striktno definisanoj proceduri javnih nabavki propisanoj Zakonom, dok nabavke male vrijednosti (između 5000 i 50000 €) koji se sprovode po pojednostavljenoj proceduri, učestvovala sa sa 10,41%, svakako treba napomenuti da su oba postupka navedena u ovom izvještaju takođe propisani Zakonom i imaju svoje uzanse kojih se moraju naručioc i ponuđači pridržavati tokom javne nabavke, naime radi se o šoping metodi koja je “učestvovala” sa 4,31% i neposredni sporazum koji učestvuje sa 6,10 %.

Grafikon broj 3

Proizilazi da je gornja granica za nabavke male vrijednosti dobro definisana, imajući u vidu da je odnos između velikih i malih nabavki bio stabilan tokom proteklog perioda (Tabela 7), sa niskim učešćem nabavki male vrijednosti u ukupnoj vrijednosti nabavki. Ovome treba dodati i da se učešće nabavki male vrijednosti smanjilo tokom perioda sa 13,72% u 2010.godini na 10,41% u 2012.godini, odnosno za oko 1/4. Procedura za sprovođenje javnih nabavki male vrijednosti uređena je posebnim podzakonskim aktima, čime se osigurava primjena osnovnih načela javnih nabavki i podiže stepen standardizacije javnih nabavki male vrijednosti među naručiocima.

Tabela broj 7; Prikaz učešća nabavki velike i male vrijednosti po godinama

Godina	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Broj						
Nabavke velike vrijednosti	95,69 %	92,48 %	93,29 %	86,28 %	90,82 %	89,58%
Nabavke male vrijednosti*	4,31 %	7,52 %	6,71 %	13,72 %	9,18 %	10,41%

5.5. Vrijednost javnih nabavki prema vrsti predmeta javne nabavke

Posmatrano po predmetu nabavke, u strukturi ukupne vrijednosti javnih nabavki u 2012. godini dominiraju robe sa 61,98 %, slijede radovi sa 23,94 %, i usluge sa 14,08 %.

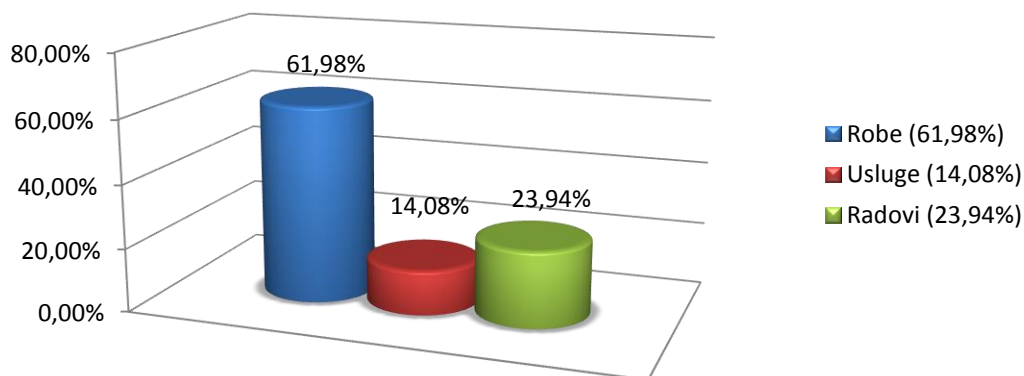
U tabelama koje slijede i grafikonu dati su podaci o ugovorenim nabavkama po vrsti predmeta javne nabavke, strukturalni pregled kao i uporedni pokazatelji po godinama.

Tabela broj 8: Ugovorene nabavke po vrsti predmeta javne nabavke

Vrsta predmeta javne nabavke	Ugovorena vrijednost
Robe	200.282.733,26 €
Usluge	45.513.712,68 €
Radovi	77.358.812,96 €
Ukupno	323.155.258,90 €

Grafikon broj 4

Grafički prikaz ugovorenih nabavki po predmetima javne nabavke

Tokom perioda 2007-2012, došlo je do značajnog smanjenja učešća radova za više od 100%, dok su usluge gotovo duplirale učešće (sa 9,05% na 14,08). Udio radova je značajno smanjen ne samo u odnosu na 2007. godinu već i u odnosu na 2008, 2009 i 2010. godinu, a učešće u ugovorenim javnim nabavkama za robe u odnosu na posmatrani period je značajno veće.

Tabela broj 9: Uporedni godišnji pregled vrijednosti javnih nabavki po predmetima javne nabavke

Predmet \ Godina	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
	Robe	32,96 %	35 %	35 %	33,61 %	47,65 %
Usluge	9,05 %	9 %	11 %	16,65 %	19,66 %	14,08%
Radovi	57,99 %	56 %	54 %	49,74 %	32,69 %	23,94%

5.6. Broj ugovora i ugovorena vrijednost javnih nabavki po vrstama postupka

U Tabeli 10 koja slijedi dat je prikaz broja ugovorenih javnih nabavki po vrstama postupakai predmetima javne nabavke sa iskazanim procijenjenim vrijednostima i ugovorenim vrijednostima, kao i uštedama javnih sredstava koje su naručioci ostvarili tokom sprovođenja ovih postupaka.

Tabela broj 10; Broj ugovora po predmetima nabavke sa procijenjenom i ugovorenom vrijednošću

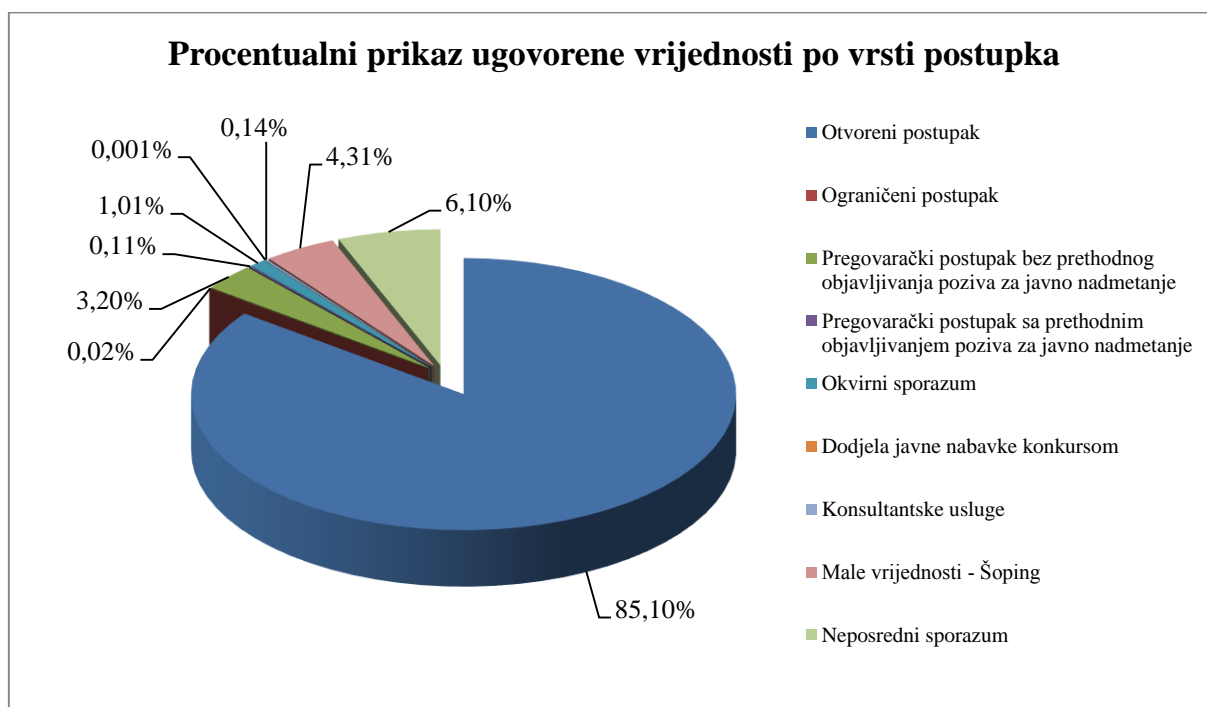
Pravilnik – Obrazac A (velike nabavke)	Vrsta postupka	Vrsta predmeta	Broj ugovora	Procijenjena vrijednost	Ugovorena vrijednost bez PDV-a
	Otvoreni postupak	robe		1515	201.363.461,63 €
usluge			701	27.210.582,08 €	25.204.541,01 €
radovi			249	71.929.180,61 €	69.328.207,20 €
Ograničeni postupak	robe		0	0,00 €	0,00 €
	usluge		2	70.000,00 €	70.000,00 €
	radovi		0	0,00 €	0,00 €
Pregovarački postupak bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje	robe		53	3.674.808,68 €	3.360.631,92 €
	usluge		76	4.617.229,87 €	4.306.762,39 €
	radovi		18	2.716.000,00 €	2.678.712,01 €
Pregovarački postupak sa prethodnim objavljivanjem poziva za javno nadmetanje	robe		1	35.000,00 €	35.000,00 €
	usluge		2	16.500,00 €	16.200,00 €
	radovi		1	315.000,00 €	314.058,56 €
Okvirni sporazum	robe		34	755.102,20 €	695.921,39 €
	usluge		34	2.595.859,51 €	2.567.262,12 €
	radovi		0	0,00 €	0,00 €
Dodjela javne nabavke konkursom	robe		0	0,00 €	0,00 €
	usluge		1	3.700,00 €	3.400,00 €
	radovi		0	0,00 €	0,00 €
Konsultantske usluge	robe		0	0,00 €	0,00 €
	usluge		7	462.700,00 €	453.210,00 €
	radovi		0	0,00 €	0,00 €
UKUPNO			2694	315.765.124,58 €	289.492.670,54 €

Pravilnik – Obrazac B	Vrsta postupka	Vrsta predmeta	Broj ugovora	Procijenjena vrijednost	Ugovorena vrijednost
	Male vrijednosti - Šoping	robe	880	6.388.097,63 €	5.942.124,40 €
		usluge	641	5.434.492,25 €	4.440.708,70 €
		radovi	208	4.026.196,29 €	3.558.412,67 €
UKUPNO		1729	15.848.786,17 €	13.941.245,77 €	

Pravilnik – Obrazac C	Vrsta postupka	Vrsta predmeta	Broj ugovora	Ugovorena vrijednost
	Neposredni sporazum	robe	31490	9.790.291,61 €
		usluge	21587	8.451.628,46 €
		radovi	1293	1.479.422,52 €
UKUPNO		54370	19.721.342,59 €	

Struktura primjene pojedinih vrsta postupaka javnih nabavki u izvještajnom periodu je jasno grafički prikazano kako slijedi:

Grafikon broj 5

Otvoreni postupak, koji karakteriše objavljivanje javnog poziva i odsustvo ograničenja ponuđačima da konkurišu za dobijanje posla, učestvuje sa 85% u ukupnom broju zaključenih ugovora o javnim nabavkama u 2012.godini. Ovako visok procenat najkonkurentnijek postupka čija su obeležja puna transparentnost i neograničavanje konkurencije za dobijanje posla, znači da Crna Gora ima najviši rejting (A), prema metodologiji Svjetske banke, što se može vidjeti iz Priloga 7.Naime, rejting A dobija se kada je učešće konkurentnih postupaka između 75% i 100%.

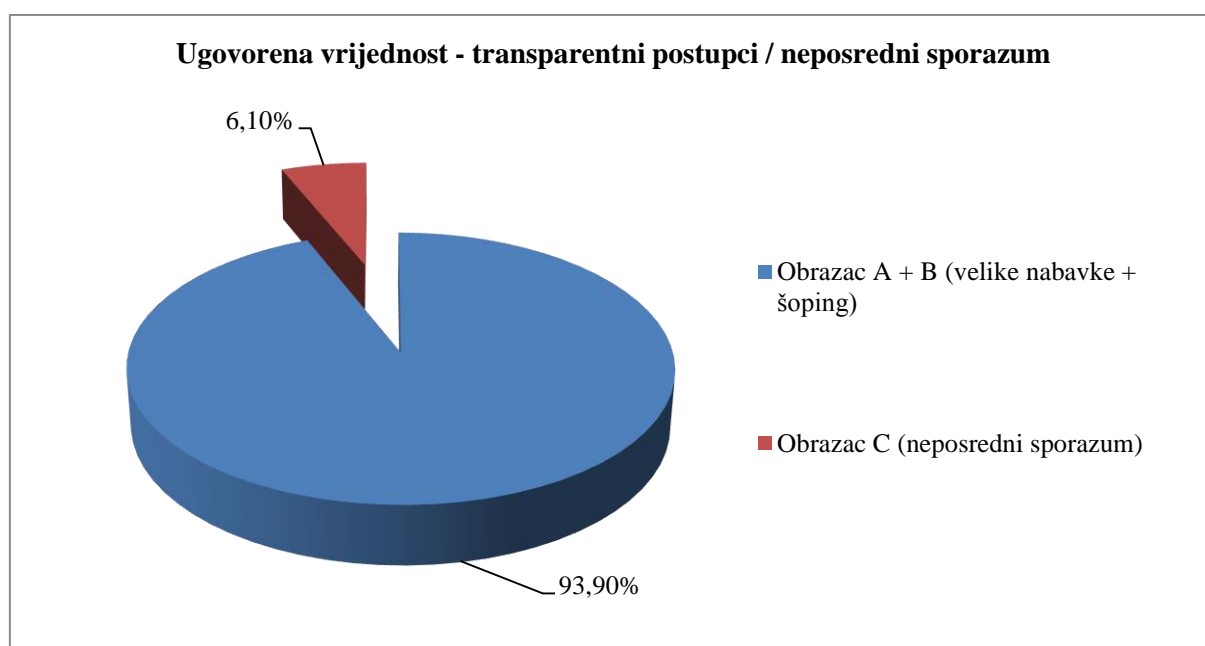
Takođe, veoma važnim se čini iskomentarisati u tom pravcu i učešće Pregovaračkog postupaka bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje kao najmanje transparentnog postupka koje kao što se vidi u ukupnom broju po vrijednosti čini procenat od 3,40 %, ako uporedimo ovaj procenat sa 2008. godinom koji je iznosio 3,57 %, manje za 5 %.

Na ovako “nizak” procenat učešća pregovaračkog postupka bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje uticalo je prije svega prethodna saglasnost koju daje Uprava, striktno držeći se Zakonskih odredbi koje su novim Zakonom dodatno unaprijeđena i drugo podizanje javne svijesti i kod ponuđača, naručilaca a i građana da otvoreni postupak daje najbolju vrijednost za uloženi novac.

Takođe se može zaključiti da su se naručioci pored otvorenog postupka najčešće opredeljivali za postupak nabavke šopingom koji se ove godine po prvi put javno oglašavao na portalu javnih nabavki. Učešće šopinga u ukupnoj ugovorenoj vrijednosti je 4,31% .

Znači da ukupno učešće transparentnih postupaka po broju ugovorenoj vrijednosti iznosi 93,90%.

Grafikon broj 6

Ovo jasno ukazuje na punu transparentnost i neograničavanje konkurencije za dobijanje posla na tržištu javnih nabavki u Crnoj Gori. Transparentnost postupaka javnih nabavki ogleda se kroz sve faze postupka javnih nabavki, prije svega objavljivanjem plana javnih nabavki, poziva za javno nadmetanje, odluke o kvalifikaciji kandidata, odluke o izboru najpovoljnije ponude, odluke o obustavi postupka javne nabavke, odluke o poništavanju postupka javne nabavke, ugovora o javnoj nabavci, izmjene, odnosno dopune plana, poziva, odluke i ugovora, kao i preduzimanjem drugih radnji i mjera u skladu sa Zakonom.

Naručioci su koristili i manje transparentne postupke nabavki koji su propisani u skladu sa članom 25 i 30 Zakona o javnim nabavkama. Udio neposrednog sporazuma (član 30) u ukupnom broju zaključenih ugovora, ukupnoj ugovorenoj vrijednosti 6,10 %.

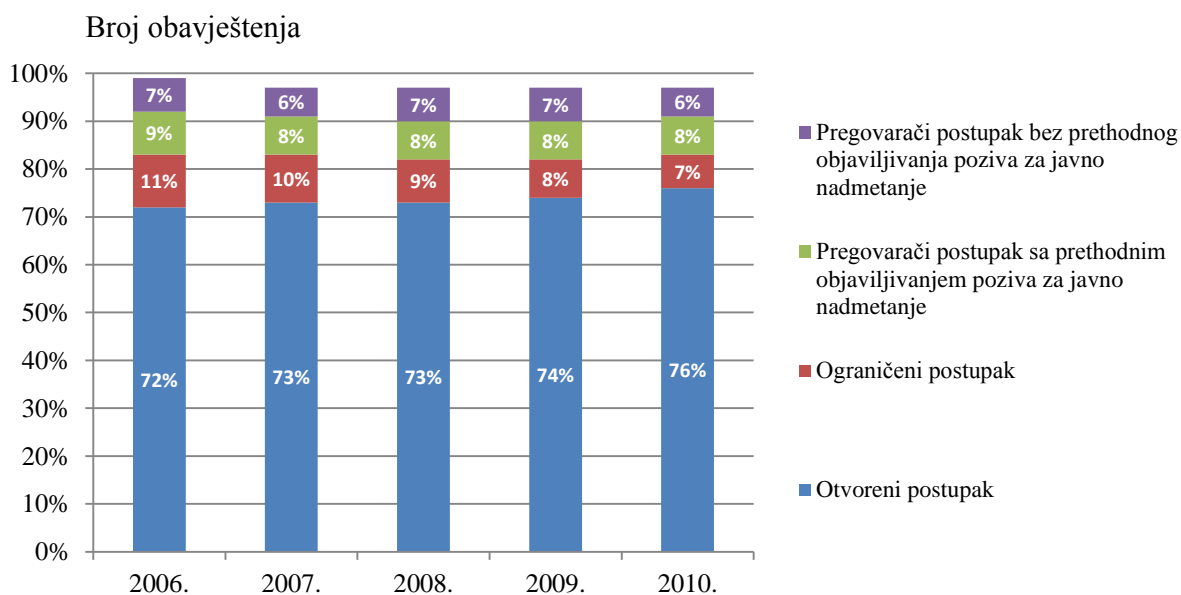
Zbog specifičnosti vrste postupka javne nabavke neposredni sporazum, tj. neposrednog dogovora između naručioca i ponuđača o uslovima nabavke definisana je gornja granica kojim ukupna godišnja vrijednost javnih nabavki ne smije da prelazi:

- 10% izvršenog budžeta za javne nabavke naručioca u prethodnoj godini, ukoliko budžet za javne nabavke iznosi do 200.000 EUR-a;
- 9% izvršenog budžeta za javne nabavke naručioca u prethodnoj godini, ukoliko budžet za javne nabavke iznosi od 200.000 do 500.000 EUR-a;
- 8% izvršenog budžeta za javne nabavke naručioca u prethodnoj godini, ukoliko budžet za javne nabavke iznosi od 500.000 do 800.000 EUR-a;
- 7% izvršenog budžeta za javne nabavke naručioca u prethodnoj godini, ukoliko budžet za javne nabavke iznosi preko 800.000 EUR-a.

Može se zaključiti da su se naručioci u prosjeku kretali u granicama zakonskog ograničenja. U Prilogu 4 dat je pregled ugovorenih javnih nabavki po tipu naručioca sa najvećom ukupnom ugovorenom vrijednošću neposrednim sporazumom.

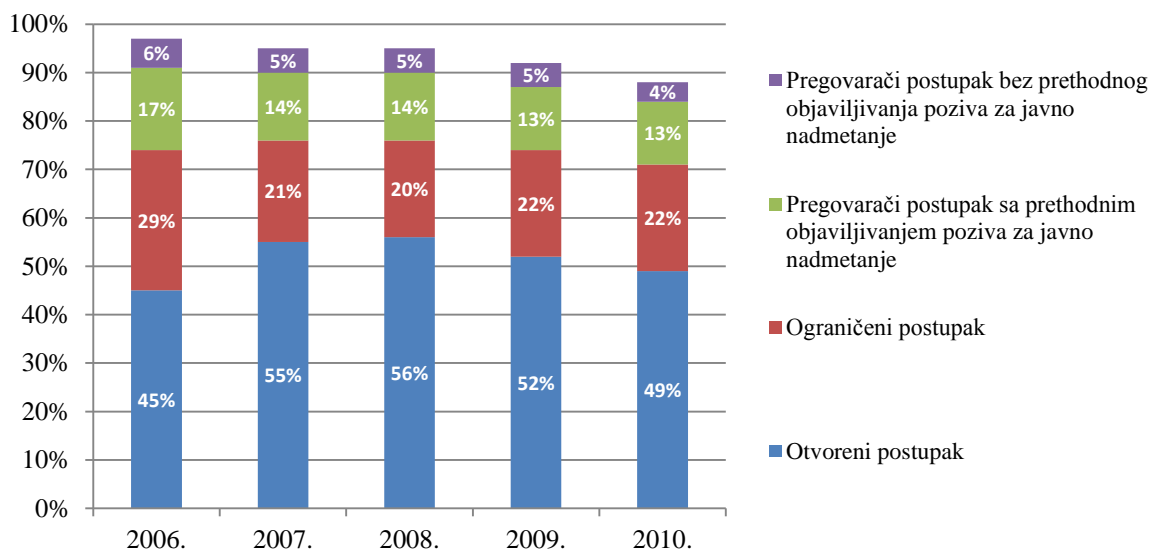
Na osnovu dobijenih podataka od PricewaterhouseCoopers (PwC), London, Uprava u ovom izvještaju prikazuje grafički upotrebu najčešćih postupaka u zemljama EU po godinama (udio u ukupnom broju i vrijednosti).

Grafikon broj 7

Grafikon broj 8

Vrijednost

Najčešći osnovi za primjenu pregovaračkog postupka bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje u 2012.godini u CG prikazani su Grafikonom 9. Uslovi pod kojima naručiocu mogu pokrenuti pregovarački postupak bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje članom 25 Zakona o javnim nabavkama, a u skladu sa članom 31 ovog zakona naručiocu prije pokretanja ovog postupka dužni su da pribave prethodnu saglasnost o ispunjenosti uslova od strane nadležnog organa. Za pribavljanje prethodne saglasnosti uz zahtjev naručiocu su u obavezi da dostave dokaze koji su povezani sa pravnim osnovom i predmetom javne nabavke.

Upravi zajavne nabavke, tokom 2012.godine, pristiglo ukupno 176 zahtjeva za dobijanje prethodne saglasnosti od čega su se po ocjeni stručnih službi Uprave stekli uslovi za 118 zahtjeva naručilaca, dok 58 zahtjeva naručilaca je odbijeno kao neosnovano. Razalozi kojim se Uprava rukvodila su nepostojanje valjanih dokaza koji su utemeljeni prije svega na odredbama Zakonom o javnim nabavkama a sa druge strane i neispunjenošću osnova iz materijalnih propisa iz koje dolazi sami predmet javne nabavke.

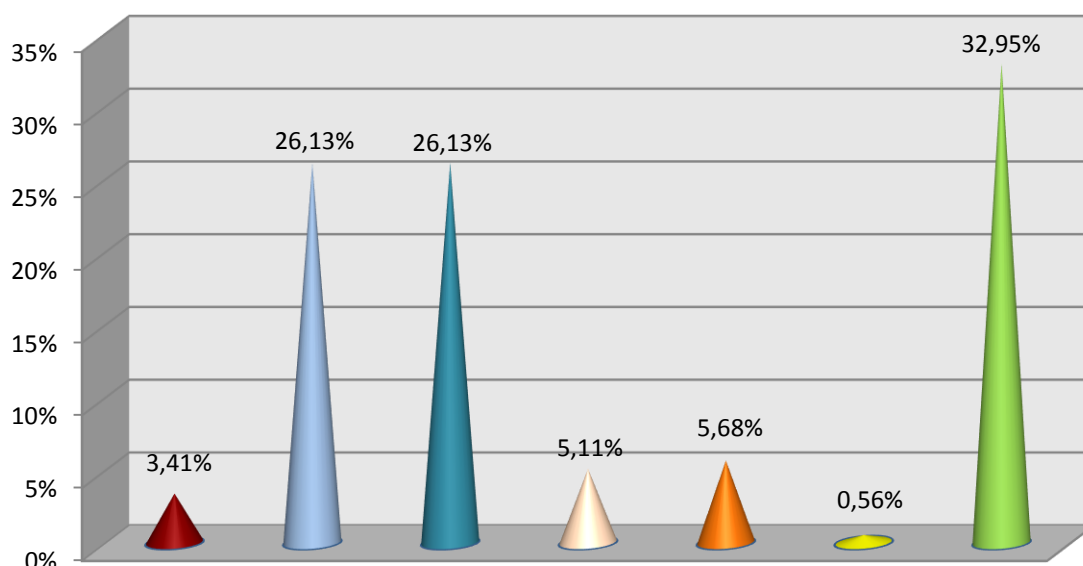
U tabeli broj 11 koja slijedi jasno se vidi broj zahtjeva koji su ispunili uslove i broj odbijenih zahtjeva.

Tabela broj 11 – Prikaz zahtjeva za pregovarački postupak

Broj podnijetih zahtjeva	Broj zahtjeva koji su ispunjavali uslove	Broj odbijenih zahtjeva
176	118	58

Slijedi grafički prikaz zastupljenosti osnova iz Zakona za primjenu ovog postupka (po broju podnijetih zahtjeva i po vrijdnosti) :

Zastupljenost osnova iz Zakona o javnim nabavkama za primjenu pregovaračkog postupka bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje po broju podnijetih zahtjeva – Grafikon broj 9

- **Član 25 stav 1 tačka 1 alineja 1 - Nabavka roba, usluga i izvođenja radova** kada u najmanje dva otvorena, odnosno ograničena postupka javne nabavke nije dostavljena ni jedna ispravna ponuda, pod uslovom da predmet javne nabavke i sadržina tenderske dokumentacije nijesu bitno izmijenjeni, u kom slučaju je naručilac dužan da u pregovarački postupak uključi sve ponuđače koji su dostavili ponudu u otvorenom, odnosno ograničenom postupku (3,41%);
- **Član 25 stav 1 tačka 1 alineja 2 - Nabavka roba, usluga i izvođenja radova** kada zbog tehničkih, odnosno umjetničkih zahtjeva predmeta javne nabavke ili iz razloga koji su povezani sa zaštitom isključivih prava nabavku može da realizuje samo određeni ponuđač(26,13%);
- **Član 25 stav 1 tačka 1 alineja 3 - Nabavka roba, usluga i izvođenja radova** kada iz razloga izuzetne hitnosti, u cilju otklanjanja i sprječavanja opasnosti od nepredviđenih događaja, otklanjanja posljedica tih nepredviđenih događaja, ugroženosti zdravlja i života građana, kao i drugih nepredvidljivih okolnosti na koje naručilac nije mogao ili ne može da utiče, naručilac nije u mogućnosti da postupi u rokovima određenim ovim zakonom(26,13%);
- **Član 25 stav 1 tačka 2 alineja 2 Nabavka roba** kada se radi o dodatnim isporukama u toku izvršenja ugovornih obaveza od dobavljača sa kojim je zaključen ugovor u skladu sa ovim zakonom, koje su namijenjene za djelimičnu zamjenu proizvoda, materijala ili instalacija ili proširenje obima postojećih isporuka proizvoda, materijala ili instalacija, ukoliko bi promjena ponuđača, odnosno robe izazvala tehničke probleme u funkcionisanju i održavanju, pod uslovom da ukupna vrijednost dodatnih isporuka nije veća od 15% vrijednosti zaključenog ugovora(5,11%);
- **Član 25 stav 1 tačka 4 alineja 1 -Nabavka usluga i ustupanja izvođenja radova** koji nijesu obuhvaćeni ugovorom zaključenim po sprovedenom postupku javne nabavke, a usljed nepredviđenih okolnosti postanu neophodni za izvršenje ugovora o javnoj nabavci i tehnički ili ekonomski se ne mogu odvojiti od osnovnog ugovora bez većih teškoća za naručioca, pod uslovom da se ugovor čija ukupna vrijednost ne može da bude veća od 15% od vrijednosti zaključenog ugovora zaključi sa ponuđačem čiji ugovor je i dalje na snazi(5,68%);
- **Član 25 stav 1 tačka 4 alineja 2** - koji predstavljaju ponavljanje sličnih usluga ili radova povjerenih ponuđaču sa kojim je naručilac zaključio osnovni ugovor i kada je mogućnost nabavke tih usluga ili radova u skladu sa predmetom nabavke za koji je zaključen ugovor, na osnovu sprovedenog otvorenog ili ograničenog postupka, navedena u pozivu za javno nadmetanje, pod uslovom da ukupna vrijednost ugovora za dodatne usluge ili radove ne može da bude veća od 15% od vrijednosti zaključenog ugovora i da od zaključenja osnovnog ugovora nije proteklo više od tri godine(0,56%).
- **Zahtjevi koji nijesu ispunili zadate kriterijume člana 25 ZoJN i koji su ocijenjeni od Uprave kao zahtjevi koji ne ispunjavaju uslove propisane Zakonom i drugim materijalnim propisima iz koje dolazi sami predmet javne nabavke (32,95 %).**

Iz priloženog proizilazi da je 26,13% osnov za pregovaranje bila zaštita stručnih prava i „tehnički, odnosno umjetnički razlog”, zbog kojih je nabavku mogao ispuniti samo jedan ponuđač. Ovaj osnov karakteriše odsustvo konkurencije, jer se pregovara sa samo jednim ponuđačem, što naručioca stavlja u najmanje povoljan položaj. Za ovakve slučajeve Zakon je predvidio rješenje da je naručilac u obavezi da na Portalu Uprave za javne nabavke objavi odluku da je izabrao najpovoljnijeg

ponuđača sa kojim namjerava da zaključi ugovor. Takođe, naručilac je u obavezi da prilikom pokretanja ovakvog postupka pribavi prethodnu saglasnost Uprave, uz navođenje šta je predmet nabavke i konkretnog razloga zašto je samo odabrani ponuđač u stanju da ispuni datu nabavku. Pri tome, ponuđačima je ostavljen zakonski rok od 10 dana, od dana objavljivanja odluke da uloži žalbu naručiocu, ukoliko smatraju da i oni mogu ispuniti datu javnu nabavku, a ne samo odabrani ponuđač, i samim tim da zaustave postupak nabavke, dok se ne donese konačna odluka. Međutim, ukoliko niko od ponuđača ili drugih zainteresovanih lica na čija prava ili obaveze odluka može da utiče ne uloži žalbu, naručilac po isteku roka od 10 dana, u skladu sa Zakonom, može da zaključi ugovor, bez obzira na stvarnu opravdanost primjene pregovaračkog postupka i izbor određenog ponuđača. Naručioci koji su najčešće sprovodili postupak javne nabavke putem pregovaračkog postupka bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje, po ovom osnovu su: Željeznička infrastruktura, Fitosanitarna uprava, Generalni sekretarijat Vlade, Klinički centar CG, Uprava za imovinu, Željeznički prevoz, IRF CG, Zavod za zbrinjavanje izbjeglica, JZU Opšta bolnica „Danilo I“ Cetinje, Fakultet dramskih umjetnosti Cetinje, Pošta CG, Prijestonica Cetinje, Ministarstvo kulture, Ministarstvo rada i socijalnog staranja. Ukupna vrijenost koja je odobrena po ovom osnovu u odnosu na ukupanu vrijednost javnih nabavki u pregovaračkom postupku bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje iznosi 1,77 %, u odnosu na zahtijevanu vrijednost.

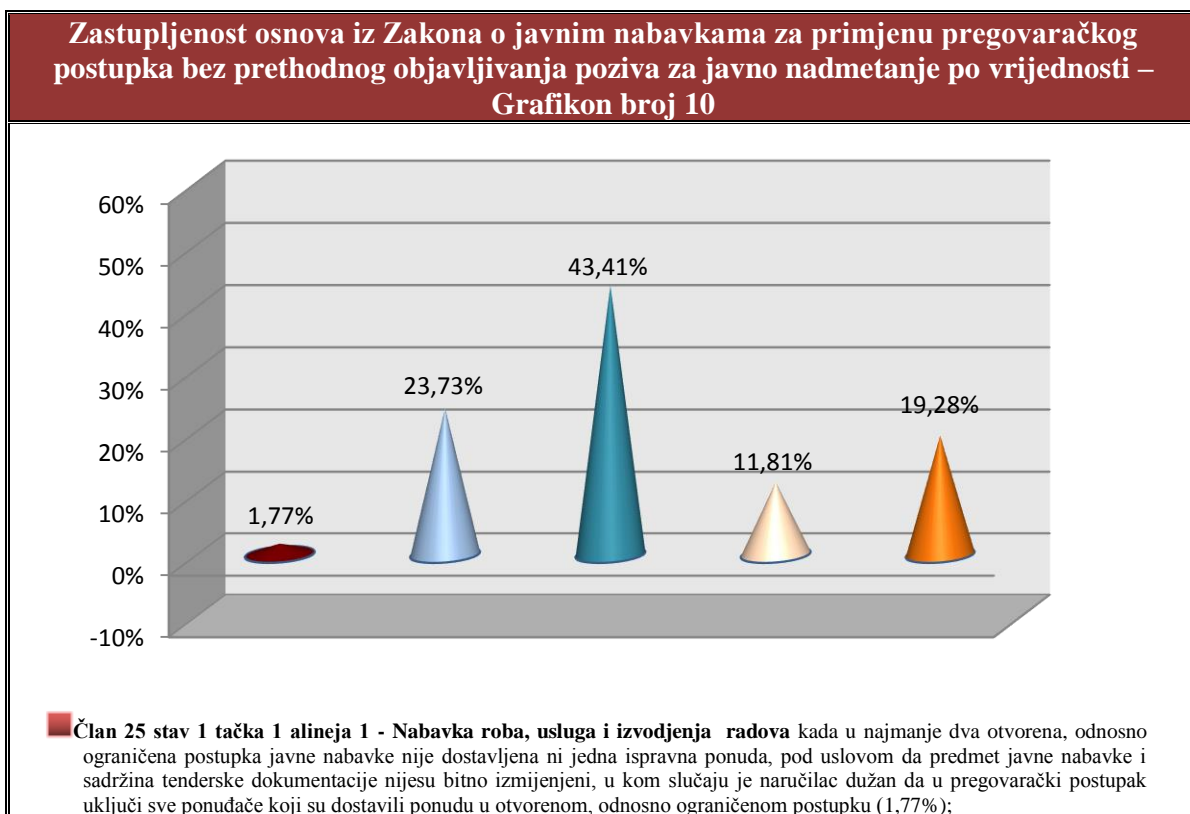
Drugi osnov, posmatrano po relativnom značaju, jeste „hitnost” (zastupljena u 26,13 % slučajeva) kome naručioci pribjegavaju u uslovima „vanrednih okolnosti i nepredviđenih događaja”. Takođe, naručilac je u obavezi da prilikom pokretanja ovakvog postupka pribavi prethodnu saglasnost Uprave, uz navođenje šta je predmet nabavke i konkretnog razloga zašto je i o kakvoj se hitnosti, odnosno vanrednim okolnostima radi. Naravno, i ovakav postupak je podložan žalbi. Naručioci koji su najčešće sprovodili postupak javne nabavke putem pregovaračkog postupka bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje, po ovom osnovu su: Klinički centar, Uprava za imovinu, Poreska Uprava, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Opština Berane, Vodovod i kanalizacija HN, Institut za javno zdravlje, Montefarm, Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije, ZIKS, Montecarko AD Podgorica, Ministarstvo kulture, Direkcija javnih radova, JZU Opšta bolnica BP. Ukupna vrijenost koja je odobrena po ovom osnovu u odnosu na ukupanu vrijednost javnih nabavki u pregovaračkom postupku bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje iznosi 43,41 % u odnosu na zahtijevanu vrijednost.

Treći osnov posmatrano po značaju, tj. procentualnoj zastupljenosti od 5,68% jesu dodatni radovi i usluge. Prema zvaničnim evidencijama, izvještajima o javnim nabavkama u Crnoj Gori najviše korišćeni argumenti za sprovođenje ove vrste postupka javne nabavke su sadržani u odredbi člana 25, stav 1, tačka 4, alineja 1, kod nabavki radova i usluga koji nijesu uključeni u prvobitno razmatrani projekat ili u izvornom ugovoru, ali koji su uslijed nepredviđenih okolnosti postali neophodni za izvršenje ili izvođenje u njima opisanih usluga, odnosno radova kada se takve dodatne usluge ili radovi ne mogu tehnički ili ekonomski odvojiti od glavnog ugovora bez većih teškoća za naručioca. Ovakvi ugovori se jedino mogu zaključiti sa ponuđačem kome je dodijeljen glavni ugovor, a ukupna vrijednost ugovora dodijeljenih za dodatne usluge ili radove ne prelazi 15% od vrijednosti glavnog ugovora. Ovakve mogućnosti iskoristio je jedan broj naručilaca u okviru sredstava obezbijedenih budžetima za ove namjene i obuhvaćenih ukupnom procijenjenom vrijednošću javne nabavke definisanom planom javne nabavke i pozivom za javno nadmetanje, koji je objavljen u osnovnom postupku (otvoreni postupak) koji je prethodio ovim dodatnim aktivnostima. Naručioci koji su najčešće sprovodili postupak javne nabavke putem pregovaračkog postupka bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje, po ovom osnovu su: Direkcija javnih radova, Elektroprivreda Crne Gore, Agencija za razvoj i izgradnju Podgorice, Uprava za imovinu, Glavni grad Podgorica, Direkcija za izgradnju i razvoj BP, Ministarstvo finansija. Dodatni radovi, odnosno usluge, morali su da budu dokumentovani, odnosno uslovljeni nepredvidivim dokazivim okolnostima zbog kojih se zastalo od (u toku) izvršenja osnovnog ugovora koji su

usloveli dodatne viškove i naknadne radove i usluge, zabilježene u izvještajima nadzornog organa i građevinskom dnevniku i koje su posebno specifikovane po karakteru, obimu i ukupnoj vrijednosti. Ovi dokazi dostavljani su Upravi za javne nabavke koja je nakon detaljne provjere ocjenjivala da li su ili ne ispunjeni uslovi za sprovođenje ove vrste postupka i zaključivanja nakon propisane procedure, odgovarajućeg aneksa ugovora. Ukupna vrijenost koja je odobrena po ovom osnovu u odnosu na ukupanu vrijednost javnih nabavki u pregovaračkom postupku bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje iznosi 19,28 % u odnosu na zahtijevanu vrijednost.

Četvrti osnov za primjenu pregovaračkog postupka bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje u procentualnom iznosu od 5,11%, bio je osnov predviđen članom 25, stav 1, tačka 2, alineja 2, Zakona o javnim nabavkama. Naručioi koji su najčešće sprovodili postupak javne nabavke putem pregovaračkog postupka bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje, po ovom osnovu su: Montefarm, Fond za zdravstveno osiguranje, Ministarstvo odbrane. Ukupna vrijenost koja je odobrena po ovom osnovu u odnosu na ukupanu vrijednost javnih nabavki u pregovaračkom postupku bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje iznosi 11,80 % u odnosu na zahtijevanu vrijednost.

Sljedeći osnov po značaju, tj. procentualnoj zastupljenosti od 3,41 % jesu nabavke radova, robe ili usluga - kada, u dva otvorena ili ograničena postupku, nije podnesena nijedna ponuda ili nijedna ispravna i prihvatljiva ponuda i pod uslovom da se prvobitni uslovi za dodjelu ugovora i sadržina tenderske dokumentacije bitno ne promijene. Naručioi koji su najčešće sprovodili postupak javne nabavke putem pregovaračkog postupka bez prethodnog objavljivanja poziva za javnonadmetanje, po ovom osnovu su: JPU Zagorka Ivanović, Željeznički prevoz, Ministarstvo prosvjete i sporta. Ukupna vrijenost koja je odobrena po ovom osnovu u odnosu na ukupanu vrijednost javnih nabavki u pregovaračkom postupku bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje iznosi 1,77 % u odnosu na zahtijevanu vrijednost.

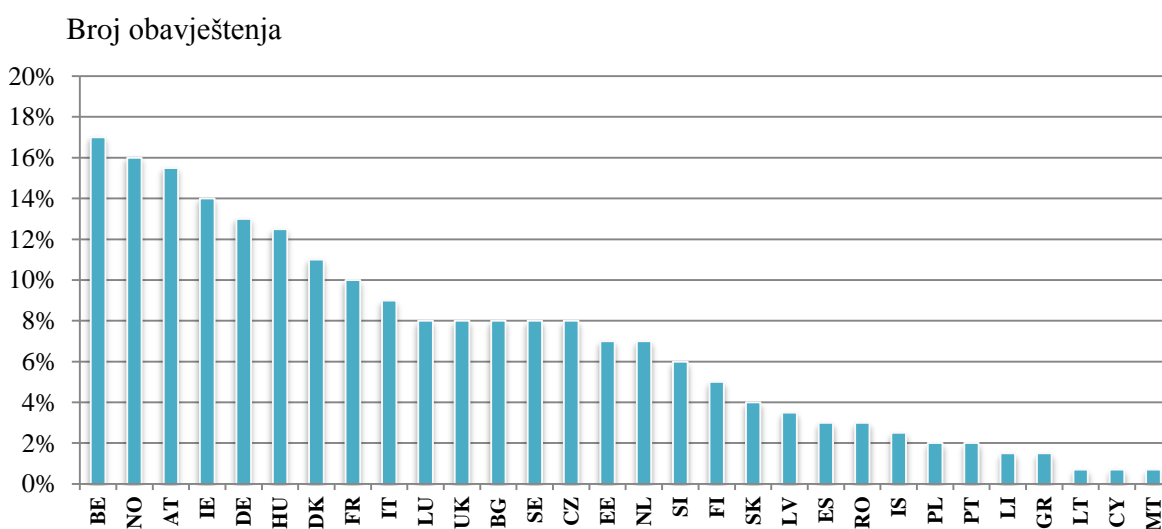

- **Član 25 stav 1 tačka 1 alineja 2 - Nabavka roba, usluga i izvođenja radova** kada zbog tehničkih, odnosno umjetničkih zahtjeva predmeta javne nabavke ili iz razloga koji su povezani sa zaštitom isključivih prava nabavku može da realizuje samo određeni ponuđač(23,73%);
- **Član 25 stav 1 tačka 1 alineja 3 - Nabavka roba, usluga i izvođenja radova** kada iz razloga izuzetne hitnosti, u cilju otklanjanja i sprječavanja opasnosti od nepredviđenih događaja, otklanjanja posljedica tih nepredviđenih događaja, ugroženosti zdravlja i života građana, kao i drugih nepredvidljivih okolnosti na koje naručilac nije mogao ili ne može da utiče, naručilac nije u mogućnosti da postupi u rokovima određenim ovim zakonom(43,41%);
- **Član 25 stav 1 tačka 2 alineja 2 Nabavka roba** kada se radi o dodatnim isporukama u toku izvršenja ugovornih obaveza od dobavljača sa kojim je zaključen ugovor u skladu sa ovim zakonom, koje su namijenjene za djelimičnu zamjenu proizvoda, materijala ili instalacija ili proširenje obima postojećih isporuka proizvoda, materijala ili instalacija, ukoliko bi promjena ponuđača, odnosno robe izazvala tehničke probleme u funkcionisanju i održavanju, pod uslovom da ukupna vrijednost dodatnih isporuka nije veća od 15% vrijednosti zaključenog ugovora(11,81%);
- **Član 25 stav 1 tačka 4 alineja 1 -Nabavka usluga i ustupanja izvođenja radova** koji nijesu obuhvaćeni ugovorom zaključenim po sprovedenom postupku javne nabavke, a usljed nepredviđenih okolnosti postanu neophodni za izvršenje ugovora o javnoj nabavci i tehnički ili ekonomski se ne mogu odvojiti od osnovnog ugovora bez većih teškoća za naručioca, pod uslovom da se ugovor čija ukupna vrijednost ne može da bude veća od 15% od vrijednosti zaključenog ugovora zaključi sa ponuđačem čiji ugovor je i dalje na snazi(19,28%);

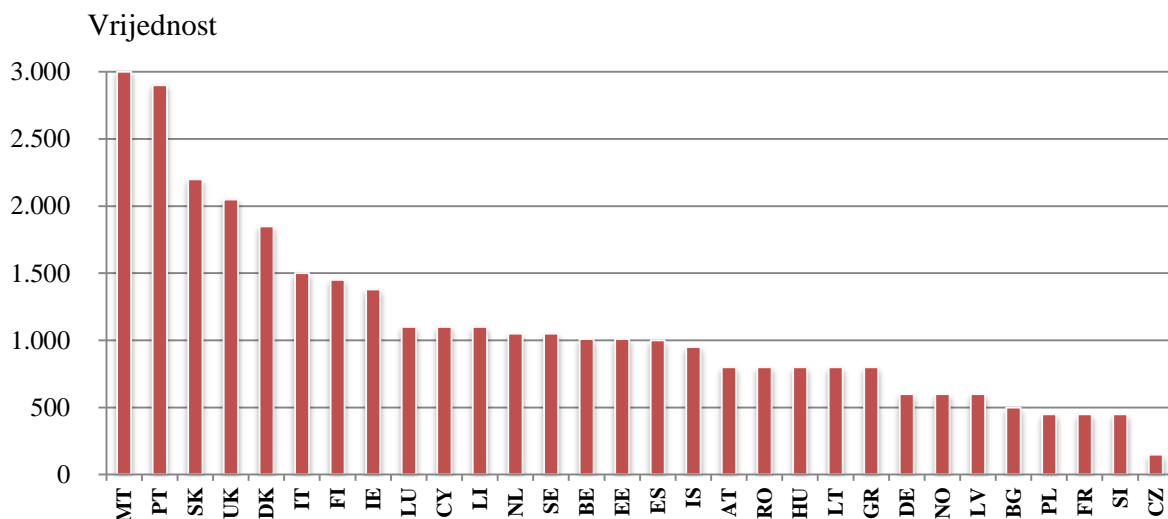
Iz navedeno proizilazi puna opravdanost postojanja “instituta” predhodne saglasnosti koje izdaje Uprava za javne nabavke a time predstavlja dobar kontrolni mehanizam eventualne zloupotrebe primjene ovog postupka tamo gdje ne postoje agrumentovana i zakonita rješenja. Treba napomenuti da svaki upravni akt pa i akt saglasnosti koje daje Uprava ima pravnu pouku tj. mogućnost podnošenja žalbi na rješenje Ministarstvu finansija, na 58 odbijenih rješenje koje je donijela Uprava nije bila nijedna žalba.Ukupna zahtijevana vrijednost po osnovu odobrenih zahtjeva iznosila je 21.004.154,74 eura, od odobrenih postupaka realizovano je 11.008.038,55 eura nešto iznad 50 %.

U ovom Izvještaju Uprava će iznijeti i procentualno učešće pregovaračkog postupka bez predhodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje u zemljama u okruženju npr; u Srbiji taj procenat je 27 %, Hrvatskoj 10,94 %, Bosni i Hercegovini 52,05 %, Makedoniji 8 %, takođe Uprava grafički prikazuje pregovarački postupak bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje i udio njegovog korišćenja u zemljama EU.

Grafikon broj 11

Grafikon broj 12

Sporazum kojim se utvrđuje okvir za zaključivanje pojedinačnih ugovora o javnoj nabavci tokom perioda njegove važnosti koji se može zaključiti nakon sprovedenog otvorenog javnog nadmetanja ili ograničenog postupka javnih nabavki i ako su ispunjeni uslovi vezano za predmet javne nabavke u skladu sa zakonom na period od 1 do 4 godine je okvirni sporazum.

Prije pokretanja otvorenog ili ograničenog postupka sa mogućnošću zaključivanja okvirnog sporazuma naručioci su u obavezi da pribave predhodnu saglasnost Uprave za javne nabavke.

U vezi ovog postupka tokom 2012. godine Upravi je pristiglo ukupno 29 zahtjeva za dobijanje predhodne saglasnosti ukupne procijenjene vrijednosti 6.556.421,28 eura. Obzirom da je ovo postupak koji u potpunosti zadovoljava uslove u skladu sa osnovnim načelima javne nabavke, prije svega transparentnosti postupka, obezbjedjivanja konkurencije i ravnopravnosti, po ocjeni stručnih službi Uprave svi upućeni zahtjevi naručilaca su ispunjavali uslove u skladu sa Zakonom.

Najčešće su se naručioci opredjeljivali za pokretanje okvirnog sporazuma kada su predmet ugovora svakodnevne usluge ili potrošne robe, stalne popravke ili radovi na održavanju i kada se zaključivanjem istovjetnih ugovora smanjuju troškovi nabavke (usluge mobilne telefonije, usluge fiksne telefonije, zakup robe, nabavka goriva, lož ulja, medicinskih sredstava, usluge štamovanja i dr).

U 2012. godini zaključeno je 68 ugovora za robe i radove nakon sprovedenog otvorenog javnog nadmetanja sa mogućnošću zaključivanja okvirnog sporazuma ukupne ugovorene vrijednosti 3.263.183,51 €, dok nije bilo poziva za ograničeni postupak i mogućnost zaključivanja okvirnog sporazuma. Procentualno učešće okvirnog sporazuma u ukupnim javnim nabavkama prema broju ugovora se kreće do 0,12 % a prema ugovorenoj vrijednosti 1,01 %.

U Tabeli 12 koja slijedi dat je jasan prikaz broja ugovora, procijenjena vrijednost i ugovorena vrijednost sa ostvarenim uštedama po vrstama postupka javne nabavke koje su naručioci zaključili u izvještajnom periodu. U ovom prikazu nisu uzete u obzir nabavke sprovedene neposrednim sporazumom.

Tabela broj 12-Ostvarene uštede

Vrsta postupka	Broj ugovora	Procijenjena vrijednost	Ugovorena vrijednost	Ušteda
Otvoreni postupak	2465	300.503.224,32 €	274.991.512,15 €	25.511.712,17 €
Ograničeni postupak	2	70.000,00 €	70.000,00 €	0,00 €
Pregovarački postupak bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje	147	11.008.038,55 €	10.346.106,32 €	661.932,23 €
Pregovarački postupak sa prethodnim objavljivanjem poziva za javno nadmetanje	4	366.500,00 €	365.258,56 €	1.241,44 €
Okvirni sporazum	68	3.350.961,71 €	3.263.183,51 €	87.778,20 €
Dodjela javne nabavke konkursom	1	3.700,00 €	3.400,00 €	300,00 €
Konsultantske usluge	7	462.700,00 €	453.210,00 €	9.490,00 €
Male vrijednosti - Šoping	1729	15.848.786,17 €	13.941.245,77 €	1.907.540,40 €
UKUPNO:	4423	331.613.910,75 €	303.433.916,31 €	28.179.994,44 €

5.7. Pregled ugovorene vrijednosti po grupi naručilaca/djelatnosti i vrsti postupka

U daljem tabelarnom prikazu date su ugovorene vrijednosti i broj zaključenih ugovora prema grupama naručilaca na koje se primjenjuje ovaj zakon, za državne organe, organizacije i službe, javne službe i organi čiji je osnivač država, organi lokalne samouprave, javne službe čiji je osnivač lokalna samouprava. Takođe je dat grafički procentualni prikaz ugovorenih nabavki po vrsti postupka.

Tabela broj 13 - Državni organi

Naručilac	Vrsta postupka	Broj ugovora	Procijenjena vrijednost	Ugovorena vrijednost
Državni organi, organizacije i službe	Otvoreni postupak	681	75.159.587,26 €	67.697.868,16 €
	Ograničeni postupak	0	0,00 €	0,00 €
	Pregovarački postupak bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje	77	6.348.922,76 €	6.078.848,13 €
	Pregovarački postupak sa prethodnim objavljivanjem poziva za javno nadmetanje	2	319.500,00 €	318.558,56 €
	Okvirni sporazum	30	2.670.541,62 €	2.648.580,21 €
	Dodjela javne nabavke konkursom	0	0,00 €	0,00 €
	Konsultantske usluge	4	442.700,00 €	438.840,00 €
	Male vrijednosti (Šoping)	413	3.496.157,36 €	2.951.720,28 €
	UKUPNO:		1207	88.437.409,00 €

Grafikon broj 13

**Procentualni prikaz ugovorene vrijednosti po vrsti postupka -
Državni organi, organizacije i službe**

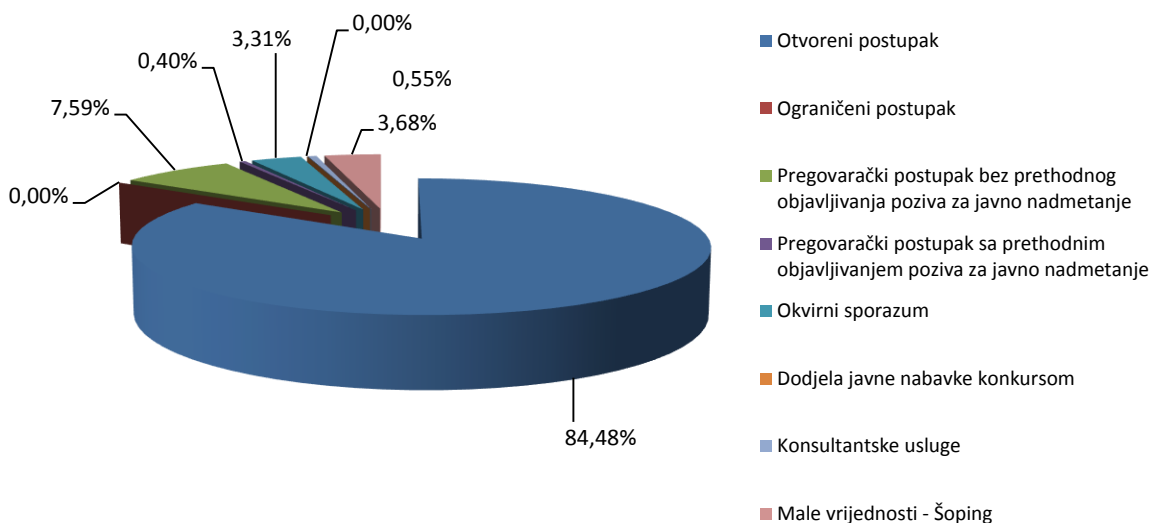

Tabela broj 14- Javne službe i organi čiji je osnivač država

Vrsta obveznika	Vrsta postupka	Broj ugovora	Procijenjena vrijednost	Ugovorena vrijednost
Javne službe i drugi organi čiji je osnivač država	Otvoreni postupak	1389	201.359.054,62 €	185.646.750,26 €
	Ograničeni postupak	2	70.000,00 €	70.000,00 €
	Pregovarački postupak bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje	56	3.655.115,79 €	3.311.099,91 €
	Pregovarački postupak sa prethodnim objavljivanjem poziva za javno nadmetanje	1	12.000,00 €	11.700,00 €
	Okvirni sporazum	26	599.253,86 €	538.768,74 €
	Dodjela javne nabavke konkursom	1	3.700,00 €	3.400,00 €
	Konsultantske usluge	3	20.000,00 €	14.370,00 €
	Male vrijednosti (Šoping)	711	5.604.051,55 €	5.325.947,32 €
	UKUPNO:		2189	211.322.475,82 €

Grafikon broj 14

**Procentualni prikaz ugovorene vrijednosti po vrsti postupka -
Javne službe i drugi organi čiji je osnivač država**

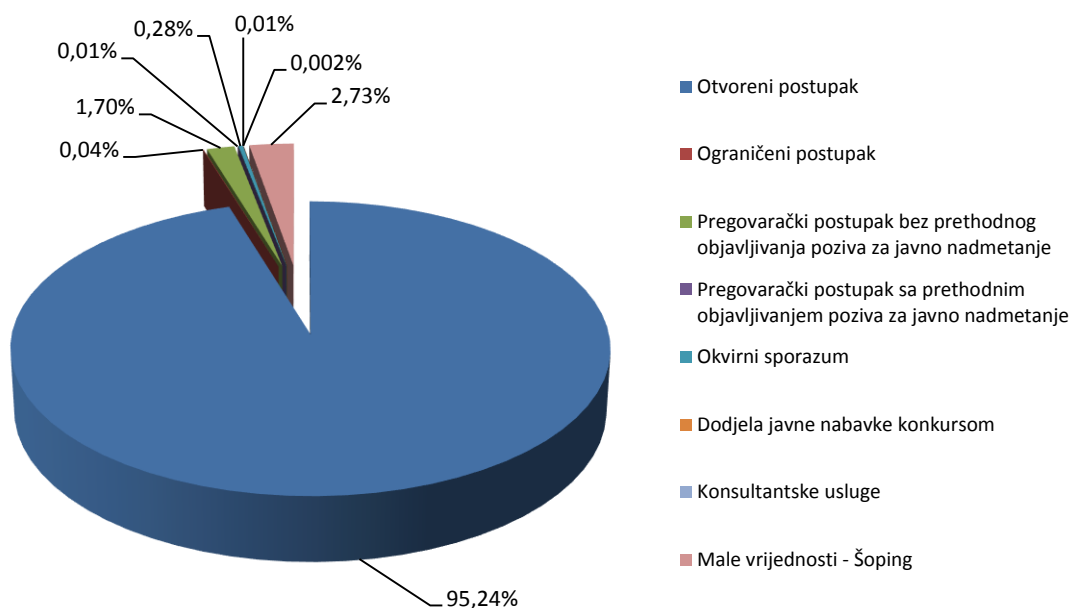

Tabela broj 15- Organi lokalne samouprave

Vrsta obveznika	Vrsta postupka	Broj ugovora	Procijenjena vrijednost	Ugovorena vrijednost
Organi jedinica lokalne samouprave	Otvoreni postupak	231	11.765.210,83 €	10.592.619,28 €
	Ograničeni postupak			
	Pregovarački postupak bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje	8	341.500,00 €	325.197,17 €
	Pregovarački postupak sa prethodnim objavljivanjem poziva za javno nadmetanje	1	35.000,00 €	35.000,00 €
	Okvirni sporazum	9	12.466,23 €	11.603,56 €
	Dodjela javne nabavke konkursom			
	Konsultantske usluge			
	Male vrijednosti - Šoping	347	3.143.107,06 €	2.701.395,85 €
	UKUPNO:		596	15.297.284,12 €

Grafikon broj 15

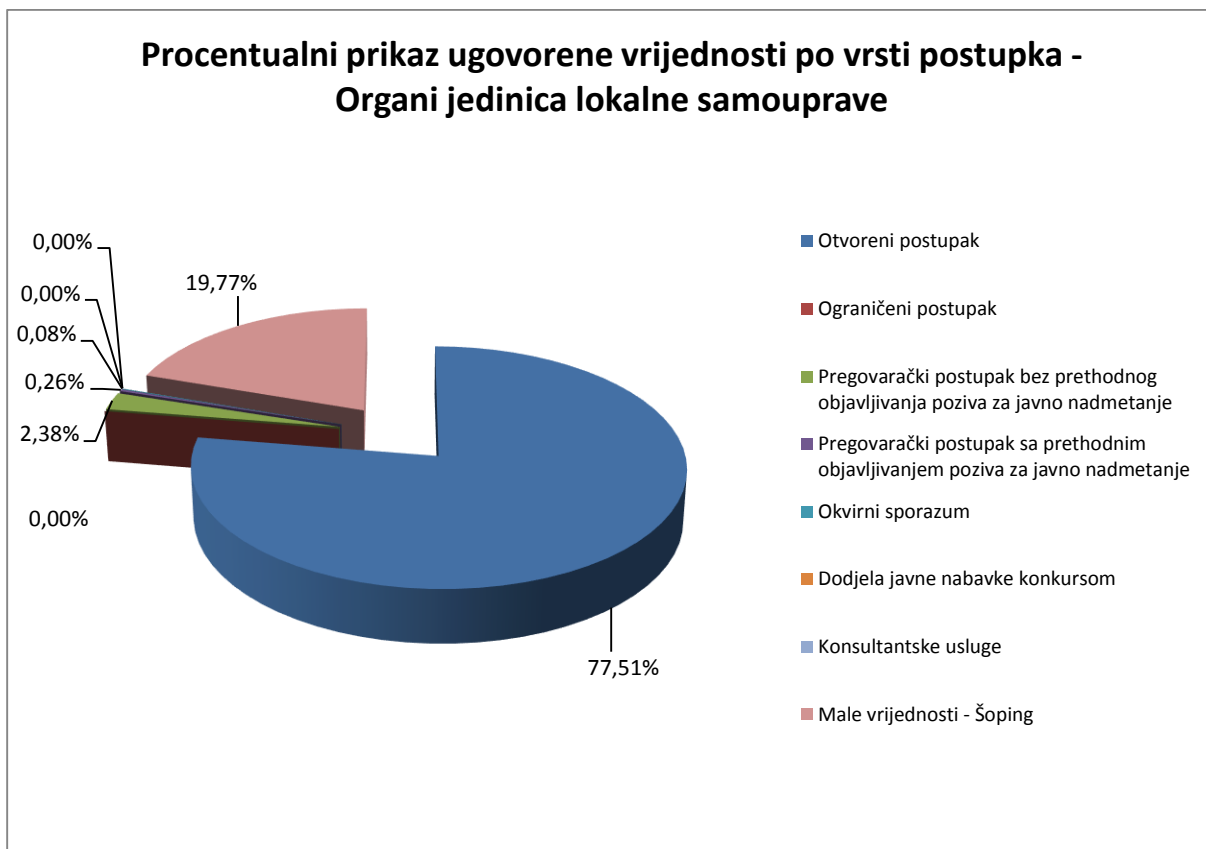
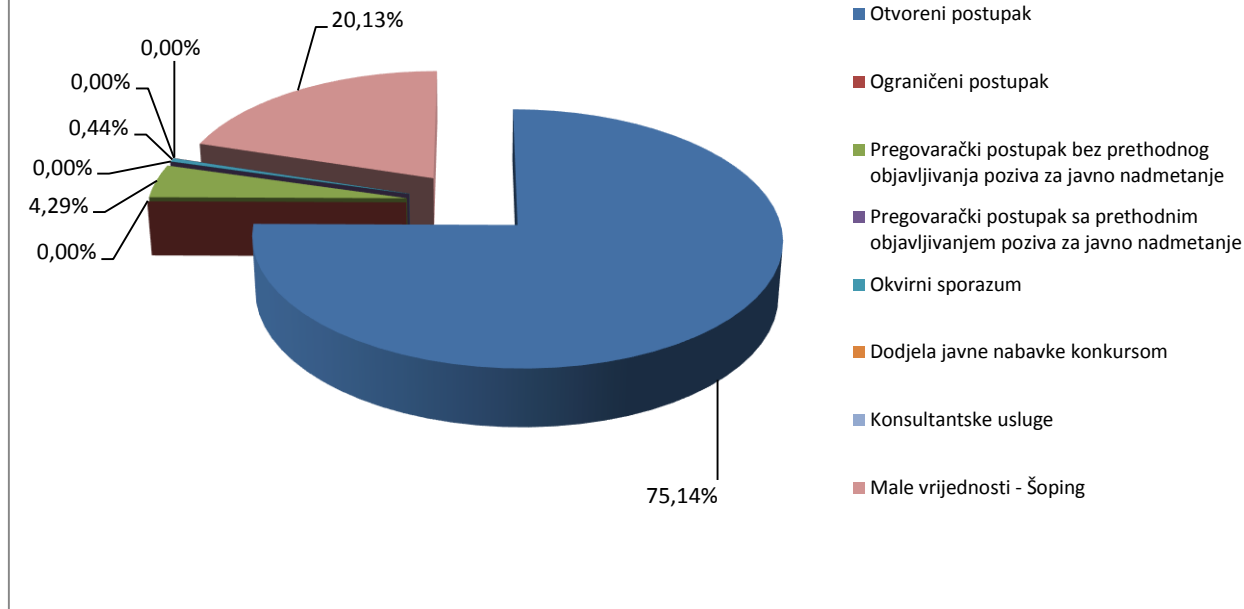

Tabela broj 16 - Javne službe čiji je osnivač lokalna samouprava

Vrsta obveznika	Vrsta postupka	Broj ugovora	Procijenjena vrijednost	Ugovorena vrijednost
Javne službe i drugi organi lokalne samouprave i organi uprave	Otvoreni postupak	164	12.219.371,61 €	11.054.274,45 €
	Ograničeni postupak			
	Pregovarački postupak bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje	6	662.500,00 €	630.961,11 €
	Pregovarački postupak sa prethodnim objavljivanjem poziva za javno nadmetanje			
	Okvirni sporazum	3	68.700,00 €	64.231,00 €
	Dodjela javne nabavke konkursom			
	Konsultantske usluge			
	Male vrijednosti - Šoping	258	3.605.470,20 €	2.962.182,32 €
	UKUPNO:	431	16.556.041,81 €	14.711.648,88 €

Grafikon broj 16

Procentualni prikaz ugovorene vrijednosti po vrsti postupka - Javne službe i drugi organi lokalne samouprave i organi uprave

Broj evidentiranih zaključenih ugovora u 2012. godini iznosio je 58.793 sa prikazanim nabavkama sprovedenim neposrednim sporazumom što je nešto niže od 2011. godine u kojoj je zaključeno ukupno 63.992 ugovora.

Takođe je u 2012. godini ostvarena manja ugovorena vrijednost u odnosu na 2011. godinu i pokazuje određeno smanjenje, koje se iskazano procentima kreće do 14,34 %.

Kretanje ugovorene vrijednosti i broja ugovora po vrstama postupaka je jasno prikazan u tabeli koja slijedi.

Tabela broj 17- Uporedni pokazatelji prema vrstama postupka za 2011. i 2012. godinu

VRSTA POSTUPKA	Ugovorena vrijednost 2011			Ugovorena vrijednost 2012		
	Broj ugovora	Ugovorena vrijednost	%	Broj ugovora	Ugovorena vrijednost	%
Otvoreni postupak	2373	324.902.467,81 €	86,12%	2465	274.991.512,15 €	85,10%
Ograničeni postupak	3	335.265,00 €	0,09%	2	70.000,00 €	0,02%
Pregovarački postupak bez prethodnog objavljivanja poziva	135	13.463.058,74 €	3,57%	147	10.346.106,32 €	3,20%
Pregovarački postupak sa prethodnim objavljivanjem poziva	3	57.312,00 €	0,02%	4	365.258,56 €	0,11%
Okvirni sporazum	38	3.201.748,88 €	0,85%	68	3.263.183,51 €	1,01%
Konkurs	2	654.068,00 €	0,17 %	1	3.400,00 €	0,001%

Konsultantske usluge				7	453.210,00 €	0,14%
Šoping	3475	15.507.728,70 €	4,11%	1729	13.941.245,77 €	4,31%
Neposredni sporazum	57963	19.138.445,33 €	5,07%	54370	19.721.342,59 €	6,10%
Ukupno	63992	377.260.094,46 €		58793	323.155.258,90 €	

5.8. Intezitet konkurencije u postupcima javnih nabavki

U izvještajnom periodu isključujući neposredni sporazum u procesu nabavke ukupno je pristiglo 12.892 ponude, od čega je nakon javnog otvaranja ponuda odbačeno 528 ponuda kao nepotpune i neblagovremene, a 1.788 ponuda je odbijeno kao neispravno, dok je 11.104 ponuda u cjelosti ispunilo uslove utvrđene pozivom i tenderskom dokumentacijom. Tabela broj 18.

Može se istaći da je jedno od najznačajnijih obilježja javnih nabavki intenzitet konkurencije u postupcima javnih nabavki. Shodno pokazateljima koji su dati u tabeli 19, prosječan broj pristiglih ponuda posmatrano u periodu od 2007. godine je u stalnom porastu i dostigao je u 2010. godini najveći prosjek, tj. 4,57 ponuda po jednom postupku. U 2012. godini broj ponuda po postupku je zadržan na približnom nivou i kreće se do 4,09.

Povećanjem intenziteta konkurencije u postupcima javnih nabavki odrazila bi se na rast efikasnosti i ekonomičnosti nabavki koje sprovode državni organi, ustanove i preduzeća, a samim tim postigla veća vrijednost za novac.

Tabela broj 18- Prikaz prispjelih, odbačenih i odbijenih ponuda

Tip naručioca	Broj prispjelih ponuda	Broj odbačenih ponuda	Broj odbijenih ponuda	Broj postupaka
Državni organi, organizacije i službe	2963	228	419	977
Javne službe i drugi organi čiji je osnivač država	7085	216	959	1309
Organi jedinica lokalne samouprave	1588	62	175	483
Javne službe i drugi organi lokalne samouprave i organi uprave	1256	22	235	383
UKUPNO	12892	528	1788	3152

Podaci predstavljeni u Tabeli 18 pokazuju da je 82,03 % postupaka javnih nabavki uspješno okončano, dok je nešto oko 17,96 % obustavljeno.

Tabela broj 19- Intenzitet konkurencije u postupcima javnih nabavki

Godina Broj	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Prosječan broj ponuda po tenderu	3,03	3,51	4,29	4,57	4,34	4,09

5.9. Kriterijumi za izbor najpovoljnije ponude

Jedan od podataka koji naručiocu objavljuju prilikom pokretanja postupka javne nabavke je kriterijum za izbor najpovoljnije ponude. U skladu sa Zakonom o javnim nabavkama naručilac u zavisnosti od vrste predmeta i vrste postupka javne nabavke vrši odabir kriterijuma za izbor najpovoljnije ponude između najniže ponudjene cijene ili ekonomski najpovoljnije ponude. Metodologija iskazivanja podkriterijuma koji se koriste u postupku javne nabavke u okviru kriterijuma ekonomski najpovoljnija ponuda u odgovarajući broj bodova i način ocjene i upoređivanja ponuda utvrđen je posebnim Pravilnikom koje je donijelo Ministarstvo finansija. Izbor pokriterijuma mora biti u vezi sa predmetom javne nabavke.

Izbor kriterijuma je diskreciono pravo naručioca. Uvidom u objavljene pozive, donesene odluke o izboru najpovoljnije ponude i shodno tome zaključene ugovore evidentno je da su se naručiocu većinom opredeljivali za kriterijum najniže ponudena cijena koji je iznosio oko 70,00% od ukupnog broja objava. Naručiocu su kriterijum ekonomski najpovoljnija ponuda koristili u procentu od oko 30% objava. Ono što ohrabruje jeste korišćenje kriterijuma, tj. podkriterijuma koji su vezani za ekološke uslove jeste zanemarljiv ali svakako značajan.

U praksi, kriterijum ekonomski najpovoljnija ponuda se koristi mnogo češće nego kriterijum najniže cijene. Kako analiza objavljenih obavještenja o javnoj nabavci u TED-u pokazuje, u većini postupaka koje su organizovale institucije iz javnog sektora koristi se kriterijum ekonomski najpovoljnija ponuda 84%, dok se kriterijum najniže ponudena cijena koristi samo 16% postupaka. Postoji samo mala razlika kada su u pitanju različiti postupci. Uopšteno, u zemljama članicama EU koje su pristupile u novijem datumu kriterijum najniže cijene koriste (Litvanija 90%, Kipar 80%, Poljska 70%, Slovenija 70%, ali i Grčka 45% i Austrija 40%), dok većina starih zemalja članica EU najčešće koristi ekonomski najpovoljnija ponuda.

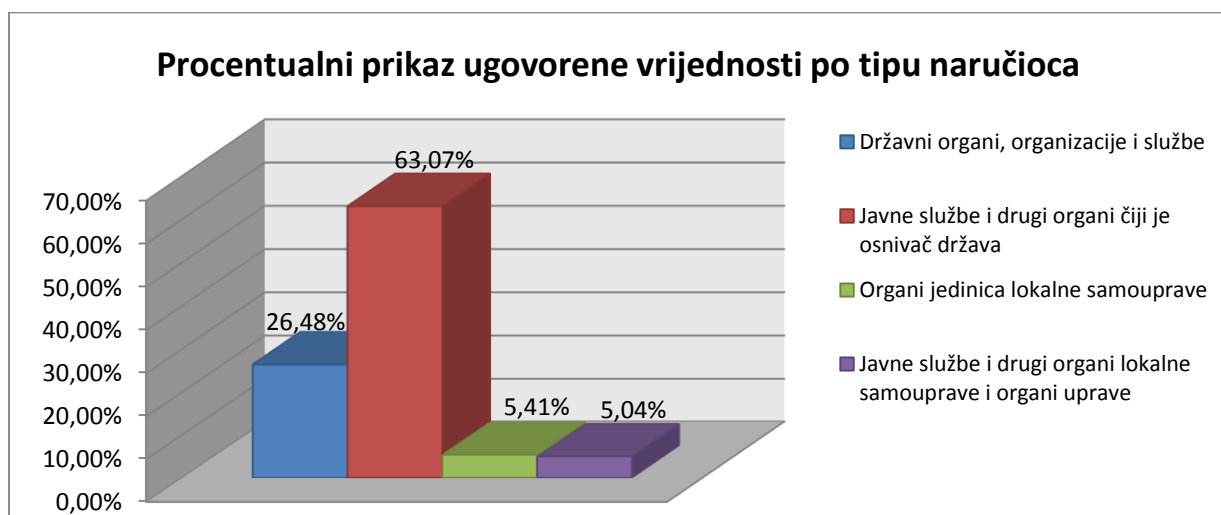
5.10. Broj ugovora i vrijednost zaključenih ugovora prema kategorijama naručioca

Da bi se utvrdilo kod koje se kategorije naručilaca posjeduje najveći potencijali za racionalizaciju javnih nabavki, potrebno je sagledati relativan značaj svake od postojećih kategorija. Stoga su u tabeli 20 izdvojeni podaci po grupama naručilaca, kao i procentualni prikaz ugovorene vrijednosti po tipu naručioca.

Tabela broj 20-Broj i vrijednost ugovora po strukturi naručioca

Tip naručioca	Broj ugovora	Ugovorena vrijednost
Državni organi, organizacije i službe	13716	85.574.105,67 €
Javne službe i drugi organi čiji je osnivač država	29811	203.809.687,47 €
Organi jedinica lokalne samouprave	10995	17.494.830,93 €
Javne službe i drugi organi lokalne samouprave i organi uprave	4271	16.276.634,83 €
UKUPNO:	58793	323.155.258,90 €

Grafikon broj 17

Iz tabelarnog prikaza koji slijedi i pregleda učešća po grupama naručioca u periodu 2007 – 2012. godine evidentno je da su najveći značaj, izražen kroz vrijednost nabavki, u 2012. godini, imale javne službe i drugi organi čiji je osnivač država (63,07%), slijede državni organi, organizacije i službe sa po (26,48 %) i na kraju javne službe i drugi organi lokalne samouprave i organi jedinica lokalne samouprave sa 5,41 % odnosno 5,04%. Navedeni podaci ukazuju da su javne službe i drugi organi čiji je osnivač država ona kategorija naručilaca kod koje se krije najveći potencijal za uštede, posmatrano u vrijednosnom smislu.

Tabela broj 21- Pregled učešća po grupama naručioca (u procentima) po godinama

Grupa naručilaca	Godina	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Državni organi, organizacije i službe		23,97 %	50 %	29,15 %	56,27 %	38,02 %	26,48%
Javne službe i drugi organi čiji je osnivač država		41,57 %	30 %	38,92 %	26,18 %	29,01 %	63,07%
Javne službe i drugi organi lokalne samouprave i organi uprave		3,35 %	3 %	3,83 %	5,88 %	15,94 %	5,41%
Organi jedinica lokalne samouprave		31,10 %	17 %	28,09 %	11,67 %	9,95 %	5,04%

U tabelarnom prikazu koji slijedi dat je detaljan pregled ugovorenih nabavke po tipu naručioca, vrsti postupka, vrsti predmeta i broju ugovora, procijenjenoj vrijednosti i ugovorenoj vrijednosti.

Tabela broj 22- Državni organi

Tip naručioca	Vrsta postupka	Vrsta predmeta	Broj ugovora	Procijenjena vrijednost	Ugovorena vrijednost
Državni organi, organizacije i službe	Otvoreni postupak	robe	302	17.115.021,85 €	15.763.148,31 €
		usluge	291	11.614.665,41 €	10.957.465,54 €
		radovi	88	46.429.900,00 €	40.977.254,31 €
	Ograničeni postupak	robe	/	/	/
		usluge	/	/	/
		radovi	/	/	/
	Pregovarački postupak bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje	robe	17	811.758,29 €	792.311,31 €
		usluge	50	3.469.664,47 €	3.241.121,42 €
		radovi	10	2.067.500,00 €	2.045.415,40 €
	Pregovarački postupak sa prethodnim objavljivanjem poziva za javno nadmetanje	robe			
		usluge	1	4.500,00 €	4.500,00 €
		radovi	1	315.000,00 €	314.058,56 €
	Okvirni sporazum	robe	9	400.000,00 €	395.423,21 €
		usluge	21	2.270.541,62 €	2.253.157,00 €
		radovi			
	Dodjela javne nabavke konkursom	robe			
		usluge			
		radovi			
	Konsultantske usluge	robe			
		usluge	4	442.700,00 €	438.840,00 €
		radovi			
Male vrijednosti - Šoping	robe	181	1.558.953,27 €	1.235.062,22 €	
	usluge	211	1.542.463,75 €	1.384.753,75 €	
	radovi	21	394.740,34 €	331.904,31 €	
Neposredni sporazum	robe	5615		2.024.057,41 €	
	usluge	6762		3.262.230,25 €	
	radovi	132		153.402,67 €	

Tabela broj 23- Javne službe i drugi organi čiji osnivač je država

Tip naručioca	Vrsta postupka	Vrsta predmeta	Broj ugovora	Procijenjena vrijednost	Ugovorena vrijednost
Javne službe i drugi organi čiji je osnivač država	Otvoreni postupak	robe	1000	168.766.609,78 €	154.330.647,47 €
		usluge	297	13.289.435,84 €	12.528.441,05 €
		radovi	92	19.303.009,00 €	18.787.661,74 €
	Ograničeni postupak	robe			
		usluge	2	70.000,00 €	70.000,00 €
		radovi			
		robe	32	2.559.050,39 €	2.291.652,22 €

	Pregovarački postupak bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje	usluge	23	1.096.065,40 €	1.014.615,72 €
		radovi	1	5.000,00 €	4.831,97 €
	Pregovarački postupak sa prethodnim objavljivanjem poziva za javno nadmetanje	robe			
		usluge	1	12.000,00 €	11.700,00 €
		radovi			
	Okvirni sporazum	robe	16	296.893,21 €	247.620,86 €
		usluge	10	302.360,65 €	291.147,88 €
		radovi			
	Dodjela javne nabavke konkursom	robe			
		usluge	1	3.700,00 €	3.400,00 €
		radovi			
	Konsultantske usluge	robe			
		usluge	3	20.000,00 €	14.370,00 €
		radovi			
	Male vrijednosti - Šoping	robe	403	2.751.810,30 €	2.694.153,18 €
		usluge	266	2.107.673,50 €	1.938.159,64 €
		radovi	42	744.567,75 €	693.634,50 €
	Neposredni sporazum	robe	17207		4.943.553,04 €
usluge		9883		3.370.171,58 €	
radovi		532		573.926,62 €	

Tabela broj 24 - Organi lokalne samouprave

Tip naručioca	Vrsta postupka	Vrsta predmeta	Broj ugovora	Procijenjena vrijednost	Ugovorena vrijednost
Organi jedinica lokalne samouprave	Otvoreni postupak	robe	177	9.922.780,00 €	9.007.573,60 €
		usluge	47	634.430,83 €	524.006,11 €
		radovi	7	1.208.000,00 €	1.061.039,57 €
	Ograničeni postupak	robe			
		usluge			
		radovi			
	Pregovarački postupak bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje	robe	3	169.000,00 €	157.432,00 €
		usluge	2	46.500,00 €	46.025,25 €
		radovi	3	126.000,00 €	121.739,92 €
	Pregovarački postupak sa prethodnim objavljivanjem poziva za javno nadmetanje	robe	1	35.000,00 €	35.000,00 €
		usluge			
		radovi			
	Okvirni sporazum	robe	7	9.508,99 €	8.646,32 €
		usluge	2	2.957,24 €	2.957,24 €
		radovi			
	Dodjela javne nabavke konkursom	robe			
		usluge			
		radovi			
	Konsultantske usluge	robe			
		usluge			
		radovi			
Male vrijednosti - Šoping	robe	223	1.643.352,06 €	1.469.561,40 €	
	usluge	101	854.355,00 €	669.002,57 €	
	radovi	23	645.400,00 €	562.831,88 €	
Neposredni sporazum	robe	6931		2.425.085,44 €	
	usluge	3302		1.086.167,23 €	
	radovi	166		317.762,40 €	

Tabela broj 25- Javne službe i organizacije čiji osnivač je lokalna samouprava

Tip naručioca	Vrsta postupka	Vrsta predmeta	Broj ugovora	Procijenjena vrijednost	Ugovorena vrijednost
Javne službe i drugi organi lokalne samouprave i organi uprave	Otvoreni postupak	robe	36	1.559.050,00 €	1.357.394,56 €
		usluge	66	1.672.050,00 €	1.194.628,31 €
		radovi	62	8.988.271,61 €	8.502.251,58 €
	Ograničeni postupak	robe			
		usluge			
		radovi			
	Pregovarački postupak bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje	robe	1	140.000,00 €	119.236,39 €
		usluge	1	5.000,00 €	5.000,00 €
		radovi	4	517.500,00 €	506.724,72 €
	Pregovarački postupak sa prethodnim objavljivanjem poziva za javno nadmetanje	robe			
		usluge			
		radovi			
	Okvirni sporazum	robe	2	48.700,00 €	44.231,00 €
		usluge	1	20.000,00 €	20.000,00 €
		radovi			
	Dodjela javne nabavke konkursom	robe			
		usluge			
		radovi			
	Konsultantske usluge	robe			
		usluge			
		radovi			
Male vrijednosti - Šoping	robe	73	733.982,00 €	543.347,60 €	
	usluge	63	630.000,00 €	448.792,74 €	
	radovi	122	2.241.488,20 €	1.970.041,98 €	
Neposredni sporazum	robe	1737	397.595,72 €	397.595,72 €	
	usluge	1640	733.059,40 €	733.059,40 €	
	radovi	463	434.330,83 €	434.330,83 €	

5.11. Odluke o obustavljanju postupkajavnih nabavki

Starješine organa ili odgovorno lice naručioca na predlog komisije za otvaranje i vrednovanje ponuda ili službenika za javne nabavke mogu donijeti odluku o obustavljanju postupka javnih nabavki u slučaju:

1. kada nije dostavljena nijedna ponuda ili nijedna ispravna ponuda,
2. kada je prije isteka roka za podnošenje ponuda ocijenjeno da je neophodno bitno izmijeniti tendersku dokumentaciju,
3. kada prestane potreba za predmetom javne nabavke i javna nabavka se neće ponavljati tokom budžetske ili finansijske godine, i
4. kada visina svih ponudjenih cijena prelazi procijenjenu vrijednost javne nabavke.

Uvidom u objavljene odluke o obustavljanju postupka javne nabavke, ako se uzme parametar procijenjene vrijednosti po predmetima javnih nabavki po partijama i u cjelini koje su vezane za predmet javne nabavke, zaključujemo da su naručioci tokom 2012. godine obustavljali postupke ukupne procijenjene vrijednosti u iznosu od 53.268.776,10 € sa zaračunatim PDV-om kako je prikazano u tabeli koja slijedi.

Osim u navedenim slučajevima koje je propisao Zakon naručioci su bili prinuđeni da u određenim slučajevima obustave postupak jer su odabrani ponuđači opozvali svoju ponudu i nijesu željeli da potpišu ugovor kada je njihova ponuda izabrana kao najpovoljnija.

Ukupna vrijednost obustavljenih postupaka usled odustajanja ponuđača u 2012. godini je 487.000,00 eura.

Tabela broj 26- Prikaz obustavljenih postupaka

Razlog obustavljanja	Procijenjena vrijednost
1	33.523.968,22 €
2	8.897.690,00 €
3	6.598.150,00 €
4	3.761.967,88 €
5	487.000,00 €
Ukupno	53.268.776,10 €

Strukturu donesenih odluka možemo posmatrati i pojedninačno u skladu sa navedenim slučajevima propisanih Zakonom kako je navedeno u tabelarnom prikazu kako slijedi.

Razlog 1: Kada nije dostavljana nijedna ponuda ili nijedna ispravna ponuda

Vrsta postupka	Vrsta predmeta	Procijenjena vrijednost
Otvoreni postupak	Robe	19.300.027,99 €
	Usluge	3.496.718,00 €
	Radovi	7.606.800,00 €
Ograničeni postupak	Robe	-
	Usluge	50.000,00 €
	Radovi	-
Pregovarački postupak bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje	Robe	362.966,23 €
	Usluge	17.000,00 €
	Radovi	-
Pregovarački postupak sa prethodnim objavljivanjem poziva za javno nadmetanje	Robe	-
	Usluge	20.000,00 €
	Radovi	-
Nadmetanje putem konkursa	Robe	-
	Usluge	19.000,00 €
	Radovi	-
Dostavljanje ponuda šopingom	Robe	904.458,00 €
	Usluge	794.498,00 €
	Radovi	952.500,00 €
Ukupna procijenjena vrijednost		33.523.968,22 €

Razlog 2: Kada je prije isteka roka za podnošenje ponuda ocijenjeno da je neophodno bitno izmijeniti tendersku dokumentaciju,

Vrsta postupka	Vrsta predmeta	Procijenjena vrijednost
Otvoreni postupak	Robe	1.033.500,00 €
	Usluge	122.700,00 €
	Radovi	7.435.500,00 €
Dostavljanje ponuda šopingom	Robe	99.500,00 €
	Usluge	141.490,00 €
	Radovi	65.000,00 €
Ukupna procijenjena vrijednost		8.897.690,00 €

Razlog 3: Kada prestane potreba za predmetom javne nabavke

Vrsta postupka	Vrsta predmeta	Procijenjena vrijednost
Otvoreni postupak	Robe	338.550,00 €
	Usluge	384.700,00 €
	Radovi	5.490.000,00 €
Dostavljanje ponuda šopingom	Robe	87.500,00 €
	Usluge	134.500,00 €
	Radovi	162.900,00 €
Ukupna procijenjena vrijednost		6.598.150,00 €

Razlog 4: Kada visina svih ponudjenih cijena prelazi procijenjenu vrijednost javne nabavke

Vrsta postupka	Vrsta predmeta	Procijenjena vrijednost
Otvoreni postupak	Robe	2.531.677,88 €
	Usluge	-
	Radovi	765.000,00 €
Pregovarački postupak bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje	Robe	-
	Usluge	123.000,00 €
	Radovi	-
Okvirni sporazum	Robe	-
	Usluge	50.000,00 €
	Radovi	-
Dostavljanje ponuda šopingom	Robe	106.790,00 €
	Usluge	22.000,00 €
	Radovi	163.500,00 €
Ukupna procijenjena vrijednost		3.761.967,88 €

Razlog 5: Ponudjači odustali da potpišu ugovor kada je njegova ponuda izabrana kao najpovoljnija

Vrsta postupka	Vrsta predmeta	Procijenjena vrijednost
Otvoreni postupak	Robe	290.000,00 €
	Usluge	-
	Radovi	100.000,00 €
Dostavljanje ponuda šopingom	Robe	37.000,00 €
	Usluge	-
	Radovi	60.000,00 €
		487.000,00 €

5.12. Izvještaj o evidenciji postupaka kršenja antikorupcijskih pravila i sukoba interesa

Zakonom o javnim nabavkama, jasno su definirana pravila koja definišu koruptivne radnje, odnosno sukobe interesa. Članom 15 Zakona o javnim nabavkama („Službeni list CG” broj 42/11) definisano je antikorupcijsko pravilo, dok je članovima 16 i 17 istog Zakona, definisano sprječavanje sukoba interesa kod naručioca i ponuđača.

Vodeći se članom 15 stav 4, Zakona o javnim nabavkama, Ministarstvo finansija ustanovilo je „Pravilnik o načinu vođenja i sadržaju evidencije o kršenju antikorupcijskih pravila”, koji se može naći na portalu Uprave za javne nabavke (www.ujn.gov.me), a koji je stupio na snagu 01.01.2012. godine. Pravilnik sadrži način vođenja evidencije, sadržaj evidencije, izvještaj o ostvarenim koruptivnim radnjama, kao i obrazce za službenu zabilješku i evidenciju podataka o kršenju antikorupcijskih pravila. Naručioci su u obavezi da dva puta godišnje, do 31. juna i do 31. decembra

tekuće godine, dostave Upravi za javne nabavke izvještaj, na osnovu kog UJN sačinjava godišnji izvještaj prema Vladi Crne Gore, sa rokom 31. maja tekuće, za prethodnu godinu.

Uzimajući u obzir već navedeno, a na osnovu Zakona o javnim nabavkama, na adresu Uprave za javne nabavke pristigli su izvještaji od određenog broja naručioca sa obrascima ili bez njih, a u kojima nijesu konstatovani slučajevi sukoba interesa, odnosno koruptivnih radnji. Među naručiocima koji su dostavili dopise, koji ne sadrže izvještaj i evidenciju podataka o kršenju antikorupcijskih pravila su: Turistička organizacija Kotor, JU „Grad teatar” Budva, doo „Akademija znanja” Budva, JP za upravljanje reklamnim prostorom opštine Budva „Mediteran reklame”, JP „Čistoća” Podgorica, Skupština Crne Gore i Turistička organizacija opštine Budva.

Sa druge strane, dat je prikaz naručioca koji su dostavili evidenciju podataka o kršenju antikorupcijskih pravila, a to su: Poreska uprava, Opština Herceg Novi, Turistička organizacija Herceg Novi i JZU Opšta bolnica „Blažo Orlandić” Bar.

Saglasno članu 18, Zakona o javnim nabavkama, Uprava je obaviještena od strane JP za upravljanje morskim dobrom Crne Gore, da je Službenik za javne nabavke prijavio sukob interesa u postupku javne nabavke, po Pozivu br. 0204-669/5 od 05.04.2013. godine, za otvoreni postupak javne nabavke, za nabavku goriva za službena vozila naručioca, obzirom da dati službenik posjeduje akcije u kompaniji AD „Jugopetrol” Kotor, koji se javlja u svojstvu ponuđača. Isto JP je Rješenjem br. 0204-669/9 od 24.04.2013. godine izuzelo Službenika za javne nabavke iz predmetnog postupka.

Evidentno je da je mali broj naručilaca dostavio Upravi za javne nabavke traženi Izvještaj.

Vlada Crne Gore usvojila je Izvještaj o javnim nabavkama u Crnoj Gori za 2012. godinu i utvrdila sljedeće:

ZAKLJUČKE

Zadužuje se:

1. Ministarstvo finansija da u saradnji sa Upravom za javne nabavke, nastavi sa aktivnostima na usaglašavanju nacionalnog zakonodavstva Crne Gore u oblasti javnih nabavki;
2. Uprava za javne nabavke, da u skladu sa novim ovlašćenjima donese i objavi godišnji Program monitoringa praćenja implementacije Zakona i primjene procedura i standarda sa aspekta zakonitosti i opravdanosti rješenja;
3. Uprava za javne nabavke, da nastavi sa aktivnostima na implementaciji zahtjeva unutrašnjeg tržišta Evropske unije u oblasti javnih nabavki i podsticanju efikasnosti i transparentnosti, te efektivnosti korišćenja javnih sredstava i daljeg usklađivanja, sa zakonodavstvom i praksom Evropske unije;
4. Uprava za javne nabavke, da nastavi aktivnosti na izgradnji održivog, permanentnog nacionalnog sistema obuke u ovoj oblasti, u cilju razvoja profesionalnih vještina službenika za javne nabavke i drugih lica uključenih u implementaciju Zakona o javnim nabavkama, naročito sa aspekta primjene budućeg zakonodavstva koje primat daju ekonomskim rješenjima, prije svega oslonjenih na ulogu dobrog planiranja, zaštiti životne sredine i elektronskim javnim nabavkama;
5. Uprava za javne nabavke, da objavi Izvještaj o javnim nabavkama na Portalu Uprave za javne nabavke (www.ujn.gov.me), a obveznike koji nijesu pokazali ažurnost u izvještavanju o javnim nabavkama uključi u intenzivniju kontrolu i edukaciju u 2013. godini u saradnji sa Upravom za inspeksijske poslove;
6. Uprava za javne nabavke, Ministarstvo finansija i Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije da nastave dalje unaprijeđivanje aktivnosti na uvođenju i razvoju elektronskog sistema javnih nabavki u Crnoj Gori;
7. Upravu za javne nabavke da pored internih mehanizama kontrole, ostvari i efikasnu eksternu kontrolu uspostavljanjem mehanizama koordinacije između Uprave za javne nabavke, Komisije za kontrolu postupaka javnih nabavki i Državne revizorske institucije. Takođe je neophodno da pomenuti organi ostvare dobru saradnju sa pravosuđem, a prije svega Tužilaštvom, Vijećem za prekršaje i Upravnim sudom;
8. Vlada konstatuje da podaci predstavljeni u ovom Izvještaju o javnim nabavkama u CG za 2012.godinu upoređeni sa predhodnim periodima predstavljaju postojanje značajnog napretka u oblasti javnih nabavki u našoj zemlji;
9. Ministarstvo finansija da obezbijedi dovoljne administrativne kapacitete Upravi za javne nabavke koja, po Novom Zakonu, ima važnu preventivnu ulogu u sprječavanju zaključivanja ugovora po neosnovanim pregovaračkim postupcima.

VII REZIME IZVJEŠTAJA SA OBRAZLOŽENJEM

Javne nabavke su jedna od oblasti u kojima Vlada CG čini značajan napredak, idući ka stvaranju opsežnog novog zakonodavnog i institucionalnog okvira. Reforma sektora javnih nabavki je uključena u širi kontekst dalje liberalizacije i otvaranja unutrašnjeg tržišta, reforme javne administracije i poboljšanja upravljanja javnim finansijama.

Postojeće zakonodavstvo u našoj zemlji komentarisale su brojne organizacije, EK prije svih OEBS, EBRD, WB, SIGMA, UNDP... Konsenzus jasno ukazuje da važeći zakon u velikoj mjeri predstavlja ogroman napredak i poboljšanje u odnosu na predhodni zakon i već je u velikoj mjeri usaglašen sa pravnom tekovinama EU, ovdje naročito ističem da je važeći zakon o javnim nabavkama omogućavao poslovnim udruženjima iz EZ, osnovanim u CG ili inostranstvu, da im se dodijele ugovori pod istim uslovima koji važe za crnogorske privredne subjekte. Potrebno je međutim osvrnuti se na jedan broj članova zakona, na nadležnosti institucija, nove direktive prije svega direktiva u oblasti komunalnog sektora, oblast zaštite prava, obuci, unapređenju kapaciteta, bolja upravljivost podacima tj. statistikom, planova javnih nabavki... o čemu ću u nastavku govoriti.

Otuda su javne nabavke, po svojoj suštini, razvojno pitanje i kao takvo ga treba tretirati.

Ekonomično trošenje sredstava omogućava zadovoljavanje većeg broja potreba građana i preduzeća. Obezbeđivanje slobodne konkurencije među ponuđačima daje šansu većem broju preduzeća da dobiju posao i da se razvijaju.

Pored domaćeg, važan je i međunarodni aspekt javnih nabavki. Preduslov za korišćenje evro-pskih predpristupnih fondova, kao i drugih oblika međunarodne pomoći jeste postojanje uređenog sistema javnih nabavki koji podrazumijeva efikasno praćenje i kontrolu ispravnosti postupaka javnih nabavki. Otuda je izgradnja i funkcionisanje sistema javnih nabavki koje se oslanja na institucije primjerenih kapaciteta pitanje od prvorazrednog razvojnog značaja.

Ocjena stanja i prioritetne aktivnosti u bitnom se ne razlikuju od prethodnih godina iz razloga što se radi o sistemu, koji treba fazno implementirati i usavršavati a za sve ove aktivnosti potrebni su visokostručni i obučeni kadrovi, dobro poznavanje evropskog zakonodavstva i prakse, zakonodavstva zemalja u okruženju kao i praktična obučenosť za vođenje procedura javnih nabavki koje su i složene i kompleksne.

Pored toga, potrebno je da lica uključena u procese javnih nabavki budu poznavaoци ne samo sistema javnih nabavki već i cijelog sistema državnih organa i njihovih funkcija, odnosno nadležnosti u izvršavanju propisa iz različitih upravnih oblasti iz razloga što se implementacija tih propisa, posebno kroz definisanje predmeta javnih nabavki i specifikacija vezanih za taj predmet, neposredno odražava i na cjelokupan proces nabavke od njenog planiranja do dodjele ugovora.

Polazeći od toga da je jedna od glavnih preporuka Evropske komisije za unapređenje i dalji razvoj sistema javnih nabavki u Crnoj Gori jačanje administrativnih kapaciteta institucija javnih nabavki, a prvenstveno Uprave za javne nabavke, opravdano se nameće potreba daljeg kadrovskog jačanja Uprave, poboljšanja organizacije i sistematizacije kao i tehničke opremljenosti, što je novim Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta kao i Projektom koji smo pominjali skoro ispunjeno.

Istovremeno, kroz unaprjeđenje zakonodavstva, očekuje se i unaprjeđenje u sistemu samog stručnog osposobljavanja i usavršavanja u cjelokupnoj oblasti, uključujući sertifikaciju trenera za javne nabavke, službenika javnih nabavki i svih lica koja su posredno ili uključena u ove procese, od

vršenja osnovnih administrativno stručnih poslova do lica zaduženih za kreiranje odluka i odlučivanje.

U sprovedenim aktivnostima na obuci službenika za javne nabavke naručilaca i aktivno uključenih učesnika u procesima javnih nabavki, nastavljeno je, mada u smanjenom obimu, evidentiranje teškoća u implementaciji pojedinih odredbi propisa o javnim nabavkama. Ove nedostatke i odredbe koje je potrebno poboljšati u daljem procesu usklađivanja sa pravom Evropske unije i dopuniti u skladu sa novim izmjenama evropskih propisa su identifikovane i odrađena je dobra stručna osnova za unaprjeđenje zakonodavstva što će u periodu koji slijedi da bude prioritetna aktivnost institucija za javne nabavke: Uprave, Komisije i Ministarstva finansija.

Slabosti sistema, i dalje su evidentne u nedovoljnoj motivisanosti službenika za javne nabavke i zaposlenih na poslovima javnih nabavki kao posljedica njihove kontinuirane neadekvatne nagrađenosti za rad na poslovima javnih nabavki.

Primjedbe navedenih lica kontinuirano se upućuju Upravi, što ukazuje na potrebu poboljšanja njihovog materijalnog statusa, obezbjeđenja bolje organizacije poslova javnih nabavki osnivanjem posebnih organizacionih jedinica, što je i preporuka relevantnih međunarodnih organizacija, a u cilju stvaranja nezavisnog i stručnog kadra kompetentnog da primjenom najbolje prakse garantuje i obezbijedi efektivno i efikasno trošenje budžetskih sredstava.

Ovi službenici i drugi zaposleni pored poslova javnih nabavki vrše i druge poslove, tako da nije obezbijedeno njihovo maksimalno angažovanje na posvećenosti poslovima javnih nabavki, što doprinosi njihovom ličnom nezadovoljstvu, propustima u samim postupcima javnih nabavki i njihovom čestom smjenjivanju, što se odražava na cjelokupno dobro i kontinuirano funkcionisanje cjelokupnog sistema.

Česti zahtjevi za davanje savjetodavnih i konsultantskih usluga i mišljenja o primjeni propisa odnosili su se na primjene pojedinih odredbi Zakona u dijelu sprovođenja samih procedura pojedinih postupka javnih nabavki, posebno pregovaračkog postupka bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje, okvirnog sporazuma, šoping, zaštiti prava u postupcima javnih nabavki, posebno u dijelu preduzimanja pojedinih radnji u skladu sa pravilima opšteg upravnog postupka, podnošenje prigovora u postupku javne nabavke, podjelu predmeta javne nabavke, dokaze o podobnosti za učešće u postupku javne nabavke, odluku o dodjeli ugovora, zaključenje ugovora i dr.

U tom pravcu glavna i odgovarajuća mišljenja objavljena su na Portalu Uprave.

Slabosti sistema ipak su i dalje u nedovoljnoj edukovanosti rukovodnih struktura o propisima o javnim nabavkama, nepoznavanje strogo propisanih procedura i odgovornosti za trošenje javnih sredstava, tako da u narednom periodu posebnu pažnju treba posvetiti tim strukturama.

Najveći broj obveznika primjene propisa o javnim nabavkama, prepoznao je Upravu za javne nabavke kao partnera u funkcionisanju sistema javnih nabavki, te u tom smislu postupa u skladu sa savjetima i preporukama Uprave, naročito u aktivnostima na pripremi i objavljivanju planova javnih nabavki, poziva za javno nadmetanje, odluka u postupcima javnih nabavki, kao i u pogledu primjene pojedinih odredbi Zakona.

Evidentna je izuzetna dinamika u pogledu transparentnosti postupaka i konkurencije u pogledu broja ponuda po jednom postupku – 2007. godine 75,10%, odnosno 3,03 ponude, 2008. godine 75,03%, odnosno 3,51 ponude, 2009. godine 82,54%, odnosno 4,29 ponude, 2010. godine 87,08%, odnosno 4,57 ponude, 2011. godine 92,91 % tj. 4,43 ponude po postupku a 2012.godine 93,90% tj.

4,09 po postupku. Na osnovu toga, Crna Gora je ocijenjena rejtingom (A), mjereno pokazateljem zastupljenosti konkurentskih postupaka prema PEFA metodologiji koju koristi World Bank.

Očigledan je napredak u povećanju discipline naručilaca u dijelu dostavljanja izvještaja Upravi. U odnosu na predhodne godine, u kojoj je ovaj procenat iznosio 74,1%, u 2008. godini povećan je na u 2012. godini taj procenat je 93,69%. Evidentno je da i pored usmenih i pismenih upozorenja, postoje nerazumijevanja ili neodgovoran odnos određenih obeznika u pogledu pripreme Izvještaja.

Obavezu u ovom dijelu Zakona je na Upravu za inspeksijski nadzor.

Jedan od značajnih problema i zamjerki na koje Uprava u svojim izvještajima ukazuje jeste upravo pitanje dobrog planiranja, što u osnovi podrazumijeva i pitanje efektivnosti javne nabavke. Često se razlozi zašto nabavka nije efektivna adresiraju na sam zakon, ali bez valjanih argumenata. Naime, naručiocima moraju znati da pored objektivnih rokova i procedura koje sigurno zahtijevaju određeni period moraju obratiti pažnju na to da je potrebno, prije svega, dobro planirati javne nabavke, obezbijediti stručna lica koja poznaju proceduru javnih nabavki, stanje na tržištu, predmet nabavki, ekonomske aspekte nabavke, te shodno tome pripremiti primjeren i opravdan plan javnih nabavki, a koji će ujedno obezbijediti efektivno i ekonomski opravdanu javnu nabavku.

Novim Zakonom je ovo prilično dobro riješeno konstatacijom tj. odredbom da saglasnost na plan javnih nabavki korisnika budžeta Crne Gore, osim za Skupštinu Crne Gore i organe sudske vlasti, daje Ministarstvo, a saglasnost na plan javnih nabavki organa jedinice lokalne samouprave nadležni organ jedinice lokalne samouprave.

Uočeno je nažalost da tokom 2012. godine, posmatrano po kategorijama obveznika, da posebno državni organi i organizacije neadekvatno planiraju javne nabavke, tako da u pravcu ispravnog i potpunog planiranja, treba usmjeriti povećane aktivnosti i napore u okviru budućih obuka za institucije na državnom nivou, ovoj konstataciji možemo dodati i lokalne samouprave koje 2012 godine nijesu bile predmet "posmatranja".

Osnovne preporuke za unaprjeđenje sistema javnih nabavki i prioriteta u narednom periodu, odnosili bi se na:

- unaprjeđivanje efektivnosti trošenja u javnim nabavkama;
- povećavanje transparentnosti postupaka;
- podsticanje konkurentskog nadmetanja;
- eliminaciju diskriminatorne prakse;
- smanjivanje prostora za zloupotrebe;
- unaprjeđenje efikasnog i nezavisnog postupka razmatranja žalbi;
- obezbjeđenje odgovarajućeg analitičkog praćenja javnih nabavki;
- efikasan sistem sankcionisanja kršenja propisa u oblasti javnih nabavki;
- ostvarivanje uslova za pojačane napore Uprave u procesu praćenja postupaka javnih nabavki, posebno kroz preventivno - instruktivni nadzor u cilju jačanja discipline, sprječavanja vršenja mogućih koruptivnih djelovanja i neetičkih ponašanja;
- usklađivanje aktivnosti sa ekonomskom politikom Vlade Crne Gore u dijelu jačanja efikasnosti i transparentnosti rada državne uprave kroz realizaciju sistema elektronskih javnih nabavki;
- ustanovljavanje i primjenu pravila ponašanja u cilju suzbijanja koruptivnih ponašanja i razvoja visokih standarda etičnosti;
- vođenje „liste ponuđača“ tzv. „crne liste ponuđača“ koji se nijesu pridržavali pozitivnih pravnih propisa ili nijesu izvršavali ugovorene obaveze prema;
- pravilno procjenjivanje vrijednosti javnih nabavki i dr.

U skladu sa svojim nadležnostima, a shodno izvršenim ispitivanjima i monitoringom na polju rizika u javnim nabavkama, kao i preduzetim mjerama na suzbijanju rizika a koji su prepoznati od strane Uprave za javne nabavke kroz primjenu novog Zakona o javnim nabavkama, ukazujemo na nekoliko grupa rizika.

A. Rizici u javnim nabavkama u dijelu planiranja, pripreme i odabira postupaka javne nabavke, ogledalju se u sljedećem:

- investiranju koje nema vrijednost za društvo,
- precijenjene potrebne količine ili obim nabavki,
- nepridržavanje uslova sprovođenja postupka javne nabavke u skladu sa procijenjenom vrijednošću i dijeljenje nabavke sa namjerom izbjegavanja primjene propisanog postupka naba-vke,
- odabir pregovaračkog postupka bez prethodno dobijene saglasnosti Direkcije o ispunjenosti uslova,
- dokumentacija za nadmetanje propisana je na diskriminatorски način i prilagođava se tačno određenom ponuđaču (uslovi i zahtjevi koji nijesu u direktnoj vezi sa predmetom javne nabavke),
- oznaka tipa ili vrste robe kojim se određeni ponuđači, odnosno proizvođač dovodi u povoljniji položaj. Tehničke specifikacije pripremaju potencijalni ponuđači, pri čemu je teško osigurati jednak položaj ostalih ponuđača za pripremu kvalitetne ponude,

Mjere za suzbijanje navedenih rizika u dijelu planiranja, pripreme i odabira postupaka javne nabavke u narednom periodu, bile bi sljedeće:

- objavljivanje profila naručioca sa identifikovanim rizicima,
- izrada kvalitetnog godišnjeg plana javnih nabavki kao osnova za ostvarivanje osnovnih načela javnih nabavki i glavnog cilja - efektivnog i efikasnog trošenja javnih sredstava.

B. Rizici u sprovođenju postupka javnih nabavki odnose se na zaključivanje kartelskih sporazuma sa ciljem uticanja na rezultat nadmetanja.

To su, uglavnom, tri vrste sporazuma i to: sporazum o cijeni, sporazum o isporuci i sporazum o ponuđaču koji će dati najbolju ponudu. Prepoznaju se po:

- *formalnim elementima* kao što je situacija kada ponude različitih ponuđača sadrže iste greške i isti izgled, tako da naručilac lako otkriva da su ponuđači bili u kontaktu jedan sa drugim tokom sprovođenja postupka,

- *materijalnim elementima*, kada su velike razlike u cijeni između najniže i drugih ponuda, kada nepoznati (novi) ponuđač podnosi ponudu sa izuzetno visokom cijenom, a cijene drugih ponuđača su „prilagođene ovoj cijeni”, kada je dokumentaciju za nadmetanje otkupilo više ponuđača ali je podnesena samo jedna valjana ponuda iako stanje na tržištu ukazuje na više privrednih subjekata sposobnih da izvrše zahtjeve nadmetanja, kao i u slučaju primjene kriterijuma ekonomski najpovoljnije ponude kada se odabrani ponuđači povlače iz zaključenih ugovora bez obzira na to što gube garanciju kao sredstvo finansijskog obezbjeđenja,

- po samom *ocjenjivanju ponuda* i isključivanju ponuđača i ponuda koji zadovoljavaju uslove postupka ili prihvatanje ponude koja bi trebala da bude odbačena.

Mjere za suzbijanje ovih rizika su:

- izrada potpunih redovnih internih izvještaja o svim fazama pripreme i sprovođenja javne nabavke i utvrđivanje pravila za izvještavanje o nepravilnostima,

- decidno razdvajanje funkcija u sprovođenju postupka javne nabavke (isto lice ne može biti odgovorno za pripremu postupka i kontrolu izvršenja ugovora),
- potpuna informisanost o bilo kojem kontaktu sa ponuđačem na način što svi ostali učesnici procesa moraju da o tome budu obaviješteni na dokaziv način.

C. Rizici u dijelu realizacije ugovora su:

- neizvršavanje odredbi ugovora, posebno u pogledu cijene i roka;
- izmjene bitnih uslova ugovora koje su u suprotnosti sa sprovedenim postupkom javne nabavke (cijena, tehnički sadržaj, datum završetka itd.). Tokom realizacije ugovora mijenja se predmet nabavke (u potpunosti ili djelimično), količine ili pojedine stavke, zaključuje se ugovor za male količine roba, radova ili usluga, a zatim vrši narudžba dodatnih nabavki od istog privrednog subjekta bez poziva za nadmetanje;
- zaključivanje ugovora o javnoj nabavci, zatim poništavanje dijela ugovora i zaključivanje ugovora (bez objavljivanja) sa ponuđačima za poništeni dio uz obrazloženje da vrijednost takvih ugovorane prelazi procijenjenu vrijednost za koju je propisana primjena pravila javne nabavke.

Mjere za suzbijanje ovih rizika ogledaju se u eksternoj i internoj reviziji procesa, posebno od trenutka zaključivanja ugovora o javnoj nabavci.

Glavne mjere i aktivnosti u prevenciji i otklanjanju rizika nepravilnosti u javnim nabavkama ogledaju se posebno u pravovremenom i kontinuiranom sprovođenju obuke kadrova za vršenje poslova javnih nabavki, kojem elementu će biti usmjerene glavne aktivnosti Uprave u budućem periodu razvoja sistema javnih nabavki, a obuhvatiće:

1. razvoj održivog Plana potreba za obukom u oblasti javnih nabavki,
2. izradu stručne literature,
3. kontinuirano održavanje seminara i učešće na ovim seminarima kako u zemlji tako i u inostranstvu,
4. profesionalizacija edukacije,
5. organizovanje obuka za civilni sektor i medije.

Određeni broj naručilaca nije dostavio izvještaje o javnim nabavkama ili nijesu obavijestili Upravu da nijesu imali javne nabavke u 2011. godini, odnosno da je drugi naručilac za njihove potrebe obezbijedio odgovarajuće nabavke, te su predmet inspekcijuskog nadzora (Prilog 1).

Prema sistemskoj raspoloživosti statističkih podataka o javnim nabavkama u našoj zemlji, godišnji izvještaj se ograničava na tehničko – proceduralnu stranu javnih nabavki. Izvještaj nudi odgovor na pitanje „*kako se troši u javnim nabavkama*”, odnosno „*šta se nabavlja i kojim postupkom*”. Međutim, sadašnji stepen razvoja sistema javnih nabavki evidentno ne obezbjeđuje odgovor na drugo, vrlo realno i kvalitetno pitanje šta se nabavlja, sa aspekta opravdanosti trošenja sredstava, pa čak i opravdanosti javne potrošnje uopšte.

Sistemski posmatrano, javne nabavke u našoj zemlji ova pitanja posmatraju samo djelimično i to isključivo kroz širi koncept dobrog i savjesnog planiranja javnih nabavki. Ovakva okolnost realno ograničava prostor za kvalitetnije praćenje i analizu tog pitanja, ali vrlo značajan obim javnih sredstava koja se troše u javnim nabavkama sa svoje strane iziskuju potrebu iznalaženja sistemskih rješenja, u kom pravcu, u tekućem zakonodavnom procesu očekujemo zavidne rezultate. U tom smislu, u postojećim procesima, ukazuje se na potrebu pojačanog angažovanja nadležnih organa u praćenju opravdanosti trošenja sredstava u javnim nabavkama i trošenja javnih sredstava uopšte.

Prioritetne aktivnosti Uprave za javne nabavke u narednom periodu biće usmjerene na implementaciju zahtjeva unutrašnjeg tržišta Evropske unije u oblasti javnih nabavki, podsticanju efikasnosti i transparentnosti u korišćenju javnih fondova i poboljšanju pravnog i operacionog okruženja sistema za javne nabavke u Crnoj Gori u pogledu efikasnosti korišćenja javnih fondova i daljeg usklađivanja sa zakonodavstvom i praksom javnih nabavki Evropske unije, što je učinjeno novim rješenjima Zakona.

Takođe, prioritetne aktivnosti biće usmjerene izgradnji održivog, permanentnog nacionalnog sistema obuke u ovoj oblasti u cilju razvoja profesionalnih vještina službenika za javne nabavke i drugih službenika i zaposlenih koji su uključeni u implementaciju propisa o javnim nabavkama (sudije, revizori i dr.), jačanju kapaciteta Uprave za javne nabavke da implementira svoje funkcije, modernizaciji sistema objavljivanja poziva i obavještenja o javnim nabavkama i širenju nacionalne svijesti o važnosti zdravog i funkcionalnog sistema javnih nabavki.

Tokom 2012. godine, Uprava za javne nabavke je obavljala poslove koji se odnose na nastavljanje jačanja sistema javnih nabavki, praćenje primjene propisa o javnim nabavkama, praćenje, analiziranje i ostvarivanja sistema javnih nabavki sa stanovišta usaglašenosti sa pravom Evropske Unije i predlagala mjere za obezbjeđivanje te usaglašenosti, pružala savjetodavne i konsultantske usluge za oblast javnih nabavki naručiocima, organizovala obuke kadrova za vršenje poslova javnih nabavki (službenike za javne nabavke, zaposlene na poslovima javnih nabavki, druge zaposlene koji prate poslove javnih nabavki i revizije, državne revizore, sudije i saradnike nadležnog suda, ponuđače, NVO, medije i dr.), objavljivala pozive za javno nadmetanje i odluke o dodijeljenim ugovorima na portalu javnih nabavki, vršila unapređenje sistema informisanosti naručilaca i ponuđača o propisima o javnim nabavkama, objavljivala i vršila distribuciju odgovarajuće stručne literature ne samo sa aspekta normativne implementacije zakona već i antikorupcijske politike i politike sukoba interesa, ostvarivala međunarodnu saradnju sa institucijama i stručnjacima u oblasti javnih nabavki, pratila postupke javnih nabavki i obezbjeđenje javnog interesa u tim postupcima, vršila izvještavanje o javnim nabavkama u Crnoj Gori, započela izdavanje biltena o javnim nabavkama i vršila druge poslove u skladu sa zakonom.

Transparentnost javnih nabavki je važna za zadobijanje povjerenja poreskih obveznika da Vlada efikasno upravlja nabavkama, tj. budžetskim sredstvima. Uzimajući u obzir da princip transparentnosti podrazumijeva princip javnosti, njegovo ispunjavanje je omogućeno kroz zakonodavni i institucionalni okvir sistema javnih nabavki i ostalih zakona i programa iz drugih oblasti koje doprinose sprovođenju principa javnosti.

Upravljanje javnim sektorom je od ključne važnosti za postizanje makroekonomske stabilnosti (na koju značajno utiču javne nabavke) i visoke stope ekonomskog rasta, dok je transparentnost u odnosu na javnost jedan od ključnih elemenata ovog sektora. Na taj način dobro informisana javnost učestvuje u jačanju kredibiliteta države. Transparentnost nije sama sebi cilj, to je mahanizam koji se koristi kako bi se postigao određeni drugi cilj, prije svega transparentnost je sredstvo, a ne cilj, i svrha tog sredstva se mora razmjeti da bi se ono efikasno primijenilo. U daljem nastavku prezentacije, ja ću pokušati da Vam predstavim identifikovane načine na kojim se ovo sredstvo može koristiti kako bi se razumjela svrha zahtjeva po pitanju transparentnosti.

Transparentnost sistema javnih nabavki može se posmatrati kroz Zakonski i institucionalni okvir sistema javnih nabavki.

Uprava za javne nabavke je u izvještajnom periodu ostvarila vrlo značajnu saradnju sa svim medijskim kućama u cilju promovisanja značajnosti javnih nabavki. Ta saradnja se odvijala kroz često, skoro i mjesečno, gostovanje na televizijskim i radio emisijama, svoju pažnju na medijskom nebu nijesmo samo odrađivali u Podgorici, već i u ostalim djelovima zemlje.

U skladu sa prethodno pripremljenim i proslijeđenim predlogom projekta od strane Uprave za javne nabavke, Delegacija Evropske unije u Crnoj Gori, prepoznala je značaj pružanja dalje podrške razvoju sistema javnih nabavki u Crnoj Gori putem projektne aktivnosti pružanjem usluga ključnim institucijama u ovoj oblasti. Saglasno navedenom, globalni cilj projekta „**Jačanje sistema javnih nabavki u Crnoj Gori**“, finansiran od strane Delegacije EU u Crnoj Gori, putem okvirnog sporazuma, čija vrijednost iznosi 200.000 € jeste poboljšanje efikasnosti, konkurentnosti i transparentnosti u sistemu javnih nabavki Crne Gore.

U skladu sa Zakonom o javnim nabavkama službenici za javne nabavke i zaposleni koji u nadležnom organu i komisiji nadležnoj za kontrolu postupaka javnih nabavki vrše upravne i sa njima povezane stručne poslove dužni su da imaju položen stručni ispit za rad na poslovima javnih nabavki. Stručni ispit mogu da polažu i druga lica a pravo na polaganje stručnog ispita stiže se nakon stručnog osposobljavanja i usavršavanja koje organizuje Uprava za javne nabavke.

Cilj obuke je sticanje znanja, vještina i sposobnosti učesnika u procesima javnih nabavki i drugih lica, u cilju efikasnog, ekonomičnog i transparentnog sprovođenja, praćenja i kontrole sprovođenja postupaka javnih nabavki na svim nivoima. Naručioci su obavezni da u cilju kvalitetne pripreme i sprovođenja postupaka javnih nabavki obezbijediti da službenik za javne nabavke posjeduje sertifikat o stručnom osposobljavanju i usavršavanju u oblasti javnih nabavki kojim se potvrđuje posjedovanje znanja i vještina u oblasti javnih nabavki. Sertifikat se izdaje i obnavlja na osnovu sticanja i dopunjavanja znanja, vještina i sposobnosti kroz program obuke i redovno usavršavanje. Programom obuke u oblasti javnih nabavki predviđeni su i Specijalistički program obuke, Redovna naknadna obuka kao i Trening trenera u cilju kontinuiranog učenja i usavršavanja.

Uprava za javne nabavke je organizovala obuku iz oblasti javnih nabavki za službenike za javne nabavke. Ovu obuku je u izvještajnom periodu pohađalo 540 službenika za javne nabavke, predstavnika ponuđača, predstavnika tužilaca, sudija i druga zainteresovana lica. Obuke su organizovane u Podgorici, Beranama, Danilovgradu, Cetinju, Budvi.

Na osnovu člana 15 stav 1 Odluke o uspostavljanju strukture za pregovore o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji (»*Službeni list CG*«, broj 9/12), Vlada Crne Gore, na sjednici od 26 jula 2012. godine, donijela je Odluku o obrazovanju Radne grupe za pripremu pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za oblast pravne tekovine Evropske unije koja se odnosi na pregovaračko poglavlje 5 - Javne nabavke.

Elektronska nabavka regulisana je Zakonom o javnim nabavkama i Uredbom o detaljnom sadržaju i načinu sprovođenja javnih nabavki u elektronskoj formi; shodno zakonima o elektronskom potpisu, o elektronskim dokumentima, o elektronskoj trgovini, o informacionoj bezbjednosti, o elektronskim komunikacijama i Pravilnikom o zaštiti elektronskih potpisa i naprednim elektronskim potpisima, Uprava za javne nabavke i Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije rukovodi e-nabavkama.

Pravo na pravni lijek definisan je u crnogorskom Ustavu i Zakonu o javnim nabavkama. Crnogorski sistem lijekova uključuje i administrativne i sudske revizije. Na osnovu odredbi Zakona o javnim nabavkama kao i Zakona o opštem upravnom postupku, Zakona o upravnim sporovima, Državna komisija je odgovorna za pravilnu reviziju. U Crnoj Gori postoji jedinstveni sistem koji se tiče klasičnih i komunalnih nabavki.

U 2012. godini u Upravi za javne nabavke podnijeto je 70 zahtjeva o slobodnom pristupu informacija, od kojih je 20 dozvoljen pristup informacija, a 2 zahtjeva su odbijena zbog neposjedovanja traženih informacija. Obavještenjem je odgovoreno na 42 zahtjeva o slobodnom

pristupu informacija. Od gore navedenih zahtjeva MANS je podnijela 37 zahtjeva (30 obavještenja, 6 dozvoljen pristup informacija i 1 odbijen zahtjev zbog neposjedovanja traženih informacija).

U skladu sa preporukama Evropske unije koje su sadržane u Izvještajnim preporukama tj. periodima o progresu u Crnoj Gori u oblasti javnih nabavki, Uprava za javne nabavke će naročito obratiti pažnju na sljedeće:

1. promovisanje povećanog profesionalizma jačanjem linijske organizacije putem osnaživanja odjelenja za stručno osposobljavanje i usavršavanje i međunarodnu saradnjivanja kao i snaženje odjelenja za IKT-u, pored postojećeg sektora vezanog za normativnu djelatnost,
2. unaprjeđivanje efektivnosti trošenja u javnim nabavkama,
3. povećavanje transparentnosti postupaka,
4. podsticanje konkurentskog nadmetanja,
5. eliminaciju diskriminatorne prakse,
6. smanjivanje prostora za zloupotrebe,
7. obezbjeđenje odgovarajućeg analitičkog praćenja javnih nabavki,
8. efikasan sistem sankcionisanja kršenja propisa u oblasti javnih nabavki, što bi imalo snažan preventivni karakter,
9. ostvarivanje uslova za pojačane napore Uprave za javne nabavke u procesu praćenja postu-paka javnih nabavki, posebno kroz preventivno - instruktivni nadzor u cilju jačanja discipline, sprječavanja vršenja mogućih koruptivnih djelovanja i neetičkog ponašanja,
10. usklađivanje aktivnosti sa ekonomskom politikom Vlade Crne Gore u dijelu jačanja efika-snosti i transparentnosti rada državne uprave kroz realizaciju sistema elektronskih javnih nabavki,
11. ustanovljavanje i primjenu pravila ponašanja kojima bi se naručioc i njihovi zaposleni obavezivali na poštovanje ovih pravila radi suzbijanja koruptivnih ponašanja i razvoja visokih standarda etičnosti,
12. implementacija nove Direktive iz oblasti odbrane i bezbjednosti, usklađivanje sa Direktivom iz oblasti tzv.zelenih javnih nabavki, ko i pravno kompletiranje Direktive za oblast sektorskih politika,
13. dalji razvoj elektronskog sistema javnih nabavki kroz modalitete postavljene unaprijeđenim softverskim rješenjem,
14. harmonizacija u oblasti koncesija,
15. priprema za implementaciju Novih Direktiva koje je usvojio SE i EK i koje će početi sa implementacijom od polovine 2014.godine,
16. inteziviranje obuka u dijelu Planiranja javnih nabavki i utvrđivanja procijenjene vrijednosti premeta javne nabavke.

U toku 2011. godine urađena je ova Strategija koja proizilazi i zasniva se na Programu prioriteta usklađivanja u zakonodavnim aktivnostima za sprovođenje evropskog partnerstva i obaveza preuzetih Nacionalnim programom integracija Crne Gore u EU za period 2011 - 2015, Akcionog plana za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala za period 2011-2014, Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju Crne Gore EU, Programa rada Vlade i drugih dokumenata Vlade koji sa različitog aspekta tretiraju sistem javnih nabavki.

Za period 01. januara - 31. decembra 2012. godine, naručioc su Upravi dostavili izvještaje za 4423 javne nabavke, čija ukupna vrijednost iznosi **323.155.258,90 mil. €**. Broj evidentiranih zaključenih ugovora se smanjio tokom zadnje četiri godine, tako da je njihov broj u 2012.godini iznosio 21% ukupnog broja zaključenih ugovora u odnosu na 2008.godine. Istovremeno se smanjila ukupna vrijednost evidentiranih nabavki tako da je ona za skoro 40% manja u 2012.godini u odnosu na 2008.godinu.

Prema privremenim podacima Zavoda za statistiku Crne Gore, BDP za 2012. godinu iznosio je 3.324.000.000,00 mil. €. Shodno tome, udio ukupne vrijednosti javne nabavke u BDP-u za 2012. godinu je 323.155.258,90 € ili oko 9,72 %.

Upoređujući učešće ukupne javne nabave u BDP-u u periodu od 2007. do 2012. godine primjetno je da učešće za javne nabave u BDP-u bilježi pad sa u 2008.godini 16,11 % na 9,72 % u 2012. godini, što čini pad od oko 60,00%.

Na osnovu podataka koje je Uprava dobila od PricewaterhouseCoopers (PwC), London, odnosno analize koja je ista napravila a vezano za potrebe Evropske komisije, može se jasno uočiti iz narednog grafičkog prikaza da je u zemljama EU zaključeno oko 352.000.000.000,00 € ugovorene vrijednosti, a da je procijenjena bila ukupno 420.000.000.000,00 € u 2010. godini. Iz grafičkog prikaza se takođe mogu vidjeti i „uštede“ koje se kreću oko 68.000.000.000,00 €.

U ukupnoj vrijednosti zaključenih ugovora 89,58% čine ugovori velike vrijednosti, koji se dodjeljuju po striktno definisanoj proceduri javnih nabavki propisanoj Zakonom, dok nabavke male vrijednosti (između 5000 i 50000 €) koji se sprovode po pojednostavljenoj proceduri, učestvovala sa 10,41%, svakako treba napomenuti da su oba postupka navedena u ovom izvještaju takođe propisani Zakonom i imaju svoje uzanse kojih se moraju naručioci i ponuđači pridržavati tokom javne nabavke, naime radi se o šoping metodi koja je “učestvovala” sa 4,31% i neposredni sporazum koji učestvuje sa 6,10 %.

Proizilazi da je gornja granica za nabavke male vrijednosti dobro definisana, imajući u vidu da je odnos između velikih i malih nabavki bio stabilan tokom proteklog perioda (Tabela 7), sa niskim učešćem nabavki male vrijednosti u ukupnoj vrijednosti nabavki. Ovome treba dodati i da se učešće nabavki male vrijednosti smanjilo tokom perioda sa 13,72% u 2010.godini na 10,41% u 2012.godini, odnosno za oko 1/4. Procedura za sprovođenje javnih nabavki male vrijednosti uređena je posebnim podzakonskim aktima, čime se osigurava primjena osnovnih načela javnih nabavki i podiže stepen standardizacije javnih nabavki male vrijednosti među naručiocima.

Otvoreni postupak, koji karakteriše objavljivanje javnog poziva i odsustvo ograničenja ponuđačima da konkurišu za dobijanje posla, učestvuje sa 85% u ukupnom broju zaključenih ugovora o javnim nabavkama u 2012.godini. Ovako visok procenat najkonkurentnijek postupka čija su obeležja puna transparentnost i neograničavanje konkurencije za dobijanje posla, znači da Crna Gora ima najviši rejting (A), prema metodologiji Svjetske banke, što se može vidjeti iz Priloga 7. Naime, rejting A dobija se kada je učešće konkurentnih postupaka između 75% i 100%.

Takođe, veoma važnim se čini iskomentarisati u tom pravcu i učešće Pregovaračkog postupaka bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje kao najmanje transparentnog postupka koje kao što se vidi u ukupnom broju po vrijednosti čini procenat od 3,40 %, ako uporedimo ovaj procenat sa 2008. godinom koji je iznosio 3,57 %, manje za 5 %.

Na ovako “nizak” procenat učešća pregovaračkog postupka bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje uticalo je prije svega predhodna saglasnost koju daje Uprava, striktno držeći se Zakonskih odredbi koje su novim Zakonom dodatno unaprijeđena i drugo podizanje javne svijesti i kod ponuđača, naručilaca a i građana da otvoreni postupak daje najbolju vrijednost za uloženi novac.

Takođe se može zaključiti da su se naručioci pored otvorenog postupka najčešće opredeljivali za postupak nabavke šopingom koji se ove godine po prvi put javno oglašavao na portalu javnih nabavki. Učešće šopinga u ukupnoj ugovorenoj vrijednosti je 4,31% .

Znači da ukupno učešće transparentnih postupaka po broju ugovorenoj vrijednosti iznosi 93,90%.

U ovom Izvještaju Uprava će iznijeti i procentualno učešće pregovaračkog postupka bez predhodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje u zemljama u okruženju npr; u Srbiji taj procenat je 27 %, Hrvatskoj 10,94 %, Bosni i Hercegovini 52,05 %, takođe Uprava grafički prikazuje pregovarački postupak bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje i udio njegovog korišćenja u zemljama EU.

Ostvarene uštede iznose oko 28.179.994,44 €.

U 2012. godini broj ponuda po postupku je zadržan na približnom nivou i kreće se do 4,09.

Podaci predstavljeni u izvještaju pokazuju da je 82,03 % postupaka javnih nabavki uspješno okončano, dok je nešto oko 17,96 % obustavljeno.

Izbor kriterijuma je diskreciono pravo naručioca. Uvidom u objavljene pozive, donesene odluke o izboru najpovoljnije ponude i shodno tome zaključene ugovore evidentno je da su se naručioci većinom opredeljivali za kriterijum najniže ponuđena cijena koji je iznosio oko 70,00% od ukupnog broja objava. Naručioci su kriterijum ekonomski najpovoljnija ponuda koristili u procentu od oko 30% objava. Ono što ohrabruje jeste korišćenje kriterijuma, tj. podkriterijuma koji su vezani za ekološke uslove jeste zanemarljiv ali svakako značajan.

Da bi se utvrdilo kod koje se kategorije naručilaca posjeduje najveći potencijali za racionalizaciju javnih nabavki, potrebno je sagledati relativan značaj svake od postojećih kategorija. Stoga su u tabeli 20 izdvojeni podaci po grupama naručilaca, kao i procentualni prikaz ugovorene vrijednosti po tipu naručioca.

Iz tabelarnog prikaza koji slijedi i pregleda učešća po grupama naručioca u periodu 2007 – 2012. godine evidentno je da su najveći značaj, izražen kroz vrijednost nabavki, u 2012.godini, imale javne službe i drugi organi čiji je osnivač država (63,07%), slijede državni organi, organizacije i službe sa po (26,48 %) i na kraju javne službe i drugi organi lokalne samouprave i organi jedinica lokalne samouprave sa 5,41 % odnosno 5,04%. Navedeni podaci ukazuju da su javne službe i drugi organi čiji je osnivač država ona kategorija naručilaca kod koje se krije najveći potencijal za uštede, posmatrano u vrjednosnom smislu.

U jednogodišnjoj primjeni Zakona o javnim nabavkama po fazama postupka uočene su određene greške od strane naručilaca, koje se mogu grupisati na sledeći način:

1. Greške u pripremanju postupka:

- pogrešan odabir vrste postupka javne nabavke,
- imenovanje Komisije za otvaranje i vrednovanje u čiji članovi ne posjeduju dovoljno stručnog znanja iz oblasti koja je predmet javne nabavke,
- neadekvatan opis predmeta javne nabavke,
- neadekvatno određivanje tehničke specifikacije i predmjera radova,
- neodređivanje ili neadekvatno određivanje uslova za učešće u postupku javne nabavke (obaveznih i fakultativnih),
- neusaglašenost poziva za javno nadmetanje i tenderske dokumentacije,
- neblagovremene izmjene i dopune poziva za javno nadmetanje i tenderske dokumentacije,
- neadekvatna pojašnjenja tenderske dokumentacije, i
- druge greške.

2. Greške u prijemu i otvaranju ponuda:

- ne označavanje vremena prijema ponuda,
 - nedavanje potvrda o prijemu ponuda,
 - ne provjeravanje da li su prije isteka roka za podnošenje, podnešene ponude putem pošte,
 - nepravilno sačinjavanje zapisnika o javnom otvaranju ponuda,
 - nedostavljanje zapisnika ponuđačima koji nijesu prisustvovali otvaranju ponuda na zakonom propisani način.
 - nepravilno odbacivanje neblagovremenih i nepotpunih ponuda,
 - nepravilna ocjena ispravnosti ponuda,
 - nepravilno vrednovanje ponuda,i
 - druge greške koje prate ovu fazu nabavke.
3. Greške u postupku pregleda, ocjene, upoređivanja i vrednovanja ponuda.
 4. Greške u donošenju odluke.
 5. Greške u postupku po žalbi.

9. PRILOZI

Prilog 1: Naručioci koji nijesu dostavili izvještaj

Redni broj	NAZIV NARUČIOCA
1	Agencija za promociju stranih investicija (MIPA)
2	JU Dnevni centar za djecu sa smetnjama u razvoju "TISA" Bijelo Polje
3	JU Dom starih Bijelo Polje
4	Fakultet primijenjene fizioterapije -Igalo Herceg Novi
5	Pomorski muzej Crne Gore Kotor
6	JU Dnevni centar za djecu sa smetnjama u razvoju Nikšić
7	Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina
8	Crnogorski fond za solidarnu stambenu izgradnju
9	JU Centar za socijalni rad Podgorica
10	Ljekarska komora Crne Gore
11	Plodovi Crne Gore AD
12	JU Obrazovni centar Šavnik
13	Agencija za investicije i imovinu Bar
14	Agencija za upravljanje gradskom lukom Herceg Novi
15	Agencija za zaštitu i razvoj Orijena Herceg Novi
16	Agencija za investicije, građevinsko zemljište i razvoj Mojkovac
17	Agencija za stambeno -poslovni fond Pljevlja
18	Budva holding DOO
19	JP JRDS Radio Budva
20	JP Sportsko-rekreativni centar "Budva"
21	JU Spomen dom "Crvena komuna" Petrovac
22	JU Spomen dom "Reževići" Budva
23	Preduzeće za konsalting i inženjering BSP Budva
24	JU Umjetnička kolonija Danilovgrad
25	Lokalni javni emiter "Radio Danilovgrad"
26	JP "Sportski centar" Herceg Novi
27	Radnički univerzitet Herceg Novi
28	Informacioni centar Kotor
29	JU Muzeji Kotor
30	JU Centar za kulturu Nikšić
31	JU Stari grad "Andreva" Nikšić
32	Turistička organizacija Nikšić
33	JP za stambeno komunalne djelatnosti Plav
34	JU Centar za kulturu Plav
35	JP Vodovod Pljevlja
36	Inventivnost DOO Podgorica
37	JU KIC "Zeta" Golubovci
38	JP Održavanje i izgradnja Šavnik
39	JU Centar za kulturu, sport i medije Šavnik
40	Turistička organizacija Šavnik
41	JP za urbanizam,projektovanje i nadzor Ulcinj
42	Radio i televizija Ulcinj
43	Agrobiznis info centar Žabljak
44	JU Centar za kulturu Žabljak
45	JP za stambeno-komunalne djelatnosti Žabljak

Prilog 2: Naručioci sa najvećim pojedinačnim potpisanim ugovorom

R.B.	Naziv naručioca	Opis predmeta	Ugovorena vrijednost	Ponudač
1	Ministarstvo kulture	Radovi na rekonstruisanju	1.423.411,14	Zajednička ponuda CO Kankaraš d.o.o. i partnera
2	Agencija za nadzor osiguranja	Kupovina poslovnog prostora	989.880,00	Cijevna Komerc d.o.o. Podgorica
3	Montefarm	Ljekovi	896.592,00	GLOSARIJ doo Podgorica
4	Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije	Telekomunikacione usluge	771.972,69	Crnogorski Telekom AD
5	Luka Kotor A.D	Radovi na izgradnji poslovnih građevina	594.201,43	Konzorcijum ERLANG DOO Nikšić, Tangenta DOO Nikšić, Geosistem DOO Podgorica, Biro Vukcevic DOO Podgorica, Sigrunost DOO Podgorica, Ing Invest DOO Danilovgrad, Primavera DOO Herceg Novi
6	Opština Pluzine	Radovi na putevima	486.743,40	Konzorcijum Hidrocop doo i GeoMaxGroup doo
7	Opština Bar	Gradevinski radovi	460.000,00	AD Put
8	Ministarstvo održivog razvoja i turizma	Usluge oglašavanja i marketinga usluge promocije	400.000,00	Turner Broadcasting System Europe Limited
9	JPKD Bar	Naftni proizvodi i goriva	385.440,00	Jugopetrol A.D. Kotor
10	Ministarstvo odbrane	Goriva: motorni benzin, dizel gorivo	370.000,00	Jugopetrol A.D. Kotor
11	JP Vodovod i kanalizacija Nikšić	Vodovodno-kanalizacioni Materijal	355.770,94	Semper co – Nikšić
12	Direkcije javnih radova	Pripremni radovi na gradilštu	314.058,56	Toškovići doo Podgorica
13	Željeznički prevoz Crne Gore AD Podgorica	Tekuće održavanje voznih sredstava	286.247,00	AD Održavanje željezničkih voznih sredstava
14	Ministarstvo prosvjete	Ugalj	248.904,86	Rudnik uglja AD Pljevlja
15	Fonda PIO	Usluge dostave pošte	245.000,00	Pošta CG AD
16	Trznice i pijace DOO	Nabavka rashladnih vitrina i rash.komora sa montažom	217.530,24	Ribnica commerce
17	Savjet za privatizaciju i kapitalne projekte	Izbor pravnog konsultanta Savjeta za privatizaciju	200.000,00	Schönherr Rechtsanwälte GMBh Beč
18	Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije	Održavanje Elektronskih sjednica Vlade CG	198.900,00	Konzorcijum Čikom doo & ITAS doo
19	Opština Bijelo Polje	Rekonstrukcija hale Nikoljac 2 Partije	194.271,04	Unipred doo, Bijelo Polje

20	EPCG A.D. - Direkcija društva i FC Snabdijevanje	Uređaji i aparati s posebnim funkcijama	191.475,18	Baranka doo Bar
21	JP vodovod i kanalizacija Danilovgrad	Vodovodni i kanalizacioni materijal	185.862,70	Sigillum Podgorica
22	Institut za javno zdravlje Crne Gore	Testovi za VIDAS PC BIOMERIEUX	176.942,75	FarmaLab d.o.o. Podgorica
23	JU Zavod Komanski most	Robe	167.671,00	Zrnožit Cetinje
24	Zavod za izvršenje krivičnih sankcija	Hrana-hljeb	162.800,00	Primat d.o.o. Podgorica
25	Agencija za lijekove i medicinska sredstva Crne Gore	Kancelarijski namještaj	157.810,00	Konzorcijum Gonzaga-Menado
26	Fitosanitarna Uprava	Ugovorene usluge	154.414,00	Biotehnicki fakultet
27	Agencija za izgradnju i razvoj Podgorice d.o.o	Postavljanje vodovodnih instalacija	150.201,69	Gradnja promet
28	JP Grijanje Pljevlja	Nabavka uglja	150.000,00	Rudnik Uglja Pljevlja
29	Skupština Crne Gore	Usluge putničkih agencija i slične usluge	150.000,00	Miross doo Podgorica
30	Radio-difuzni centar doo	Telekomunikaciona oprema	149.945,00	Ceragon Networks doo Beograd
31	EPCG AD Nikšić	Električna energija	58.563.478,52	Rudnap Srbija IFT Srbija, GENI Srbija, HSE Slovenija, AXSPO Srbija, ALPIQ Austrija,...
32	EPCG AD Nikšić	Ugalj	49.014.466,86	Rudnik Uglja

Prilog 3:Naručioc i sa najvećim vrijednostima ugovorenih nabavki neposrednim sporazumom

R.B.	Naziv organizacije	Ugovorena vrijednost neposrednim sporazumom	Ukupna ugovorena vrijednost	%
1	AD Održavanje željeznickih vozni h sredstava	26.555,64	145.490,70	18,25
2	Agencija za duvan	22.408,33	22.408,33	100,00
3	Agencija za mirno rješavanje radnih sporova	50.092,60	88.143,41	56,83
4	Agencija za stanovanje	83.251,46	514.914,41	16,17
5	Agencija za zaštitu ličnih podataka	78.481,41	128.561,98	61,05
6	Agencija za zaštitu životne sredine	79.481,13	368.646,88	21,56
7	Arhitektonski fakultet	18.474,07	39.260,56	47,06
8	Centar za djecu I mlade Ljubović	136.693,63	136.693,63	100,00
9	Crnogorska akademija nauka i umjetnosti	49.575,52	146.862,81	33,76
10	Crnogorska Kinoteka	25.179,69	25.179,69	100,00
11	Crnogorski olimpijski komitet	99.111,30	139.111,30	71,25
12	Deponija d.o.o. Podgorica	150.509,25	488.867,24	30,79
13	Direkcija za uređenje i izgradnju Kotora	213.566,82	709.256,54	30,11
14	Dom učenika i studenata Spasić Masera Kotor	237.965,42	449.076,42	52,99
15	Državni protokol	114.994,27	125.627,82	91,54
16	Državni arhiv	29.140,55	54.590,50	53,38
17	Fakultet likovnih umjetnosti	47.370,69	66.616,39	71,11
18	Fakulteta politickih nauka	55.145,35	70.886,95	77,79
19	Generalni sekretarijat Vlade Crne Gore	259.623,18	1.092.524,82	23,76
20	Hidrometereološki zavod	153.140,72	197.426,85	77,57
21	Institut za strane jezike	32.540,67	32.540,67	100,00
22	Javno komunalno preduzeće Kotor	87.773,98	554.393,25	15,83
23	JSKP Plužine	123.291,32	123.291,32	100,00
24	JKP Nikšić	547.388,09	910.223,71	60,14
25	JP Čistoća Podgorica	105.563,43	229.503,43	46,00
26	JP Grijanje Pljevlja	52.701,24	211.476,24	24,92
27	JPKD Ulcinj	119.129,68	130.004,98	91,63
28	JPK Rožaje	23.857,09	73.854,69	32,30
29	JP Regionalni vodovod Crnogorsko primorje	33.563,24	106.749,58	31,44
30	JP Sportski centar Igalo	42.165,54	42.165,54	100,00
31	JP Sportski objekti	59.063,64	128.323,03	46,03
32	JP Sportsko-rekreativni centar Bar	27.033,04	27.033,04	100,00
33	JP Vodovod i kanalizacija Herceg Novi	228.252,91	525.923,32	43,40
34	JP Vodovod i kanalizacija Kotor	40.441,36	261.412,46	15,47
35	JP Vodovod i kanalizacija Nikšić	134.114,24	682.663,94	19,65
36	JP Vodovod i kanalizacija Tivat	231.600,88	231.600,88	100,00
37	JP Za održavanje i zaštitu lokalnih puteva Danilovgrad	84.649,12	84.649,12	100,00
38	JPU Ljubica V.Jovanović-MAŠE	85.871,58	188.588,15	45,53

39	JPU Dušo Basekić Bijelo Polje	46.592,51	76.344,96	61,03
40	JPU Zagorka Ivanović Cetinje	29.668,11	86.302,45	34,38
41	JU Centar savremene umjetnosti Crne Gore	69.521,46	69.521,46	100,00
42	JU Centar za konzervaciju i arheologiju CG	58.867,02	87.667,02	67,15
43	JU Centar za kulturu Rožaje	31.616,74	31.616,74	100,00
44	JU Grad teatar Budva	71.059,24	246.278,84	28,85
45	JU Narodni muzej CG Cetinje	142.134,03	299.568,70	47,45
46	JU Obrazovni centar Pluzine	46.491,86	46.491,86	100,00
47	JU OŠ Vladimir Nazor	39.114,59	39.114,59	100,00
48	JU Resursni centar za djecu i made Podgorica	48.212,29	70.229,57	68,65
49	JU Zavod za geološka istraživanja	36.222,87	36.222,87	100,00
50	JZU Dom zdravlja , Niksic	67.903,51	214.379,24	31,67
51	JZU Dom Zdravlja Bar	71.540,28	87.020,28	82,21
52	JZU Dom zdravlja Budva	45.986,36	89.114,53	51,60
53	JZU Dom zdravlja Dr Nika Labović Berane	46.386,73	58.595,88	79,16
54	JZU Dom zdravlja Herceg Novi	50.761,05	110.717,07	45,85
55	JZU Dom zdravlja Kolašin	27.512,09	27.512,09	100,00
56	JZU Opšta bolnica Kotor	75.083,75	516.812,36	14,53
57	JZU Opšta bolnica Danilo I - Cetinje	94.237,86	269.922,05	34,91
58	JZU Opšta bolnica Nikšić	123.519,24	523.166,56	23,61
59	Ministarstvo ekonomije	138.569,76	645.584,09	21,46
60	Ministarstvo finansija	236.133,82	920.033,07	25,67
61	Ministarstvo rada i socijalnog staranja	90.380,71	288.645,58	31,31
62	Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija	90.379,89	103.003,89	87,74
63	Ministarstvo zdravlja	121.290,74	296.288,07	40,94
64	Opšta Bolnica Bijelo Polje	74.392,72	303.862,18	24,48
65	Opština Berane	68.681,19	366.186,59	18,76
66	Opština Danilovgrad	62.938,37	119.563,60	52,64
67	Opština zabljak	31.512,23	81.490,23	38,67
68	Opšta bolnica Bar	68.164,38	275.923,96	24,70
69	Opština Pljevlja	111.138,92	430.307,19	25,83
70	Parking servis Podgorica	42.758,32	48.875,93	87,48
71	Pobjeda AD	123.033,01	167.724,64	73,35
72	Pravni fakultet Univerziteta Crne Gore	92.496,95	107.248,66	86,25
73	Radio i Televizija Crne Gore	145.270,26	572.499,65	25,37
74	Radio i Televiziji Nikšić	71.301,96	83.229,47	85,67
75	Radio-difuzni centar doo	140.955,96	518.611,61	27,18
76	Regionalni centar za obuku ronilaca i podvodno razminiranje	119.963,09	119.963,09	100,00
77	Seizmoloski zavod	37.629,83	152.973,08	24,60
78	Sekretarijat Sudskog savjeta	320.781,84	747.372,17	42,92
79	Skupština Crne Gore	110.135,36	644.909,24	17,08
80	Specijalna bolnica Vaso Cukovic Risan	64.807,06	174.581,62	37,12
81	Srednja elektro-ekonomska skola Bijelo Polje	31.783,69	31.783,69	100,00

82	Turistička Organizacija Opštine Kotor	87.130,89	107.609,89	80,97
83	UCG Muzicka akademija	40.206,78	40.206,78	100,00
84	Uprava za inspekcijske poslove	237.108,84	585.912,57	40,47
85	Uprava za nekretnine	216.028,63	647.131,43	33,38
86	Zavoda za zbrinjavanje izbjeglica	310.979,57	401.550,46	77,44

Prilog 4: Naručioci sa najvećom razlikom između planiranih i ugovorenih javnih nabavki

R.B.	Naziv organizacije	Plan javnih nabavki za 2012.godinu	Ugovorena vrijednost u 2012.godine
1	Direkcija za saobraćaj	41.835.000,00	17.175.735,47
2	Direkcija javnih radova	156.960.649,20	25.413.147,94
3	Elektroprivreda Crne Gore A.D. Nikšić	174.575.497,00	138.216.835,37
4	Fond za zdravstveno osiguranje Crne Gore	16.501.552,01	5.892.979,52
5	Generalni sekretarijat Vlade Crne Gore	2.055.700,00	1.092.524,82
6	Glavni grad Podgorica	3.218.500,00	1.544.094,70
7	J.P.Vodovod i kanalizacija Podgorica	11.417.402,00	2.049.542,54
8	Ministarstvo ekonomije	1.427.115,09	645.584,09
9	Ministarstvo nauke	13.250,00	4.919,07
10	Ministarstvo odbrane	2.961.500,00	2.436.286,34
11	Ministarstvo održivog razvoja i turizma	1.851.859,40	1.103.816,71
12	Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja	294.872,00	93.476,66
13	Ministarstvo prosvjete i sporta	5.299.000,00	3.163.140,71
14	Ministarstvo saobraćaja i pomorstva	140.248,97	40.067,36
15	Ministarstvo unutrašnjih poslova	8.493.607,88	3.080.179,26
16	Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije	2.997.800,00	3.416.655,21
17	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	83.606,82	52.319,42
18	Ministarstvo zdravlja	444.000,00	296.288,07
19	Montefarm	33.216.498,80	12.735.554,15
20	Opština Bar	5.915.100,00	703.253,53
21	Opština Berane	1.725.354,00	366.186,59
22	Opština Bijelo Polje	3.478.899,03	1.555.988,63
23	Opština Budva	95.288.987,10	3.562.226,42
24	Prijestonica Cetinje	3.783.500,00	1.285.478,35
25	Opština Danilovgrad	969.000,00	119.563,60
26	Opština Kolasin	156.700,00	37.314,68
27	Opština Mojkovac	788.400,00	172.057,62
28	Opština Nikšić	2.824.560,00	835.799,06
29	Opština Plav	582.600,00	13.179,51
30	Opština Pljevlja	4.891.102,05	430.307,19
31	Opština Pluzine	1.274.400,00	660.762,21
32	Opština Rožaje	1.714.200,00	716.079,55
33	Opština Savnik	216.500,00	48.251,67
34	Opština Tivat	3.916.730,00	1.442.359,25
35	Opština Ulcinj	3.270.100,00	389.178,87
36	Opština zabljak	150.000,00	81.490,23
37	Posta Crne Gore AD	3.254.753,00	1.674.687,59
38	Uprava carina	1.086.800,00	863.334,10
39	Uprava policije	8.495.999,98	2.056.452,00
40	Uprava za imovinu	3.000.000,00	2.452.644,57
41	Uprava za kadrove	488.062,84	296.817,60
42	Uprava za nekretnine	1.480.710,00	647.131,43
43	Željeznička infrastruktura Crne Gore AD Podgorica	13.795.310,44	2.876.159,50
44	Željeznički prevoz Crne Gore AD Podgorica	5.266.798,00	3.706.352,19

Prilog 5: Ponuđači sa najvećim ugovorenim javnim nabavkama u 2012. godini

Redni broj	Naziv ponuđača	Ugovorena vrijednost
1	Jugopetrol a.d. Kotor	13.539.254,83€
2	Bemax d.o.o. Podgorica	12.371.840,22€
3	AD Mehanizacija i programat	10.005.032,37€
4	Kroling d.o.o. Danilovgrad	8.346.321,97€
5	Glosarij d.o.o. Podgorica	6.286.746,67€
6	AD CrnagoraputPodgorica	5.782.921,59€
7	Eurozox d.o.o. Danilovgrad	5.229.380,87€
8	Arting d.o.o. Podgorica	3.393.454,27€
9	Novi Volvox d.o.o. Podgorica	3.392.635,73€
10	Baranka Export-Import Pejanović Bar	3.316.590,88€
11	Farmegra d.o.o. Podgorica	3.128.169,92€
12	Bim-Tex d.o.o.	3.089.515,65€
13	Veletex ad Podgorica	3.040.758,60€
14	Crnogorski telekom ad Podgorica	2.895.916,32€
15	AD Lovćen osiguranje Podgorica	2.569.075,92€
16	Flemer Stoned.o.o. Nikšić	2.352.999,80€
17	Toškovići d.o.o. Podgorica	2.202.895,00€
18	Goranović d.o.o. Nikšić	1.997.052,09€
19	Montenegro Bonus Cetinje	1.777.080,53€
20	Baypharm d.o.o. Podgorica	1.718.461,23 €

**CRNA GORA
OCJENA JAVNIH RASHODA I FINANSIJSKE
ODGOVORNOSTI**

**IZVJEŠTAJ O REZULTATIMA UPRAVLJANJA JAVNIM
FINANSIJAMA – NACRT**

11. mart 2013. godine

Pregled skupa pokazatelja

Pokazatelj učinka UJF		Način ocjenjivanja	Dimenzija ocjene				Ukupna ocjena 2013
			i.	ii.	iii.	iv.	
PU-1	Ukupni ostvareni rashodi u odnosu na odobreni budžet	M1	B				B
PU-2	Struktura ostvarenih rashoda u odnosu na odobreni budžet	M1	B	A			B+
PU-3	Ukupni ostvareni prihodi u odnosu na odobreni budžet	M1	C				C
PU-4	Stanje i praćenje docnji na strani rashoda	M1	C	B			C+
PU-5	Klasifikacija budžeta	M1	A				A
PU-6	Sveobuhvatnost informacija sadržanih u budžetskoj dokumentaciji	M1	A				A
PU-7	Obim neprikazanih vladinih operacija	M1	B	D			D+
PU-8	Transparentnost fiskalnih odnosa unutar vlade	M2	D	D	D		D
PU-9	Nadzor ukupnog fiskalnog rizika od drugih entiteta javnog sektora	M1	C	A			C+
PU-10	Dostupnost ključnih fiskalnih podataka javnosti	M1	A				A
PU-11	Uređenost i učešće u procesu formulacije godišnjeg budžeta	M2	A	C	A		B+
PU-12	Višegodišnja perspektivaza fiskalno planiranje, politiku rashoda i budžetiranje	M2	C	A	C	C	C+
PU-13	Transparentnost obaveza i odgovornosti poreskih obveznika	M2	A	A	B		A
PU-14	Efikasnost mjera za registraciju poreskih obveznika i procjenu poreskih obaveza	M2	B	C	A		B
PU-15	Efektivnost naplate poreza	M1	D	A	D		D
PU-16	Predvidljivost dostupnosti sredstava za preuzimanje obaveza za rashode	M1	A	A	A		A
PU-17	Evidencija i upravljanje stanjem gotovine, dugom i garancijama	M2	B	B	A		B+
PU-18	Efektivnost kontrole plata	M1	A	A	A	B	B+
PU-19	Konkurencija, vrijednost za novac i kontrola u oblasti nabavke	M2	A	B	A	A	A
PU-20	Efikasnost interne kontrole rashoda koji se ne odnose na plate	M1	D	B	B		D+
PU-21	Efektivnost interne revizije	M1	C	B	C		C+
PU-22	Blagovremenost i redovnost sravnjenja računa	M2	A	A			A
PU-23	Dostupnost informacija o sredstvima koja primaju jedinice koje pružaju usluge	M1	A				A
PU-24	Kvalitet i pravovremenost budžetskih izvještaja u toku godine	M1	D	A	B		D+
PU-25	Kvalitet i blagovremenost godišnjih finansijskih izvještaja	M1	C	A	D		D+

Pokazatelj učinka UJF		Način ocjenjivanja	Dimenzija ocjene				Ukupna ocjena 2013
			i.	ii.	iii.	iv.	
PU-26	Obim i priroda revizije i preduzimanje mjera u skladu sa preporukama revizije	M1	C	A	A		C+
PU-27	Zakonodavni nadzor godišnjeg zakona o budžetu	M1	B	B	B	B	B
PU-28	Zakonodavni nadzor izvještaja eksterne revizije	M1	A	C	B		C+
D-1	Predvidljivost direktne budžetske podrške	M1	N A	N A			NA
D-2	Finansijski podaci koje dostavljaju donatori za potrebe planiranja budžeta i izvještavanje o projektima i programskoj	M1	N A	N A			NA
D-3	Udio pomoći kojim se upravlja u skladu sa nacionalnim procedurama	M1	C				C

Tabela poređenja u odnosu na 2008. godinu

	A. OSTVARENJE UJF: I. Kredibilnost budžeta	2008	2013	Uporedive ocjene	Poboljšanje u odnosu na 2008. godinu
PU-1	Ukupni ostvareni rashodi u odnosu na odobreni budžet	B	B	Da	Ne
PU-2	Struktura ostvarenih rashoda u odnosu na odobreni budžet	C	B+	Da, nakon ponovnog ocjenjivanja po novoj metodi	Da
PU-3	Ukupni ostvareni prihodi u odnosu na odobreni budžet	A	C	Da, nakon ponovnog ocjenjivanja po novoj metodi	Da: 2008 bi se ocijenila D na osnovu sada važećih stanmdarda.
PU-4	Stanje i praćenje docnji na strani rashoda	D	C+	Da	Da
	B. KLJUČNA UNAKRSNA PITANJA: II. Sveobuhvatnost i transparentnost				
PU-5	Klasifikacija budžeta	B	A	Da	Da
PU-6	Sveobuhvatnost informacija sadržanih u budžetskoj dokumentaciji	B	A	Ne	Nema temeljne promjene
PU-7	Obim neprikazanih vladinih operacija	D+	D+	Da	Ne

PU-8	Transparentnost fiskalnih odnosa unutar vlade	B	D	Ne	Prethodna procjena skoro da nije opravdana.
PU-9	Nadzor ukupnog fiskalnog rizika od drugih entiteta javnog sektora	C+	C+	Da	Ne
PU-10	Dostupnost ključnih fiskalnih podataka javnosti	A	A	Da	Ne
C. BUDŽETSKI CIKLUS					
III. Priprema budžeta na bazi politika					
PU-11	Uređenost i učešće u procesu formulacije godišnjeg budžeta	B	B+	Ne	Mnogo povoljniji stav zauzet je 2013. god. u pogledu vremena raspoloživog za pripremu podnesaka budžeta
PU-12	Višegodišnja perspektiva za fiskalno planiranje, politiku rashoda i budžetiranje	C+	C+	Da	Bolja analiza održivosti duga i bolje makro-ekonomske projekcije
IV. Predvidljivost i kontrola izvršenja budžeta					
PU-13	Transparentnost obaveza i odgovornosti poreskih obveznika	A	A	Da	Nema promjene
PU-14	Efikasnost mjera za registraciju poreskih obveznika i procjenu poreskih obaveza	B	B	Ne	Kazne se smatraju manje djelotvornim, dok su kontrole u potpunosti zasnovane na analizi rizika
PU-15	Efektivnost naplate poreza	C+	D+	Ne	Stvarna promjena nije evidentna
PU-16	Predvidljivost dostupnosti sredstava za preuzimanje obaveza za rashode	A	A	Da	Ne
PU-17	Evidencija i upravljanje stanjem gotovine, dugom i garancijama	B	B+	Da	Da, bolja konsolidacija stanja na jedinstvenom računu trezora
PU-18	Efektivnost kontrole plata	C+	B+	Da	Novi kontrolni mehanizam
PU-19	Konkurencija, vrijednost za novac i kontrola u oblasti nabavke	B	A	Ne	Pokazatelj je redefinisan: značajan napredak
PU-20	Efikasnost interne kontrole rashoda koji se ne odnose na plate	D+	D+	Da	Veća ocjena generalnog razumjevanja finansijskog upravljanja i kontrole
PU-21	Efektivnost interne revizije	C+	C+	Da	Promijenjena je struktura interne kontrole
V. Računovodstvo, evidencija i izvještavanje					
PU-22	Blagovremenost i redovnost sravnjenja računa	A	A	Da	Ne
PU-23	Dostupnost informacija o sredstvima koja primaju jedinice koje pružaju usluge	A	A	Da	Nema promjene

PU-24	Kvalitet i pravovremenost budžetskih izvještaja u toku godine	C+	D+	Ne	Drugačiji stav je zauzet u pogledu nedostatka izvještaja o funkcionalnoj ili administrativnoj klasifikaciji
PU-25	Kvalitet i blagovremenost godišnjih finansijskih izvještaja	C+	D+	Ne	Potencijalno drugačiji stav u 2013. god. u pogledu objelodanjivanja računovođstvenih standard
VI. Eksterni nadzor i revizija					
PU-26	Obim i priroda revizije i preduzimanje mjera u skladu sa preporukama revizije	C+	C+	Da	Poboljšanje u blagovremenom izvještavanju i evidentiranju naknadnog postupanja
PU-27	Zakonodavni nadzor godišnjeg Zakona o budžetu	B	B	Da	Uključenje Komiteta koji nisu zaduženi za ekonomiju, finansije i budžet
PU-28	Zakonodavni nadzor izvještaja eksterne revizije	D+	C+	Da	Saslušani su predstavnici potrošačkih jedinica koje su dobili negativne izvještaje revizora
D. DONATORSKE PRAKSE					
D-1	Predvidljivost direktne budžetske podrške	NA	NA	Ne	
D-2	Finansijski podaci koje dostavljaju donatori za potrebe planiranja budžeta i izvještavanje o projektima i programskoj pomoći	C	NA	Ne	
D-3	Udio pomoći kojim se upravlja u skladu sa nacionalnim procedurama	D	C	Da	Nedavna budžetska podrška je rezultirala u boljoj ocjeni

PU 19: Transparentnost, konkurencija i mehanizmi žalbi u oblasti nabavki

Ovaj pokazatelj se promijenio od 2011. godine. Sada se sastoji od četiri dimenzije i to:

- (i) Transparentnost, sveobuhvatnost i konkurencija u pravnom i regulatornom okviru,**
- (ii) Korišćenje konkurentnih metoda nabavke,**
- (iii) Pristup javnosti potpunim, pouzdanim i blagovremenim informacijama o nabavkama,**
- (iv) Postojanje nezavisnog administrativnog sistema za žalbe na postupke nabavki.**

Novi Zakon o javnim nabavkama (ZJN) iz 2011. godine zamijenio je Zakon o nabavkama iz 2006. godine, i predstavlja veliki korak naprijed prema usaglašenosti sa standardima EU. Institucionalni okvir obuhvata državni organ nadležan za poslove javnih nabavki (Uprava za javne nabavke - UJN)

i nezavisno tijelo koje je odgovorno za razmatranje žalbi (Komisija za kontrolu postupaka javnih nabavki - KKJN). Poslovi nabavki su decentralizovani na oko 600 ugovornih tijela od čega je oko 400 aktivno. Od tog broja oko 200 čine centralni državni organi. ZJN se primjenjuje na sve postupke nabavki robe, radova i usluga koje kupuju organi državne uprave i lokalnih uprava, preduzeća u vlasništvu države, i pravna lica koja koriste finansijska sredstva koje obezbjeđuje Vlada CG ili lokalna uprava. U 2012. godini, broj javnih ugovora iznosio je oko 5,000 ukupne vrijednosti oko €400 mil, uključujući 2,700 ugovora „niže vrijednosti“. Sva ugovorna tijela pripremaju godišnji plan nabavki, koji razmatra i odobrava Sektor za budžet MF i UJN, i postavlja na internet portal UJN do 31. januara predmetne godine. Bilo ko može pristupiti portalu. Ugovori bi trebalo da budu dodijeljeni ukoliko su u planu: promjene plana moraju se sprovesti sličnim postupkom razmatranja. Ugovorna tijela moraju dostaviti potpisane ugovore u roku od tri dana UJN radi njihovog postavljanja na portal.

Dimenzija (i) Transparentnost, sveobuhvatnost i konkurencija u zakonskom i regulatornom okviru

Zahtjevi pravnog i regulatornog okvira za nabavke i trenutno stanje u Crnoj Gori dati su u sljedećoj tabeli.

(i) Da li je organizovan hijerarhijski i da li su nadležnosti jasno utvrđene?	DA. Novi Zakon o javnim nabavkama (ZJN) iz avgusta 2011. godine stupio je na snagu u januaru 2012. godine. Ovaj zakon i propisi koji proizilaze iz ovog zakona utvrđuju hijerarhijsku nadležnost ugovornih tijela u uglavnom decentralizovanom sistemu nabavki.
(ii) Da li je slobodan i lako dostupan javnosti preko odgovarajućih sredstava?	DA. Objavljen od strane Službenog lista, odštampan (uključujući izdanje na engleskom jeziku 2011) i moguće ga je preuzeti sa internet stranice Uprave za javne nabavke (www.ujn.gov.me)
(iii) Da li se primjenjuje na sve nabavke koje se realizuju koristeći državna sredstva?	DA. Uz strogo ograničene izuzetke (ZJN, član 3)
(iv) Da li je nabavka putem javnog nadmetanja postala standardni način nabavke i da li jasno definiše situacije u kojima mogu da se koriste drugi načini i kako to treba opravdati?	DA. Član 6 ZJN definiše javno nadmetanje standardnim postupkom. Članovi od 23 do 30 i dopunski propisi definišu ostale postupke i situacije u kojima se oni mogu koristiti
(v) Da li je obezbijeden pristup javnosti sljedećim informacijama o nabavkama: državnim planovima nabavki, mogućnostima za podnošenje ponuda, dodijeljenim ugovorima, i podacima o rješavanju žalbi na postupke nabavki?	DA. ZJN propisuje pristup javnosti i sve potrebne informacije su postavljene na veb-sajtovima UJN i KKJN.
(vi) Da li je predviđen nezavisni upravni postupak analize nabavki za postupanje po žalbama uložnim na postupak nabavke od strane učesnika prije potpisivanja ugovora?	DA. Komisija za kontrolu postupaka javnih nabavki, nezavisno tijelo, ispituje i rješava žalbe. Dalje žalbe na rješenja se mogu podnijeti Upravnom sudu.

Pošto je ispunjeno svih šest kriterijuma, ocjena je **A**.

Dimenzija (ii) Korišćenje konkurentnih metoda nabavke

Direktno ugovaranje (nabavke od jednog izvora) se koristi za ugovore vrijednosti do €5,000, što podliježe pravilu da ukupna vrijednost takvih ugovora ne prelazi 10% ukupne izvršene nabavke te jedinice u prethodnoj godini (uz opadajući procenat tokom narednih godina). Neposredno prikupljanje ponuda (shopping method) se može koristiti za ugovore „niže vrijednosti“, odnosno do €25,000 za robu i usluge ili €50,000 za ugovore o radovima. Preko ovih granica, ugovorno tijelo koje želi da koristi manje konkurentne metode ugovaranja (pregovori, okvir, konsultantske usluge) shodno ZJN mora da traži prethodno odobrenje Uprave za javne nabavke. UJN mora da odgovori na ovakve zahtjeve u roku od osam dana. U 2011. godini, UJN je primila 176 zahtjeva od kojih 23% nije odobreno (Godišnji izvještaj UJN za 2011). U 2012. godini, 34% zahtjeva za odobrenje ugovora koji su rezultat pregovaranja je odbijeno. Rezultat toga bio je da se takav ugovor preformuliše ili se tijelo nadležno za zaključivanje ugovora okrenulo otvorenom postupku.

Prema UJN, Zakon se generalno poštuje. Tokom 2011. godine UJN je primila i ispitala 149 navoda o nepravilnostima. Dokazano je 26 slučajeva nepravilnosti i UJN je o tome dostavila izvještaj DRI i MF. Izvještaj o reviziji DRI za 2011. godinu sadrži komentare da evidencija o direktnim nabavkama često nedostaje (ili da je netačna), kao i da je ograničenje od 10% često prekoračeno, napr. od strane Radio i TV Agencije (Izvještaj DRI za 2011. godinu). Takođe je pristuna podjela ugovora kako bi se isti sveli unutar granica koje su konkurentne, doduše sve manje. I pored značajne podrške i savjetodavnih usluga koje pruža UJN, čini se da problem jednim dijelom nastaje i zbog nedostatka tehničkih kapaciteta, naročito kod potrošačkih jedinica u kojima ne postoje službenici zaduženi za nabavke, a dijelom usljed organizacije nabavki. Postoji između 350-400 službenika za nabavke. Svi imaju diplome, a njih 136 su prošli obuku i položili ispit kod UJN, ali nekim potrošačkim jedinicama nedostaje službenik za nabavke, tako da stručni savjet nije uvijek na raspolaganju odborima za nabavke, ili se njihov savjet može zanemariti u odlukama o nabavkama.

Komisija za kontrolu postupaka javnih nabavki (KKJN) bi trebalo da analizira („vrši kontrolu“ shodno čl. 139 ZJN) postupka nabavke u ugovorima vrijednosti preko €500,000, i UJN bi trebalo da ispita („vrši inspekcijski nadzor“ čl. 148 ZJN) postupak nabavki za ugovore vrijednosti od €5,000 do €500,000. Ova odgovornost KKJN nije u skladu sa njenim statusom nezavisnog arbitra u sporovima nabavki. Po Zakonu, UJN je odgovorna za praćenje usaglašenosti ali je služba za inspekcijski nadzor na kraju 2011. godine imala samo dva inspektora, i sada je van nadležnosti UJN zato što su početkom 2012. godine inspektori prebačeni u Inspekcijsku upravu u nadležnosti Ministarstva ekonomije. UJN nema nikakvog učešća u izradi njihovog godišnjeg plana niti dobija primjerke izvještaja inspektora. Iako član 147 ZJN propisuje da inspekcijski nadzor vrši „nadležni organ“, koji je inače identifikovan (čl. 19) kao UJN, to za UJN više nije moguće da obavlja ovu funkciju.

Po UJN, samo 5.3% rashoda za nabavke u 2011. godini je bilo zaključeno na osnovu procedura pregovaranja. Iako postoje indikacije o određenom stepenu neusklađenosti sa zahtjevima da se opravda primjena manje konkurentnih metoda nabavki, pravilno uspostavljena uloga UJN u ograničavanju neopravdanog korištenja procedure pregovaranja obezbjeđuje da se u većini slučajeva daju adekvatna obrazloženja odstupanja od otvorenih procedura, što rezultira u ocjeni: **B**.

(iii) Pristup javnosti potpunim, pouzdanim i blagovremenim informacijama o nabavkama

Novi kriterijum PEFA zahtijeva da ključne informacije o nabavkama (državni planovi nabavki, mogućnosti za podnošenje ponuda, dodijeljeni ugovori i podaci o rješavanju žalbi na postupke nabavki) budu stavljene na raspolaganje javnosti preko odgovarajućih sredstava. U praksi državni planovi nabavki, mogućnosti za podnošenje ponuda i dodijeljeni ugovori odmah se postavljaju na portal vebajta DJN. Odluke o žalbama postavljaju se na vebajtu Komisije (www.kontrola-nabavki.me). Shodno tome, ocjena za ovu dimenziju je **A**.

(iv) Postojanje nezavisnog administrativnog sistema za žalbe na postupke nabavki

Novi ZJN propisuje da se sve žalbe ili navodi o korupciji u postupku nabavki mogu direktno

podnijeti Komisiji za kontrolu postupaka javnih nabavki, uz dostavljanje kopije ugovornom tijelu. Komisija je nezavisni i autonomni organ, koji čine predsjednik i četiri člana, i odgovara Skupštini. Tokom 2011. godine, Komisija je donijela 516 odluka po žalbama, od čega je 165 prihvaćeno, 299 odbijeno, 47 odbačene kao neprihvatljive, dok su ostale povučene. Ove odluke su javno dostupne na veb sajtu Komisije. U martu 2012. godine Komisija je ponovo ustanovljena kao profesionalno tijelo. Od 516 žalbi o kojima je odlučivala od tada do kraja novembra 2012. godine, 155 je prihvaćeno, 237 odbijeno a 124 odbačeno.

ZJN propisuje da Komisija mora donijeti rješenje u roku od 15 dana (što se može produžiti na 10 dana, ukoliko je potrebno angažovanje vještaka): tokom 2011, za donošenje odluke Komisiji je bilo potrebno do 25 dana, uz prosjek od 10-12 dana. Nakon završetka administrativnog postupka, ugrožene strane mogu ostvariti pravo na pravne lijekove kod Upravnog suda. ZJN procjenjuje da se oko 10% odbijenih žalbi (oko 30 odluka) prenosi na sljedeći apelacioni nivo („treći stepen“), Upravni sud sud.

Sveukupno, pored odgovornosti KKJN za nadzor postupka konkurencije u ugovorima najveće vrijednosti, koja nije u skladu sa njenom funkcijom nezavisnog arbitra po pitanju žalbi, može se smatrati da sistem žalbi funkcionise na zadovoljavajućem nivou, iako očigledna stopa uspješnih žalbi od 30% može biti pokazatelj nedostataka u postupku javnih nabavki. Postoji i određena bojazan dobavljača da je naknada za vođenje postupka (1% vrijednosti ugovora i ne smije iznositi preko 8.000 eura) visoka i da može spriječiti neke ozbiljne žalbe, kao i one neosnovane. Međutim, izgleda da naknada iznosi manje od administrativnih troškova sistema, i refundira se u slučaju da žalba bude pozitivno riješena.

Zahtjevi za ocjenjivanje ove dimenzije i stvarnog trenutnog učinka dati su u sljedećoj tabeli.

(i)	Organ bi trebalo da sačinjavaju iskusni stručnjaci koji poznaju pravni okvir za nabavke i koji uključuje članove iz privatnog sektora i civilnog društva kao i državne uprave	ISPUNJEN Komisiju čine predsjednik i četiri člana, koji su pravnici za velikim iskustvom u ugovaranju, uglavnom iz privatne prakse. Ima 9 zaposlenih, uglavnom profesionalnih pravnika.
(ii)	Ne bi trebalo da učestvuje ni u kom svojstvu u poslovima nabavki niti u postupku koji dovodi do odluka o dodjeli ugovora;	DJELIMIČNO ISPUNJEN Ne učestvuje u samim transakcijama nabavki. Ali njegova odgovornost u nadzoru konkurentnosti u ugovorima najveće vrijednosti nije u skladu sa njegovim statusom nezavisnog arbitra u slučaju žalbi.
(iii)	Ne bi trebalo da naplaćuje naknade koje bi spriječile zainteresovana lica da mu se obrate;	ISPUNJEN Smatra se da je naknada opravdana.
(iv)	Trebalo bi da slijedi postupke da podnošenje i rješavanje žalbi koji su jasno definisani i javno dostupni;	ISPUNJEN Postupak za podnošenje i rješavanje žalbi je jasno definisan u ZJN
(v)	Trebalo bi da ostvaruje ovlašćenje da obustavi postupak nabavke;	ISPUNJEN Član 139 ZJN
(vi)	Trebalo bi da donosi odluke u roku koji je određen pravilima/propisima; i	ISPUNJEN Članovi 130 i 131 ZJN-a definišu vremenske rokove za ugovorno tijelo i Komisiju, koji se uglavnom ostvaruju
(vii)	Njegove odluke bi trebalo da su obavezujuće da sve strane (bez	ISPUNJEN Odluke Komisije su obavezujuće, ali podnosilac žalbe može dalje tražiti sudsku reviziju od Upravnog suda.

spriječavanja kasnije mogućnosti obraćanja eksternom višem organu).	
---	--

S obzirom na to da je ispunjeno svih sedam kriterijuma, izuzev u pogledu tačke (ii) koja se odnosi na ugovore najveće vrijednosti, ocjena za ovu dimenziju je **A**.

Obrazloženje za 2013.godinu sistema javnih nabavki u CG sa spektra transparentnosti postupaka javnih nabavki

Tabela broj 27

Pokazatelj / Dimenzija	Ocjena 2008	Ocjena 2013	Obrazloženje za 2013. god.	promjena učinka ostali faktori
PU-19	B	A	Metod ocjenjivanja M2	
(i)	B	A	Svih šest navedenih zahtjeva je ispunjeno	Metod ocjenjivanja se promijenio od 2008. godine, tako da direktno poređenje ocjena nije valjano. Međutim, čini se da je ostvaren značajan napredak u pogledu zakonskog okvira, veće transparentnosti preko internet portala i osavremenjavanja žalbenog postupka.
(ii)	B	B	Iako podaci nijesu apsolutno jasni, izgleda da je odgovarajuće opravdanje za primjenu manje konkurentnih metoda dostupno u većini slučajeva.	
(iii)	B	A	Planovi nabavki, mogućnosti za podnošenje ponuda, dodijeljeni ugovori i podaci o rješenjima žalbi su postavljeni na javnim vebstranovima	
(iv)	NA	A	Sistem ispunjava skoro sve zahtjeve	

Prilog: broj 7 Ugovori sklopljeni sa ponuđačima iz regiona i EU

Rb.	Naručilac	Vrsta predmeta	Ponudač	Ugovorena vrijednost
1	Poreska uprava, Podgorica	Usluge	Oracle Srbija & Crna Gora Beograd	55.882,07
2	JU Centar za ekotoksikoloska ispitivanja Crne Gore	Robe	Eurostandard CZ - Prag Češka Republika	3.931,20
3	JU Centar za ekotoksikoloska ispitivanja Crne Gore	Usluge	Ekonerg d.o.o. Zagreb, Hrvatska	3.612,50
4	JU Centar za ekotoksikoloska ispitivanja Crne Gore	Usluge	Mil group doo - Beograd	770,00
5	JU Centar za ekotoksikoloska ispitivanja Crne Gore	Usluge	Institut za nuklearne nauke vinča beograd	3.276,00
6	Opština Bijelo Polje, Sekretarijat za stambeno komunalne poslove i saobraćaj	Radovi	"Model 5" d.o.o., Beograd	9.844,38
7	Javno preduzeće "Pogrebne usluge" Podgorica	Radovi	„Palma” d.o.o. Jastrebarsko	33.695,00
8	Javno preduzeće "Pogrebne usluge" Podgorica	Robe	„Usluga" AD. Bačka Topola	18.349,00
9	Javno preduzeće "Pogrebne usluge" Podgorica	Robe	„Palma” d.o.o. Jastrebarsko R.Hrvatska	37.735,00
10	Javno preduzeće "Pogrebne usluge" Podgorica	Robe	„Usluga" AD Bačka Topola	5.973,00
11	Javno preduzeće "Pogrebne usluge" Podgorica	Robe	„Usluga" AD.Bačka Topola	6.472,00
12	Fakultet za pomorstvo u Kotoru	Robe	Unitest- Leonard Tomczak- Poljska	17.750,00
13	Javno preduzeće "Pogrebne usluge" Podgorica	Robe	„Usluga" AD Bačka Topola,	16.551,00
14	Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije	Usluge	Oracle Srbija i Crna Gora d.o.o. Beograd- Srbija	41.288,85
15	Monteput d.o.o., Podgorica	Robe	Indra Sistem SA Madrid	4.902,30
16	Monteput d.o.o., Podgorica	Robe	Telegra d.o.o. Zagreb	2.128,11
17	Opština Bijelo Polje, Sekretarijat za stambeno komunalne poslove i saobraćaj	Radovi	"Signalizacija" d.o.o. Zagreb	10.520,00
18	Uprava pomorske sigurnosti, Bar	Usluge	Cybernetika AS Estonija	2.800,00
19	JU Centar za ekotoksikoloska ispitivanja Crne Gore	Robe	Millitest d.o.o. Beograd/Srbija	2.593,89
20	Fakultet za pomorstvo u Kotoru	Robe	Saphymo GmbH- Frankfurt am Main - Germany	14.209,00
21	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Usluge	Efconat - Maglaj, BiH	29.577,60
22	Klinički centar Crne Gore	Usluge	Gorenje Gti d.o.o. Beograd	22.347,00

23	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Usluge	Saacke gmbh i Mik Projekt - Beograd	115.750,44
24	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Usluge	EI Nikola Tesla - Beograd	11.044,80
25	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Usluge	Kontrolinspekt - Beograd	84.825,00
26	Generalni sekretarijat Vlade Crne Gore	Usluge	Cae Burgess Hill West Sussex UK	45.440,00
27	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Usluge	Siemens - Zagreb, (Beograd)	167.661,00
28	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Usluge	Siemens, Beograd	20.139,00
29	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Usluge	Patenting - Beograd	8.772,66
30	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Usluge	Patenting - Beograd	6.318,00
31	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Usluge	Patenting - Beograd	17.550,00
32	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Usluge	Patenting - Beograd	9.477,00
33	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Usluge	Patenting - Beograd	15.970,50
34	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Usluge	KontrolKem - Samobor	28.366,65
35	Institut za biologiju mora, Kotor	Robe	Dvokut Pro d.o.o	8.586,00
36	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Usluge	Zajednička ponuda „DD Siemens Zagreb & Tehnogradnja Pljevlja	211.257,04
37	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Usluge	Zajednička ponuda "d.o.o. Abb&d.o.o. Palir &Projektni biro AK d.o.o. Flego projekting	84.234,15
38	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Usluge	Zajednička ponuda „Dd Siemens Zagreb & Tehnogradnja Pljevlja“	369.833,92
39	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Usluge	Zajednička ponuda „Abb d.o.o. Zagreb & Palir d.o.o. Zagreb& Projektni biro AK Zagreb & Flego projekting d.o.o. Zagreb“	380.773,22
40	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Robe	Patenting d.o.o. Beograd	8.108,10
41	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Robe	Patenting d.o.o. Beograd	10.266,75
42	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Robe	Patenting d.o.o. Beograd	23.341,50
43	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Robe	Patenting d.o.o. Beograd	1.404,00
44	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Robe	Hemija patenting d.o.o. Tuzla	55.282,50
45	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Robe	Patenting d.o.o. Beograd	13.612,95
46	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Robe	Patenting d.o.o. Beograd	4.972,50
47	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Robe	Igmin d.o.o. Amb Beograd	7.154,55
48	Uprava za nekretnine, Podgorica	Usluge	Topoing d.o.o.	34.515,00
49	Opština Bijelo Polje, Sekretarijat za stambeno komunalne poslove i saobraćaj	Radovi	Korali d.o.o., Kraljevo	9.900,00
50	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Robe	Faas d.o.o. Beograd	90.990,90
51	Turistička organizacija Tivat	Usluge	"New Digital Vision"- Novi Sad	820,00
52	JP "Vodovod i kanalizacija" Niksic	Robe	Soko bom d.o.o. - Beograd	4.797,00
53	JP "Aerodromi Crne Gore"	Usluge	"Ammb projekt" d.o.o. Beograd	6.942,53

54	Turistička organizacija Herceg Novi	Robe	Publikum d.o.o, Beograd	9.910,00
55	Agencija za zaštitu životne sredine, Podgorica	Usluge	"Ekoner" d.o.o. Zagreb	42.000,00
56	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Usluge	Bsk d.o.o. Obrenovac RS	24.570,00
57	Opština Bijelo Polje, Sekretarijat za stambeno komunalne poslove i saobraćaj	Radovi	d.o.o. "Routex" Kragujevac	17.199,00
58	JU Specijalistička veterinarska laboratorija, Podgorica	Usluge	"Superlab" d.o.o.- Beograd	1.959,50
59	JU Specijalistička veterinarska laboratorija, Podgorica	Usluge	"Ekoner" d.o.o. Zagreb	35.000,00
60	JU Specijalistička veterinarska laboratorija, Podgorica	Usluge	"Ekoner" d.o.o. Zagreb	11.000,00
61	Monteput d.o.o., Podgorica	Robe	Konvereks d.o.o. Beograd	25.796,16
62	JP "Komunalne djelatnosti" Bar	Robe	A.D. Usluga Bačka Topola	40.803,20
63	Uprava za šume, Pljevlja	Robe	doo „Silva Solis" Podgrab, BiH	9.417,50
64	Elektrotehnicki fakultet Podgorica	Robe	Dex d.o.o Beograd	19.983,00
65	JU Specijalistička veterinarska laboratorija, Podgorica	Robe	"Veterinary Supply International" d.o.o.-Bačka Topola	19.585,47
66	JP "Vodovod i kanalizacija" - Bar	Robe	Adr Protecta aqua d.o.o. Alibunar	6.750,90
67	JU Specijalistička veterinarska laboratorija, Podgorica	Robe	„Super Vet“ d.o.o.- Beograd	1.022,92
68	JU Specijalistička veterinarska laboratorija, Podgorica	Robe	„Super Vet“ d.o.o.- Beograd	1.486,23
69	Željeznička infrastruktura Crne Gore AD Podgorica	Usluge	SR „Pneumatik“ Zrenjanin	8.000,00
70	Željeznička infrastruktura Crne Gore AD Podgorica	Usluge	„MS Net“ d.o.o. Beograd	53.350,00
71	Željeznička infrastruktura Crne Gore AD Podgorica	Robe	Min Div Svrlijig AD Svrlijig	70.000,00
72	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Usluge	Zajednička ponuda: d.o.o. Via ocel & d.o.o. Balkan energy team & d.o.o. Arc monte & d.o.o. EL TE engenering	138.060,00
73	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Usluge	Zajednička ponuda: d.o.o. Via ocel & d.o.o. Balkan energy team & d.o.o. Arc monte & d.o.o. EL TE engenering	111.150,00
74	Željeznički prevoz Crne Gore AD Podgorica	Usluge	Supra informatika d.o.o. Zagreb	13.600,00
75	Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost, Podgorica	Usluge	"Kpmg Croatia" d.o.o. iz Zagreba	85.000,00
76	Uprava za šume, Pljevlja	Usluge	doo „Šuma Plan"Čelinac	47.580,79

77	JP "Čistoća", Podgorica	Robe	"Blok Signal" d.o.o, Niš-Srbija	71.662,50
78	Uprava za šume, Pljevlja	Usluge	doo „Šuma Plan" Čelinac BiH	55.734,64
79	Željeznički prevoz Crne Gore AD Podgorica	Usluge	Tžv Gredelj d.o.o. Zagreb	315.763,11
80	Klinički centar Crne Gore	Usluge	neoLibris d.o.o. - Pančevo	13.230,00
81	Željeznički prevoz Crne Gore AD Podgorica	Usluge	Pansped Novi Sad	175.000,00
82	Institut za biologiju mora, Kotor	Robe	Analysis d.o.o., Novi Beograd	4.265,00
83	Željeznička infrastruktura Crne Gore AD Podgorica	Radovi	Siemens d.o.o. Beograd	85.200,00
84	JP Vodovod i kanalizacija Budva	Robe	" Patenting " d.o.o. Beograd	10.202,40
85	JP Vodovod i kanalizacija Budva	Usluge	" Aqua interma " d.o.o. Beograd	5.636,00
86	JP Vodovod i kanalizacija Niksic	Robe	Patenting d.o.o. - Beograd,	5.978,70
87	Turistička organizacija Herceg Novi	Usluge	Patenting d.o.o. - Beograd,	9.950,00
88	Turistička organizacija Herceg Novi	Usluge	Patenting d.o.o. - Beograd,	9.940,00
89	Uprava policije, Podgorica	Robe	"Omega auto" d.o.o. Čilipi	15.000,00
90	Željeznička infrastruktura Crne Gore AD Podgorica	Usluge	d.o.o. „Motoremont Rajkov” Rumenka	18.000,00
91	Željeznička infrastruktura Crne Gore AD Podgorica	Usluge	d.o.o. „Motoremont Rajkov” Rumenka	15.000,00
92	Centralna banka Crne Gore	Usluge	„Cis“ d.o.o. Novi Sad	16.497,00
93	Fond za zdravstveno osiguranje Crne Gore	Usluge	d.o.o.“Oracle Srbija i Crna Gora“ - Beograd	39.965,28
94	Željeznička infrastruktura Crne Gore AD Podgorica	Usluge	Šinvoz d.o.o. Zrenjanin	9.490,00
95	Željeznička infrastruktura Crne Gore AD Podgorica	Usluge	„Šinvoz“ d.o.o. Zrenjanin	15.000,00
96	Željeznička infrastruktura Crne Gore AD Podgorica	Usluge	„Šinvoz“ d.o.o. Zrenjanin	20.000,00
97	Prijestonica Cetinje	Robe	Varnost, Maribor	119.236,39
98	Željeznička infrastruktura Crne Gore AD Podgorica	Robe	„Autocommerce Mv“ d.o.o. Podgorica	7.000,00
99	Uprava za šume, Pljevlja	Usluge	d.o.o. „Šuma Plan' Čelinac i ad „Institut za šumarstvo" Podgorica	6.909,18
100	Uprava za šume, Pljevlja	Usluge	d.o.o. „Šuma Plan' Čelinac i ad „Institut za šumarstvo" Podgorica	28.431,30
101	Željeznička infrastruktura Crne Gore AD Podgorica	Usluge	Idi Ninčić d.o.o. Prijepolje	8.000,00
102	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Usluge	Lift servis "Poli" Priboj	11.934,00

103	Ministarstvo unutrašnjih poslova	Usluge	"Motorflug" Baden-Baden, Njemačka	81.938,08
104	Ministarstvo održivog razvoja i turizma	Usluge	Global Media, Glyfada, Grčka	100.000,00
105	Ministarstvo održivog razvoja i turizma	Usluge	Turner Broadcasting System Europe Limited-CNN, London, United Kingdom	400.000,00
106	Ministarstvo unutrašnjih poslova	Usluge	"Augusta Westland" Belgija	17.727,00
107	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Usluge	ModEkolo - Beograd	49.978,42
108	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Usluge	Elektroremont - Subotica	27.378,00
109	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Usluge	Itt – Inženjering za transportnu tehniku, Tuzla	43.992,00
110	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Usluge	ModEkolo - Beograd	18.994,95
111	Ministarstvo održivog razvoja i turizma	Usluge	Jovan Erakovic, Beograd	7.800,00
112	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Usluge	Raci Ljubljana	19.843,20
113	JP Vodovod i kanalizacija Cetinje	Usluge	"Jastrebac" ad Niš	7.582,00
114	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Usluge	"Patenting" doo Beograd, RS	24.336,00
115	Ministarstvo unutrašnjih poslova	Usluge	"Gas Aviation" d.o.o. Smederevska Palanka	95.000,00
116	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Usluge	Enel PS doo Beograd	3.042,00
117	Željeznički prevoz Crne Gore AD Podgorica	Usluge	Jat hoteli Slavija d.o.o. Beograd	42.000,00
118	Uprava policije, Podgorica	Robe	"Analysis" d.o.o. Beograd	9.000,00
119	Uprava policije, Podgorica	Robe	"Alfatrade Enterprise" d.o.o. Beograd	57.971,50
120	Uprava policije, Podgorica	Usluge	"Jugoscan" d.o.o. Beograd	30.888,00
121	Opština Rožaje	Radovi	"Novi Pazar-Put" AD Novi Pazar	54.998,11
122	JU Gradska biblioteka i čitaonica Herceg Novi	Usluge	Grafičar d.o.o. Sevojno	3.198,00
123	Zavod za metrologiju, Podgorica	Usluge	„Chip" d.o.o. Zemun-Beograd	64.806,88
124	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Usluge	Ukim – Iziis, Beograd	14.976,00
125	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Usluge	Energoprojekt Hidroinženjering, Beograd	124.020,00
126	Zavod za metrologiju, Podgorica	Usluge	„Metrology institute of the Republic of Slovenija" Celje	2.267,94
127	Zavod za metrologiju, Podgorica	Usluge	„Slovenski institut za kakovost meroslavje" Ljubljana	1.100,00
128	Zavod za metrologiju, Podgorica	Usluge	Univerzitet v Mariboru" „Fakultet za strojarstvo" Maribor	2.193,00
129	Zavod za metrologiju, Podgorica	Usluge	„Slovenski institut za kakovost meroslavje" Ljubljana	1.300,00

130	Zavod za metrologiju, Podgorica	Usluge	Univerzitet u Ljubljani „Fakultet za elektrotehniko" Ljubljana	1.320,00
131	Željeznička infrastruktura Crne Gore AD Podgorica	Usluge	AD „Železnice Srbije“ Beograd	18.370,00
132	Monteput d.o.o., Podgorica	Robe	Indra Sistemas S.A. Madrid	4.936,23
133	Pošta Crne Gore	Robe	„OSA Racunarski inzenjering,, Beograd	57.330,00
134	JP "Vodovod i kanalizacija" Kotor	Robe	ADR“Protecta Aqua“d.o.o.-Alibunar- Beograd	13.513,50
135	Ministarstvo unutrašnjih poslova	Usluge	"Air Tractor Europe" Valensija-Španija	79.000,00
136	Ministarstvo održivog razvoja i turizma	Usluge	S&Friends doo- Beograd,Srbija	90.000,00
137	Ministarstvo održivog razvoja i turizma	Usluge	S&Friends doo- Beograd,Srbija	79.993,15
138	Ministarstvo održivog razvoja i turizma	Usluge	S&Friends doo- Beograd,Srbija	30.000,00
139	Željeznički prevoz Crne Gore AD Podgorica	Usluge	AD "Elektroremont" Subotica	22.522,50
140	Željeznički prevoz Crne Gore AD Podgorica	Usluge	AD "Elektroremont" Subotica	12.285,00
141	Željeznički prevoz Crne Gore AD Podgorica	Robe	Toneli d.o.o., Slovenija	21.120,00
142	Željeznički prevoz Crne Gore AD Podgorica	Robe	Kedra d.o.o.Beograd	73.815,30
143	Željeznički prevoz Crne Gore AD Podgorica	Robe	Končar električna vozila d.d. Zagreb	164.612,45
144	JPU "Đina Vrbica", Podgorica	Robe	Doo"Zomex", Beograd	16.797,94
145	Ministarstvo unutrašnjih poslova	Usluge	"Air Tractor Europe" Valensija-Španija	49.723,36
146	Ministarstvo unutrašnjih poslova	Usluge	"Grappolo Aviation" d.o.o. Beograd	25.423,82
147	AD Montecargo, Podgorica	Robe	Koncern „Farmakom MB „Livnica „Požega” AD Požega	84.500,00
148	Zdravstvena ustanova Apoteke Crne Gore Montefarm	Robe	PharmaSwiss d.o.o., Beograd	7.500,00
149	Zdravstvena ustanova Apoteke Crne Gore Montefarm	Robe	PharmaSwiss d.o.o., Beograd	450,00
150	Zdravstvena ustanova Apoteke Crne Gore Montefarm	Robe	PharmaSwiss d.o.o., Beograd	110.000,00
151	Zdravstvena ustanova Apoteke Crne Gore Montefarm	Robe	PharmaSwiss d.o.o., Beograd	810,00

152	Zdravstvena ustanova Apoteke Crne Gore Montefarm	Robe	PharmaSwiss d.o.o., Beograd	1.524,00
153	Ministarstvo unutrašnjih poslova	Usluge	"Grappolo Aviation" d.o.o. Beograd	5.357,44
154	Ministarstvo unutrašnjih poslova	Usluge	"Grappolo Aviation" d.o.o. Beograd	4.788,67
155	Ministarstvo unutrašnjih poslova	Usluge	"Grappolo Aviation" d.o.o. Beograd	5.650,29
156	Zdravstvena ustanova Apoteke Crne Gore "Montefarm"	Robe	PharmaSwiss d.o.o., Beograd	3.000,00
157	JP "Vodovod" Pljevlja	Usluge	Zavod za javno zdravlje Užice	9.728,64
158	Željeznička infrastruktura Crne Gore AD Podgorica	Robe	Plasser & Theurer Export von Bahnbaumaschinen Gesellschaft m.b.H., Wien (Beč), Austrija	70.703,84
159	Turistička organizacija Herceg Novi	Usluge	Mladost grup d.o.o. Loznica	9.911,07
160	Skupština Crne Gore	Usluge	"Neolibris" d.o.o. Pančevo	7.480,00
161	Opština Herceg Novi	Usluge	"Balkan štand" d.o.o. Beograd	5.700,00
162	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Usluge	Patenting, Beograd	29.259,36
163	Komunalno stambeno javno preduzece "Budva"	Robe	"Blok Signal" d.o.o. Niš	15.480,50
164	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Usluge	Indas doo Novi Sad	10.120,50
165	Centralna banka Crne Gore	Usluge	Oracle Srbija i Crna Gora d.o.o. Beograd	1.175,83
166	Centralna banka Crne Gore	Usluge	Oracle Srbija i Crna Gora d.o.o. Beograd	22.375,81
167	Monteput d.o.o., Podgorica	Robe	Indra Sistemas S.A. Madrid	14.976,00
168	Turistička organizacija Herceg Novi	Usluge	Kip kap d.o.o., Loznica	2.369,25
169	Direkcija za saobraćaj	Usluge	Zajednička ponuda Geopot doo Banja Luka- vodeći partner i Geopot d.o.o. Beograd- član grupe	277.173,00
170	Željeznički prevoz Crne Gore AD Podgorica	Usluge	Šinvoz d.o.o. Zrenjanin	9.945,00
171	Željeznički prevoz Crne Gore AD Podgorica	Usluge	Šinvoz d.o.o. Zrenjanin	3.760,38
172	Željeznički prevoz Crne Gore AD Podgorica	Usluge	Šinvoz d.o.o. Zrenjanin	2.644,20
173	Željeznički prevoz Crne Gore AD Podgorica	Usluge	Šinvoz d.o.o. Zrenjanin	12.636,00
174	ZU Apoteke Crne Gore "Montefarm"	Robe	PharmaSwiss d.o.o. Beograd	54.108,00
175	Željeznički prevoz Crne Gore AD Podgorica	Usluge	Inter-Mehanika d.o.o. Smederevo	28.438,00

176	ZU Apoteke Crne Gore "Montefarm" & Oracle Srbija i Crna Gora	Robe	PharmaSwiss d.o.o Beograd	19.300,00
177	Željeznički prevoz Crne Gore AD Podgorica	Usluge	Šinvoz d.o.o. Zrenjanin	41.413,32
178	Željeznički prevoz Crne Gore AD Podgorica	Usluge	Inter-Mehanika d.o.o. Smederevo	21.204,60
179	ZU Apoteke Crne Gore "Montefarm"	Robe	PharmaSwiss d.o.o Beograd	54.108,00
180	ZU Apoteke Crne Gore "Montefarm"	Robe	PharmaSwiss d.o.o Beograd	19.300,00
181	Uprava carina Crne Gore	Usluge	"ZZI" d.o.o. Ljubljana i "ZZI" d.o.o. Podgorica	130.000,00
182	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Radovi	Centar za kontrolu i ispitivanje Beograd	28.080,00
183	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Robe	Markant d.o.o. Valjevo	2.582,54
184	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Usluge	Omega Guard, Beograd	10.413,00
185	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Usluge	Končar - Elektronika i Informatika, Zagreb	25.857,00
186	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Usluge	Omega Guard	8.775,00
187	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Usluge	Končar - Elektronika i Informatika	11.419,20
188	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Usluge	EI Nikola Tesla, Beograd	6.961,50
189	Opština Rožaje	Radovi	"Novi Pazar-put" AD Novi Pazar	16.482,56
190	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Robe	Hypnex doo Tuzla	3.042,00
191	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Usluge	Tangent, Beograd	6.808,76
192	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Usluge	Tangent, Beograd	1.976,83
193	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Usluge	Enel PS, Beograd	4.855,50
194	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Usluge	Tangent, Beograd	2.945,83
195	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Usluge	Centar za kontrolu i ispitivanje, Beograd	24.570,00
196	Željeznički prevoz Crne Gore AD Podgorica	Usluge	AP Signaling d.o.o. Beograd	4.680,00
197	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Usluge	Ramel, Beograd	5.950,04
198	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Usluge	Centar za kontrolu i ispitivanje, Beograd	25.000,00
199	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Usluge	Metaloprerađiva, Užice	38.785,50
200	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Usluge	Ramel, Beograd	7.899,99
201	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Usluge	Ramel, Beograd	6.932,25
202	Centralna banka Crne Gore	Robe	MRG Export-Import d.o.o. Beograd	19.768,24

203	Javno preduzece "Vodovod i kanalizacija" Podgorica	Robe	„Hemija patenting,, Lukavac, BiH	47.619,00
204	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Usluge	EI Nikola Tesla	5.896,80
205	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Robe	Nova tvornica kliznih ležajeva Duga Resa, Karlovac, Hrvatska	128.700,00
206	Pošta Crne Gore	Usluge	UPU Postal Technology Centre (PTC) u sastavu Svjetskog Poštanskog Saveza (UPU), Bern-Switzerland	15.000,00
207	Radio difuzni centar d.o.o. Podgorica	Robe	Ceragon Networks doo Beograd	149.945,00
208	Željeznička infrastruktura Crne Gore AD Podgorica	Robe	D.O.O. „ Motoremont Rajkov“ Rumenka, R. Srbija	42.705,00
209	Klinički centar Crne Gore	Robe	Neomedica d.o.o Beograd	9.375,00
210	Turistička organizacija opštine Budva	Usluge	Konzorcijum - Idea Plus Communications d.o.o. Skoplje i AMC Communications d.o.o. Budva	53.200,00
211	Klinički centar Crne Gore	Robe	Neomedica d.o.o Beograd	19.020,00
212	Klinički centar Crne Gore	Robe	Neomedica d.o.o Beograd	58.400,00
213	Klinički centar Crne Gore	Robe	Emedis d.o.o. Beograd	51.600,00
214	Zdravstvena ustanova Apoteke Crne Gore "Montefarm"	Robe	PharmaSwiss d.o.o Beograd	188.700,00
215	Zdravstvena ustanova Apoteke Crne Gore "Montefarm"	Robe	PharmaSwiss d.o.o Beograd	23.362,50
216	Zdravstvena ustanova Apoteke Crne Gore "Montefarm"	Robe	PharmaSwiss d.o.o Beograd	990.000,00
217	Zdravstvena ustanova Apoteke Crne Gore "Montefarm"	Robe	PharmaSwiss d.o.o Beograd	124.200,00
218	Zdravstvena ustanova Apoteke Crne Gore "Montefarm"	Robe	PharmaSwiss d.o.o Beograd	2.565,00
219	Zavod za metrologiju, Podgorica	Usluge	UME – Tubitak Gebze Kocaeli Turkey	660,00
220	Centralna banka Crne Gore	Usluge	CMA Small Systems AB, Halsingegatan, Stockholm	69.360,00
221	JKP "Komunalno" Nikšić	Robe	„MISS MODA" Doo Arilje	3.591,86
222	Uprava za šume, Pljevlja	Robe	doo„Tehnoplast"Beograd	19.967,51
223	Opština Rožaje	Radovi	"Novi Pazar-put" AD Novi Pazar	57.672,04
224	Zavod za statistiku- Monstat, Podgorica	Usluge	"SAS" institut Doo Ljubljana, Slovenija	9.000,00
225	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Radovi	Brotek - Brod, BiH	75.114,00

226	Željeznička infrastruktura Crne Gore AD Podgorica	Usluge	IDI Ninčić Doo Prijepolje	18.000,00
227	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić - FC Proizvodnja	Radovi	GP Mostogradnja Beograd	86.409,62
228	JP "Vodovod i kanalizacija" Herceg Novi	Robe	Doo"Patenting" Beograd	13.068,00
229	Željeznička infrastruktura Crne Gore AD Podgorica	Usluge	„Metalcoop Product“	20.000,00
230	Željeznička infrastruktura Crne Gore AD Podgorica	Usluge	D.o.o. „Motoremont Rajkov“ Rumenka	12.000,00
231	Opština Bijelo Polje, Sekretarijat za stambeno komunalne poslove i saobraćaj	Radovi	"Model 5" doo, Beograd,	6.258,92
232	JU "Lovćen-Bečići" Cetinje	Radovi	Sorgo d.o.o., Ankaran Slovenia	30.000,00
233	JU Policijska akademija, Danilovgrad	Robe	"UM Merkata" d.o.o., Šabac	6.449,09
234	Radio difuzni centar d.o.o., Podgorica	Usluge	Ceragon Networks d.o.o. Beograd	29.900,00
235	Zavod za metrologiju, Podgorica	Robe	Graverska radnja "Mitić", Beograd	4.890,60
236	Pošta Crne Gore	Usluge	„Biznis Link,,Doo, Beograd	8.757,00
237	Veterinarska uprava, Podgorica	Robe	Bioveta a.d.; Avio Otryad-Varna doo i STS Aviacija doo, Ivanovice na Hane	317.900,00
238	Opština Rožaje	Radovi	"Novi Pazar- Put" AD Novi Pazar	64.881,30
239	Željeznička infrastruktura Crne Gore AD Podgorica	Usluge	SR „Pneumatik“ Zrenjanin	15.002,00
240	AD Održavanje željeznickih vozničkih sredstava	Robe	Meba, Petrovaradin, Srbija	2.287,00
241	JP "Aerodromi Crne Gore"	Robe	„Siemens ”d.o.o., Beograd	38.571,87
242	JU Centar za ekotoksikoloska ispitivanja Crne Gore	Robe	Dsp Chromatography doo Beograd	2.994,58
243	JU Centar za ekotoksikoloska ispitivanja Crne Gore	Robe	MLU - Monitoring fur Leben und Umwelt GmbH Modling, Austrija	2.460,17
244	Pošta Crne Gore	Robe	„Tehnoplast,, Doo	13.689,00
245	EPCG FC Distribucija, Nikšić	Robe	"Inving Invest Inženjering" d.o.o., Prijedor	55.931,85
246	JU Centar za ekotoksikoloska ispitivanja Crne Gore	Robe	Analysis doo Beograd, Srbija	4.497,76
247	JU Centar za ekotoksikoloska ispitivanja Crne Gore	Robe	Leco Instrumente Plzen, Češka	1.708,79
248	Radio difuzni centar d.o.o., Podgorica	Radovi	ALT Project Sistem d.o.o., Beograd	25.956,86
249	Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije	Usluge	Biznis Link Doo, Beograd	29.974,00

250	"PUTEVI" d.o.o. Podgorica	Usluge	"Idi Ninčić" d.o.o., Prijeplje	1.360,00
251	EPCG FC Distribucija, Niksic	Robe	"Siemens" d.o.o. Beograd, Srbija	173.257,11
252	JP"Aerodromi Crne Gore"	Usluge	Zajednička ponuda "Centralna putna laboratorija" doo, Novi Sad i „Nievelt“ GmbH iz Austrije	75.745,00
253	Pošta Crne Gore	Usluge	UTS Limited, ST.Helier, Jersey,17 Bond Street, JE2 3NP, Kanalska Ostrva, Ujedinjeno kraljevstvo	26.000,00
254	Željeznički prevoz Crne Gore AD Podgorica	Usluge	Com Trade d.o.o. Beograd	6.000,00
255	Opština Kolašin	Usluge	Urban Projekt AD Čačak	14.040,00
256	JU Policijska akademija, Danilovgrad	Radovi	Konzorcijum RS PTO Zagreb, Republika Hrvatska i „Comtel” d.o.o. Podgorica	354.996,70
257	Željeznička infrastruktura Crne Gore AD Podgorica	Usluge	NES Communications d.o.o. Beograd	8.100,00
258	Centralna banka Crne Gore	Usluge	Oracle Srbija i Crna Gora d.o.o. Beograd	19.903,16
259	Crnogorski elektroprenosni sistem AD Podgorica	Usluge	Konzorcijum: Elektroistok Inženjering d.o.o., Beograd; Elektroistok – Projektni biro d.o.o. Beograd; Efusion d.o.o. „Nikšić; Zavod za građevinske materijale, geotehniku i hemijske analize a.d. Nikšić, Zigma, Nikšić; Geo Max Group d.o.o. Podgorica	18.720,00
260	Crnogorski elektroprenosni sistem AD Podgorica	Usluge	Konzorcijum: Elektroistok Inženjering d.o.o., Beograd; Elektroistok – Projektni biro d.o.o. Beograd; Efusion d.o.o. „Nikšić; Zavod za građevinske materijale, geotehniku i hemijske analize a.d. Nikšić, Zigma, Nikšić; Geo Max Group d.o.o. Podgorica	18.720,00
261	Crnogorski elektroprenosni sistem AD Podgorica	Usluge	Konzorcijum: Elektroistok Inženjering d.o.o., Beograd; Elektroistok – Projektni biro d.o.o. Beograd; Efusion d.o.o. „Nikšić; Zavod za građevinske materijale, geotehniku i hemijske analize a.d. Nikšić, Zigma, Nikšić; Geo Max Group d.o.o. Podgorica	163.800,00

262	Pošta Crne Gore	Usluge	„OSA Racunarski inzenjering,,Doo Beograd	41.400,00
263	Monteput d.o.o., Podgorica	Usluge	Indra Sistemas S.A. Madrid	120.000,00
264	Institut za javno zdravlje Podgorica	Usluge	Superlab d.o.o.Beograd	480,00
265	Institut za javno zdravlje Podgorica	Usluge	Superlab d.o.o., Beograd	65,00
266	Institut za javno zdravlje Podgorica	Usluge	Superlab d.o.o.Beograd	120,00
267	Institut za javno zdravlje Podgorica	Usluge	Superlab d.o.o.Beograd	160,00
268	Institut za javno zdravlje Podgorica	Usluge	Superlab d.o.o Beograd	55,00
269	Institut za javno zdravlje Podgorica	Usluge	Superlab d.o.o Beograd	55,00
270	Institut za javno zdravlje Podgorica	Usluge	Superlab d.o.o.Beograd	35,00
271	Institut za javno zdravlje Podgorica	Usluge	Superlab d.o.o.Beograd	455,00
272	Institut za javno zdravlje Podgorica	Usluge	Superlab d.o.o.Beograd	165,00
273	Institut za javno zdravlje Podgorica	Usluge	Superlab d.o.o.Beograd	320,00
274	Institut za javno zdravlje Podgorica	Usluge	Laboratorija d.o.o. Beograd	424,90
275	JP Vodovod i kanalizacija Budva	Usluge	"Fluks" Užice	16.216,20
276	JP "Vodovod i kanalizacija" Budva	Usluge	"Fluks" Užice	4.846,14
277	JP" Vodovod i kanalizacija" Budva	Usluge	"Fluks" Užice	4.000,00
278	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić - FC Proizvodnja	Usluge	IK konsalting i projektovanje Beograd	11.934,00
279	Poreska uprava, Podgorica	Usluge	Com trade Ljubljana	140.400,00
280	Opština Ulcinj	Usluge	Urbanprojekt AD i Urbanprojekt-Mont	18.954,00
281	Ministarstvo finansija	Usluge	ComTrade d.o.o. - Ljubljana	49.140,00
282	Ministarstvo finansija	Usluge	Mojmir Mrak -Ljubljana	63.000,00
283	Radio i televizija CG	Usluge	" Ipsos strategic marketing" Beograd	11.700,00
284	Ministarstvo odbrane	Robe	„Bimtex" d.o.o. Leskovac	215.724,60
285	Ministarstvo odbrane	Robe	„Bim-Tex" d.o.o. Leskovac	19.802,25
286	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Usluge	EI Nikola Tesla	4.095,00
287	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Robe	Telem, Maribor	9.256,26
288	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Usluge	EI Nikola Tesla	4.808,70
289	Opština Pljevlja	Robe	"Vage" d.o.o. Zagreb	5.850,00
290	JU Centar za ekotoksikoloska ispitivanja Crne Gore	Robe	Uni-Chem Doo Beograd/Srbija	2.147,64
291	Željeznička infrastruktura Crne Gore AD Podgorica	Usluge	NES Communications d.o.o. Beograd	15.780,00
292	Opština Bijelo Polje, Direkcija za izgradnju i investicije	Radovi	BMD Bau d.o.o. Beograd	13.981,50
293	Javno preduzeće "Parking servis" Herceg Novi	Robe	GFP d.o.o. Beograd	10.576,80
294	Crnogorski elektroprenosni sistem AD Podgorica	Robe	Energo-servis d.o.o. Sarajevo	5.990,40

295	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Robe	Konzorcijum Efusion - Nikšić & IMP Automatika – Beograd	18.252,00
296	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Radovi	Safir d.o.o. Gacko	19.767,35
297	Opština Berane	Usluge	d.o.o. „Publikum” Beograd	22.470,00
298	JP "Aerodromi Crne Gore"	Usluge	Zajednička ponuda "KPMG" d.o.o., Podgorica i "KPMG" d.o.o., Beograd	41.535,00
299	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Usluge	Energoprojekt Hidroinženjering, Beograd	14.976,00
300	Željeznička infrastruktura Crne Gore AD Podgorica	Robe	ComTrade IT Solutions and Services d.o.o. Beograd	85.370,00
301	Crnogorski elektroprenosni sistem AD Podgorica	Robe	RAP-ing d.o.o., Ljubljana	349.783,20
302	Javno preduzece Vodovod i kanalizacija Podgorica	Robe	Konzorcijum „Asw Inženjering d.o.o. Beograd, Trony Network d.o.o. Kotor i Compact mm trade d.o.o. Beograd,,	349.513,88
303	Državni arhiv, Cetinje	Robe	Adria Papir d.o.o., Zagreb	5.889,50
304	Uprava za šume, Pljevlja	Robe	d.o.o. „Šuma Plan" Banja Luka	4.975,00
305	Fond za zdravstveno osiguranje Crne Gore	Robe	d.o.o. "Neomedica" – Beograd	19.113,00
306	Fond za zdravstveno osiguranje Crne Gore	Robe	d.o.o. "Neomedica" – Beograd	25.410,00
307	JU Centar za ekotoksikoloska ispitivanja Crne Gore	Robe	Krug internacional ltd Sliema/Malta	2.714,40
308	Zavod za metrologiju, Podgorica	Usluge	„Chip" Zemun- Beograd	9.698,73
309	Turistička organizacija Herceg Novi	Usluge	Publikum d.o.o. Beograd	2.971,80
310	Turistička organizacija Herceg Novi	Usluge	Publikum d.o.o. Beograd	2.995,20
311	Turistička organizacija Herceg Novi	Usluge	Publikum d.o.o. Beograd	5.499,00
312	Željeznička infrastruktura Crne Gore AD Podgorica	Robe	KMR.CO. d.o.o. Beograd	27.000,00
313	Turistička organizacija Herceg Novi	Usluge	Kip Kap d.o.o. Loznica	1.998,95
314	JP "Čistoća", Podgorica	Robe	"Gradatin" d.o.o., Sesvete-Hrvatska	23.148,72
315	Pošta Crne Gore	Usluge	„Blicdruk d.o.o., -Sarajevo	12.425,00
316	JP "Čistoća", Podgorica	Robe	"Gradatin" d.o.o.	4.966,65
317	JU Centar za ekotoksikoloska ispitivanja Crne Gore	Robe	Shimadzu d.o.o. Sarajevo/BiH	7.978,23
318	Željeznička infrastruktura Crne Gore AD Podgorica	Usluge	Univerzitet u Beogradu- Građevinski Fakultet Beograd	21.300,00

319	Direkcija za saobraćaj, Podgorica	Usluge	Konzorcijum „DB Inženjering“ d.o.o. Beograd – Vodeći partner, „Mehanizacija i programat“ AD Nikšić – Partner 1, „Geotechnics, Projects & Consulting“ d.o.o. Podgorica – Partner 2, Institut „Sigurnost“ d.o.o. Podgorica – Partner 3 i „Tekton Group“ d.o.o. Podgorica – Partner 4	85.898,50
320	Radio i televizija CG	Usluge	"Inbox" d.o.o. Beograd	14.500,00
321	JU Muzicki centar crne Gore, Podgorica	Robe	Rado Violins , Beograd	13.400,00
322	Fakultet za pomorstvo u Kotoru	Robe	Laboratorija d.o.o.- Beograd	14.599,00
323	Fakultet za pomorstvo u Kotoru	Robe	NovoLab d.o.o.-Beograd	4.980,00
324	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	Usluge	ProSoft - GmbH Muhlhausen, Njemačka	20.000,00
325	Crnogorska akademija nauka i umjetnosti	Usluge	"Publikum" d.o.o. iz Beograda	16.157,00
326	Crnogorski elektroprenosni sistem AD Podgorica	Robe	SC Elster Rometrics SRL, Ghiroda, jud.Timis	32.391,45
327	Monteput d.o.o., Podgorica	Robe	Graditelj MNE d.o.o. Podgorica	1.743,30
328	JP "Aerodromi Crne Gore"	Usluge	Zajednička ponuda "Institut za puteve" AD, Beograd i „ABG test“ d.o.o. iz Podgorice	93.264,21
329	JU OŠ "Mustafa Pećanin"	Radovi	"Semper" d.o.o. Beograd, Srbija	19.188,00
330	Zdravstvena ustanova Apoteke Crne Gore "Montefarm"	Robe	Vetmetal d.o.o, Beograd	280.680,15
331	Zdravstvena ustanova Apoteke Crne Gore "Montefarm"	Robe	Lemis, Vienna, Austria	280.680,15
332	JP "Vodovod i kanalizacija" Cetinje	Usluge	Hidrosanitas d.o.o. Beograd	24.426,09
333	Monteput d.o.o., Podgorica	Robe	Signalgrad Rakitje, Bestovje, Hrvatska	3.919,50
334	Opština Ulcinj	Usluge	Profil Ing d.o.o., Čačak	14.976,00
335	Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost, Podgorica	Robe	Rohde & Schwarz Osterreich Gesellschaft m.b.H, Beč	234.000,00
336	Zavod za metrologiju, Podgorica	Robe	„Wilsonic“ d.o.o. Slovenija	7.605,00
337	Zavod za metrologiju, Podgorica	Robe	„Dex“ d.o.o. Beograd G	2.340,00
338	Zavod za metrologiju, Podgorica	Robe	„Dex“ d.o.o. Beograd	1.199,25
339	Direkcija za uređenje i izgradnju Kotora	Radovi	Globomax, Budimpešta	19.981,00
340	Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja	Robe	„Replico“ d.o.o., Sarajevo BIH	4.677,00

341	Uprava carina, Podgorica	Usluge	Zajednička ponuda grupe ponuđača ZZI d.o.o. Ljubljana i ZZI d.o.o. Podgorica	50.000,00
342	Ministarstvo unutrašnjih poslova	Usluge	"MRG Export Import" Beograd	12.999,92
343	Zdravstvena ustanova Apoteke Crne Gore "Montefarm"	Robe	Fs Pharmaswiss, Beograd	18.036,00
344	Zdravstvena ustanova Apoteke Crne Gore "Montefarm"	Robe	Baypharm d.o.o, Beograd	24.300,00
345	d.o.o. Centar za ekotoksikoloska ispitivanja Podgorica	Usluge	ION d.o.o. Beograd/Srbija	1.872,00
346	d.o.o. Centar za ekotoksikoloska ispitivanja Podgorica	Usluge	Institut IMS AD Beograd/Srbija	1.123,20
347	Ministarstvo pravde	Usluge	Infostudio d.o.o, Sarajevo	15.000,00
348	Opština Tivat	Usluge	"Biofor System" d.o.o., Zemun, Srbija	41.000,00
349	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić- FC Proizvodnja	Radovi	Telem d.o.o. Maribor	273.045,24
350	Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja	Robe	Naučni institut za reprodukciju i veštačko osemenjavanje domaćih životinja "TEMERIN", Temerin	48.150,00
351	Ministarstvo unutrašnjih poslova	Usluge	"Motorflug" Baden- Baden, Njemačka	39.059,05
352	Klinički centar Crne Gore	Robe	"Omniamedic" d.o.o. Zenica	2.079,00
353	Klinički centar Crne Gore	Robe	"Omniamedic" d.o.o. Zenica	1.100,00
354	Klinički centar Crne Gore	Robe	"Omniamedic" d.o.o. Zenica	1.100,00
355	Klinički centar Crne Gore	Robe	"Omniamedic" d.o.o. Zenica	3.375,00
356	Klinički centar Crne Gore	Robe	"Omniamedic" d.o.o. Zenica	3.600,00
357	Željeznički prevoz Crne Gore AD Podgorica	Usluge	Šinvoz d.o.o. Zrenjanin	86.088,60
358	JP "Aerodromi Crne Gore"	Robe	"Bexing" d.o.o., Beograd	31.005,00
359	Klinički centar Crne Gore	Robe	"Omniamedic" d.o.o. Zenica	2.079,00
360	Klinički centar Crne Gore	Robe	"Omniamedic" d.o.o. Zenica	1.100,00
361	Klinički centar Crne Gore	Robe	"Omniamedic" d.o.o. Zenica	1.100,00
UKUPNO:				15.073.729,20

Prilog 8: Ukupne ugovorene javne nabavke po naručiocima

Naziv Organizacije	Ugovoreno u 2012.godini
Agencija za civilno vazduhoplovstvo	1.543.263,74 €
Agencija za duvan	22.408,33 €
Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost	661.192,44 €
Agencija za elektronske medije	76.314,81 €
Agencija za izgradnju i razvoj Herceg Novog	1.370,56 €
Agencija za izgradnju i razvoj Podgorice d.o.o	1.188.331,43 €
Agencija za lijekove i medicinska sredstva Crne Gore	262.092,73 €
Agencija za mirno rješavanje radnih sporova	88.143,41 €
Agencija za nacionalnu bezbjednost	554.611,54 €
Agencija za nadzor osiguranja	1.084.250,66 €
Agencija za stanovanje	514.914,41 €
Agencija za zaštitu ličnih podataka	128.561,98 €
Agencija za zaštitu životne sredine	368.646,88 €
Akademija znanja - Budva	2.802,88 €
Business Montenegro AD	1.792,80 €
Castello Montenegro AD Pljevlja	17.448,66 €
Centar za djecu i mlade Ljubović	136.693,63 €
Centar za ekotoksikološka ispitivanja	151.435,00 €
Centar za iseljenike	28.151,17 €
Centar za kulturu Kolašin	2.525,42 €
Centar za kulturu Tivat	58.815,39 €
Centar za socijalni rad opština Berane i Andrijevice	7.165,37 €
Centralne banke Crne Gore	1.258.972,69 €
Cetinjski parlamentarni forum	12.525,57 €
Crnogorska akademija nauka i umjetnosti	146.862,81 €
Crnogorska kinoteka	25.179,69 €
Crnogorski elektrorenosni sistem AD Podgorica	8.597.150,06 €
Crnogorski olimpijski komitet	139.111,30 €
Crnogorski operator tržišta elektricne energije D.O.O	13.090,86 €
Crnogorsko narodno pozorište	118.761,61 €
Deponija d.o.o. Podgorica	488.867,24 €
Direkcija za razvoj malih i srednjih preduzeća	19.795,49 €
Direkcija za saobraćaj	17.175.735,47 €
Direkcija za saobraćaj, održavanje i izgradnju puteva na području opštine Danilovgrad	62.279,61 €
Direkcija za uređenje i izgradnju Kotora	709.256,54 €
Direkcija za zaštitu tajnih podataka	17.790,03 €
Direkcija za željeznice	70.667,84 €
Direkcije javnih radova	25.413.147,94 €
Dom učenika i studenata Spasić Mašera Kotor	237.965,42 €

DOO PIO Ulcinj	129.813,56 €
Drzavna revizorska institucija	50.996,23 €
Državna komisija za kontrolu postupaka javnih nabavki	15.867,07 €
Državni arhiv	54.590,50 €
Državni protokol	125.627,82 €
Elektroprivreda Crne Gore A.D. Nikšić	138.216.835,37 €
Fitosanitarna Uprava	242.278,17 €
Fond rada	42.235,67 €
Fond za obeštećenje	20.407,21 €
Fond za zaštitu depozita	64.595,59 €
Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava	26.973,30 €
Fond za zdravstveno osiguranje Crne Gore	5.892.979,52 €
Fonda PIO	509.745,68 €
Generalni sekretarijat Vlade Crne Gore	1.092.524,82 €
Glavni grad Podgorica	1.544.094,70 €
Gradska biblioteka i čitaonica Herceg-Novi	15.996,48 €
Gradska opština Golubovci	30.436,67 €
Gradska opština Tuzi	31.295,38 €
Hidrometereološki zavod	197.426,85 €
Institut za biologiju mora Kotor	71.230,21 €
Institut za crnogorski jezik i književnost	25.022,06 €
Institut za javno zdravlje Crne Gore	826.325,68 €
Institut za standardizaciju Crne Gore	14.933,42 €
Institut za strane jezike	32.540,67 €
Investiciono-razvojnog fonda Crne Gore A.D	257.419,75 €
Ispitni centar Crne Gore	63.061,71 €
Javna Predškolska Ustanova Irena Radovic	52.855,60 €
Javna ustanova Osnovna skola Marko Miljanov	14.464,53 €
Javno komunalno preduzece Kotor	554.393,25 €
Javno komunalno preduzeće Cetinje	152.869,55 €
Javno preduzece za nacionalne parkove Crne Gore	207.906,43 €
Javno Stambeno Komunalno Preduzece Pluzine	123.291,32 €
JKP Komunalno Nikšić	910.223,71 €
JP Vodovod Budva	741.194,66 €
JP Aerodromi Crne Gore	895.527,05 €
JP Čistoća Pljevlja	229.503,43 €
JP Čistoća Herceg Novi	163.446,74 €
JP Čistoća Podgorica	1.450.113,18 €
JP Grijanje Pljevlja	211.476,24 €
JP Komunalne Djelatnosti - Ulcinj	130.004,98 €
JP Komunalne usluge PG	521.301,12 €
JP Komunalno Danilovgrad	55.928,63 €
JP Komunalno Berane	120.005,57 €
JP Komunalno Rozaje	73.854,69 €

JP Komunalno-stambeno Herceg-Novii	86.703,88 €
JP KSD Lim Bijelo Polje	169.693,20 €
JP Kulturni centar - Bar	315,01 €
JP Mediteranski sportski centar - Budva	34.434,70 €
JP Parking servis Budva	66.113,09 €
JP Parking servis Herceg Novi	10.636,30 €
JP Pogrebne usluge Budva	47.093,62 €
JP Pogrebne usluge Podgorica	411.602,88 €
JP Regionalni vodovod Crnogorsko primorje	106.749,58 €
JP Sportski centar Igalo	42.165,54 €
JP Sportski centar Nikšić	154.624,59 €
JP Sportski centar Rožaje	7.530,42 €
JP Sportski objekti - Podgorica	128.323,03 €
JP Sportsko-rekreativni centar Bar	27.033,04 €
JP Vodovod Bistrica Bijelo Polje	11.603,56 €
JP Vodovod i kanalizacija Berane	19.080,00 €
JP Vodovod i kanalizacija Cetinje	180.921,39 €
JP vodovod i kanalizacija Danilovgrad	307.585,40 €
JP Vodovod i kanalizacija Herceg Novi	525.923,32 €
JP Vodovod i kanalizacija Kotor	261.412,46 €
JP Vodovod i kanalizacija Nikšić	682.663,94 €
JP Vodovod i kanalizacija Podgorica	2.049.542,54 €
JP Vodovod i Kanalizacija Rožaje	41.682,81 €
JP Vodovod i kanalizacija Tivat	231.600,88 €
JP Vodovod i kanalizacija Ulcinj	65.613,28 €
JP za održavanje i zaštitu lokalnih puteva - Pljevlja	84.649,12 €
JP za upravljanje morskim dobrom	1.083.592,03 €
JP za upravljanje reklamnim prostorom Opštine Budva Mediteran reklame	39.527,24 €
JP Zelenilo	185.392,38 €
JPK Tivat	460.208,56 €
JPKD Bar	808.221,57 €
JPKS Budva	974.560,83 €
JPKU Pljevlja	18.033,73 €
JPK-za stambeno komunalnu djelatnost Andrijevica	6.841,50 €
JPU Ljubica V.Jovanović –Maše	188.588,15 €
JPU Boško Buha Rožaje	12.985,70 €
JPU Dječiji vrtić Plav	12.252,23 €
JPU Dragan Kovačević Nikšić	147.927,60 €
JPU Dušo Basekić Bijelo Polje	76.344,96 €
JPU Đina Vrbica	562.567,03 €
JPU NASA RADOST Herceg Novi	94.879,10 €
JPU Radmila Nedić	50.742,11 €
JPU Radost Kotor	159.958,35 €
JPU Sestre Radović Kolasin	17.382,12 €

JPU Solidarnost - Ulcinj	64.502,14 €
JPU Vukosava Ivanovic Mašanović Bar	35.192,50 €
JPU Zagorka Ivanović Cetinje	86.302,45 €
JU Centar za socijalni rad za opstinu Plav	61.502,06 €
JU Centar savremene umjetnosti Cne Gore	69.521,46 €
JU Centar za informtivnu djelatnost	433,62 €
JU Centar za konzervaciju i arheologiju Crne Gore	87.667,02 €
JU Centar za kulturu Nenad Rakočević Mojkovac	4.516,82 €
JU Centar za kulturu Plužine	11.048,30 €
JU Centar za kulturu Rožaje	31.616,74 €
JU Centar za kulturu Tivat	58.815,39 €
JU Centar za socijalni rad opstina Bijelo Polje i Mojkovac	24.989,29 €
JU Centar za socijalni rad Pljevlja	11.388,30 €
JU Centar za socijalni rad za opštine Bar i Ulcinj	3.963,98 €
JU Centar za socijalni rad za opštine Kotor, Tivat i Budva	20.078,51 €
JU Centar za socijalni rad za opštine Niksic, Pluzine i Savnik	9.974,71 €
JU Centar za socijalni rad za opštinu Herceg Novi	7.228,46 €
JU Centar za socijalni rad za opštinu Rožaje	10.680,65 €
JU Centar za sport i rekreaciju Pljevlja	5.460,68 €
JU Dječji dom Mladost Bijela	437.999,92 €
JU Dom starih Grabovac Risan	789.652,96 €
JU Dom učenika Berane	81.791,56 €
JU Dom Učenika Dušan Marović	20.000,00 €
JU Dom učenika i studenata - Cetinje	43.506,75 €
JU Dom učenika i studenata Podgorica	1.623.537,83 €
JU Dom učenika i studenta - Nikšić	251.171,59 €
JU Dom Zdravlja Podgorica	278.908,67 €
JU Gimnazija Kotor	3.196,36 €
JU Gimnazija Miloje Dobražinović	54.750,43 €
JU Gimnazija Niko Rolović - Bar	9.059,02 €
JU Gimnazija Panto Mališić Berane	4.601,48 €
JU Gimnazija Tanasije Pejatović Pljevlja	7.727,25 €
JU Grad Teatar Budva	167.425,12 €
JU Lovćen-Bečići Cetinje	549.356,18 €
JU Muzej i Galerija Herceg-Novi	7.849,29 €
JU Narodna biblioteka Stevan Samardžić	100,25 €
JU Narodni muzej CG Cetinje	299.568,70 €
JU Obrazovni centar Plužine	46.491,86 €
JU OŠ Balotiće Rožaje	9.380,20 €
JU OŠ 25. maj Rožaje	2.800,00 €
JU OŠ Bajo Jojić - Andrijevića	523,20 €
JU OŠ Blažo Orlandić	16.547,33 €
JU OŠ Branko Božović Podgorica	2.963,72 €
JU OŠ Bratstvo-jedinstvo	15.793,65 €

JU OŠ Bukovica - Rožaje	10.722,00 €
JU OŠ Donja Lovnica	24.744,09 €
JU OŠ Dušan Šukanović	4.952,51 €
JU OŠ Đerđ Kastrioti Skenderbeg	6.880,70 €
JU OŠ Jagoš Kontić- Straševina	4.580,74 €
JU OŠ Kruževo Pljevlja	6.139,00 €
JU OŠ Mataruge Mataruge Pljevlja	4.364,78 €
JU OŠMeksiko Bar	13.783,74 €
JU OŠ Mileva Lajović-Lalatović	12.802,59 €
JU OŠ Milić Keljanović Konjuhe	520,40 €
JU OŠ Milorad Musa Burzan	13.837,02 €
JU OŠ Milun Ivanović - Rožaje	46.985,22 €
JU OŠ Mrkojevići Bar	4.762,17 €
JU OŠ Oktoih - Podgorica	13.782,81 €
JU OŠ Pavle Rovinski - Podgorica	18.357,74 €
JUOŠ Petar Dedović - Plav	511,00 €
JU OŠ Radomir Rakočević – Prošćenje	16.497,00 €
JU OŠ Ristan Pavlović - Pljevlja	2.579,00 €
JU OŠ Štampar Makarije Podgorica	21.412,67 €
JU OŠ Vladimir Nazor	39.114,59 €
JU OŠ Vuk Karadžić Podgorica	6.002,25 €
JU OŠ Živko Džuver Bobovo Pljevlja	7.551,00 €
JU Resursni centar za djecu i made Podgorica	70.229,57 €
JU Resursni centar za gluvu djecu Kotor	133.224,35 €
JU Službeni list Crne Gore	145.861,47 €
JU SMŠ 17 septembar Žabljak	3.730,26 €
JU SMŠ Bećo Bašić Plav	41.827,50 €
JU SMŠ Dr Branko Zogović - Berane	18.506,73 €
JU Specijalitička veterinarska laboratorija - Podgorica	105.586,01 €
JU Srednja ekonomska-ugostiteljska skola Bar	6.361,57 €
JU Srednja Elektrotehnička Skola Vaso Aligrudic	19.642,73 €
JU Srednja mješovita škola Vuksan Đukić	5.469,11 €
JU Srednja poljoprivredna skola Bar	44.151,70 €
JU Srednja stručna škola - Rožaje	19.812,60 €
JU SSŠ Ivan Uskoković – Podgorica	7.225,79 €
JU Škola za osnovne muzičko obrazovanje - Berane	4.289,48 €
JU škola za osnovno i srednje muzičko obrazovanje Vida Matjan	12.812,65 €
JU Škola za osnovno muzičko obrazovanje - Kolašin	13.001,88 €
JU ŠOMO Petar II Petrović Njegoš Bar	7.873,52 €
JU Umjetnička galerija vitomir Srbljanović Pljevlja	4.337,26 €
JU Viša stručna škola Policijska akademija - Danilovgrad	782.864,10 €
JU Zahumlje - Nikšić	3.886,81 €
JU Zavičajni muzej Ganića kula Rožaje	12.210,55 €
JU Zavičajni muzej Pljevlja	4.116,81 €

JU Zavod Komanski most	320.398,00 €
JU Zavod za geološka istraživanja	36.222,87 €
JUK Herceg fest	8.076,68 €
JUOŠ Janko Mićunović - Mostanica	8.845,64 €
JUOŠ Milan Rakočević – Lepenac	8.144,00 €
JZU Dom zdravlja - Kotor	76.650,28 €
JZU Dom zdravlja - Nikšić	214.379,24 €
JZU Dom zdravlja Andrijevica	14.392,95 €
JZU Dom zdravlja Bar	87.020,28 €
JZU Dom zdravlja Bijelo Polje	71.441,28 €
JZU Dom zdravlja Budva	89.114,53 €
JZU Dom zdravlja Cetinje	8.152,06 €
JZU Dom zdravlja Dimitrije - Dika Marenčić Danilovgrad	18.842,77 €
JZU Dom zdravlja Dr Nika Labović Berane	58.595,88 €
JZU Dom zdravlja Herceg Novi	110.717,07 €
JZU Dom zdravlja Kolašin	27.512,09 €
JZU Dom zdravlja Mojkovac	41.522,78 €
JZU Dom zdravlja Plav	17.894,88 €
JZU Dom zdravlja Pljevlja	138.173,55 €
JZU Dom zdravlja Rozaje	132.090,79 €
JZU Dom zdravlja Tivat	28.397,90 €
JZU Dom zdravlja Ulcinj	70.668,39 €
JZU Klinički Centar Crne Gore	4.286.111,42 €
JZU Opšta bolnica Kotor	516.812,36 €
JZU Opšta bolnica Berane	181.999,86 €
JZU Opšta bolnica Danilo I-Cetinje	269.922,05 €
JZU Opšta bolnica Nikšić	523.166,56 €
JZU Specijalna bolnica Dr Jovan Bulajić Brezovik	1.728.107,17 €
Komisija za spreječavanje sukoba interesa	11.707,07 €
Komisije za hartije od vrijednosti	97.629,00 €
Kotorski festival pozorište za djecu	17.525,28 €
Lučka uprava Crne Gore	33.579,76 €
Luka Kotor A.D	795.174,46 €
Ministarstvo ekonomije	645.584,09 €
Ministarstvo finansija	920.033,07 €
Ministarstvo kulture	1.913.137,89 €
Ministarstvo nauke	4.919,07 €
Ministarstvo odbrane	2.436.286,34 €
Ministarstvo održivog razvoja i turizma	1.103.816,71 €
Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja	93.476,66 €
Ministarstvo pravde	297.928,39 €
Ministarstvo prosvjete	3.163.140,71 €
Ministarstvo rada i socijalnog staranja	288.645,58 €
Ministarstvo saobraćaja i pomorstva	40.067,36 €

Ministarstvo unutrašnjih poslova	3.080.179,26 €
Ministarstvo vanjskih poslova I evropskih integracija	103.003,89 €
Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije	3.416.655,21 €
Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	52.319,42 €
Ministarstvo zdravlja	296.288,07 €
MontecargoAD Podgorica	896.621,37 €
Montefarm	12.735.554,15 €
Montenegro Bonus	471.134,78 €
Montenegro Defence Industry d.o.o	35.445,82 €
Monteput DOO Podgorica	603.820,47 €
Nacionalna turistička organizacija Crne Gore	146.402,25 €
NBCG Đurđe Crnojević	119.839,94 €
Nikšićko pozorište Nikšić	1.355,35 €
Održavanje željezničkih vozni sredstava AD Podgorica	145.490,70 €
Opsta Bolnica Bijelo Polje	303.862,18 €
Opština Berane	366.186,59 €
Opština Bijelo Polje	1.555.988,63 €
Opština Budva	3.562.226,42 €
Opština Danilovgrad	119.563,60 €
Opština Herceg Novi	176.104,90 €
Opština Kolasin	37.314,68 €
Opština Kotor	113.988,08 €
Opština Mojkovac	172.057,62 €
Opština Niksic	835.799,06 €
Opština Plužine	660.762,21 €
Opština Šavnik	48.251,67 €
Opština Tivat	1.442.359,25 €
Opština Ulcinj	389.178,87 €
Opština Žabljak	81.490,23 €
Opšta bolnica Bar	275.923,96 €
Opšta bolnica Pljevlja	93.450,25 €
Opština Bar	703.253,53 €
Opština Plav	13.179,51 €
Opština Pljevlja	430.307,19 €
Opština Rožaje	716.079,55 €
Osnovni sud Kotor	3.999,06 €
Parking servis Podgorica	48.875,93 €
Pobjeda AD	167.724,64 €
Područni organ za prekršaje Cetinje	839,62 €
Područni organ za prekršaje Bar	14.019,50 €
Područni organ za prekršaje Berane	3.124,07 €
Područni organ za prekršaje Danilovgrad	746,93 €
Područni organ za prekršaje Herceg Novi	5.199,54 €
Područni organ za prekršaje Kotor	5.504,72 €

Područni organ za prekršaje Niksic	2.599,95 €
Područni organ za prekršaje Pljevlja	5.989,83 €
Područni organ za prekršaje Podgorica	5.297,17 €
Područni organ za prekršaje Plav	1.934,45 €
Područni organ za prekršaje Ulcinj	8.691,00 €
Područni organ za prekršaje Žabljak	2.998,41 €
Područni organ za prekršaje Budva	1.396,47 €
Područni organ za prekršaje Mojkovac	9.764,00 €
Poreska uprava	863.544,79 €
Pošta Crne Gore AD	1.674.687,59 €
Predsjednik Crna Gore	35.023,30 €
Prijestonica Cetinje	1.285.478,35 €
PROCON - Podgorica	49.444,56 €
Putevi DOO - Podgorica	718.045,93 €
Radio i Televizija Crne Gore	572.499,65 €
Radio i Televiziji Nikšić	83.229,47 €
Radio-difuzni centar doo	518.611,61 €
RDS Radio Kotor	2.832,06 €
Regionalni centar za obuku ronilaca i podvodno razminiranje	119.963,09 €
Regulatorna agencija za energetiku	72.124,66 €
Savjet za privatizaciju i kapitalne projekte	200.000,00 €
Seizmoloski zavod	152.973,08 €
Sekretarijat Sudskog savjeta	747.372,17 €
Sekretarijat za razvojne projekte	32.800,47 €
Sekretarijat za zakonodavstvo	17.651,98 €
Skupština Crne Gore	644.909,24 €
Služba za održavanje objekata Univerziteta Podgorica	12.211,36 €
Specijalna bolnica Vaso Ćuković Risan	174.581,62 €
Srednja elektro-ekonomska škola Bijelo Polje	31.783,69 €
Trznice i pijace d.o.o. - Podgorica	296.430,58 €
Turistička Organizacija Ulcinj	0,00 €
Turistička organizacija Bar	32.807,19 €
Turistička organizacija Herceg Novi	81.423,32 €
Turistička organizacija Mojkovac	18.567,21 €
Turistička Organizacija Opštine Zabljak	3.255,78 €
Turistička organizacija opštine Budva	220.798,77 €
Turistička organizacija Opštine Kolašin	4.858,92 €
Turistička Organizacija Opštine Kotor	107.609,89 €
Turistička Organizacija Plužine	4.619,00 €
Turistička organizacija Rožaje	15.053,75 €
Turistička organizacija Tivat	21.938,82 €
Univerzitet Crne Gore - Muzička akademija	40.206,78 €
Univerzitet Crne Gore - Arhitektonski fakultet	39.260,56 €
Univerzitet Crne Gore - Centar Informatičkog sistema	2.653,48 €

Univerzitet Crne Gore - Ekonomski fakultet Podgorica	261.183,05 €
Univerzitet Crne Gore -Elektrotehnički fakultet Podgorica	76.460,19 €
Univerzitet Crne Gore - Fakultet dramskih umjetnosti Cetinje	23.872,24 €
Univerzitet Crne Gore - Fakultet likovnih umjetnosti	66.616,39 €
Univerzitet Crne Gore - Fakultet za pomorstvo u Kotoru	120.362,61 €
Univerzitet Crne Gore -Fakultet za sport i fizičko vaspitanje Nikšić	33.741,61 €
Univerzitet Crne Gore - Fakultet za turizam i hotelijersvo Kotor	18.686,58 €
Univerzitet Crne Gore -Fakulteta političkih nauka	70.886,95 €
Univerzitet Crne Gore -Faramceuski fakultet	4.980,06 €
Univerzitet Crne Gore - Filozofski fakultet	88.202,16 €
Univerzitet Crne Gore - Građevinski fakultet	231.620,15 €
Univerzitet Crne Gore - Masinski fakultet	16.663,17 €
Univerzitet Crne Gore -Medicinski fakultet	86.825,33 €
Univerzitet Crne Gore - Metalursko-tehnoloski fakultet	51.657,87 €
Univerzitet Crne Gore - Pravni fakultet	107.248,66 €
Univerzitet Crne Gore -Prirodno-matematički fakultet	40.716,36 €
Univerzitet Crne Gore -Rektorat	409.768,34 €
Univerzitet Crne Gore - Univerzitetska biblioteka	3.822,89 €
Uprava carina	863.334,10 €
Uprava policije	2.056.452,00 €
Uprava pomorske sigurnosti	145.650,90 €
Uprava za antikorupcijsku inicijativu	46.634,11 €
Uprava za igre na sreću	46.047,76 €
Uprava za imovinu	2.452.644,57 €
Uprava za inspeksijske poslove	585.912,57 €
Uprava za javne nabavke	72.020,89 €
Uprava za kadrove	296.817,60 €
Uprava za nekretnine	647.131,43 €
Uprava za sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma	95.090,75 €
Uprava za šume	1.093.076,71 €
Uprava za vode	53.663,01 €
Uprave za zaštitu konkurencije	47.095,48 €
Ustavni sud CG	54.943,19 €
Veterinarska uprava	452.443,27 €
Vijeće za prekršaje Crne Gore	20.043,21 €
Vrhovno državno tužilaštvo Crne Gore	153.935,95 €
Zaštitnik imovinsko pravnih odnosa CG	44.871,81 €
Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore	50.731,36 €
Zavod za intelektualnu svojinu Crne Gore	30.566,67 €
Zavod za izvršenje krivičnih sankcija	2.479.855,43 €
Zavod za metrologiju	360.065,60 €
Zavod za statistiku-Monstat	286.232,28 €
Zavod za transfuziju krvi Crne Gore	76.986,97 €
Zavod za zapošljavanje Crne Gore	248.053,88 €

Zavoda za školstvo	107.841,38 €
Zavoda za zbrinjavanje izbjeglica	401.550,46 €
Zavodu za udžbenike i nastavna sredstva-Podgorica	428.290,00 €
Zeta Energy doo Danilovgrad	53.812,35 €
ZU Specijalna bolnica za psihijatriju Kotor	322.465,80 €
Željeznička infrastruktura Crne Gore AD Podgorica	2.876.159,50 €
Željeznički prevoz Crne Gore AD Podgorica	3.706.352,19 €
JU OŠ "Radoje Kontić" Pljevlja	3.845,30 €
JU OŠ "Mile Peruničić" Maoče, Pljevlja	1.477,00 €
JU OŠ "Mihailo Žugić" Pljevlja	1.875,00 €
JU OŠ "Jakub Kubur" Pljevlja	11.439,06 €
JU OŠ "Dušan Ivović" Kosanica, Pljevlja	19.699,65 €
JU OŠ "Bratstvo jedinstvo" Pljevlja	5.052,32 €
JU OŠ "B. Jovović" Plužine	3.330,00 €
JU OŠ "B. Pivljanin" Plužine	6.759,60 €
JU OŠ "H. Šahmanović" Plav	10.775,86 €
JU OŠ "Dž. Nikočević" Plav	7.467,85 €
JU Elektro škola, Nikšić	340,00 €
JU Ekonomsko ugostiteljska škola, Nikšić	520,00 €
JU Hemijska škola Podgorica	1.380,00 €
JU SS "Sergije Stanić" Podgorica	8.375,60 €
JU Stručna medicinska škola Podgorica	632,00 €
JU Građevinska škola Podgorica	3.615,00 €
JU Ekonomska škola "Mirko Vešović" Podgorica	610,00 €
JU Gimnazija "Slobodan Škerović" Podgorica	11.469,00 €
OŠ "Z. Vujošević" Podgorica	1.612,00 €
OŠ "V. Popović" Podgorica	3.542,72 €
OŠ "V. Milić" Podgorica	3.552,46 €
OŠ "S. Đukić" Podgorica	11.248,54 €
JU Osnovna škola "M.Đalović" Bijelo Polje	9.360,39 €
JU Osnovna škola "M.Miljanov" Bijelo Polje	4.709,50 €
JU Osnovna škola "K. Radojević", Bijelo Polje, Podgorica	16.699,18 €
JU Srednja škola "Školski centar" - Bijelo Polje	2.286,00 €
JU Osnovna škola "S.Medojević", Bijelo Polje	6.595,59 €
JU Osnovna škola "Vuk Karadžić", Berane	8.749,00 €
JU Osnovna škola "R.Mitrović", Berane	6.559,00 €
JU Osnovna škola "Srbija", Bar	2.066,23 €
JU Osnovna škola "Kekec", Bar	6.195,54 €
JU Osnovna škola "V. Drobnjaković" Kotor	1.590,00 €
JU Osnovna škola "Savo Ilić", Kotor	2.001,00 €
JU Osnovna škola "I.L.Ribar", Prčanj, Kotor	1.460,00 €
JU SMS "Braća Selić", Kolašin	475,00 €
JU Osnovna škola "V Cepić", Kolašin	8.875,94 €
JU Osnovna škola "Međurječje" Kolašin	9.493,25 €

JU Osnovna škola "J.Vešović" Kolašin	7.800,94 €
JU SŠ "Ivan Goran Kovačić", Herceg Novi	910,00 €
JU Osnovna škola " 25.maj", Berane	7.969,61 €
JU OS "Bratstvo i jedinstvo" Bar	12.317,46 €
JU Mjesovita srednja skola Andrijevića	5.672,56 €
JU OS "Dj.Skenderbeg" Bar	11.776,39 €
JU OS "A.Djedović" Bar	11.911,14 €
JU OS "Daso Pavčić" Herceg Novi	4.673,00 €
JU SS PP "Njegoš" Danilovgrad	232,00 €
JU OS "V.Jovović" Danilovgrad	7.723,00 €
JU OŠ "Njegoš" Danilovgrad	9.572,37 €
JU OS "M.Koljenšić" Danilovgrad	12.040,30 €
JU OS "B.Marković" Danilovgrad	11.477,00 €
JU OS "J.Bjelica" Nikšić Podgorica	2.990,00 €
JU OS "I.Vusović Nikšić"	5.250,85 €
JU OS "D.Bojović" Nikšić	6.750,20 €
JU OS "Orjenski bataljon" Herceg Novi	3.932,00 €
JU OS "M.Vuković" Herceg Novi	6.730,30 €
JU OS " I.Kisić" Herceg Novi	5.309,00 €
JU Gimnazija Cetinje	374,00 €
JU OS "S.Pesikan" Cetinje	7.944,44 €
JU OS Muzičko obrazovanje Cetinje	2.360,00 €
JU OŠ "Njegoš" Cetinje	5.618,60 €
JU OŠ "Lovćenski partizanski odred" Cetinje	9.955,08 €
JU OŠ "B.Vukmirović" Cetinje	4.803,74 €
JU Srednja škola - Budva	22.221,24 €
JU OŠ Muzičko obrazovanje - Budva	812,00 €
JU OŠ "Stefan Mitrov Ljubiša" Budva	2.628,00 €
JU OŠ "M.Srežentić" Budva	7.632,40 €
JU Druga osnovna škola - Budva	2.379,00 €
JU OŠ "Gornja zeta" Golubovci - Podgorica	24.050,19 €
JU OŠ "Đoko Prelević Ubli" Podgorica	9.866,74 €
JU OŠ "DR D.Ivanović" Podgorica	4.684,89 €
JU OŠ "B.V. Podgoričanin" Podgorica	22.310,13 €
JU OŠ "B.Radulović" Podgorica	6.355,29 €
JU OŠ "29.Novembar" Podgorica	1.230,00 €
JU OŠ "B.Četković" Podgorica	4.430,00 €
JU OŠ "18.Oktobar" Podgorica	16.824,12 €
JU OŠ Srednja stručna škola - Pljevlja	1.128,00 €
JU Škola za osnovno muzičko obrazovanje- Podgorica	817,00 €
JU OŠ "Vladimir Rolović Soula" Pljevlja	6.074,33 €
JU OŠ "Salko Aljković" Pljevlja	5.538,00 €
JU OŠ "Radoje Tošić" Pljevlja	2.829,00 €
JU OŠ "Daciće" Rožaje	7.239,80 €

JU OŠ "BAĆ"Rožaje	22.087,14 €
JU OŠ "25.Maj"Rožaje	6.834,00 €
JU Školski centar Tuzi - Podgorica	1.166,00 €
JU Umjetnička škola "Vasa Pavić" Podgorica	2.209,30 €
JU Škola za muzičke talente - Podgorica	0,00 €
JU OŠ "Vuk Knežević" Pljevlja	10.390,03 €
JU OŠ "Dušan Obradović" Pljevlja	7.344,97 €
JU Srednja škola - Ulcinj	6.160,00 €
JU Muzička škola - Ulcinj	2.232,00 €
JU OŠ "M.Nuculović" Ulcinj	4.873,04 €
JU OŠ "B.Strugar" Ulcinj	5.926,92 €
JU OŠ"J. Tomašević" BAR	12.098,13 €
JU OŠ „D.Kovačević "Nikšić	2.610,00 €
JU OŠ "Đ. Perunović" Nikšić	3.536,00 €
JU OŠ "B. Višnjic" Nikšić	5.255,42 €
JU OŠ "Braća Ribar" Nikšić	15.703,92 €
JU OŠ "Braća Labudović" Nikšić	5.046,00 €
JU OŠ "B. Bulajić" Nikšić	6.172,33 €
JU OŠ "A. Đilas Bećo" Mojkovac	11.463,76 €
JU Srednja pomorska školaKotor	5.062,00 €
JU OŠ "Njegoš" Kotor	1.989,00 €
JU OŠ "N. Đurković" Kotor	2.855,01 €
JU OŠ "Sutjeska" Podgorica	20.366,80 €
JU OŠ "Savo Pejanović" Podgorica	2.802,00 €
JU OŠ "S. Kažić" Podgorica	5.668,57 €
JU OŠ "R. Perović" Podgorica	12.742,32 €
JU OŠ "N. Maras" Podgorica	4.180,56 €
JU OŠ "M. Vukotić" Podgorica	5.100,00 €
JU OŠ "Maksim Gorki" Podgorica	3.720,00 €
JU OŠ "M. Lekić" Podgorica	6.075,60 €
JU OŠ "Jedinstvo" Podgorica	10.050,74 €
JU OŠ "9.Maj" - Sutivan Bijelo Polje	12.405,09 €
JU OŠ "D.Korać" Bijelo Polje	8.022,57 €
JU OŠ "Braća Ribar" Bijelo Polje	12.922,88 €
JU OŠ "A.Đilas" Bijelo Polje	5.601,88 €
JU Srednja škola "Vukadin Vukadinović" Berane	3.987,50 €
JU Srednja stručna škola Berane	295,00 €
JU Gimnazija Berane	2.031,86 €
JU OŠ "V.Kukalj" Berane	7.683,00 €
JU OŠ "Tucanje" Berane	9.072,77 €
JU OŠ "Trpezi" Berane	7.226,45 €
JU OŠ "Savin bor" Berane	12.806,64 €
JU OŠ "Polica" Berane	7.974,44 €
JU OŠ "M.Jelić" Bijelo Polje	6.384,00 €

JU OŠ "Nedakusi" Bijelo Polje	1.089,00 €
JU OŠ "P.Žižić" Bijelo Polje	16.394,00 €
JU OŠ "Risto Ratković" Bijelo Polje	3.470,00 €
JU ŠOMO Herceg Novi	922,26 €
JU OŠ "J.Draganić" Podgorica	3.879,00 €
JU OŠ "J.Gnjatović" Nikšić	10.623,33 €
JU OŠ "L.Simonović" Nikšić	15.507,13 €
JU OŠ "M.Nikčević" Nikšić	4.222,00 €
JU OŠ "O.Golović" Nikšić	2.622,00 €
JU OŠ "P.Kovačević" Nikšić	7.569,79 €
JU OŠ "R.Perović" Nikšić	3.717,00 €
JU OŠ "radoje Čizmović" Nikšić	2.557,50 €
JU OŠ "R.Žarić" Nikšić	7.009,78 €
JU ŠOMO Podgorica	1.419,00 €
JU OŠ "V.Radunović" Berane	8.099,00 €
JU OŠ "D.Držanica" Berane	13.168,00 €
JU OŠ "Lubnice" Berane	10.341,14 €
JU OŠ "M. Adrović" Petnjica Berane	7.922,33 €
JU OŠ "M: Đurović" Rožaje	12.925,86 €
JUOŠ "B. Kotlica" Šavnik	12.521,35 €
JU OŠ "J. Ćorović" Šavnik	4.294,00 €
JU OŠ "Branko Brnić" Tivat	1.750,00 €
JU OŠ "D. Milović" Tivat	7.260,00 €
JU ŠOMO Tivat	750,00 €
JU Srednja škola "Mladost" Tivat	1.419,00 €
JU OŠ "Berdi Elegaza" Ulcinj	5.400,00 €

Prilog 9: Popis tabelarnih prikaza

Tabela broj 1	Odabrane moguće „greške“ u postupku javnih nabavki
Tabela broj 2	Broj obveznika primjene Zakona
Tabela broj 3	Pregled ugovorenih javnih nabavki po godinama
Tabela broj 4	Učešće javnih nabavki u ukupnom BDP po godinama
Tabela broj 5	Zaključeni ugovori o javnim nabavkama po kvartalima u 2012. godini
Tabela broj 6	Pregled ugovora prema vrijednosnom razredu
Tabela broj 7	Prikaz učešća nabavki velike i male vrijednosti po godinama
Tabela broj 8	Ugovorene nabavke po vrsti predmeta javne nabavke
Tabela broj 9	Uporedni godišnji pregled vrijednosti javnih nabavki po predmetima javne nabavke
Tabela broj 10	Broj ugovora po predmetima nabavke sa procijenjenom i ugovorenom vrijednošću
Tabela broj 11	Prikaz zahtjeva za pregovarački postupak
Tabela broj 12	Ostvarene uštede
Tabela broj 13	Ugovorene vrijednosti i broj zaključenih ugovora prema grupama naručilaca– Državni organi
Tabela broj 14	Ugovorene vrijednosti i broj zaključenih ugovora prema grupama naručilaca– Javne službe i organi čiji je osnivač država
Tabela broj 15	Ugovorene vrijednosti i broj zaključenih ugovora prema grupama naručilaca– Organi lokalne samouprave
Tabela broj 16	Ugovorene vrijednosti i broj zaključenih ugovora prema grupama naručilaca– Javne službe čiji je osnivač lokalna samouprava
Tabela broj 17	Uporedni pokazatelji prema vrstama postupka za 2011. i 2012. godinu
Tabela broj 18	Prikaz prispjelih, odbačenih i odbijenih ponuda
Tabela broj 19	Intenzitet konkurencije u postupcima javnih nabavki
Tabela broj 20	Broj i vrijednost ugovora po strukturi naručioca
Tabela broj 21	Pregled učešća po grupama naručioca (u procentima) po godinama

Tabela broj 22	Pregled ugovorenih nabavke po tipu naručioca, vrsti postupka, vrsti predmeta i broju ugovora, procijenjenoj vrijednosti i ugovorenoj vrijednosti – Državni organi
Tabela broj 23	Pregled ugovorenih nabavke po tipu naručioca, vrsti postupka, vrsti predmeta i broju ugovora, procijenjenoj vrijednosti i ugovorenoj vrijednosti – Javne službe i drugi organi čiji osnivač je država
Tabela broj 24	Pregled ugovorenih nabavke po tipu naručioca, vrsti postupka, vrsti predmeta i broju ugovora, procijenjenoj vrijednosti i ugovorenoj vrijednosti – Organi lokalne samouprave
Tabela broj 25	Pregled ugovorenih nabavke po tipu naručioca, vrsti postupka, vrsti predmeta i broju ugovora, procijenjenoj vrijednosti i ugovorenoj vrijednosti – Javne službe i organizacije čiji osnivač je lokalna samouprava
Tabela broj 26	Prikaz obustavljenih postupaka
Tabela broj 27	Obrazloženje WB za 2013 godinu sistema javnih nabavki CG sa aspekta transparentnosti postupaka javnih nabavki

Prilog 10: Popis grafičkih prikaza

Grafikon broj 1	Ugovorena, procijenjena i ostavrene uštede na nivou zemalja EU,
Grafikon broj 2	Broj dodijeljenih ugovora po kvartalima
Grafikon broj 3	Procentualni prikaz ugovorenih vrijednosti javnih nabavki po vrijednosnim razredim
Grafikon broj 4	Grafički prikaz ugovorenih nabavki po predmetima javne nabavke
Grafikon broj 5	Procentualni prikaz ugovorene vrijednosti po vrsti postupka
Grafikon broj 6	Ugovorena vrijednost - transparentni postupci / neposredni sporazum
Grafikon broj 7 i 8	Grafički prikaz najčešćih postupaka u zemljama EU po godinama) udio u ukupnom broju i vrijednosti)
Grafikon broj 9	Zastupljenost osnova iz Zakona o javnim nabavkama za primjenu pregovaračkog postupka bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje po broju podnijetih zahtjeva
Grafikon broj 10	Zastupljenost osnova iz Zakona o javnim nabavkama za primjenu pregovaračkog postupka bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje po vrijednosti
Grafikon broj 11 i 12	Upotreba pregovaračkog postupka bez predhodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje u zemljama EU
Grafikon broj 13	Procentualni prikaz ugovorene vrijednosti po vrsti postupka - Državni organi, organizacije i službe
Grafikon broj 14	Procentualni prikaz ugovorene vrijednosti po vrsti postupka - Javne službe i drugi organi čiji je osnivač država
Grafikon broj 15	Procentualni prikaz ugovorene vrijednosti po vrsti postupka - Organi jedinica lokalne samouprave
Grafikon broj 16	Procentualni prikaz ugovorene vrijednosti po vrsti postupka - Javne službe i drugi organi lokalne samouprave i organi uprave
Grafikon broj 17	Procentualni prikaz ugovorene vrijednosti po tipu naručioca

Prilog11 : Popis skraćenica

SIGMA	Support for Improvement in Governance and Management
EK	Evropska Komisija
OECD	The Organisation for Economic Cooperation and Development
OSCE	Organization for Security and Cooperation in Europe
CEMI	Centar za monitoring i istraživanje
CP/RAC	The Regional Activity Centre for Cleaner Production
USAID	United States Agency for International Development
EBRD	European Bank for Reconstruction and Development
CBCG	Centralna banka Crne Gore
CARDS	Community assistance for Reconstruction, Development and Stabilisation
IPA	Instrument for Pre-Accession Assistance
ToT	Training of Trainers
CPV	Common procurement vocabulary
STO	Svjetska Trgovinska Organizacija
GPA	The plurilateral Agreement on Government Procurement
EFTA	European Free Trade Association
CEFTA	Central European Free Trade Association
DKJN = KKJN	Državna komisija za kontrolu postupaka javnih nabavki
MF	Ministarstvo finansija
UJN	Uprava za javne nabavke
DRI	Državna revizorska institucija
ZJN	Zakon o javnim nabavkama
PEFA	Public Expenditure and Financial Accountability

11. 07. 2015

Broj predmeta	Broj	Prilog	Vrijednost
01	3664/2		

Crna Gora
VLADA CRNE GORE
Broj:08-1499/4
Podgorica, 11. jul 2013. godine

UPRAVA ZA JAVNE NABAVKE
Gospodin Mersad Mujević, direktor

PODGORICA

Vlada Crne Gore, na sjednici od 4. jula 2013. godine, razmotrila je Izvještaj o javnim nabavkama u Crnoj Gori u 2012. godini, koji je dostavilo Ministarstvo finansija.

S tim u vezi, Vlada je donijela sljedeći

ZAKLJUČAK

Vlada je usvojila Izvještaj o javnim nabavkama u Crnoj Gori u 2012. godini.

GENERALNI SEKRETAR
Žarko Sturanović